

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

	<p>ΕΥΕΔ ΕΣΠΑ ΑνΚΟ</p> <p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ</p>	<p>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση</p> <p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	<p>ΕΣΠΑ 2014-2020</p> <p>ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη</p>
--	---	---	--

ISSN 2585-2876

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ετήσια Έκθεση 2018

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ετήσια Έκθεση
2018

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2018

Αύγουστος 2018

Έντυπη έκδοση 2018:

ISSN: 2585-2876

Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας 2018

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης

και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα.....	4
Χαιρετισμός από την Υπουργό κα Έφη Αχτσιόγλου.....	11
Χαιρετισμός από την Αν. Υπουργό κα Θεανώ Φωτίου.....	13
Πρόλογος από τον Ειδικό Γραμματέα Κ.Α.Λ.Ο. κ. Αντώνη Βορλόου.....	12
Ευχαριστήρια.....	13
Επιτελική Σύνοψη.....	20
Executive Summary.....	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεσμικό πλαίσιο για την Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα: Εφαρμογή, εξελίξεις, προτάσεις..... 32

1.1 Από τη «σφραγίδα» στο e-kalo: Το ηλεκτρονικό Μητρώο Κ.Α.Λ.Ο.....	33
1.2 Εθελοντισμός.....	36
1.3 Τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο για την Κ.Α.Λ.Ο. (Ν. 4430/2016).....	36
1.3.1 Δικαίωμα συμμετοχής στις Κοιν.Σ.Επ Ένταξης ενηλίκων χωρίς πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.....	36
1.3.2 Μείωση κατώτατου ορίου επιβολής προστίμων στους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.....	37
1.3.3 Αναδιτύπωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων των μελών των Συνεταιρισμών Εργαζομένων.....	37
1.4 Νομοθετικές εξελίξεις σχετικά με την παραχώρηση κινητής και ακίνητης περιουσίας από ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο.....	37
1.5 Οι δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς (άρθρο 20 και άρθρα 107-110 του Ν. 4412/2016).....	38
1.6 Μελέτη για την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου για τους συνεταιρισμούς.....	39

1.6.1 Ο κατακερματισμός της συνεταιριστικής νομοθεσίας.....	39
1.6.2 Είναι δικαιολογημένη η πολυνομία στους συνεταιρισμούς;.....	39
1.6.3 Οι συνέπειες της πολυνομίας στους συνεταιρισμούς.....	40
1.6.4 Πρόταση ενοποίησης της συνεταιριστικής νομοθεσίας.....	41
1.6.5 Εργαλεία που προτείνονται για την υλοποίηση της ενοποίησης της συνεταιριστικής νομοθεσίας.....	42
1.6.6 Γιατί η ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας αποτελεί μια καινοτόμα ιδέα;.....	44
1.7 Μελέτη για τη δημιουργία ενός κατάλληλου μοντέλου για την Ελλάδα που θα αφορά τις υπό πτώχευση, αφερέγγυες και ήδη πτωχευμένες επιχειρήσεις και τη μεταβίβασή τους σε πρωτοβουλίες της Κ.Α.Λ.Ο.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου: ένα καινοτόμο εργαλείο στην υπηρεσία του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. - Η ανάπτυξη πιστοποιημένης σήμανσης για φορείς Κ.Α.Λ.Ο..... 48

2.1 Η Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου.....	49
2.1.1 Πρόβλεψη στον Ν. 4430/2016.....	49
2.1.2 Η έννοια του κοινωνικού αντίκτυπου.....	49
2.1.3 Τι είναι η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου».....	50
2.1.4 Σημαντικές έννοιες στη διαδικασία για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου.....	51
2.1.5 Αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου».....	53
2.1.6 Βασικά προαπαιτούμενα για μια ορθή «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου».....	53
2.1.7 Τα βασικά ερωτήματα για τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου.....	54
2.1.8 Συμπεράσματα.....	57
2.1.9 Προτεινόμενη βιβλιογραφία.....	58

2.2	Ανάπτυξη πιστοποιημένης σήμανσης (λογότυπο) για Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.....	59
-----	---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση στην Κ.Α.Λ.Ο. 62

3.1	Εκπαίδευση και κατάρτιση των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., οι οποίοι θα λειτουργούν ως Κέντρα Στήριξης των φορέων του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο.....	63
3.2	Επιμόρφωση στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης σε θέματα που αφορούν το θεσμό της Κ.Α.Λ.Ο. ...	64
3.3	Συνεργασία με τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας	64
3.4	Μελέτη για την εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κ.Α.Λ.Ο.....	65
3.5	Συνεργασία με άλλους φορείς του Δημοσίου	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Δικτύωση, Συνεργασία & Ενημέρωση 68

4.1	Η 1η Ετήσια Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: Κ.Α.Λ.Ο. ATHENS EXPO 2017	69
4.2	Πρωτοβουλίες των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο.: COOPEXPO.....	73
4.3	Η 1η Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	74
4.4	Πρώθηση της δικτύωσης των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο.: Η εμπειρία από τη διοργάνωση των κλαδικών συναντήσεων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.....	77
4.4.1	Η συνάντηση της Αθήνας	78
4.4.2	Η συνάντηση της Θεσσαλονίκης.....	79
4.4.3	Τα επόμενα βήματα	80
4.5	Πιλοτικό πρόγραμμα δημιουργίας δύο συνεργατικών επιχειρήσεων του πρωτογενή τομέα σε μικρά κυκλαδονήσια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο.....	81
4.6	Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με στόχο την επικοινωνία και την ενημέρωση για την Κ.Α.Λ.Ο.	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Υφιστάμενη κατάσταση της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα 90

5.1	Μια «νέα αρχή» για την Κ.Α.Λ.Ο.	91
5.2	Διοικητική καταγραφή του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο.: Στοιχεία για τους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις τους	96
5.2.1	Αριθμός ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	96
5.2.2	Περιφερειακή κατανομή ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	97
5.2.3	Αριθμός εργαζομένων σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο.	102
5.2.4	Κύκλος εργασιών ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	106
5.2.5	Κερδοφορία και βιωσιμότητα των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	109
5.2.6	Κατηγορίες των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	110
5.2.7	Αξία παγίων των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	112
5.2.8	Πηγές χρηματοδότησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	112

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Κλαδική κατανομή φορέων 117

6.1	Συνολική κατανομή ανά κλάδο.....	118
6.2	Υπηρεσίες Εστίασης.....	124
6.3	Εκπαίδευση	132
6.4	Δραστηριότητες οργανώσεων	140
6.5	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	148
6.6	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση.....	156
6.7	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	162

6.8	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις.....	168
6.9	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας.....	174
6.10	Παροχή υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους.....	180
6.11	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης.....	186
6.12	Κοινωνική μέριμνα (χωρίς παροχή καταλύματος).....	192
6.13	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.....	198
6.14	Εκδοτικές δραστηριότητες.....	202
6.15	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς.....	206
6.16	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας.....	210
6.17	Συλλογή, επεξεργασία, διάθεση απορριμάτων· ανάκτηση υλικών.....	214
6.18	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες.....	218
6.19	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες Δασοκομία και υλοτομία (Πρωτογενής τομέας).....	222
6.20	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη.....	226
6.21	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών.....	230
6.22	Βιομηχανία τροφίμων.....	234
6.23	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες.....	238
6.24	Υπηρεσίες πληροφορίας.....	242
6.25	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες.....	246
6.26	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις.....	250

6.27	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.....	254
6.28	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών.....	258
6.29	Λοιπές δραστηριότητες.....	262

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Μελέτη και διαρκής παρακολούθηση του πεδίου της Κ.Α.Ο..... 273

7.1	Η Έρευνα – Μελέτη για το οικοσύστημα Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα.....	274
7.2	Διαρκής παρακολούθηση του τομέα της Κ.Α.Ο.....	276

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη του Οικοσυστήματος της Κ.Α.Ο. 2017-2023 279

8.1	ΕΣΠΑ 2014 – 2020.....	280
8.1.1	Οι διαθέσιμοι πόροι του ΕΣΠΑ 2014-202 για την ΚΑΛΟ.....	280
8.1.2	Οι δράσεις στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-202 για την ΚΑΛΟ.....	284
8.2	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (SRSS).....	294
8.3	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	295
8.4	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	296

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο.: η διοικητική της διάρθρωση, οι αρμοδιότητες και η λειτουργία της..... 298

9.1	Διοικητική Διάρθρωση της Ειδικής Γραμματείας.....	301
	Λίστα Διαγραμμάτων.....	304
	Λίστα Πινάκων.....	308

Χαιρετισμός από την Υπουργό κα Έφη Αχτσιόγλου

Σε όλο τον κόσμο, η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.) εισαγάγει έναν εναλλακτικό τρόπο παραγωγής, εργασίας και κατανάλωσης.

Η Κ.ΑΛ.Ο. είναι ένα μοντέλο οικονομικής οργάνωσης και πρακτικής ανταγωνιστικό στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Ο ανταγωνισμός της αγοράς και η μεγιστοποίηση του κέρδους αντικαθίστανται από τη συλλογικότητα, την συνεργασία, την αλληλεγγύη, την ισότητα και την δημοκρατική συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων.

Επιπλέον, είναι ένας θεσμός που μπορεί να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη, στην καταπολέμηση της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και στην εμπάθυνση της δημοκρατίας στην παραγωγή και την εργασία.

Αυτοί είναι και οι λόγοι για τους οποίους η Κ.ΑΛ.Ο. αποτελεί οριζόντια στρατηγική προτεραιότητα για την κυβέρνηση.

Στόχος μας είναι η διάχυση του παραδείγματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας σε όλους τους δυνατούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας μέσα από τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος που θα στηρίζει και θα ενισχύει τα συνεταιριστικά παραγωγικά εγχειρήματα.

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώσαμε το 2016, ύστερα από εκτεταμένη διαβούλευση με τους ίδιους τους φορείς κοινωνικής οικονομίας, διαμορφώσαμε εκείνο το περιβάλλον ώστε η Κ.ΑΛ.Ο. να απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και σε όλες τις παραγωγικές δραστηριότητες.

Ήδη τα πρώτα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά. Στο Μητρώο που δημιουργήσαμε και τηρεί η Ειδική Γραμματεία, σήμερα υπάρχουν εγγεγραμμένες περίπου 1151 επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. σε όλη τη χώρα. Αισιοδοξούμε ότι το επόμενο διάστημα θα γίνουν ακόμη περισσότερες.

Η κοινωνική πρωτοβουλία μπορεί και πρέπει να παίξει καθοριστικό ρόλο κατά την περίοδο της παραγωγικής, κοινωνικής και οικολογικής ανασυγκρότησης και να αποτελέσει έναν σημαντικό παράγοντα αναβάθμισης του ρόλου της εργασίας, αλλά και της σημασίας των δημοκρατικών θεσμών.

Προς το σκοπό αυτό, το Σχέδιο Δράσης που υλοποιεί το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συγκροτείται στη βάση συγκεκριμένων θεσμικών, νομοθετικών, χρηματοδοτικών και λοιπών πολιτικών πρωτοβουλιών με σκοπό να καταστήσει τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. ως θεμελιώδες μέρος της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της χώρας.

Χαιρετισμός από την Αναπληρώτρια Υπουργό κα Θεανώ Φωτίου

Η 2^η Ετήσια Έκθεση για την Κ.Α.Λ.Ο., που κρατάτε στα χέρια σας, εκδίδεται από την Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με σκοπό να δημοσιοποιήσει τις εξελίξεις της τελευταίας χρονιάς στο πεδίο της Κ.Α.Λ.Ο.

Ο αναγνώστης της έκθεσης θα ενημερωθεί αναλυτικά για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών στη σύσταση και λειτουργία των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., τις νομοθετικές βελτιώσεις που έγιναν με τον ν.4430/2016, αλλά και με άλλα σχετικά νομοθετήματα, καθώς επίσης και για τις σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που επίκεινται στο προσεχές διάστημα, όπως η ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας, η οποία θεωρούμε ότι θα δώσει θεαματική ώθηση στον τομέα της Κ.Α.Λ.Ο στη χώρα μας. Προς την ίδια κατεύθυνση θεωρούμε ότι συμβάλουν η ενίσχυση της εκπαίδευσης των στελεχών των κοινωνικών επιχειρήσεων, της Δημόσιας Διοίκησης και του ευρέως κοινού, κι ενέργειες που στοχεύουν στη δικτύωση και την ορατότητα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Οι προσπάθειες μας αποδίδουν καρπούς, όπως φαίνεται από την αυξητική τάση του 12% που καταγράφηκε στη λειτουργία υφιστάμενων και νέων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, τη σταθερή αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα, αλλά και την εξάπλωση των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο σε όλους σχεδόν τους κλάδους της οικονομίας.

Ωστόσο, τα στοιχεία της Έκθεσης, δείχνουν ότι πολλά ακόμα πρέπει να γίνουν. Η ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. σε όλες τις περιφέρειες πέραν των δύο μεγάλων περιφερειών Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, η αύξηση των θέσεων εργασίας και ιδίως των ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού αλλά και η αύξηση του κύκλου εργασιών των Φορέων παραμένουν προκλήσεις που οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε άμεσα. Θεωρούμε ότι η έναρξη της λειτουργίας των Κέντρων Στήριξης, η προκήρυξη του προγράμματος επιχορήγησης αποκλειστικά για τους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. εντός του τρέχοντος έτους και η ενεργοποίηση του Ταμείου Κ.Α.Λ.Ο. θα συμβάλουν με ραγδαίους ρυθμούς στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

Καλή δυναμική συνέχεια!

Πρόλογος από τον Ειδικό Γραμματέα Κ.Α.Λ.Ο. κ. Αντώνη Βορλόου

Η επικρατούσα οικονομική αντίληψη σήμερα χαρακτηρίζει τις ανάγκες της κοινωνίας ως επιχειρηματικές ευκαιρίες και όχι ως ζητήματα προς επίλυση. Αυτή η άποψη πηγάζει από την κεντρική φιλοσοφία απομόνωσης της επιχείρησης από το κοινωνικό της περιβάλλον με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην μοιράζονται κοινούς στόχους, αλλά -τις περισσότερες φορές αυτοί- να είναι εκ διαμέτρου αντίθετοι. Αυτή τη δυσλειτουργία της οικονομίας προσπαθεί να επιλύσει η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Α.Λ.Ο.).

Για να επιτύχει, όμως, το εγχείρημα της ευθυγράμμισης των στόχων της επιχειρηματικότητας με αυτούς της ευρύτερης κοινωνίας απαιτείται αφενός ένα ευνοϊκό περιβάλλον, για να αναπτυχθούν οι φορείς της Κ.Α.Λ.Ο., αφετέρου χρειάζεται να έχουν υιοθετηθεί από τους εμπλεκόμενους στο οικοσύστημα, δηλαδή τα μέλη, τους εργαζόμενους και την κοινότητα που τους περιβάλλει, οι αρχές της Κ.Α.Λ.Ο., δηλαδή η συνεργασία, η δημοκρατία, η προσφορά και η προτεραιοποίηση της κοινωνίας έναντι του ατόμου.

Ο ρόλος του κράτους, κατά συνέπεια, είναι να διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες για να δημιουργηθούν και να ωριμάσουν τα εγχειρήματα του τομέα. Αυτή είναι και η στόχευση της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο. Η χρονιά που πέρασε ήταν ιδιαίτερα σημαντική για την Ειδική Γραμματεία, καθώς εγκατασταθήκαμε σε νέα γραφεία και οργανωθήκαμε ως συνεκτική ομάδα, με ξεκάθαρο όραμα και στόχους. Στο πλαίσιο αυτό συντάχθηκε η 2^η Ετήσια Έκθεση, συνεχίζοντας την προσπάθεια που ξεκινήσαμε πέρυσι για την αποτύπωση του πεδίου, των προσπαθειών του και των προσπαθειών μας, ώστε να αναπτυχθεί ο τομέας σε στέρεες βάσεις.

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν και παρουσιάζονται στοχεύουν στην στήριξη των εγχειρημάτων και στην επίτευξη στόχων εναρμονισμένων με τις αρχές της Κ.Α.Λ.Ο. Πέραν όμως αυτών των ενεργειών, έχει ξεκινήσει και η προσπάθεια να διαδοθεί η κουλτούρα που απαιτείται για να εξελιχθεί ο κλάδος, ως κυρίαρχο παράδειγμα οικονομικής δραστηριότητας, γεφυρώνοντας το χάσμα της οικονομίας με την κοινωνία. Σε αυτή την προσπάθεια θα χρειαστεί να συστρατευθούμε όλοι και όλες, τόσο εμείς όσο και το οικοσύστημα.

Ευχαριστήρια

Η Ετήσια Έκθεση για τον Τομέα Κ.Α.Λ.Ο. για το έτος 2018, συντάχθηκε για 2^η χρονιά εξ ολοκλήρου από τα στελέχη και τους συνεργάτες της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο., οι οποίοι τον Αύγουστο του 2018 ήταν οι ακόλουθοι:

Στελέχη:

Ζερβού Ναταλία
Ζυγούρη Λένα
Θανοκώστα Βάλια
Καγιούλης Γιάννης
Καρπούζης Στράτος
Ντόβα Νάσια
Μιχαλίδου Εύη
Πανάγου Αγγελική
Παραράς Κώστας
Ρασσιά Γιώτα

Προϊστάμενοι Τμημάτων:

Γεώργιος Κώστας
Κοντονάσιου Ελένη
Μουλοπούλου Έφη
Μποσινάκος Νίκος
Νικολάου Ιωάννα

Προϊσταμένη Διεύθυνσης:

Καστάνη Πέπη

Συνεργάτες Ειδικής Γραμματείας :

Γραικιώτη Στέλλα
Δημητριάδη Μαρία
Καλημέρη Έλενα
Μπαμπαλή Φωτεινή

Συνεργάτης Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης :

Μπάρκας Γιάννης

Ειδικός Γραμματέας:

Βορλόου Αντώνης

Την επιμέλεια των κειμένων πραγματοποίησε η κα Πανάγου Αγγελική με τη βοήθεια του κ. Παραρά Κώστα.

Η Υπηρεσία θα ήθελε να ευχαριστήσει:

Την Υπηρεσία Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρηματοδότηση και υποστήριξη στον σχεδιασμό του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας για την Ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και πιο συγκεκριμένα την κα Geraldine Mahieu, την κα Βασιλείου Βασιλική και την κα Μαστρομιχάλη Πολυξένη για την εξαιρετική συνεργασία τους. Καθώς και τις κες Ανδρίτσου, Νομικού, Γαλάνη και Κυριακή από το British Council, για τη διαχείριση και υλοποίηση των δράσεων του παραπάνω προγράμματος.

Την Διοίκηση και τα στελέχη του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για την άριστη συνεργασία σε ότι αφορά στη δημιουργία των Ανοιχτών Καταπιστευτικών Λογαριασμών.

Τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για την βοήθεια που παρέχουν στην διαμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας του Ν.Π.Ι.Δ. «Ταμείο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας».

Τον κ. Τάσο Μιχαλόπουλο, ειδικό ερευνητή, για την αφιλοκερδή βοήθειά του στην δημιουργία του σήματος Κ.Α.Λ.Ο. σύμφωνα με τα Πρότυπα του Ε.Λ.Ο.Τ.

Την κα Ελένη Ζώλη και τον κ. Κωνσταντίνο Μαρίνο, σπουδαστές της ΚΕ' Εκπαιδευτικής Σειράς της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, για τη σημαντική συμβολή τους

στο σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας πεδίου, που πραγματοποίησε η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και αφορούσε στις αντιδράσεις, παρατηρήσεις και προτάσεις των φορέων Κ.Α.Ο. σχετικά με την εφαρμογή, για πρώτη φορά, της ηλεκτρονικής πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων kaloyeka.gr

Την κα Ράνια Οικονόμου, Προϊσταμένη της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας, την κα Κική Στάικου, Προϊσταμένη Υποδιεύθυνσης Ι: Διακρατικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (Ε.Τ.Π.) και του Ε.Ο.Χ. και την κα Ιωάννα Παπαϊωάννου, Προϊσταμένη Υποδιεύθυνσης ΙΙΙ: Ε.Φ. Διαχείρισης Δράσεων Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας για την συνεργασία στον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων για την Κ.Α.Ο.

Τη Διοίκηση και τα στελέχη του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.ΑΝ.) για την εκπόνηση του σχετικού σχεδίου δράσης αναφορικά με τη χρηματοδότηση των Φορέων Κ.Α.Ο. μέσω του ΤΕΠΙΧ ΙΙ.

Τη Διοίκηση και τα στελέχη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) για τη συνδιοργάνωση της ημερίδας «Εκπαιδύοντας στην Κ.Α.Ο.».

Την πολιτική ηγεσία και τα στελέχη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την συνεργασία στην υλοποίηση της 1ης Έκθεσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Την πολιτική ηγεσία και τα στελέχη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την συμβολή τους στην αντιμετώπιση σημαντικών θεμάτων που αφορούσαν στις διαδικασίες στελέχωσης, μετεγκατάστασης και εύρυθμης λειτουργίας της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο.

Η Ετήσια Έκθεση 2018 έχει τυπωθεί σε πιστοποιημένο κατά FSC® (Forest Stewardship Council®) χαρτί.

Επιτελική Σύνοψη

Στην παρούσα Ετήσια Έκθεση έτους 2018 της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης περιγράφονται αναλυτικά όλα τα πεπραγμένα, οι δράσεις, οι μελέτες, τα εργαλεία και οι εξελίξεις στο πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο., που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του έτους 2017 και μέχρι το καλοκαίρι του 2018, με στόχο τη μεγαλύτερη ανάπτυξη και εδραίωση της Κ.ΑΛ.Ο. στην ελληνική κοινωνία.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί ένα όσο το δυνατόν πληρέστερο δημόσιο αρχείο, ανοικτό σε όλους και όλες που ασχολούνται με τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα μας.

Πιο συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο 1 γίνεται εκτενής αναφορά στο ηλεκτρονικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (e-kalo), το οποίο τέθηκε σε πλήρη λειτουργία στις αρχές Φεβρουαρίου 2018 και αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την απλοποίηση και συντόμευση των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν το Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Έτσι, από τις αρχές του 2018 η ηλεκτρονική πλατφόρμα, στην οποία πρόσβαση έχουν όλοι οι πολίτες εφ' όσον έχουν πιστοποιηθεί από το σύστημα, αποτελεί το βασικότερο εργαλείο για τη διευκόλυνση των συναλλαγών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. και, παράλληλα, συμβάλλει καθοριστικά στη μείωση του χρόνου εξέτασης και διεκπεραίωσης των αιτημάτων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Οι διαδικασίες, οι οποίες πλέον υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πύλης, αφορούν την εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., καθώς επίσης και τη χορήγηση πιστοποιητικού Μέλους, βεβαιώσεων καταχώρησης τροποποιήσεων στοιχείων του Φορέα, βεβαιώσεων ιστορικού μεταβολών και βεβαιώσεων διαγραφής από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Επιπλέον, στο ίδιο κεφάλαιο, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις προβλεπόμενες ενέργειες που αναμένεται να υλοποιηθούν εντός του 2018, στις οποίες εντάσσεται η διασύνδεση του ηλεκτρονικού Μητρώου Κ.Α.Λ.Ο. με τα υπόλοιπα Υποσυστήματα του Πληροφοριακού Συστήματος ΕΡΓΑΝΗ και με τα Πληροφοριακά Συστήματα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ώστε να αντλούνται σημαντικά οικονομικά στοιχεία των φορέων (π.χ. κύκλος εργασιών, κέρδη κ.λ.π.) απαραίτητα για τον έλεγχο και την παρακολούθηση του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο., προκειμένου να διαμορφώνονται οι κατάλληλες πολιτικές για τη στήριξη και ανάπτυξή του.

Επίσης, περιλαμβάνονται νομοθετικές πρωτοβουλίες, που πρόκειται να αναληφθούν το προσεχές χρονικό διάστημα και αφορούν την αποσαφήνιση της εθελοντικής εργασίας στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, αλλά και αναγκαίες τροποποιήσεις που έγιναν στο θεσμικό πλαίσιο για την Κ.Α.Λ.Ο. (Ν. 4430/2016) προκειμένου να αντιμετωπιστούν

θέματα που αφορούν στο δικαίωμα συμμετοχής στις Κοιν.Σ.Επ Ένταξης ενηλίκων χωρίς πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, στη μείωση του κατώτατου ορίου επιβολής προστίμων στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και στην αναδιτύπωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων των μελών των Συνεταιρισμών Εργαζομένων. Στο ίδιο κεφάλαιο, επιπλέον, γίνεται αναφορά σε νομοθετικές εξελίξεις που σχετίζονται με την παραχώρηση κινητής και ακίνητης περιουσίας από ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο και ειδικότερα επισημαίνεται η δυνατότητα που παρέχεται πλέον μέσω της εφαρμογής του άρθρου 196 του «Κλεισθένη», να παραχωρείται δωρεάν η χρήση δημοτικού ακινήτου σε Φορέα Κ.ΑΛ.Ο, που έχει την έδρα του ή ασκεί τη δραστηριότητα του στο συγκεκριμένο δήμο για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε έτη.

Στη συνέχεια, ξεχωριστή αναφορά γίνεται σε μια σειρά συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν με αρμόδιους φορείς (Γενική Γραμματεία Εμπορίου), με πρωτοβουλία της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. και αφορούσαν τη διευθέτηση ζητημάτων που άπτονται της ορθής εφαρμογής των διατάξεων του νόμου 4412/2016 για της δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί (με τις αναγκαίες τροποποιήσεις του νόμου) η απρόσκοπτη συμμετοχή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.

Τέλος, στο ίδιο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στις δύο μελέτες που εκπονήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Τεχνική Βοήθεια για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα», τη διαχείριση του οποίου έχει το Βρετανικό Συμβούλιο και δικαιούχος είναι το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η μία μελέτη, με αντικείμενο την υφιστάμενη συνεταιριστική νομοθεσία, παρουσιάζει μια σειρά ευρημάτων, καταλήγει σε μια σειρά συμπερασμάτων και στο τέλος προτείνει ένα σχέδιο νόμου για την ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με την έκθεση της μελέτης, η ενοποίηση της κατακερματισμένης συνεταιριστικής νομοθεσίας αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τη περαιτέρω πρόοδο και ανάπτυξη των συνεταιρισμών στην νέα ελληνική πραγματικότητα. Η δεύτερη μελέτη πραγματεύεται τη δημιουργία ενός κατάλληλου μοντέλου για την Ελλάδα που θα αφορά τις υπό πτώχευση, αφερέγγυες και ήδη πτωχευμένες επιχειρήσεις και τη μεταβίβασή τους σε πρωτοβουλίες της Κ.ΑΛ.Ο.

Στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται αναλυτικά η Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου, που αποτελεί ένα καινοτόμο εργαλείο στη προσπάθεια για τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού οικοσυστήματος για την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Στον πυρήνα αυτού του κεφαλαίου, ορίζεται η έννοια του κοινωνικού αντίκτυπου και αποσαφηνίζεται το τι είναι η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» ενώ παράλληλα περιγράφονται αναλυτικά σημαντικές έννοιες στη διαδικασία για την μέτρησή του (εισροή, δραστηριότητα, εκροές, αλλαγές, δείκτες, νεκρό βάρος, επιμερισμός αποτελέσματος κ.ά.), καθώς επίσης και οι αρχές που πρέπει να

τηρούνται κατά τη «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» (εμπλοκή ενδιαφερόμενων Μερών, Κατανόηση των αλλαγών, αποτίμηση των σημαντικών αποτελεσμάτων, αποφυγή υπερβολών, διαφάνεια, επαλήθευση της διαδικασίας κ.ά.). Περιγράφονται, επίσης, αναλυτικά μια σειρά από προσπαθειών τα οποία είναι σημαντικά για μια ορθή διαδικασία μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου, όπως είναι ο προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και η διαμόρφωση από τον φορέα μιας «θεωρίας της αλλαγής», ενώ παράλληλα γίνεται μια συνοπτική περιγραφή των ερωτημάτων που αναπτύσσονται στο εργαλείο μέτρησης κοινωνικού αντίκτυπου.

Στο κλείσιμο της ενότητας αυτής, γίνεται αναφορά στην προσπάθεια της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. να διερευνήσει την ανάπτυξη ειδικής πιστοποιημένης σήμανσης (λογότυπο) για Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Στόχος είναι η διαφοροποίηση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. καθώς και των προϊόντων και υπηρεσιών τους από φορείς και αγαθά της συμβατικής οικονομίας, αλλά και η βελτίωση της βιωσιμότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. μέσω της ευκολότερης ταυτοποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχουν από ευαισθητοποιημένους καταναλωτές με συγκεκριμένες προτιμήσεις, αλλά και αυξημένη αίσθηση της αξίας του φορέα από εργαζομένους, επενδυτές και χορηγούς που είναι ευαισθητοποιημένοι ως προς τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο..

Εκτός όμως από τη Μέτρηση του Κοινωνικού Αντίκτυπου Κ.ΑΛ.Ο., στα επόμενα κεφάλαια (βλέπε κεφάλαια 3 και 4) αναδεικνύονται μια σειρά άλλων κρίσιμων παραγόντων, όπως η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η πληροφόρηση, η δικτύωση και η συνεργασία, που συμβάλλουν καθοριστικά στην πρόωθηση και ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.

Στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής προσπάθειας, η οποία περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3, η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. προγραμματίζει και υλοποιεί μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες κατάρτισης, που σχετίζονται είτε με την εκπαίδευση και κατάρτιση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίοι θα λειτουργούν ως Κέντρα Στήριξης των φορέων του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. είτε με την επιμόρφωση στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης σε θέματα που αφορούν το θεσμό της Κ.ΑΛ.Ο. Έτσι μέσω του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που προαναφέρθηκε, έχει δημιουργηθεί εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο προορίζεται για τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που θα λειτουργήσουν ως Κέντρα Στήριξης και θα αναλάβουν να στηρίζουν τους φορείς του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο., είτε πρόκειται για νέα εγχειρήματα, είτε για υφιστάμενους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Επιπλέον, η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), πρόκειται να διοργανώσει κύκλο επιμορφωτικών σεμιναρίων, τα οποία θα απευθύνονται σε στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης προκειμένου να ενημερωθούν για το θεσμό της Κ.ΑΛ.Ο. και την ανάπτυξή της, καθώς και για το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά

την ίδρυση και λειτουργία των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων.

Παράλληλα όμως με αυτές τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην προσπάθεια δημιουργίας ενός δικτύου επικοινωνίας και συνεργασίας με εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, τα οποία έχουν ενσωματώσει την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, τόσο σε θεματικά πεδία των προπτυχιακών τους σπουδών, όσο και στα μεταπτυχιακά τους προγράμματα. Στην αφετηρία της δημιουργίας αυτού του δικτύου συνεργασίας ανακοινώθηκε η πρόθεση του Υπουργείου να υπογράψει Σύμφωνο Συνεργασίας με το Ελληνικό Ανοικτό πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) και παράλληλα συνδιοργανώθηκε ημερίδα από την Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. και το Ε.Α.Π. (27 Ιουνίου 2018) με στόχο την ανάδειξη του ρόλου της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης στην υποστήριξη και τη μεγέθυνση του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο. Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσεται, όπως συνοπτικά αναφέρεται στο κεφάλαιο 3, και η προσπάθεια της Ειδικής Γραμματείας να προχωρήσει σε συνεργασίες με άλλους φορείς του Δημοσίου (Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων) προκειμένου να υλοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και εξοικείωσης των μαθητών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με έννοιες, αξίες και δράσεις που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Στο πλαίσιο ανάπτυξης της δικτύωσης, συνεργασίας και ενημέρωσης, που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 4, με στόχο την πρόωθηση και ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, εντάσσεται η 1^η Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. ATHENS EXPO '17, που έλαβε χώρα το Νοέμβριο του 2017 και η οποία αποτελεί μία επιπλέον προσπάθεια του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να παρουσιάσει στο ευρύ κοινό την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, να συστήσει δια ζώσης τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της, να προωθήσει τη δικτύωση των φορέων της, αλλά και να δημιουργήσει ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των εκπροσώπων των μεγάλων παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας και των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο.

Στην βάση της επέκτασης αυτού του δικτύου επικοινωνίας, συνεργασίας και ενημέρωσης πραγματοποιήθηκε και η 1^η EXPO Κ.ΑΛ.Ο. Δυτικής Ελλάδας τον Ιούλιο του 2018, την οποία συνδιοργάνωσαν η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. και η ΕΥΔ Δυτικής Ελλάδας. Επιπλέον, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για την 1^η και 2^η COOPEXPO, οι οποίες διοργανώθηκαν με πρωτοβουλία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. υπό την αιγίδα της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. και βασικός τους σκοπός ήταν η γνωριμία του κοινού με την ιδέα και την πραγματικότητα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς επίσης και η άμεση επαφή των κατοίκων της Αθήνας με πληθώρα κοινωνικών και συνεργατικών επιχειρήσεων.

Παράλληλα, η Ειδική Γραμματεία ανέλαβε τη πρωτοβουλία να διοργανώσει κλαδικές συναντήσεις μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τόσο στην Αθήνα, όσο και στη Θεσσαλονίκη. Στόχος των συγκεκριμένων συναντήσεων ήταν να δοθεί η δυνατότητα στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., με

συγκεκριμένο κλαδικό προσανατολισμό, να ανταλλάξουν εμπειρίες και προβληματισμούς γύρω από ζητήματα του κλάδου τους, να αποτιμηθεί η τρέχουσα κατάσταση σε κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και η θέση των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε αυτόν και, ταυτόχρονα, να διερευνηθούν οι δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των φορέων κάθε κλάδου και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και συνεπώς η αλληλοβοήθεια του ενός φορέα προς τον άλλο.

Τέλος, στο πλαίσιο ενημέρωσης του κοινού και διάχυσης της πληροφορίας για θέματα που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. δημιούργησε τη δική της ιστοσελίδα (kalo.gov.gr). Παράλληλα αξιοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προωθεί τη διάδραση και επικοινωνία με τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. και το ευρύ κοινό.

Εν συνεχεία, στα Κεφάλαια 5 και 6 παρουσιάζεται αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα, μέσα από τη διοικητική καταγραφή του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο. Τα στοιχεία για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο., τα οποία προέρχονται από τις ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλουν οι φορείς στο ηλεκτρονικό Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο. και εξετάζονται από το Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αποτυπώνουν μια σημαντική δυναμική που αναπτύσσεται στο πεδίο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Ο συνολικός αριθμός των ενεργών φορέων της Κ.Α.Λ.Ο. και ο αριθμός των εργαζόμενων σε αυτούς, σε συνδυασμό με τον κύκλο εργασιών, παρουσιάζουν μια σημαντική αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, γεγονός που αναδεικνύει την ανάπτυξη του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο. στη χώρα μας τα τελευταία έτη. Επιπλέον, όπως περιγράφεται αναλυτικά στα συγκεκριμένα κεφάλαια, η παρουσία της Κ.Α.Λ.Ο. και των φορέων της σταθεροποιείται ή ενισχύεται στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας, ενώ παράλληλα αυξάνεται ο αριθμός των φορέων που δραστηριοποιούνται στους περισσότερους οικονομικούς κλάδους, καθώς και ο αριθμός των κλάδων που εμφανίζονται στο πεδίο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Στο Κεφάλαιο 7 περιλαμβάνεται συνοπτική παρουσίαση της μελέτης του οικοσυστήματος των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., καθώς και της μελέτης που αφορά στην μέθοδο και τα εργαλεία διαρκούς παρακολούθησης του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο., οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της τεχνικής βοήθειας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που προαναφέρθηκε. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μελέτη του οικοσυστήματος των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. αντικατοπτρίζει τις απόψεις και τις προσδοκίες του ίδιου του πεδίου.

Στο Κεφάλαιο 8 της Ετήσιας Έκθεσης, παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη του Σχεδίου Δράσης για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. της περιόδου 2017-2023. Στο πλαίσιο υλοποίησης του σχεδίου δράσης, γίνεται εκτενής αναφορά στους πόρους που είναι διαθέσιμοι για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο., καθώς επίσης και στις δράσεις που έχουν γίνει στο πλαίσιο της Κ.Α.Λ.Ο. κατά τη διάρκεια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και έχουν χρηματοδοτηθεί από τους παραπάνω

πόρους. Όσον αφορά τους πόρους που διατίθενται για τον Τομέα της Κ.Α.Λ.Ο., αυτοί προέρχονται κυρίως από το ΕΣΠΑ 2014-2020 και συγκεκριμένα από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ΕΠΑνΕκ και ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ και τα δεκατρία Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ). Αυτοί οι διαθέσιμοι πόροι στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 εξειδικεύτηκαν σε συγκεκριμένες δράσεις/είδη ενίσχυσης, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στη παρούσα έκθεση και αφορούν κατά κύριο λόγο δράσεις υποστήριξης και δράσεις άμεσων επιχορηγήσεων και χρηματοδοτικών εργαλείων σε νέους και υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Παράλληλα, η ίδρυση του Ταμείου Κ.Α.Λ.Ο., το οποίο θα τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και βασικός του στόχος θα είναι η υποστήριξη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και η διευκόλυνση της πρόσβασής τους στη χρηματοδότηση, σχεδιάζεται με την υποστήριξη των Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Σε εξέλιξη, επίσης, βρίσκεται το πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας για την Ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συντονίζεται από την Υπηρεσία Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (SRSS).

Τέλος, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. σε συνεργασία με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων προχώρησε στη δημιουργία και εφαρμογή δύο Ανοιχτών Καταπιστευτικών Λογαριασμών για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς, καθώς και για τη συμμετοχή τους όπου απαιτούνται εγγυήσεις ή/και προκαταβολές. Η χρηματοδότηση των συγκεκριμένων Λογαριασμών, η οποία προέρχεται από το Εθνικό πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, θα έχει σαν στόχο την ενίσχυση των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από την έλλειψη ρευστότητας.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 9 της παρούσας Έκθεσης παρουσιάζεται η διοικητική διάρθρωση, οι αρμοδιότητες και η λειτουργία της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Executive Summary

The Annual Report of the Special Secretariat for Social and Solidarity Economy (SSE) of 2018 illustrates in detail all the activities, actions, studies, tools and developments in the field of SSE that took place during the year 2017 and until the summer of 2018, aiming at the development and consolidation of the SSE in Greek society.

This report is, as far as possible, a comprehensive public document, accessible to all of those who are interested in the SSE field in our country.

More specifically, Chapter 1 makes extensive reference to the introduction of the electronic Registry of SSE entities (e-kalo) which came into full operation at the beginning of February 2018 and was an important step towards simplifying and shortening the administrative procedures for the Registry of SSE. Thus, from the beginning of 2018, the electronic platform, to which all citizens have access as long as they have been certified by the system, is a fundamental tool for facilitating the transactions of the SSE entities with the relevant departments of the Special Secretariat for SSE and at the same time it contributes significantly to the reduction of the time of examination and processing of the requests of SSE entities. The procedures, which are now implemented through the web portal, deal with the registration in the General Register of SSE, as well as most of the documents of the registry.

In addition, in the same chapter, particular reference is made to foreseen actions expected to be implemented within 2018, which include the interconnection of the electronic Registry SSE with the other Subsystems of the ERGANI Information System and with the Independent Public Revenue Authority's Information Systems in order to be able to obtain important financial data from the entities (eg turnover, profits, etc.) necessary for the audit and monitoring of the field of SSE, with the aim of formulate the appropriate policies for its support and development.

It also includes legislative initiatives to be undertaken in the near future, concerning the clarification of voluntary work in the context of the SSE, as well as the necessary modifications made to the institutional framework for SSE. (Law 4430/2016) in order to deal with issues related to the right to participate in the Work Integration Social Cooperative Enterprises of Adult without full legal capacity, the reduction of the minimum threshold for fines on SSE entities and to the reformulation of the insurance obligations of members of Workers Cooperatives. In addition, reference is made to legislative developments relating to the provision of mobile and immobile assets by Local and Regional Authorities to SSE entities and, in particular, the opportunity provided by the new Law governing the regional and local authorities, of the use

of municipal immobile property free of charge by SSE entities which is registered and operates in the municipality for a period of up to five years.

Subsequently, reference was made to a series of meetings held with the relevant bodies (General Secretariat of Commerce) at the initiative of the Special Secretariat for SSE and related to the settlement of issues related to the proper implementation of the provisions of Law 4412/2016 on public contracts, in order to ensure (with the necessary modifications of the law) the unimpeded participation of SSE entities in public contracts.

Finally, in the same chapter, reference is made to the two studies carried out in the context of the technical assistance program of the European Commission entitled "Technical Assistance for the Development of the Social Solidarity Economy in Greece", managed by the British Council on behalf of the Ministry of Labor, Social Security and Social Solidarity. The first study, dealing with existing cooperative legislation, presents a series of findings and proposes a draft law on the integration of cooperative legislation. According to the study, the consolidation of fragmented cooperative legislation is a necessary condition for the further progress and development of cooperatives in Greece. The second study deals with the creation of a suitable model for Greece for the under bankruptcy, insolvent and already bankrupt companies and their transfer to SSE initiatives.

Chapter 2 presents in detail the tool for the Measurement of Social Impact, which is an innovative instrument in the effort to create a favorable ecosystem for the promotion of the SSE. More specifically, the concept of social impact is defined and what is the "measurement of social impact" is clarified, while key concepts for the process for its measurement are described (such as input, activity, outflows, changes, indicators, dead weight, etc.), as well as the principles to be followed in the process of "social impact measurement" (such as involvement of interested parties, understanding changes, assessing important results, avoiding excesses, transparency, process verification, etc.). A set of prerequisites that are important for a proper social impact measurement process, such as the identification of stakeholders and the formulation of a "theory of change" by the SSE entity, are also described in detail, as well as a brief description of the questions developed in the social impact measurement tool.

Finally in this section, reference is made to an attempt by the Special Secretariat for SSE to develop a certification and a logo for SSE entities. The aim is to diversify the SSE entities and their products and services from market economy entities and their products and services, as well as the improvement of the viability of SSE entities by facilitating the identification of products and services by consumers, as well as increased perception of value to employees, investors and sponsors who are sensitized in terms of the values of the SSE.

However, apart from the Social Impact Measurement tool presented as an important instrument for the formation of a favorable ecosystem for the promotion of SSE in the next chapters (see chapters 3 and 4), a number of other critical factors, such as education, training, information, networking and cooperation that make a decisive contribution to the promotion and development of the SSE.

As part of an educational initiative described in Chapter 3, the Special Secretariat for SSE has planned and implemented a range of educational and vocational training activities related to either the training of SSE entities who will be established as Support Centers for SSE, as well as the training of public administration officers in matters concerning the SSE. To that end training material has been developed for the Support Centers for SSE and will undertake the support of the SSE entities on the field, whether they are new ventures, or existing SSE entities. Moreover, the Special Secretariat SSE in collaboration with the Institute for Continuing Education (INEP) of the National Center for Public Administration and Self-Government (EKDDA), will organize a training seminars for civil servants on SSE and its development, as well as the current institutional framework for the establishment and operation of Social Cooperative Enterprises and Workers Cooperatives.

At the same time, however, with these educational activities promoted by the Special Secretariat, particular reference is made to the establishment of a network of communication and cooperation with educational institutions in the country, which have incorporated the SSE, both in the syllabus of their undergraduate studies and postgraduate programs. At the beginning of the formation of this cooperation network, the Ministry's intention to sign a Cooperation Agreement with Hellenic Open University (EAP) was announced, and a joint meeting was organized by the Special Secretariat of the Hellenic Open University and the Hellenic Open University (June 27, 2018), aiming at highlighting the role of formal and informal education in supporting and growing the institution of SSE. In the same direction, as summarized in chapter 3, the Special Secretariat's effort to cooperate with other public sector bodies (Ministry of Education and Religious Affairs) in order to implement educational programs for raising awareness, informing and familiarizing students of Primary and Secondary Education with concepts, values and actions related to the SSE.

In the context of the development of networking, cooperation and information, presented in Chapter 4, aiming at the promotion and development of the SSE, is included the 1st Exhibition of SSE ATHENS EXPO '17, which took place in November 2017, aiming at presenting to the general public the SSE, to introduce the products and services of SSE, to promote the networking of its entities, but also to create a network of communication between the represen-

tatives of the major productive sectors of the Greek economy and the SSE entities.

On the basis of the expansion of this network of communication, cooperation and information, the 1st EXPO SSE of Western Greece took place in July 2018, co-organized by the Region of Western Greece, the Special Secretariat of SSE and the Management Authority of the Operational Programme of Western Greece. Special mention is also made to the 1st and 2nd COOP-EXPO, which were organized by the sector itself and held under the auspices of the Special Secretariat of SSE. Their aim was to acquaint the public with the concepts and the reality of the SSE, as well as the direct contact of the citizens of Athens with a multitude of social and collaborative enterprises.

At the same time, the Special Secretariat took the initiative to organize sectoral meetings between the SSE entities both in Athens and Thessaloniki. The purpose of these meetings was to enable SSE's sectoral stakeholders to exchange experiences and reflections on their sectorial issues, to assess the current situation in each branch of economic activity and how SSE actors are involved and, at the same time, to explore the possibilities for cooperation between the SSE entities in each sector and to facilitate the exchange of know-how and hence the mutual support of one actor to the other.

Finally, in the context of informing the public and disseminating information on issues related to the SSE, the Special Secretariat for SSE created its own website (kalo.gov.gr). At the same time, accounts in social media networks have been created in order to promote the interaction and communication with SSE's organizations and the general public, and give the opportunity to everyone to communicate their knowledge and their concerns about the SSE.

Subsequently, Chapters 5 and 6 present the state of play of the SSE entities in Greece, with the use of the data provided to the relevant registry of the Special Secretariat for SSE. The data for the SSE entities, which are derived from the annual reports submitted to the electronic General Register of SSE of the Special Secretariat SSE and are examined by the Monitoring and Audit Department, reveal a significant momentum that is developing in the field of SSE. The total number of active SSE entities, combined with their total turnover and the number of employees, show a significant increase over the previous years, which highlights the growth of the SSE sector in Greece in recent years. In addition, as detailed in these chapters, the presence of the SSE and its actors is consolidated or strengthened in most of the country's regions, while the number of entities operating in most economic sectors is increasing as well as the number of sectors where SSE entities operate.

Chapter 7 includes a summary of the SSE ecosystem field report, as well as the report on the

methods and tools for continuous monitoring of the SSE sector, which were carried out as part of the technical assistance by the European Commission mentioned above. It is worth noting that the report of the ecosystem of SSE reflects the views and expectations of the field itself.

Chapter 8 of the Annual Report presents in detail the development of the Action Plan for the development of SSE for the period 2017-2023. In the framework of the implementation of the action plan, there is an extensive reference to the resources available for the development of SSE, as well as to the actions undertaken regarding the SSE sector during the current programming period and have been funded from the above resources. Concerning the resources allocated to the SSE Sector, these come mainly from the NSRF 2014-2020 and in particular from the Sectoral Operational Programs Competitiveness and Human Resources Development and the thirteen Regional Operational Programs (ROPs). These resources under the NSRF 2014-2020 have been specified in explicit actions / types of aid, which are described in detail in this report and mainly involve actions for support, direct grants and financial instruments for new and existing SSE entities.

In parallel, the establishment of the SSE Fund, which will be under the supervision of the Ministry of Labor Social Security and Social Solidarity, is being designed with the support of the European Investment Banks' advisory services. The SSE Funds' main objective is to support the SSE entities and facilitate their access to finance.

At the same time, the Technical Assistance Program for the Development of the SSE in Greece, which is funded by the European Union and coordinated by the European Commission's Structural Reform Support Service (SRSS), is in progress.

Finally, the Special Secretariat for SSE in cooperation with the Deposits and Loans Fund, proceeded to the creation and implementation of two Open Trust Accounts to facilitate the participation of the SSE entities in public tenders, and for their participation where guarantees and / or advances are required. The financing of these Accounts, which comes from the National Public Investment Program, will aim at strengthening the SSE entities and resolve problems arising from their lack of liquidity.

Finally, Chapter 9 of the Report presents the administrative structure, responsibilities and operation of the Special Secretariat for SSE.

1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ
Κ.ΑΛ.Ο. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:
ΕΦΑΡΜΟΓΗ, ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ,
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1.1 Από τη «σφραγίδα» στο e-kalo: Το ηλεκτρονικό Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο.

Με την έναρξη λειτουργίας της ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων προς το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. πραγματοποιήθηκε ένα μεγάλο βήμα προς την απλοποίηση και συντόμευση των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν στο Μητρώο.

Από την έναρξη λειτουργίας του Μητρώου τον Νοέμβριο του 2012, όλες οι αιτήσεις προς αυτό υποβάλλονταν σε έντυπη μορφή και διεκπεραιώνονταν εγγράφως μέσω ταχυδρομικής αποστολής βεβαιώσεων και αντιγράφων Καταστατικού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολύ σημαντικό κόστος, τόσο για τους Φορείς (ταχυδρομικά έξοδα ή ανάγκη αυτοπρόσωπης παρουσίας για την υποβολή των αιτήσεων ή την παραλαβή των βεβαιώσεων), όσο και για το Δημόσιο (ανάγκη για εκτυπώσεις χιλιάδων σελίδων, σφράγιση-φωτοτύπηση, ταχυδρομική αποστολή εγγράφων).

Με την εισαγωγή του ηλεκτρονικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο (e-kalo) προκύπτει άμεσα σημαντικότερη εξοικονόμηση ανθρώπινων και υλικών πόρων, καθώς και συντόμευση των διοικητικών διαδικασιών. Η συγκεκριμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα αποτελεί βασικό εργαλείο για τη διευκόλυνση των συναλλαγών των φορέων του πεδίου με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μειώνοντας τον χρόνο εξέτασης και διεκπεραίωσης των αιτημάτων.

Σημειώνεται ότι το πληροφοριακό σύστημα της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων αποτελεί υποσύστημα του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, δηλαδή του κύριου Πληροφοριακού Συστήματος του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Αυτό το γεγονός επιφέρει θετικές συνέργειες, καθώς επιτρέπει την δια-λειτουργικότητα του e-kalo με τα υπόλοιπα υποσυστήματα του ΕΡΓΑΝΗ (π.χ. προσλήψεις-απολύσεις) και, επιπλέον, απαιτεί μειωμένο κόστος για την ετήσια συντήρησή του.

Το ηλεκτρονικό Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο. τέθηκε σε πλήρη παραγωγική λειτουργία στις 10 Φεβρουαρίου 2018. Οι Φορείς υποχρεούνται πλέον να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις αιτήσεις τους και παραλαμβάνουν ηλεκτρονικά τις σχετικές βεβαιώσεις. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα φιλοξενείται στον ιστότοπο kalo.yeka.gr Προκειμένου να τεθεί η ηλεκτρονική πλατφόρμα σε πλήρη λειτουργία, απαιτήθηκε η επικαιροποίηση της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του Μητρώου με τα πλήρη στοιχεία ταυτότητας των περίπου 950, τη δεδομένη χρονική στιγμή, εγγεγραμμένων Φορέων (έδρα, μέλη, στοιχεία επικοινωνίας), μια εργασία η οποία έγινε έγκαιρα, ταχύτατα και με ίδιους πόρους από τα στελέχη της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο.

Για να δοθεί μια εικόνα της λειτουργίας του ηλεκτρονικού Μητρώου Κ.ΑΛ.Ο. και των αλλαγών που

έχει επιφέρει, αναφέρεται ότι σε διάστημα περίπου 6 μηνών υποβλήθηκαν 1.651 ηλεκτρονικές αιτήσεις όλων των τύπων (εγγραφής, τροποποιήσεων, χορήγησης Πιστοποιητικού μέλους, διαγραφής κ.λ.π.) και απαντήθηκαν οι 1.426 (ποσοστό 86%).

Οι διαδικασίες οι οποίες υλοποιούνται μέσω της συγκεκριμένης διαδικτυακής πύλης είναι οι εξής:

- Εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και υποβολή πρόσθετων στοιχείων εγγραφής (άρθρα 9-12, 17-18 και 23-24 της 61621/Δ5.2643 Υ.Α., ΦΕΚ 56/Β' /18-1-2017)
- Χορήγηση Πιστοποιητικού Μέλους (άρθρα 16, 21 και 27 της παραπάνω Υ.Α.)
- Χορήγηση βεβαιώσεων καταχώρησης τροποποιήσεων στοιχείων του Φορέα (Καταστατικού ή Οργάνου Διοίκησης) (άρθρα 13, 19 και 25 της παραπάνω Υ.Α.)
- Χορήγηση βεβαιώσεων ιστορικού μεταβολών (βεβαίωση τροποποιήσεων Καταστατικού, σύνθεσης Οργάνου Διοίκησης, μη λύσης-μη εκκαθάρισης)
- Χορήγηση βεβαιώσεων διαγραφής από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. (άρθρα 14-15, 20 και 26 της παραπάνω Υ.Α.).

Οι παραπάνω διαδικασίες περιλαμβάνουν την υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο, τη διαχείριση της αίτησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Δ/σης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο. και την έκδοση και αποστολή στον αιτούντα της απάντησης.

Δυνατότητα χρήσης της διαδικτυακής πύλης έχουν όλοι οι πολίτες, εφ' όσον έχουν ήδη πιστοποιηθεί στο σύστημα. Για την πιστοποίηση στο σύστημα, χρησιμοποιείται η διαδικασία και οι κωδικοί πιστοποίησης που χρησιμοποιούνται στις υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (taxisnet). Ειδικότερα, η πρόσβαση των **υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο** στην ηλεκτρονική πλατφόρμα γίνεται με την χρήση των κωδικών που ήδη διαθέτουν από την Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (taxisnet). Για τους υπό σύσταση φορείς (Κοιν.Σ.Επ., Συνεταιρισμούς Εργαζομένων), κατά τη φάση της **υποβολής αίτησης εγγραφής** (και πρόσθετων στοιχείων εγγραφής), η πρόσβαση γίνεται με τη χρήση των αντίστοιχων κωδικών του **φυσικού προσώπου (μέλους ή εκπροσώπου του υπό σύσταση Φορέα)** που υποβάλει την αίτηση.

Στη διαδικτυακή πύλη διατίθεται αναλυτικό εγχειρίδιο χρήσης, καθώς και Πρότυπα Καταστατικά προς διευκόλυνση των Φορέων.

Οι Βεβαιώσεις, που εκδίδονται και χορηγούνται με χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω της διαδικτυακής πύλης Κ.Α.Λ.Ο., αποτελούν διοικητικά έγγραφα και είναι έγκυρα για κάθε χρήση από τους ενδιαφερομένους.

Επόμενες ενέργειες:

Ήδη προγραμματίζεται η διασύνδεση του ηλεκτρονικού Μητρώου Κ.Α.Λ.Ο. με τα υπόλοιπα Υποσυστήματα του Πληροφοριακού Συστήματος ΕΡΓΑΝΗ και η διαμόρφωση των κατάλληλων αναφορών, ώστε να εξαγονται από το σύστημα ποιοτικά στοιχεία, όπως ο αριθμός των εργαζομένων και ο τύπος της εργασιακής σχέσης. Επίσης, προγραμματίζεται η διασύνδεση του ηλεκτρονικού Μητρώου Κ.Α.Λ.Ο. με τα Πληροφοριακά Συστήματα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (taxisnet), ώστε να αντλούνται οικονομικά στοιχεία των Φορέων, όπως ο κύκλος εργασιών, τα αποτελέσματα χρήσης, κ.ά. Όλα τα παραπάνω στοιχεία είναι απαραίτητα για την παρακολούθηση του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο. προκειμένου να λαμβάνονται οι σωστές αποφάσεις και να διαμορφώνονται οι κατάλληλες πολιτικές για τη στήριξη και την ανάπτυξη του.

Έρευνα πεδίου και οι πρώτες εκτιμήσεις των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο για την ηλεκτρονική πλατφόρμα e-kalo.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας πραγματοποίησε το χρονικό διάστημα 7 έως 20 Μαΐου 2018 έρευνα πεδίου σχετικά με τις αντιδράσεις, παρατηρήσεις, προτάσεις των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο για την ηλεκτρονική πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων kalo.yeka.gr.

Συγκεντρώθηκαν 262 απαντήσεις και τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν αρχικά στην πολιτική ηγεσία και στα στελέχη της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο., και στη συνέχεια στο ευρύ κοινό κατά τη διάρκεια της ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων στο Γκάζι στις 13 Ιουνίου 2018, καθώς και στην Περιφερειακή Έκθεση Κ.Α.Λ.Ο. Δυτικής Ελλάδας που έλαβε χώρα στις 6 και 7 Ιουλίου 2018.

Από τις απαντήσεις των Φορέων, πρόεκυψαν σημαντικά συμπεράσματα και διατυπώθηκαν χρήσιμες προτάσεις για την βελτίωση της πλατφόρμας.

Ειδικότερα:

- Διαπιστώνεται μια γενικότερη ικανοποίηση των φορέων σχετικά με την μετάβαση από το «χαρτί και την σφραγίδα» στην ηλεκτρονική υποβολή και διεκπεραίωση των αιτημάτων τους
- Υπάρχουν αρκετές παρατηρήσεις των Φορέων σχετικά με ασάφειες, ως προς τις γραπτές οδηγίες που παρέχονται, και ελλείψεις, ως προς τις αναλυτικές περιγραφές/

επεξηγήσεις των τίτλων

- Εκφράζεται ικανοποίηση, ως προς τη μείωση του χρόνου ανταπόκρισης των Υπηρεσιών της Ειδικής Γραμματείας στις αιτήσεις
- Επισημαίνεται η ανάγκη διασύνδεσης με άλλα Πληροφοριακά Συστήματα του Δημοσίου (π.χ. taxisnet) και ενοποίησης πολλών παρεμφερών και σχετιζόμενων διαδικασιών (π.χ. έγκριση εγγραφής Φορέα και έναρξη εργασιών στη Δ.Ο.Υ).

1.2 Εθελοντισμός

Η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. προτιθέμενη να εφαρμόσει τα άρθρα 3, 8 και 17 του Ν. 4430/2016, που αφορούν τις σχέσεις των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας με μη μέλη που λειτουργούν ως εθελοντές και υποστηρίζουν τις δράσεις τους, έχει ετοιμάσει προσχέδιο υπουργικής απόφασης της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία αναμένεται να εκδοθεί εντός του έτους 2018. Με τη συγκεκριμένη απόφαση ρυθμίζονται οι ειδικότεροι όροι υπό τους οποίους θα παρέχεται η εθελοντική εργασία στους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο., καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Στόχος της Ειδικής Γραμματείας είναι η στήριξη των εθελοντικών δράσεων που συνδέονται με τη Κ.Α.Λ.Ο. και η αποσαφήνιση της εθελοντικής εργασίας στα πλαίσια της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, ο καθορισμός των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των εθελοντών αλλά και των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και, τέλος, η διασφάλιση της τήρησης της εργατικής, ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.

1.3 Τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο για την Κ.Α.Λ.Ο. (Ν. 4430/2016)

Τα σχεδόν δύο χρόνια εφαρμογής του ν.4430/2016, ανέδειξαν κάποιες προκλήσεις, οι οποίες ξεκίνησαν να αντιμετωπίζονται με το άρθρο 44 του ν.4554/2018 και αφορούν στα εξής:

1.3.1 Δικαίωμα συμμετοχής στις Κοιν.Σ.Επ Ένταξης ενήλικων χωρίς πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Σκοπός των «Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ) Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων», είναι η ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή ανθρώπων που ανήκουν στις «ευάλωτες» ομάδες του πληθυσμού. Ιδίως για την υποκατηγορία α της παραγράφου 8 του άρθρου 2, δηλαδή των ατόμων που η ισότιμη ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά ή/και ψυχικά αίτια, απαντάται συχνά το φαινόμενο να μην έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του μέλους στις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, στις οποίες συμμετέχουν ή/και εργάζονται. Αυτό

έρχεται σε αντίθεση με την οικεία πρόβλεψη της «Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία» περί διασφάλισης της απρόσκοπτης άσκησης όλων των δικαιωμάτων, που απορρέουν από τις Συνθήκες και τη νομοθεσία της Ε.Ε., των ατόμων με αναπηρία που έχουν χάσει την αυτοεκπροσώπησή τους. Για την άρση αυτής της αντίθεσης, επιτρέπεται πλέον στα άτομα που έχουν χάσει την αυτοεκπροσώπησή τους να αποκτούν την ιδιότητα του μέλους στις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων.

1.3.2 Μείωση κατώτατου ορίου επιβολής προστίμων στους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Στην παράγραφο 5 του άρθρου 11 του νόμου 4430/2016 προβλέπεται εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό των προστίμων, που συνεπάγονται οι παραβιάσεις των υποχρεώσεων που θέτει ο νόμος για την σύννομη λειτουργία των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Συγκεκριμένα, στο δεύτερο εδάφιο του συγκεκριμένου νόμου προβλεπόταν ότι σε κάθε περίπτωση το επιβληθέν πρόστιμο δε θα μπορούσε να είναι μικρότερο των χιλίων ευρώ και μεγαλύτερο των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Επειδή το κατώτατο όριο των χιλίων (1.000) ευρώ κρίθηκε υπέρμετρα υψηλό, προκρίθηκε η μείωσή του στο ύψος των διακοσίων (200) ευρώ.

1.3.3 Αναδιτύπωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων των μελών των Συνεταιρισμών Εργαζομένων

Τέλος, αναδιτυπώθηκε με σαφήνεια η παράγραφος 6 του άρθρου 26, που αφορούσε στις ασφαλιστικές υποχρεώσεις των μελών των Συνεταιρισμών Εργαζομένων, σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου 4387/2016 (Α' 85), ενώ επετράπη σε μέλη του Συνεταιρισμού που ασκούν για λογαριασμό αυτού τεχνικές ή οικοδομικές εργασίες, για την άσκηση των οποίων υπάγονται στις ειδικές διατάξεις του ΣΤ' Κεφαλαίου του Κανονισμού Ασφάλισης του τέως ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, να εξακολουθούν να υπάγονται στην ασφάλιση του τέως ΙΚΑ - ΕΤΑΜ για κύρια ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη και του τέως ΕΤΕΑΜ για επικουρική ασφάλιση, και από 1.1.2017 στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ και του ΕΤΕΑΕΠ.

1.4 Νομοθετικές εξελίξεις σχετικά με την παραχώρηση κινητής και ακίνητης περιουσίας από ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Στο άρθρο 196 του «Κλεισθένη» προβλέπεται πλέον η δυνατότητα να παραχωρείται δωρεάν η χρήση δημοτικού ακινήτου σε Φορέα Κ.Α.Λ.Ο., που έχει την έδρα του ή ασκεί τη δραστηριότητά του στον συγκεκριμένο Δήμο, με απόφαση που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε έτη. Μετά το πέρας της πενταετίας, επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση του συγκεκριμένου ακινήτου στο Φορέα.

Στο άρθρο 281 του ίδιου νόμου, προβλέπεται η ίδια δυνατότητα για εκείνες τις περιπτώσεις που το ακίνητο ανήκει σε περιφέρεια.

1.5 Οι δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς (άρθρο 20 και άρθρα 107-110 του Ν. 4412/2016)

Οι «κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις» συνεισφέρουν σε αγορές που εμπεριέχουν κοινωνικά ωφέλιμα προϊόντα, είτε επεκτείνοντας τις υφιστάμενες αγορές, είτε δημιουργώντας νέες αγορές για αγαθά και υπηρεσίες που υποστηρίζουν την επίτευξη κοινωνικών στόχων. Συνεπώς, συνιστούν ένα μοντέλο για τους καταναλωτές προσφέροντάς τους πρότυπα και πληροφόρηση. Οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις θέτουν το παράδειγμα και επηρεάζουν την αγορά.

Μέσω τέτοιων «κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων», οι δημόσιες αρχές καλούνται να προωθήσουν ευκαιρίες για απασχόληση, αξιοπρεπή εργασία, κοινωνική ένταξη και προσβασιμότητα στην αγορά εργασίας. Επίσης, καλούνται να προωθήσουν τον σχεδιασμό για όλους, το ηθικό εμπόριο και τη συμμόρφωση στις κοινωνικές αξίες. Οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις μπορούν να αποτελέσουν υπόδειγμα για το πώς οι οικονομικές και κοινωνικές αξιώσεις μπορούν να ενισχύουν και να εξυπηρετούν η μία την άλλη.

Ο νόμος 4412/2016 για τις δημόσιες συμβάσεις αποτελεί μια ευκαιρία για την προώθηση δημόσιων συμβάσεων με κοινωνικές αναφορές. Γι' αυτό και συγκεκριμένα άρθρα του νόμου έχουν συγκεκριμένες αναφορές σε φορείς, οι οποίοι εντάσσονται στο πεδίο της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διευθέτηση των ζητημάτων που άπτονται της ορθής εφαρμογής των διατάξεων για τις δημόσιες συμβάσεις, με γνώμονα πάντα την ενίσχυση της συμμετοχής των φορέων Κ.Α.Ο. στις σχετικές διαδικασίες.

Έτσι, από τον Μάρτιο του 2018, έπειτα από πρωτοβουλία της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο., έχουν λάβει χώρα μια σειρά από συναντήσεις με την Γενική Γραμματεία Εμπορίου αναφορικά με τη διαδικασία και τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν, ώστε ο Ν. 4412/2016 να καταστεί φιλικότερος και πιο εύχρηστος για τους φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Στις συναντήσεις αυτές συζητήθηκαν οι αναγκαίες τροποποιήσεις του νόμου, καθώς και η αναγκαιότητα και το περιεχόμενο του προεδρικού διατάγματος που αναφέρεται στο άρθρο 20 του προαναφερθέντος νόμου.

Στη συνέχεια, επίκειται συνάντηση με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, ώστε να υπάρξει συμφωνία για τα επόμενα βήματα που θα πρέπει να ακολουθηθούν και τις αναγκαίες τροποποιήσεις και διευθετήσεις που θα πρέπει να υπάρξουν στον νόμο 4412/2016. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που προέκυψαν ή θα προκύψουν από τις παραπάνω συναντήσεις, θα ληφθούν οι τελικές αποφάσεις για τις αναγκαίες παρεμβάσεις, ώστε οι φορείς Κ.Α.Ο. να μπορούν να συμμετέχουν απρόσκοπτα στις δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.

1.6 Μελέτη για την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου για τους συνεταιρισμούς

Στα πλαίσια του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Τεχνική Βοήθεια για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα», τη διαχείριση του οποίου έχει το Βρετανικό Συμβούλιο και δικαιούχος είναι το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εκπονήθηκε μελέτη με αντικείμενο την υφιστάμενη συνεταιριστική νομοθεσία και την δυνατότητα εναρμόνισης-ενοποίησης της. Η έκθεση που προέκυψε από την παραπάνω μελέτη παρουσιάζει μια σειρά ευρημάτων, καταλήγει σε μια σειρά συμπερασμάτων και στο τέλος προτείνει ένα σχέδιο νόμου για την ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Σημειώνεται ότι οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτή την έκθεση, η οποία παρουσιάζεται συνοπτικά στη συνέχεια, δεν αντιπροσωπεύουν την επίσημη θέση της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο.

1.6.1 Ο κατακερματισμός της συνεταιριστικής νομοθεσίας

Στην Ελλάδα παρατηρείται ότι οι συνεταιρισμοί δεν διέπονται από ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο, αλλά από ένα πλήθος ειδικών νόμων που διέπουν τους επιμέρους τύπους συνεταιρισμών. Στο πλήθος αυτό προστίθενται ανά τακτά χρονικά διαστήματα νέα νομοθετήματα, που καλούνται να ρυθμίσουν αναδυόμενες μορφές συνεταιρισμών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε τομείς όπου στο παρελθόν δεν υπήρχε συνεταιριστική παρουσία (π.χ. οι Ενεργειακές Κοινότητες).

Κατά συνέπεια το νομικό τοπίο των συνεταιρισμών, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα, είναι κατακερματισμένο, ακωδικοποίητο και σε αρκετά σημεία υπέρ του δέοντος λεπτομερές.

1.6.2 Είναι δικαιολογημένη η πολυνομία στους συνεταιρισμούς;

Ένα από τα ευρήματα της έκθεσης είναι ότι οι ισχύοντες συνεταιριστικοί νόμοι έχουν κοινή δομή και παρεμφερείς διατάξεις ως προς βασικά λειτουργικά και οργανωτικά ζητήματα (π.χ. ως προς τη διαδικασία σύστασής τους, τον δημοκρατικό τρόπο διοίκησης και τους λόγους λύσης των συ-

νεταιρισμών). Οι διαφορές που σημειώνονται μεταξύ των συνεταιριστικών νόμων εντοπίζονται κυρίως σε λεπτομερείς και συγκυριακές διατάξεις, ενώ σπανίως δικαιολογούνται από το είδος του συνεταιρισμού ή τη δραστηριότητά του (π.χ. ως προς την περιορισμένη ή απεριόριστη ευθύνη των συνεταιριστών για χρέη του συνεταιρισμού).

1.6.3 Οι συνέπειες της πολυνομίας στους συνεταιρισμούς

Ο Έλληνας νομοθέτης φαίνεται να μην αντιμετωπίζει τον συνεταιρισμό ως έναν ενιαίο θεσμό με κοινές αξίες και αρχές, όπως προκύπτει από την διεθνή του πορεία, αλλά νομοθετεί αποσπασματικά θεσπίζοντας κανόνες δικαίου για ειδικές μορφές ή κατηγορίες συνεταιρισμών. Απουσιάζει, συνεπώς, μια ενιαία προσέγγιση και καθολική εγχάραξη στρατηγικής για τους συνεταιρισμούς ως ενιαίο κίνημα.

Ο τρόπος αυτός νομοθέτησης έχει επιδράσει στην πορεία του συνεταιριστικού κινήματος επιφέροντας ορισμένες συνέπειες, όπως:

- **διάσπαση της ενότητας του συνεταιριστικού κινήματος:** ο κατακερματισμένος χαρακτήρας της συνεταιριστικής νομοθεσίας επιδρά στην ενότητα του συνεταιριστικού κινήματος δημιουργώντας τεχνητές διαφοροποιήσεις μεταξύ των συνεταιρισμών,
- **δημιουργία σχέσεων ανταγωνισμού μεταξύ των συνεταιρισμών:** η διαφορετική μεταχείριση, που επιφυλάσσει ο νομοθέτης σε ορισμένες κατηγορίες συνεταιρισμών, δημιουργούν έριδες μεταξύ τους,
- **καλλιέργεια μιας ωφελιμιστικής στάσης κατά την επιλογή του είδους της συνεταιριστικής επιχείρησης:** για ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες υπάρχει νομοθετική αλληλοεπικάλυψη (π.χ. Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας που παράγουν αγροτικά προϊόντα και αγροτικοί συνεταιρισμοί) και έτσι τα ενδιαφερόμενα μέρη τείνουν να επιλέγουν την συνεταιριστική κατηγορία με τις ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, κι όχι με βάση το αν αποτελεί ένα κατάλληλο νομικό σχήμα για τις επιδιώξεις και τους σκοπούς του εγχειρήματός τους,
- **απουσία διαμόρφωσης μιας συνολικής δημόσιας πολιτικής προς ενίσχυση της ιδιαίτερης ταυτότητας του συνεταιριστικού κινήματος και της εσωτερικής του συνοχής,**
- **η απουσία ενός ενιαίου πλαισίου για τους συνεταιρισμούς αντανάκλαται και σε άλλους κλάδους του δικαίου (π.χ. όπως το φορολογικό δίκαιο), υπαγορεύοντας συχνά μια διακριτή μεταχείριση υπέρ ορισμένων κατηγοριών συνεταιρισμών,**

- **παρεμπόδιση συνεργασιών μεταξύ των συνεταιρισμών:** οι εκάστοτε ειδικοί νομοί προβλέπουν την συσπείρωση μεταξύ ομοειδών συνεταιρισμών σε δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, με συνέπεια να μην καθίσταται εφικτή μια ευρεία δια-συνεταιριστική συνεργασία, αποδυναμώνοντας έτσι τη δυναμική τους σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο,
- **ασάφεια περί του εφαρμοστέου νόμου όταν αναπτύσσονται πολλαπλές δραστηριότητες:** αν π.χ. ένας συνεταιρισμός έχει ως σκοπό να λειτουργήσει ως αγροτικός και ενεργειακός ταυτόχρονα, τότε τίθεται ζήτημα αναφορικά με το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο,
- **αδυναμία συνολικής αποτίμησης του συνεταιριστικού κινήματος:** όταν διαφορετικές αρχές και υπηρεσίες είναι αρμόδιες για την εποπτεία των συνεταιρισμών, τότε εμποδίζεται η συνολική χαρτογράφηση, καταγραφή και παρακολούθηση του συνεταιριστικού κινήματος.

1.6.4 Πρόταση ενοποίησης της συνεταιριστικής νομοθεσίας

Οι βασικότεροι λόγοι για τους οποίους προτείνεται, σύμφωνα με την έκθεση, η ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας είναι:

- η δημιουργία μιας συλλογικής ταυτότητας μεταξύ των συνεταιρισμών,
- η νομοθετική κατοχύρωση του διεθνώς αποδεκτού ορισμού του συνεταιρισμού, των συνεταιριστικών αξιών και αρχών, όπως έχουν διαμορφωθεί από τη Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία, που αποτελεί το διεθνές όργανο εκπροσώπησης των συνεταιρισμών,
- η απλοποίηση και κωδικοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου,
- η σύνδεση με την νομοθετική παράδοση της χώρας, καθώς ο πρώτος νόμος περί συνεταιρισμών (Ν. 602/1915) ήταν νόμος γενικής εφαρμογής που ρύθμιζε κάθε κατηγορία συνεταιρισμών,
- η συσπείρωση συνεταιρισμών, ανεξαρτήτως κατηγορίας και τομέα δράσης, σε δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, η οποία είναι αναγκαία στα πλαίσια της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας,
- η δημιουργία ενός πανελλήνιου φορέα εκπροσώπησης του συνεταιριστικού κινήματος,
- η καταρχήν ενιαία νομοθετική αντιμετώπιση των συνεταιρισμών από άλλους κλάδους του δικαίου και η διακριτή νομοθετική τους μεταχείριση έναντι κεφαλαιουχικών επιχειρήσεων

1.6.5 Εργαλεία που προτείνονται για την υλοποίηση της ενοποίησης της συνεταιριστικής νομοθεσίας

> Νομός Πλαίσιο:

- περιεχόμενο: το πρώτο βήμα για την ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας είναι η δημιουργία ενός κοινού ρυθμιστικού πλαισίου στο οποίο θα υπάγονται οι συνεταιρισμοί και το οποίο θα ρυθμίζει τα βασικά ζητήματα λειτουργίας και οργάνωσής τους. Ο νόμος πλαίσιο, σύμφωνα με την έκθεση, μπορεί είτε να περιέχει τις γενικές ρυθμίσεις που θα διέπουν τους συνεταιρισμούς, είτε να έχει διττό περιεχόμενο απαρτιζόμενος από γενικές και ειδικές διατάξεις (πρόταση προσχεδίου).
- προπαρασκευαστικές διαδικασίες: η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων υπουργείων και των εκπροσώπων των συνεταιρισμών κρίνεται απαραίτητη για την επίτευξη ευρείας συναίνεσης στο στάδιο του σχεδιασμού του νόμου, προκειμένου να εφαρμοστεί στη συνέχεια χωρίς προσκόμματα.
- επιδιωκόμενος σκοπός: σκοπός του προσχεδίου είναι να διαμορφώσει ένα νομικό περιβάλλον, ευνοϊκό για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, το οποίο δεν θα εισάγει λεπτομερείς και ασφυκτικές διατάξεις, αλλά θα θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο λειτουργίας και οργάνωσής τους, τηρώντας την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή αυτοδιοίκησης των συνεταιρισμών. Οι παρεμβάσεις με αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του προσχεδίου σε θέματα εσωτερικής διοίκησης των συνεταιρισμών περιορίζονται στις απολύτως αναγκαίες, με στόχο την διαφύλαξη του ιδιαίτερου σκοπού και των χαρακτηριστικών που φέρει ο συνεταιρισμός.
- Ο προτεινόμενος Νόμος-Πλαίσιο εισάγει γενικούς κανόνες ενδοτικού κυρίως δικαίου για τους συνεταιρισμούς, χωρίς να υπεισέρχεται σε λεπτομερείς ρυθμίσεις. Αυτό συμβαίνει, σύμφωνα με την έκθεση, επειδή η θέσπιση συνεταιριστικών νόμων με ιδιαίτερα λεπτομερείς ρυθμίσεις για τα εσωτερικά ζητήματα διοίκησης των συνεταιρισμών:
  - δεν συνάδει με την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή αυτοδιοίκησης των συνεταιρισμών (αρ. 12.4Σ) και τον διεθνώς αναγνωρισμένο ορισμό του συνεταιρισμού ως αυτοδιοικούμενη μορφή επιχείρησης,
  - συχνά οδηγεί σε έντονες αντιδράσεις από συνεταιριστικούς και ακαδημαϊκούς κύκλους,

- η διασφάλιση της τήρησής τους αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση, καθώς συνεπάγεται συνεχείς ελέγχους.

Ο προτεινόμενος Νόμος-Πλαίσιο έχει γενικές και ευέλικτες ρυθμίσεις και προκρίνει την συνεταιριστική αυτοδιοίκηση έναντι της κρατικής προστασίας του συνεταιριστικού θεσμού, αφήνοντας τα περιθώρια στους συνεταιριστές να αποφασίσουν για το ποια θα είναι η βέλτιστη λύση για την επιχείρησή τους.

Η έκθεση καταλήγει ότι οι νόμοι με γενικές ρυθμίσεις αποδεικνύονται μακροβιότεροι, ενώ, αντιθέτως, οι ιδιαίτερα λεπτομερείς νόμοι αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, είτε λόγω έντονων αντιδράσεων από τους αποδέκτες των ρυθμίσεων, είτε λόγω ανάγκης προσαρμογής τους σε νέα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα.

- > **Ειδικό συνεταιριστικό νόμο:** οι συνεταιριστικοί νόμοι προτείνεται είτε να ενσωματωθούν στον Νόμο-Πλαίσιο (όσες δηλαδή διατάξεις κρίνονται αναγκαίες και δικαιολογείται η διατήρησή τους, διότι προωθούν τον ειδικό σκοπό που έχει η συγκεκριμένη κατηγορία συνεταιρισμών ή είναι άρρηκτα συνυφασμένες με τον τομέα, όπου δραστηριοποιείται ο εν λόγω συνεταιρισμός). Με τον τρόπο αυτό όχι μόνο ενοποιείται, αλλά και κωδικοποιείται η συνεταιριστική νομοθεσία σε ένα ενιαίο κείμενο με εσωτερική συνοχή. Αν όμως δεν επέλθει συμφωνία ως προς τα παραπάνω προτείνεται εναρμόνιση χωρίς την κωδικοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας, δηλαδή οι ειδικοί νόμοι να μην καταργηθούν ολοσχερώς, απλώς ορισμένα άρθρα τους να τροποποιηθούν με βάση τα οριζόμενα στις μεταβατικές διατάξεις του Νόμου-Πλαισίου, (π.χ. αναφορικά με την σύσταση τους, την εποπτεία και τον έλεγχό τους, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών κ.τ.λ.)
- > **Ενοποίηση Διοικητικών Υποδομών:** μια ενοποίηση της νομοθεσίας θα παρέμενε «νεκρό γράμμα» αν δεν συνοδευόταν και από μια αντίστοιχη ενοποίηση σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης. Κατά συνέπεια, οι εποπτικές αρχές και υπηρεσίες, που υπάγονται στα διαφορά υπουργεία και είναι αρμόδιες για την επόπτευση των διαφόρων τύπων συνεταιρισμών, θα πρέπει να σχηματίσουν έναν ενιαίο φορέα, ο οποίος θα στελεχώνεται από το διοικητικό προσωπικό των επιμέρους εποπτικών αρχών και υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτόν, δεν δημιουργούνται νέα όργανα και αξιοποιείται το υπάρχον εργατικό δυναμικό και οι υφιστάμενες υποδομές, γεγονός το οποίο μπορεί να συντελέσει στην αποτελεσματικότερη άσκηση και συντονισμό των καθηκόντων τους.

- > **Εκπαίδευση των ελεγκτών:** Μια από τις διατάξεις του προσχεδίου προτείνει την διεξαγωγή συνεταιριστικού ελέγχου, καθώς υποστηρίζεται ότι οι ελεγκτές οφείλουν να μην εξετάζουν μόνο την λογιστική και οικονομική τάξη της συνεταιριστικής επιχείρησης, αλλά και να διαπιστώνουν αν η διαχείρισή της καλύπτει και προάγει τις ανάγκες των μελών της. Τίθεται, συνεπώς, ανάγκη συνεταιριστικής εκπαίδευσης των ελεγκτών, καθώς ο έλεγχος που Κ.Α.Ο.ύνται να ασκήσουν διαφοροποιείται από εκείνον των ανωνύμων εταιρειών.
- > **Δημιουργία Προτύπων Καταστατικών και Εγχειριδίου σύνταξης καταστατικού:** καθώς ο Νόμος-Πλαίσιο παρέχει ενδοτικού κυρίως δικαίου διατάξεις και επιτρέπει στους συνεταιριστές να αποκλίνουν από τις ρυθμίσεις του, πρέπει να δοθεί έμφαση στην παροχή κατάλληλων εργαλείων που θα καθοδηγούν και θα ενημερώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη για τις επιλογές που έχουν κατά την σύνταξη καταστατικού, τους πιθανούς κινδύνους και οφέλη από την κάθε τους επιλογή, καθώς και τις καλές πρακτικές για την επιτυχή λειτουργία του συνεταιρισμού τους.

1.6.6 Γιατί η ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας αποτελεί μια καινοτόμα ιδέα;

Η συζήτηση για την ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας απασχολεί αρκετές χώρες εντός και εκτός Ευρώπης (π.χ. η Ισπανία και η Ιαπωνία), όπου η πολυδιάσπαση των συνεταιριστικών νόμων πανθομολογείται ότι δεν προάγει την συνοχή και ανάπτυξη των συνεταιρισμών.

Συνεπώς, η μετάβαση από ένα κατακερματισμένο θεσμικό πλαίσιο σε μια ενοποιημένη συνεταιριστική νομοθεσία κρίνεται ως ένα σημαντικό βήμα προόδου για τα ελληνικά δεδομένα, αποτελώντας παράλληλα ένα θετικό προηγούμενο για τον αλλοδαπό νομοθέτη των χωρών εκείνων, όπου το θεσμικό πλαίσιο περί συνεταιρισμών είναι δαιδαλώδες και αναποτελεσματικό.

Τέλος, η δεκαετία 2011-2020 που διανύουμε έχει χαρακτηριστεί ως συνεταιριστική δεκαετία, στα πλαίσια της οποίας η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία έχει διατυπώσει το "όραμα 2020" απευθυνόμενη στις εθνικές κυβερνήσεις, προκειμένου να διαμορφώσουν ένα κατάλληλο θεσμικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, σύμφωνα με τις κοινές αξίες και αρχές τους. Η ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας αποτελεί υλοποίηση του παραπάνω στρατηγικού στόχου σε μια χρονική συγκυρία, στην οποία έχει αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον γύρω από τους συνεταιρισμούς, συμβάλλοντας κατά αυτόν τον τρόπο στην ενδυνάμωσή τους ως ενιαίο και ανεξάρτητο κίνημα.

1.7 Μελέτη για τη δημιουργία ενός κατάλληλου μοντέλου για την Ελλάδα που θα αφορά στις υπό πτώχευση, αφερέγγυες και ήδη πτωχευμένες επιχειρήσεις και τη μεταβίβασή τους σε πρωτοβουλίες της Κ.Α.Ο

Στα πλαίσια του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο αναφέρθηκε παραπάνω, εκπονήθηκαν μελέτη και Έκθεση με αντικείμενο τη δημιουργία ενός κατάλληλου μοντέλου για την Ελλάδα, το οποίο θα αφορά τις υπό πτώχευση, αφερέγγυες και ήδη πτωχευμένες επιχειρήσεις και τη μεταβίβασή τους σε πρωτοβουλίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Η προαναφερθείσα Έκθεση εστιάζει στη μελέτη καλών ευρωπαϊκών πρακτικών, που εφαρμόζουν σύστημα εξαγοράς επιχειρήσεων από συνεταιρισμούς εργαζόμενων. Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκαν τα μοντέλα και οι μηχανισμοί που λαμβάνουν χώρα στην Ιταλία, στη Γαλλία και στην Ισπανία, καθώς οι συγκεκριμένες χώρες έχουν ιδιαίτερα ανεπτυγμένες μεθοδολογίες και διαδικασίες για το θέμα αυτό και, από τη μελέτη της εφαρμογής τους, μπορούν να εξαχθούν εποικοδομητικά συμπεράσματα, τα οποία εν συνεχεία μπορούν να αξιοποιηθούν για τη δημιουργία ενός αντίστοιχου μοντέλου, προσαρμοσμένου στην ελληνική πραγματικότητα.

Στην Ελλάδα, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, παρουσιάστηκε έντονα το φαινόμενο της πτώχευσης και της εγκατάλειψης πολλών επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, παρουσιάστηκαν πρωτοβουλίες εργαζομένων, που εκδήλωναν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τη διάθεση των εργαζομένων να αναλάβουν τον έλεγχο της πτωχευμένης ή της υπό πτώχευση επιχείρησης. Δυστυχώς, όμως, στη χώρα μας απουσιάζουν το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και η απαιτούμενη τεχνογνωσία στην υποστήριξη (π.χ. χρηματοδοτική), που θα ευνοούσαν ή θα ενίσχυαν την εφαρμογή τέτοιου είδους πρωτοβουλιών.

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, λόγω αρμοδιότητας στην Κ.Α.Ο. και αποβλέποντας στην προστασία των θέσεων εργασίας, ανέλαβε πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση ενός πολύ δύσκολου έργου, το οποίο μπορεί να αποτελέσει πρόκληση για το μέλλον. Στόχος του έργου είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος (θεσμικού, οικονομικού κ.τ.λ.), το οποίο θα επιτρέπει τη μεταβίβαση των προαναφερθέντων επιχειρήσεων στους εργαζόμενους.

Με βάση τις εμπειρίες (καλές και κακές) των ευρωπαϊκών χωρών, όπως παρουσιάζονται στην Έκθεση-Μελέτη που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της παροχής τεχνικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την επιτυχημένη εφαρμογή των διαδικασιών μεταβίβασης και επαναλειτουργίας

επιχειρήσεων στο πλαίσιο της Κ.Α.Λ.Ο., απαιτείται η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος. Οι βασικοί άξονες του οικοσυστήματος αυτού, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη Μελέτη, αφορούν:

1. Σε μια σειρά θεσμικών παρεμβάσεων σε επιμέρους νομοθετικά πλαίσια, με στόχο:

- την ενίσχυση του ρόλου των εργαζομένων και των θεσμικών τους εκπροσώπων, σε όλα τα στάδια της επικείμενης αναδιοργάνωσης μιας επιχείρησης, εφόσον απειλούνται οι θέσεις εργασίας,
- την ενεργοποίηση διαδικασιών, προκειμένου να ισχυροποιηθεί η συμμετοχή και συναπόφαση των εργαζομένων και των θεσμικών τους εκπροσώπων στην επιχείρηση, όταν προκύπτει κίνδυνος απώλειας θέσεων εργασίας,
- την αντίστοιχη εναρμόνιση των διατάξεων του ν.4430/2016, που αφορούν στη λειτουργία του Συνεταιρισμού Εργαζομένων, εφόσον συνομολογείται ότι αυτό είναι το κατάλληλο νομικό όχημα για αυτού του τύπου τις διαδικασίες.

2. Στη θεσμοθέτηση Υποστηρικτικού Μηχανισμού, ο οποίος θα παρέχει ευνοϊκή χρηματοδότηση και συμβουλευτική υποστήριξη, σε όλα τα στάδια διαπραγμάτευσης με τον προηγούμενο ιδιοκτήτη και τους τυχόν λοιπούς πιστωτές, καθώς και στην εφαρμογή του εγκεκριμένου επιχειρηματικού σχεδίου των εργαζομένων.

2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ:
ΕΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ
ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. - Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ
ΓΙΑ ΦΟΡΕΙΣ Κ.ΑΛ.Ο.

2.1 Η Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου

2.1.1 Πρόβλεψη στον Ν. 4430/2016

Μία από τις καινοτόμες συνεισφορές του νόμου 4430/2016 στην προσπάθεια για τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού οικοσυστήματος για την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας είναι η πρόβλεψη για την ανάπτυξη ενός εργαλείου μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 2 του νόμου αναφέρεται ότι:

«9. Ως 'κοινωνικός αντίκτυπος' ορίζεται η παραγόμενη συλλογική και κοινωνική ωφέλεια που κομίζει η δραστηριότητα του Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο στις τοπικές κοινωνίες.

10. Ως «Εργαλείο Μέτρησης Κοινωνικού Αντικτύπου» ορίζεται το μοντέλο παρακολούθησης του κοινωνικού αντικτύπου, που ο κάθε φορέας δύναται να συμπληρώνει με σκοπό τη βελτίωση των διαδικασιών λειτουργίας του και την ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων του. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται τα τεχνικά ζητήματα και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του».

2.1.2 Η έννοια του κοινωνικού αντίκτυπου

Ως «κοινωνικός αντίκτυπος» ορίζεται η διαδικασία μέσω της οποίας ένας οργανισμός παρέχει στοιχεία για το γεγονός ότι οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα του παρέχουν πραγματικά και χειροπιαστά οφέλη για τους ανθρώπους, το περιβάλλον, την τοπική κοινωνία, την κοινότητα.

Για έναν φορέα Κ.ΑΛ.Ο., κοινωνικός αντίκτυπος είναι το «κοινωνικό αποτέλεσμα», οι αλλαγές που επέρχονται στη ζωή των ανθρώπων και η συλλογική ή/και κοινωνική ωφέλεια, μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα, που επιτυγχάνεται για τον πληθυσμό στον οποίο στοχεύει η δράση του φορέα, ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας που έχει αναλάβει. Σημαντικό στοιχείο της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου είναι ότι πρέπει να μετράται ο αντίκτυπος, τόσο των θετικών, όσο και των αρνητικών αλλαγών.

Επισημαίνεται ότι ο νόμος ορίζει ως «συλλογική ωφέλεια» την από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσα από τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία θέσεων σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Ενώ ως «κοινωνική ωφέλεια» ορίζεται η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου

χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, μέσα από δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή κοινωνικής ένταξης.

2.1.3 Τι είναι η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου»

Η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» σχεδιάστηκε για να μετρά τα κοινωνικά αποτελέσματα και τις αλλαγές που επέρχονται από συγκεκριμένες δραστηριότητες φορέων της κοινωνικής και αλληλεγγύης οικονομίας. Στόχος είναι μέσω της χρήσης αυτής της μεθόδου, οι «αόρατες» αξίες που δημιουργούνται από την δράση των κοινωνικών επιχειρήσεων, να καταστούν ορατές, τόσο στους ίδιους τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο., όσο και ευρύτερα στους πολίτες, αλλά και στις δημόσιες αρχές. Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι δεν συνιστά ένα εργαλείο για να μετρά τους ίδιους τους φορείς, μολονότι οι ίδιες οι δομές των φορέων και οι διαδικασίες που ακολουθούν μπορεί να συνεισφέρουν στη δημιουργία κοινωνικής αξίας.

Η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου δεν συνιστά μια άπαξ διαδικασία, αλλά πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής δραστηριότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αφού πρωτίστως αποτελεί ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού. Μέσω της διαδικασίας συλλογής στοιχείων για τις επιπτώσεις της δράσης του στη ζωή των ανθρώπων, ένας φορέας Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αποκτήσει βαθύτερη γνώση και να σχεδιάσει καλύτερα πώς πρέπει να χρησιμοποιεί τους πόρους του για να επιτυγχάνει τα βέλτιστα αποτελέσματα στη δράση του.

Κάτι που συχνά παραβλέπεται για τη μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου είναι ότι συνιστά, επίσης, εργαλείο ενίσχυσης της δημοκρατικής διάστασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και της λογοδοσίας τους απέναντι στην ίδια την κοινωνία των πολιτών, στους ανθρώπους της κοινότητας εντός της οποίας ενυπάρχουν. Αυτό συμβαίνει γιατί τα στοιχεία, που συγκεντρώνονται μέσω αυτής της διαδικασίας, λαμβάνουν υπ' όψιν τις απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών και πρωτίστως των ίδιων των ωφελούμενων. Συνεπώς, λαμβάνουν υπ' όψιν κρίσεις και αποφάνσεις αναφορικά με το ποιες είναι οι πραγματικές επιπτώσεις της δράσης των φορέων και όχι αυτά που αυτοί θεωρούν ότι επιτυγχάνουν.

Επιπλέον, οι διεργασίες για τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου συνιστούν μέθοδο ενίσχυσης της συνεργατικής υψής των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Για να είναι ουσιαστική η διαδικασία μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου, πρέπει να εμπλακεί το σύνολο των ενδιαφερομένων, πόσο μάλλον το σύνολο των μελών του φορέα Κ.ΑΛ.Ο. Συνεπώς, για να ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία χρειάζεται τη συνεισφορά, την εμπειρία, το πάθος, το μεράκι κάθε ενός από τα μέλη. Όσο πιο συνεργατική είναι η λειτουργία ενός φορέα Κ.ΑΛ.Ο., τόσο αυτός μπορεί να ανταποκρίνεται πιο αποτελεσματικά στις όποιες «υποχρεώσεις», γιατί όλα τα μέλη κάθονται μαζί, σκέφτονται και συζητούν για το τι είναι, τι θέλουν να πετύχουν, πώς θα το πετύχουν, με τι πόρους, ποια θα είναι

τα αποτελέσματα της δράσης τους.

Τέλος, η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» είναι ένα εργαλείο που έχει να κάνει με τη βιωσιμότητα του φορέα, γιατί μπορεί να του δείξει τι κάνει σωστά και τι λάθος, εάν σπαταλά πόρους σε στόχους που έχουν τριτεύουσα θέση στη δουλειά του, το πώς θα πρέπει να οργανώσει καλύτερα τις εργασίες του για να αυξηθεί η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητά του, ποιες δράσεις είναι οι καλύτερες για να έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα. Η πληροφορία που αποκτάται μέσω της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου μπορεί, επίσης, να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση, τον απολογισμό και τον προγραμματισμό των δράσεων του φορέα. Έτσι, ο φορέας, κατορθώνει να βελτιώσει τις δραστηριότητές του, να διοικείται καλύτερα και να εκφράζει με πιο λειτουργικούς όρους τις υποθέσεις και τις προσδοκίες του.

Επιπλέον, η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» επιτρέπει σε έναν φορέα Κ.ΑΛ.Ο. να επικοινωνήσει την αξία των κοινωνικών αποτελεσμάτων της δράσης του στον ίδιο, στο προσωπικό που διαθέτει, στους ωφελούμενούς του. Επίσης, μπορεί να επικοινωνήσει την κοινωνική αξία που δημιουργεί σε επενδυτές, χρηματοδότες (π.χ. ιδρύματα) ή σε υπηρεσίες του δημοσίου. Συνεπώς, καταδεικνύει με αυτή την μέθοδο την αξία των δράσεων του σε όλους όσους επηρεάζονται ή έχουν ένα ενδιαφέρον σε αυτές.

2.1.4 Σημαντικές έννοιες στη διαδικασία για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου

Εισροή (input): Ένας φορέας Κ.ΑΛ.Ο. διαθέτει ένα σύνολο πόρων (οικονομικούς, διανοητικούς, ανθρώπινους, εγκαταστάσεις, εξοπλισμό, κ.ά.). Αυτοί οι πόροι ονομάζονται εισροές.

Δραστηριότητα/ες: Με βάση αυτούς τους πόρους υλοποιεί κάποιες δραστηριότητες. Δραστηριότητες είναι λοιπόν οι συγκεκριμένες δράσεις, καθήκοντα και εργασίες που υλοποιούνται από έναν φορέα για να δημιουργήσουν τις εκροές του και τις αλλαγές που είναι αναγκαίες για να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί του στόχοι. Εάν οι πόροι κατανέμονται ορθολογικά και με κατάλληλο τρόπο, τότε θα πρέπει οι δραστηριότητες να βελτιώνουν τη διαβίωση των ωφελούμενων.

Εκροές (outputs): Τα χειροπιαστά προϊόντα και υπηρεσίες, αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων ενός οργανισμού. Τα σημεία όπου οι δραστηριότητες ενός φορέα συναντούν τους ωφελούμενους ή εν γένει τους εμπλεκόμενους. Η εκροή είναι το μέσο μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η αλλαγή (outcome) και ο αντίκτυπος (όχι απλά η αλλαγή).

Αλλαγές (outcomes): Οι αλλαγές, τα ωφελήματα, οι μαθησιακές αποκτήσεις ή άλλες επιδράσεις (βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες) που συνιστούν συνέπειες των δραστηριοτήτων ενός

οργανισμού. Μέσω των δραστηριοτήτων και των εκροών επιτυγχάνονται οι αλλαγές στις ζωές των ανθρώπων.

Κοινωνικός αντίκτυπος (social impact): Ο βαθμός στον οποίο οι αλλαγές, που λαμβάνουν χώρα, οφείλονται στις δραστηριότητες που φέρει εις πέρας ένας φορέας. Συνεπώς, είναι η πραγματική συνεισφορά αυτού του φορέα σε ευρύτερες και μακροπρόθεσμες αλλαγές.

Δείκτες: Είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος στο να προσαρτάται αξία ή μέτρηση σε αυτά τα αποτελέσματα και αντίκτυπους. Παραδείγματα τέτοιων δεικτών μπορεί να είναι αυξήσεις στην παραγωγικότητα, δείκτες ευ ζην, κ.ά.

Νεκρό Βάρος (Deadweight): Μετρά το ποσοστό της αλλαγής που θα είχε λάβει χώρα, ακόμα και εάν η δραστηριότητα του φορέα δεν υλοποιούνταν. Συνήθως υπολογίζεται ως ποσοστό. Κανονικά, ο υπολογισμός του νεκρού βάρους χρειάζεται σε δύο ομάδες, που συγκρίνονται, ή σημεία αναφοράς. Μια πλήρης σύγκριση δεν είναι ποτέ δυνατή, γι' αυτό ο υπολογισμός του νεκρού βάρους γίνεται πάντα κατ' εκτίμηση. Για την εκτίμηση αυτή χρειάζεται μια ομάδα που να είναι όσο το δυνατόν πιο όμοια με αυτή την οποία επηρεάζει ο αντίκτυπος του φορέα.

Επιμερισμός Αποτελέσματος (Attribution): Συνιστά εκτίμηση του ποσοστού της αλλαγής που έχει λάβει χώρα και οφείλεται στην συνεισφορά άλλων ανθρώπων ή οργανώσεων. Υπολογίζεται ως ποσοστό. Καταδεικνύει το μέρος του νεκρού βάρους για το οποίο ο φορέας διαθέτει καλύτερη πληροφόρηση και στο οποίο μπορεί να επιμερίσει αλλαγές, που οφείλονται σε άλλους ανθρώπους ή οργανώσεις.

Απομείωση (Drop-off): Στα επόμενα χρόνια, το ποσό της αλλαγής πιθανότατα θα είναι μικρότερο ή, ακόμα και εάν παραμένει ίδιο, είναι δυνατό να επηρεάζεται από άλλους παράγοντες και έτσι ο επιμερισμός του αποτελέσματος προς την οργάνωση είναι μικρότερος. Συνεπώς, η απομείωση καταμετράται για αποτελέσματα που διαρκούν πάνω από έναν χρόνο.

Μετατόπιση Προβλήματος (Displacement): Το ποσό της αλλαγής που προκύπτει, επειδή απλώς το πρόβλημα μετατοπίστηκε κάπου αλλού (π.χ. Στην αντιμετώπιση του προβλήματος της παραβατικότητας στη γειτονιά μας προχωρήσαμε στον καλύτερο φωτισμό των δρόμων και των δημόσιων χώρων. Πράγματι, οι μετρήσεις έδειξαν ότι η παραβατικότητα μειώθηκε, αλλά στη διπλανή γειτονιά την ίδια περίοδο αυξήθηκε).

2.1.5 Αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου»

Η «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου» πρέπει να διέπεται από τις παρακάτω αρχές:

1. **Εμπλοκή Ενδιαφερομένων Μερών:** Αναγκαίο για να πληροφορεί τον φορέα για το τι πρέπει να μετρηθεί, πώς και ποια είναι η αξία του.
2. **Κατανόηση των αλλαγών:** Εξήγηση για το πώς δημιουργούνται οι αλλαγές, συγκέντρωση στοιχείων για να καταδειχθεί πώς δημιουργούνται αυτές, ποιες είναι θετικές και ποιες αρνητικές, ποιες εκούσιες και ποιες ακούσιες.
3. **Αποτίμηση των αποτελεσμάτων που είναι σημαντικά:** Αναφέρεται στη σχετική/ αναλογική σημασία των διαφόρων συνεπειών της δράσης του φορέα.
4. **Συμπερίληψη μόνον όσων είναι ουσιώδη:** Και είναι απολύτως αναγκαία να συμπεριληφθούν.
5. **Αποφυγή υπερβολών.**
6. **Διαφάνεια:** Κάθε απόφαση πρέπει να τεκμηριώνεται πάνω σε πραγματικά στοιχεία.
7. **Επαλήθευση της διαδικασίας:** Επειδή κάθε αξία εμπεριέχει κρίσεις και υποκειμενικότητα, είναι αναγκαίοι και οι ανεξάρτητοι εκτιμητές.

2.1.6 Βασικά προαπαιτούμενα για μια ορθή «μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου»

Υπάρχουν μια σειρά από προαπαιτούμενα που είναι απαραίτητα για μια ορθή διαδικασία μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου. Δύο από τα βασικότερα είναι ο προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και η διαμόρφωση μιας θεωρίας αλλαγής.

Η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών προσφέρει πληροφορίες για το τι μετριέται και πώς πρέπει να μετριέται. Αυτό συμβαίνει, επειδή τα «ενδιαφερόμενα μέρη» είναι οι άνθρωποι ή οι φορείς που βιώνουν αλλαγές ως αποτέλεσμα της δράσης που λαμβάνει χώρα. Βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση για να περιγράψουν τις αλλαγές που βιώνουν και, συνεπώς, προσφέρουν τη σωστή πληροφορία που χρειάζεται για τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου.

Το πρώτο βήμα λοιπόν έχει να κάνει με τον προσδιορισμό των ενδιαφερόμενων μερών και, ιδεατά, με την εμπλοκή τους συμβουλευτικά καθ' όλη τη διαδικασία της ανάλυσης. Αυτό διασφαλίζει ότι, τόσο η μέτρηση της αξίας, όσο και η μέθοδος μέτρησής της, απορρέουν

πραγματικά από αυτούς

που επηρεάζονται από τις δραστηριότητες του φορέα ή που τις επηρεάζουν¹.

Ένα δεύτερο σημαντικό προαπαιτούμενο στην ορθή μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου είναι η διαμόρφωση από τον φορέα μιας «θεωρίας της αλλαγής». Η θεωρία αλλαγής συνιστά βασικά μια μέθοδο που περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων ή εργαλείων που διασυνδέουν την αποστολή του φορέα με τις δράσεις του. Περιλαμβάνει κάποια ερωτήματα όπως: «Πώς θεωρούμε ότι θα επέλθει η θετική αλλαγή»; Με αυτό τον τρόπο, εστιάζοντας στην αποστολή και τους στόχους του φορέα, γίνεται προσπάθεια προσδιορισμού των εργαλείων, μέσων ή/και δραστηριοτήτων μέσω των οποίων θα επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και θα προσδιοριστούν τα αποτελέσματα. Για παράδειγμα: «Εάν αναλάβουμε τις τάδε δραστηριότητες, μπορούμε να φέρουμε εις πέρας τα δεινά αποτελέσματα».

2.1.7 Τα βασικά ερωτήματα για τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου

Το εργαλείο μέτρησης κοινωνικού αντίκτυπου μπορεί κάποιος να το βρει στην ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην διεύθυνση <https://kalo.gov.gr>. Το εργαλείο περιλαμβάνει και Οδηγό Χρήσης, ενώ σε κάθε βήμα δίνονται χρήσιμες πληροφορίες για το τι περιλαμβάνει αυτό. Γι' αυτό στο σημείο αυτό θα γίνει απλώς μια συνοπτική περιγραφή των ερωτημάτων που αναπτύσσονται στο εργαλείο.

Ερώτημα 1: Ποιος είναι ο κοινωνικός σκοπός του φορέα και πώς τον επιτυγχάνει;

Κατά πάσα πιθανότητα, έχετε ήδη μια ιδέα για τον κοινωνικό σας σκοπό και με ποιο τρόπο θέλετε να τον επιτύχετε. Δημιουργώντας μία θεωρία της Αλλαγής (βλέπε και ερώτημα 3) μπορείτε να οραματιστείτε τη σχέση ανάμεσα στους στόχους σας και τις δραστηριότητές σας και αυτό μπορεί να σας βοηθήσει να αναλογιστείτε το πώς σκοπεύετε να επιτύχετε την αποστολή σας. Η ένταξη των ενδιαφερομένων μερών σε αυτό το στάδιο του σχεδιασμού μπορεί να σας φανεί πολύ χρήσιμη στο να προσδιορίσετε το προς επίλυση πρόβλημα, αλλά και τη λύση σας σε αυτό.

¹ Στο διαδίκτυο υπάρχουν διαθέσιμα εργαλεία για τον προσδιορισμό των ενδιαφερομένων μερών. Μια αναζήτηση στο GOOGLE με τον όρο *stakeholder matrix social enterprise*, και μετά πατώντας Εικόνες για *stakeholder matrix social enterprise* μπορεί κάποιος να βρει το πρότυπο που του ταιριάζει πιο πολύ (γιατί υπάρχουν ποικίλα τέτοια).

Ερώτημα 2: Ποιος βιώνει αλλαγές στη ζωή του ως συνέπεια των όσων κάνουμε;

Στο βήμα αυτό πρέπει να υπάρξει καθορισμός του ποιοι θα επηρεαστούν από τη δραστηριότητα μας. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι «Η δράση μας σε ποιους θα έχει επιπτώσεις;», «Ποιος μπορεί να επηρεάσει τη δράση μας;».

Ερώτημα 3: Ποιος είναι οι αλλαγές που βιώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη;

Για να απαντηθεί αυτό το ερώτημα είναι αναγκαίο να διαμορφωθεί μια «θεωρία της Αλλαγής». Μέσω αυτής διαμορφώνεται ένα όραμα που διευκρινίζει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους στόχους σας και τις δραστηριότητές σας, και αυτό μπορεί να σας βοηθήσει να αναλογιστείτε το πώς σκοπεύετε να επιτύχετε την αποστολή σας. Δεν πρέπει να ξεχνάτε εδώ, ότι η εμπλοκή στη διαδικασία των ενδιαφερομένων μερών (*stakeholders*) στο στάδιο του σχεδιασμού μπορεί είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

Κάποια επιπρόσθετα στοιχεία αναφορικά με τη «θεωρία της Αλλαγής» έχουν να κάνουν με μια διαδικασία, κατά την οποία ως πρώτο βήμα προσδιορίζετε τον κοινωνικό σας σκοπό ή πρόβλημα που θέλετε να αντιμετωπίσετε. Έπειτα, εργάζεστε αντίστροφα προκειμένου να εντοπίσετε τις αλλαγές που τα βασικά σας ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να βιώσουν, έτσι ώστε να επιτύχετε το σκοπό σας. Τέλος, πρέπει να «ταυτοποιούνται» οι δραστηριότητές σας. Δηλαδή, πρέπει κάθε αλλαγή που θα βιώσει κάθε ενδιαφερόμενο μέρος να αντιστοιχιστεί σε μία δραστηριότητα του φορέα σας. Αυτό σας βοηθά να καταδείξετε το πώς αυτό το οποίο κάνετε βοηθάει στη δημιουργία αλλαγών προς όφελος των ανθρώπων.

Στο ερώτημα αυτό κάνετε και χρήση του «δένδρου προβλήματος» ή άλλων μεθόδων προσδιορισμού της κοινωνικής αλλαγής.

Ερώτημα 4: Πώς μπορούμε να μετρήσουμε τις αλλαγές και το κατά πόσον αυτές έχουν πραγματοποιηθεί;

Οι αλλαγές είναι παρατηρήσιμες συνέπειες των εκροών σας. Θα πρέπει να έχετε υπ' όψιν σας ότι ενίοτε χρειάζεται αρκετός χρόνος για να παρατηρήσετε αυτές τις συνέπειες. Εδώ, θα πρέπει με μια ποσοτική προσέγγιση να μετρηθεί το εύρος της αλλαγής, που βιώνουν οι εμπλεκόμενοι στις δράσεις σας, πριν και μετά την υλοποίηση αυτών των δράσεων.

Ερώτημα 5: Σε ποιο βαθμό η αλλαγή που έχει επέλθει επηρεάζεται από τη δράση μας;

Με αυτό το ερώτημα γίνεται προσπάθεια να προσδιοριστεί κατά πόσον η αλλαγή που παρατηρήσατε οφείλεται σε εσάς ή σε άλλους παράγοντες. Εδώ, έννοιες όπως αυτή του «νεκρού βάρους» (κατά πόσο αυτή η αλλαγή θα είχε επέλθει και χωρίς την παρέμβασή σας), του επιμερισμού αποτελέσματος (σε ποιο βαθμό η αλλαγή οφείλεται σε άλλους παράγοντες) και της μετατόπισης προβλήματος (π.χ. μειώθηκε η εγκληματικότητα στην περιοχή δράσης σας, αλλά αυξήθηκε στη διπλανή γειτονιά) είναι κρίσιμης σημασίας.

Η όλη διαδικασία βοηθά στον προσδιορισμό διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών, σε πιθανούς συνεργάτες - που μπορούν να βοηθήσουν στην δημιουργία αξίας - και σε πιο στενή συνεργασία μαζί τους, αλλά και στην χρήση των πόρων, έτσι ώστε να αυξηθεί η αξία που παράγεται από εσάς. Τα στοιχεία σχετικά με το πόση αλλαγή οφείλεται στη δράση σας αποτρέπουν τη σπατάλη χρόνου και πόρων σας και επιτρέπουν την ανακατεύθυνση των δραστηριοτήτων σας σε ανθρώπους με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Ερώτημα 6: Για πόσο χρονικό διάστημα πρέπει να μετράμε;

Κατανοώντας πόσο διαρκεί μια αλλαγή, διαμορφώνετε και το χρονικό διάστημα για το οποίο πρέπει να παρακολουθείτε και να μετράτε αυτή την αλλαγή. Έτσι έχετε περισσότερα και πιο ακριβή στοιχεία για τη δυναμική έκταση του αντίκτυπου. Αυτό σας επιτρέπει να αλλάζετε τις δράσεις σας και να προωθείτε αυτές που έχουν αντίκτυπο με μεγαλύτερη διάρκεια. Χρειάζεται να γίνεται μία εκτίμηση για τη διάρκεια κάθε αποτελέσματος. Ιδανικά, κάτι τέτοιο μπορεί να καθοριστεί ρωτώντας τους αποδέκτες της δραστηριότητας σχετικά με το πόσο διήρκεσε η παρέμβαση σε αυτούς. Ωστόσο, αν η πληροφορία αυτή δεν είναι διαθέσιμη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί άλλη

έρευνα για παρόμοια ομάδα, ώστε να γίνει μία πρόβλεψη για τη χρονική περίοδο του οφέλους, όπως είναι η πιθανότητα πρώην παραβάτες να υποτροπιάσουν και να εμφανίσουν ξανά παραβατική συμπεριφορά ή άτομα με απασχόληση να χάσουν τη δουλειά τους.

Ερώτημα 7: Ποια η σχετική σημασία της αλλαγής που βιώνεται;

Εδώ, η βασική εργασία συνίσταται στην κατάταξη των συνεπειών της δουλειάς σας κατά βαθμό σημασίας που έχουν για τους εμπλεκόμενους που βιώνουν την αλλαγή.

2.1.8 Συμπεράσματα

Ένα κύριο συμπέρασμα των όσων εκτέθηκαν παραπάνω είναι ότι ο τελικός στόχος της «μέτρησης κοινωνικού αντίκτυπου» είναι ότι μετράμε για να μεγιστοποιήσουμε τον ... κοινωνικό αντίκτυπο του φορέα μας!

Η διαδικασία εύρεσης δεικτών και τρόπων μέτρησης θα πρέπει να γίνει αντιληπτή ως ένα ταξίδι. Κάθε σταθμός σε αυτό το ταξίδι μας προσφέρει βοήθεια για να κατανοήσουμε βαθύτερα το όραμά μας, τους στόχους μας, τους ανθρώπους που θέλουμε να βοηθήσουμε ή το περιβαλλοντικό πρόβλημα που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε, να σκεφτούμε πιο ολοκληρωμένα για τους πόρους που διαθέτουμε και για το πώς θα έχουμε μεγαλύτερη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα στη χρήση αυτών των πόρων.

Η μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου απαιτεί επενδύσεις πόρων, απαιτεί να ακούμε τι έχουν να μας πουν οι άλλοι. Απαιτεί να υπάρχει απόδοση λογοδοσίας, απαιτεί γενναιότητα για την αποδοχή των λαθών μας, αλλά και για να αναλάβουμε τους απαραίτητους κινδύνους, έτσι ώστε να επέλθει η κοινωνική αλλαγή.

Είναι όμως και ένα απαραίτητο εργαλείο, γιατί πέραν των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω, χωρίς την κατάδειξη και τη δημοσιότητα του έργου της κοινωνικής και αλληλέγγυας επιχειρηματικότητας, υφίσταται ο κίνδυνος να χαθεί η γνώση τού γιατί κάτι είναι επιτυχημένο ή γιατί αποτυγχάνει, με συνέπεια την επανάληψη των ίδιων λαθών και τη δημιουργία λανθασμένης εικόνας για τον τομέα.

2.1.9 Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Λόγω του γεγονότος ότι η μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου αποτελεί μια καινούργια έννοια, συμπεριλαμβάνουμε στο παρόν κεφάλαιο μια σειρά από μελέτες που μπορούν να βοηθήσουν όσους ασχοληθούν με την μέτρηση:

1. ΕΚΚΕ, Οδηγός για τη μέτρηση της κοινωνικής απόδοσης των Κοιν.Σ.Επ., Αθήνα, 2015
2. The SROI Network, *A Guide to Social Return on Investment*, 2012.
3. Social Value, *The Seven Principles of Social Value*.
4. Geces Sub-group on Impact Measurement, *Proposed Approaches to Social Impact Measurement*, 2014
5. FAO, *Participatory Rural Communication Appraisal*, 2004.
6. Social Impact Investment Taskforce, *Measuring Impact*, 2014.
7. NPC, *Theory of Change, The beginning of making a difference*, 2012.
8. NPC, *Creating a theory of change*, 2014.
9. Rachael Morgan, *Calculating Social Value*, 2015.
10. Jenny Cameron et al, *Social Accounting. A practical Guide*, 2010
11. European Economic and Social Committee, *Social Impact Measurement*, Opinion, 2013.
12. Flinders University, *Valuing Social Outcomes*, 2017
13. The Social Investment Business Group, *How to Measure and Report Social Impact*, 2014.
14. GIIN, *The Business Value of Impact Measurement*, 2016.
15. Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας, Σύστημα Κοινωνικού Ελέγχου και Αξιολόγησης Κοινωνικών Επιχειρήσεων, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2005.

2.2 Ανάπτυξη πιστοποιημένης σήμανσης (λογότυπο) για Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Κατά την προηγούμενη χρονιά, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. ξεκίνησε τη διερεύνηση της ανάπτυξης ειδικής πιστοποιημένης σήμανσης (λογότυπο) για Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η υπό διερεύνηση σήμανση στοχεύει στην διαφοροποίηση των φορέων και αγαθών (προϊόντα και υπηρεσίες) Κ.Α.Λ.Ο. από φορείς και αγαθά της συμβατικής οικονομίας, έτσι ώστε:

1. Να συμβάλλει στη βελτίωση της βιωσιμότητας των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στα πλαίσια υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά, μέσω της προσθήκης αξίας ή/και της αύξησης της ζήτησης σε αγαθά και υπηρεσίες Κ.Α.Λ.Ο., η οποία θα οφείλεται στην ευκολότερη ταυτοποίηση αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών από ευαισθητοποιημένους καταναλωτές με συγκεκριμένες προτιμήσεις όσον αφορά στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κατανάλωσής τους.
2. Να συμβάλλει στη βελτίωση της βιωσιμότητας των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., μέσω της ευκολότερης ταυτοποίησής τους από ευαισθητοποιημένους ως προς τις αξίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας εργαζόμενους, επενδυτές και χορηγούς.
3. Να παρέχει κίνητρα για την περεταίρω βελτίωση του κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
4. Να συμβάλλει στη γενικότερη βελτίωση της ενημέρωσης του κοινού σχετικά με το επιχειρηματικό μοντέλο Κ.Α.Λ.Ο.
5. Να διευρύνει τη δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών (μέσω των επιλογών τους ως καταναλωτές) στη δημοκρατική διακυβέρνηση της οικονομίας και, συγκεκριμένα, στην προώθηση ενός παραγωγικού μοντέλου, το οποίο είναι πιο δημοκρατικό, συμμετοχικό, αλληλέγγυο, κοινωνικά ισότιμο και περιβαλλοντικά φιλικό.

Συγκεκριμένα, εξετάζεται, μεταξύ άλλων, η εισαγωγή ενός καινοτόμου και λειτουργικού τύπου (α) πολυβάθμιας, (β) εθελοντικής και (γ) ευέλικτης σήμανσης (βλέπε εικόνα), η βασική (πρώτη) βαθμίδα της οποίας ταυτίζεται με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας για εγγραφή των επιχειρήσεων στο Μητρώο Κ.Α.Λ.Ο. Για την πιστοποίηση ανώτερων βαθμίδων θα απαιτείται η εκπλήρωση πρόσθετων κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων της επιλογής των ενδιαφερομένων Φορέων, τα οποία είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να βελτιώνουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο.

Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. λαμβάνει υπόψη, τόσο

τις αντίστοιχες εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και επίκαιρες μελέτες από τη διεθνή βιβλιογραφία, διερευνώντας την προσαρμογή τους στα Ελληνικά δεδομένα. Για την ανάπτυξη και την εφαρμογή του σχετικού Προτύπου, διαβουλεύεται με εμπειρογνώμονες και με καθιερωμένους φορείς τυποποίησης και πιστοποίησης, όπως ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), οι οποίοι συμβάλλουν με το κύρος, την τεχνογνωσία και την εμπειρία τους στην τεχνική και νομοθετική αρτιότητα και συμβατότητα, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, της πρότασης που θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση.

Παράδειγμα:

Άνθρωποι - Περιβάλλον - Αλληλεγγύη:

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η δράση αυτή της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. κατατάσσει την Ελλάδα στον πυρήνα των ευρωπαϊκών χωρών που αποτελούν την αιχμή του δόρατος για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς και ότι είναι σε πλήρη συμφωνία με τρέχουσες εξελίξεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης ανάπτυξης και εδραίωσης της Κ.ΑΛ.Ο. στην ευρωπαϊκή αγορά. Συγκεκριμένα, στις 5 Ιουλίου 2018 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε, με μεγάλη πλειοψηφία (398 υπέρ, 78 κατά και 44 αποχές), ψήφισμα για την στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (www.europa.eu/oeil-mobile/summary/1544915?t=d&lang=en). Μεταξύ άλλων, το ψήφισμα προσκαλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταθέσει νομοθετική πρόταση για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής σήμανσης επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο., προκειμένου να βελτιωθεί η ενημέρωση του κοινού για τις επιχειρήσεις κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Στα πλαίσια αυτά, η δημιουργία Εθνικού Προτύπου σήμανσης συμπλέει με τη διακομματική βούληση της πλειοψηφίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και, επίσης, εισάγει την Ελλάδα στην μικρή πρωτοπόρα ομάδα βόρειο-δυτικών και κεντρικό-ευρωπαϊκών κρατών με αντίστοιχη νομοθεσία, η εμπειρία των οποίων θα συν-διαμορφώσει ενδεχόμενη μελλοντική Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ,
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
ΣΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο.

Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η πληροφόρηση αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, συμβάλλοντας:

- στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων των ενημερωμένων σε θέματα Κ.ΑΛ.Ο. πολιτών και των συμμετοχικών κοινοτήτων
- στην ανάπτυξη των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τα ισχυρά οφέλη της βιωσιμότητας, της δημιουργίας θέσεων εργασίας, του εκδημοκρατισμού και της τοπικής ανάπτυξης
- στην εξοικείωση του δημόσιου τομέα και των υπηρεσιών του με το χώρο της Κ.ΑΛ.Ο.

Κινούμενη προς την κατεύθυνση αυτή, η Ειδική Γραμματεία προγραμματίζει και υλοποιεί μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες κατάρτισης, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια.

3.1 Εκπαίδευση και κατάρτιση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., οι οποίοι θα λειτουργούν ως Κέντρα Στήριξης των φορέων του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο.

Στα πλαίσια του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Τεχνική Βοήθεια για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα», τη διαχείριση του οποίου έχει το Βρετανικό Συμβούλιο και δικαιούχος είναι το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, έχει δημιουργηθεί εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο προορίζεται για τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο., που θα λειτουργήσουν ως Κέντρα Στήριξης των εγχειρημάτων της Κ.ΑΛ.Ο. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει τις ακόλουθες 13 θεματικές ενότητες:

- Εισαγωγή στην Κοινωνική Οικονομία και στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα
- Νομοθετικό πλαίσιο για την Κ.ΑΛ.Ο. – Νόμοι και ρυθμιστικές πράξεις
- Πηγές Χρηματοδότησης
- Επιλογή Νομικής Μορφής
- Επιλογή του κλάδου που θα δραστηριοποιηθεί η Κοινωνική Επιχείρηση

- Ασφαλιστικά θέματα
- Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου
- Η δόμηση της ιδρυτικής ομάδας
- Κοινωνικό Marketing
- Μελέτη σκοπιμότητας – βιωσιμότητας
- Στρατηγικός Σχεδιασμός
- Φορολογικά θέματα
- Κοινωνικό Επιχειρηματικό Σχέδιο

Στόχος του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού είναι η καλλιέργεια και ανάπτυξη της γνώσης και των δεξιοτήτων των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που θα αναλάβουν να στηρίζουν τους φορείς του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο., είτε πρόκειται για νέα εγχειρήματα, είτε για υφιστάμενους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

3.2 Επιμόρφωση στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης σε θέματα που αφορούν το θεσμό της Κ.ΑΛ.Ο.

Η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), προγραμματίζει κύκλο επιμορφωτικών σεμιναρίων, τα οποία θα απευθύνονται σε στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου να ενημερωθούν για το θεσμό της Κ.ΑΛ.Ο. και την ανάπτυξή της σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, καθώς και για το νέο θεσμικό πλαίσιο, που είναι σε ισχύ και αφορά την ίδρυση και λειτουργία των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων.

3.3 Συνεργασία με τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας

Το Υπουργείο Εργασίας στοχεύει στη δημιουργία πανελλαδικού Πανεπιστημιακού Δικτύου σε συνεργασία με τα μεγαλύτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας, τα οποία έχουν εντάξει την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, είτε σε θεματικά πεδία των προπτυχιακών σπουδών, είτε στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών σπουδών. Στόχος αυτού του δικτύου θα είναι η υποστήριξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ανακοινώθηκε η πρόθεση του Υπουργείου να υπογράψει Σύμφωνο Συνεργασίας με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.), με στόχο την περαιτέρω στήριξη και ανάπτυξη του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο. Σημειώνεται ότι στο Ε.Α.Π. λειτουργεί για πρώτη φορά κύκλος Μεταπτυχιακών Σπουδών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Στις 27 Ιουνίου 2018 πραγματοποιήθηκε ημερίδα, η οποία συνδιοργανώθηκε από την Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. και το Ε.Α.Π. Στόχος της ημερίδας ήταν η ανάδειξη του ρόλου της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης στην υποστήριξη και τη μεγέθυνση του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο., οι ευκαιρίες που υπάρχουν και οι σχετικές προκλήσεις. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας, το κοινό είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει παρουσιάσεις σε θεωρητικό και σε εμπειρικό επίπεδο και να συμμετάσχει σε ανοικτή συζήτηση με φορείς του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο.

3.4 Μελέτη για την εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κ.ΑΛ.Ο.

Η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. έχει στη διάθεσή της Έκθεση - Μελέτη για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, η οποία πραγματοποιήθηκε με ευθύνη του Βρετανικού Συμβουλίου και την οικονομική υποστήριξη της Ε.Ε. μέσω της SRSS, στα πλαίσια της τεχνικής βοήθειας που αναφέρθηκε πιο πάνω.

Η Έκθεση - Μελέτη περιλαμβάνει:

- προτάσεις για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού επιμόρφωσης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσα από συμπράξεις και συστήματα γνώσης και πιστοποίησης για την Κ.ΑΛ.Ο.
- τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τη στήριξη που παρέχεται από τις δομές επιχειρηματικής στήριξης, εστιάζοντας στην κατάρτιση, στην επιχειρηματική ανάπτυξη, στο mentoring και στη δικτύωση
- παρουσίαση των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- πρόταση για ένα πλαίσιο ικανοτήτων και μαθησιακών αποτελεσμάτων, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν κατά τη στήριξη της ένταξης της διδασκαλίας και της μάθησης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. (δηλαδή σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης και των δομών επιχειρηματικής στήριξης). Στη συγκεκριμένη πρόταση περιγράφονται συνοπτικά οι κατάλληλες δεξιότητες και δυνατότητες που χρειάζονται οι μαθητές και οι κοινωνικοί επιχειρηματίες στα διαφορετικά επίπεδα. Αυτό παρέχει έναν οδηγό αναφοράς για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ

διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών, όσον αφορά στο πώς θα μπορούσε να είναι η εκπαίδευση και η επιχειρηματική στήριξη, που σχετίζονται με την Κ.ΑΛ.Ο. Επίσης, οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα μπορούσαν, σύμφωνα με την Έκθεση – Μελέτη, να χρησιμοποιήσουν το πλαίσιο αυτό για να αξιολογήσουν τις γνώσεις και την τεχνογνωσία του κοινού τους και να παρέχουν κατάλληλη κατάρτιση και στήριξη

- ανάπτυξη τριών εκπαιδευτικών προγραμμάτων χωρισμένων σε ενότητες, τα οποία οδηγούν στην ανάπτυξη των γνώσεων και των δυνατοτήτων, που θεωρούνται απαραίτητες στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. Σύμφωνα με τη Μελέτη, αυτά τα προγράμματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε όλο το φάσμα της ανώτατης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και από δομές επιχειρηματικής στήριξης, που παρέχουν κατάρτιση σε φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. Τα τρία προγράμματα καλύπτουν γεγονότα, αρχές, αξίες, διαδικασίες και γενικές έννοιες στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο., όπως τη σύσταση και τη διαχείριση ενός φορέα της Κ.ΑΛ.Ο., όπου οι κοινωνικές αξίες δημιουργούνται μέσω της μετατροπής των ιδεών σε πράξεις, καθώς και την ανάπτυξη και την ανοδική κλιμάκωση των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο., όπου η κοινωνική αξία που δημιουργείται χρησιμοποιείται για την επίτευξη σημαντικού αντίκτυπου. Κάθε εκπαιδευτική ενότητα θίγει συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα από το πλαίσιο ικανοτήτων που παρουσιάζεται προηγουμένως.

3.5 Συνεργασία με άλλους φορείς του Δημοσίου

Η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. σχεδιάζει συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, προκειμένου να υλοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και εξοικείωσης των μαθητών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με έννοιες, αξίες και δράσεις που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Η δημιουργία κουλτούρας που να ενστερνίζεται αρχές, όπως η συμμετοχικότητα, η δημοκρατία, η αλληλεγγύη, κ.ά., από μικρή ακόμη ηλικία, θα μπορούσε να συντελέσει σημαντικά στην ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Κ.ΑΛ.Ο.

4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.

ΔΙΚΤΥΩΣΗ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ & ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

4.1 Η 1^η Ετήσια Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: Κ.ΑΛ.Ο. ATHENS EXPO 2017

Η 1^η Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Κ.ΑΛ.Ο. ATHENS EXPO '17, που έλαβε χώρα στις 1-3 Νοεμβρίου, στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων στο Γκάζι, αποτελεί μία προσπάθεια του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να παρουσιάσει στο ευρύ κοινό τον κόσμο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Σκοπός της Έκθεσης ήταν να συστήσει δια ζώσης τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στο ευρύτερο κοινό, να προωθήσει τη δικτύωση των φορέων της, αλλά και να φέρει σε επαφή τους εκπροσώπους των μεγάλων παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας με την Κ.ΑΛ.Ο.

Στην Έκθεση συμμετείχαν 150 φορείς και, συγκεκριμένα, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.), Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) και άλλοι φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, με προϊόντα και υπηρεσίες που κάλυπταν όλο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Στην τριήμερη Έκθεση πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια κοινωνικής επιχειρηματικότητας και εργαστήρια (workshops) των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο με στόχο την καλύτερη δικτύωσή τους και την ανάπτυξη του πεδίου.

Την έκθεση εγκαινίασε ο Πρωθυπουργός κ. Αλέξης Τσίπρας, ο οποίος τόνισε πως η κυβέρνηση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς αναγνωρίζει τη σημαντική επίδραση που μπορεί να έχει ο συγκεκριμένος τομέας, τόσο στο σύνολο της οικονομίας, όσο και στην αναπτυξιακή ανασυγκρότηση της χώρας. Ο πρωθυπουργός επεσήμανε, επίσης, ότι η ενίσχυση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να συμβάλει στην αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού υψηλών προσόντων σε οικονομικές δραστηριότητες που θα είναι επικεντρωμένες στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών, στη συλλογική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και στη μείωση της ανεργίας. Τόνισε, επίσης, ότι ο συγκεκριμένος τομέας της οικονομίας μπορεί να κατακτήσει ένα σημαντικό μερίδιο της συνολικής παραγωγής, καθώς το οικονομικό οικοσύστημα που δημιουργεί η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία διακρίνεται από σταθερότητα, διαχρονικότητα, μεγάλη ανθεκτικότητα σε εξωτερικά σοκ και μπορεί να κινητοποιεί κοινωνικούς πόρους με μεγάλη ανταποδοτικότητα, όσον αφορά στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ενδογενή ανάπτυξη του παραγωγικού ιστού.

Ο Πρωθυπουργός αναφέρθηκε, επίσης, σε μια σειρά υποστηρικτικών μέτρων που υλοποιούνται ή σχεδιάζονται, όπως η θέσπιση ασφαλιστικών και φορολογικών κινήτρων για τους Φορείς

Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, η ένταξη των φορέων Κ.Α.Ο. σε όλα τα προγράμματα ΕΣΠΑ και στα προγράμματα απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ., η ενεργοποίηση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας, η ενεργοποίηση δράσεων επιχορήγησης υφιστάμενων και νεοσύστατων Φορέων Κ.Α.Ο. και η δημιουργία κέντρων στήριξης εντός του 2018 σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Τα κέντρα στήριξης θα δημιουργηθούν από φορείς που δραστηριοποιούνται ήδη στο πεδίο της Κ.Α.Ο., θα παρέχουν ενημέρωση κι υποστήριξη σε θεσμικά και οικονομικά ζητήματα και θα απευθύνονται σε υφιστάμενους αλλά και σε εν δυνάμει Φορείς Κ.Α.Ο. σε ολόκληρη τη χώρα.

Όσον αφορά στην Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, ο Πρωθυπουργός τόνισε ότι συγκροτήθηκε με στόχο να υπάρχει συγκεκριμένη μέριμνα, αλλά και συγκεκριμένο σημείο αναφοράς, για όσους και όσες ενδιαφέρονται να προχωρήσουν σε εγχειρήματα Κ.Α.Ο., αλλά και για να υπάρξει μια δομή που θα κοιτάζει οριζόντια τις προκλήσεις της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας μεταξύ όλων των υπηρεσιών του Δημοσίου.

Η τέως αναπληρώτρια υπουργός κα Ράνια Αντωνοπούλου, κατά τη διάρκεια της Έκθεσης, τόνισε ότι βασικοί στόχοι της Έκθεσης είναι η παρουσίαση των δραστηριοτήτων της Κ.Α.Ο. στο ευρύ κοινό, η δικτύωση των φορέων της, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, η καταγραφή καλών πρακτικών και η επαφή των φορέων με τους εκπροσώπους των μεγάλων παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον, στόχος της Έκθεσης είναι να γίνει ευρέως αντιληπτό ότι η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο παραγωγής, εργασίας και κατανάλωσης, διευκρινίζοντας πως η δημοκρατική και ισότιμη οργάνωση στο χώρο της εργασίας είναι το αντίδοτο στις αυταρχικές και ανασφαλείς εργασιακές σχέσεις.

Κατά τη διάρκεια του τριμήνου έλαβαν χώρα μια σειρά από παρουσιάσεις, εργαστήρια, συναντήσεις και συζητήσεις. Χαρακτηριστικό της Έκθεσης ήταν η ζωντανή και δραστήρια παρουσία ανθρώπων του πεδίου, πολιτών, καθώς και νέων που παρακολουθούσαν και παρέμβαναν δυναμικά στο σύνολο των δρώμενων που λάμβαναν χώρα.

Ο Ειδικός Γραμματέας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας κ. Αντώνης Βορλόου παρουσίασε την Ετήσια Έκθεση 2017 της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο., η οποία καταγράφει την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα με βάση τα στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί στο Μητρώο Κ.Α.Ο και, παράλληλα, παρουσιάστηκε το όραμα του Υπουργείου για την ανάπτυξη της Κ.Α.Ο., καθώς και το σχέδιο δράσης για την επίτευξή του.

Κατά τη διάρκεια της Κ.Α.Ο. ATHENS EXPO '17 έλαβαν χώρα τα εξής εργαστήρια:

- «**Χτίζοντας Συνεργατικές Ομάδες - Το κλειδί της βιωσιμότητας**», το οποίο εστίασε στις δυνατότητες και απαιτήσεις που έχει το συνεργατικό μοντέλο προκειμένου να λειτουργήσει εύρυθμα, εμβαθύνοντας σε κάποιες από τις πιο νευραλγικές πλευρές του: μοντέλα διοίκησης, τρόποι λήψης αποφάσεων, καθώς και γόνιμη διαχείριση των διαφωνιών εντός της ομάδας.
- «**Εργαστήριο Ψηφιακών εργαλείων ανοικτού κώδικα, για την οργάνωση και την εσωτερική επικοινωνία ομάδων**». Σκοπός του εργαστηρίου ήταν η παρουσίαση πρακτικών εργαλείων που μπορούν να εφαρμοστούν στους φορείς Κ.Α.Ο. για την καλύτερη εσωτερική επικοινωνία, τη λήψη συλλογικών αποφάσεων, την αρχειοθέτηση και το διαμοιρασμό της γνώσης. Από το εργαστήριο προέκυψε ότι η επικοινωνία στα συνεργατικά σχήματα είναι κλειδί και αναπόσπαστο κομμάτι της καλής και αποδοτικής λειτουργίας τους.
- «**Παράγουμε και ...Εξάγουμε Συνεταιριστικά Προϊόντα και Υπηρεσίες πέρα από τα σύνορα**». Σκοπός του εργαστηρίου ήταν η ενδυνάμωση όσων φορέων θέλουν να δραστηριοποιηθούν εξαγωγικά σε επίπεδο υπηρεσιών και προϊόντων. Παρουσιάστηκαν πρακτικά βήματα, αλλά και καλές πρακτικές, από φορείς Κ.Α.Ο της Ελλάδας που έχουν αναπτύξει σχετική δραστηριότητα.
- «**Κοινωνικός Αντίκτυπος: Ένα εργαλείο στην υπηρεσία της Κ.Α.Ο.**». Το εργαλείο κοινωνικού αντίκτυπου αποτελεί ένα μέσο για τους ίδιους τους φορείς της Κ.Α.Ο., για να καταμετρήσουν και να αιτιολογήσουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο. Ουσιαστικά, συνιστά μία μέθοδο όπου μέσα από τη συλλογή στοιχείων επιτυγχάνεται η βελτίωση των δράσεων του φορέα και η αξιοποίηση με τον καλύτερο τρόπο των πόρων του. Στο εργαστήριο έγινε μια πρώτη αναφορά στη μέθοδο που θα ακολουθηθεί για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου στη χώρα μας.
- «**Ψηφιακή Επικοινωνία 1.0**». Το εργαστήριο εστίασε σε θέματα, όπως η βελτίωση τόσο της παρουσίας των φορέων Κ.Α.Ο., όσο και της απήχυσής τους στο ευρύ κοινό, καθώς είναι αρκετοί οι φορείς Κ.Α.Ο που χρειάζονται υποστήριξη όσον αφορά στην παρουσία τους στο Διαδίκτυο, αλλά και την επικοινωνία γενικότερα. Προτάθηκε μία μέθοδος πρώτης προσέγγισης της επικοινωνιακής τους στρατηγικής, ξεκινώντας από βασικά βήματα και φτάνοντας μέχρι το σημείο που η παρουσία γίνεται συγκροτημένη παρέμβαση.
- «**Business Plan και Οικονομικά για μη Ειδικούς**». Το εργαστήριο ήταν προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες του συνεταιριστικού μοντέλου οργάνωσης και παρουσίασε εισαγωγικές και βασικές έννοιες οικονομικής διαχείρισης μιας επιχείρησης (διαχείριση των ταμειακών ροών, νεκρό σημείο, κοστολόγηση κ.τ.λ.).
- «**10 λεπτά Κήρυγμα**». Έχοντας στη διάθεσή τους 10 λεπτά, 10 φορείς Κ.Α.Ο παρουσίασαν την

επιλογή τους να δραστηριοποιηθούν εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο, περιγράφοντας τον διαφορετικό τρόπο λειτουργίας τους, τον κοινωνικό αντίκτυπο που δημιουργεί η εργασία τους και άλλες πτυχές του συνεργατικού μοντέλου δραστηριοποίησής τους.

Επίσης, τα στελέχη της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας προετοίμασαν και παρουσίασαν **μια σύντομη επισκόπηση του θεσμικού πλαισίου για την Κ.ΑΛ.Ο., καθώς και των διοικητικών διαδικασιών**, που αφορούν στην επαφή των Φορέων με την Ειδική Γραμματεία και ειδικότερα με τα Τμήματα Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και Παρακολούθησης και Ελέγχου.

Στη διάρκεια του τριήμερου λειτούργησε το **Pop Up Hub**. Το Pop Up Hub, αποτέλεσε έναν φυσικό χώρο οριζόντιας δικτύωσης, όπου, μέσω της διοργάνωσης συζητήσεων και εργαστηρίων με πρωτοβουλία των συμμετεχόντων, προωθήθηκε η συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών και η αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών των φορέων αλλά και των επισκεπτών της Έκθεσης. Το Pop Up Hub προσέφερε ένα ανοιχτό «βήμα» για διάλογο και ανταλλαγή τεχνολογίας, εμπειρίας και προοπτικών, ανάμεσα σε ανθρώπους που καινοτομούν και επιχειρούν στην Ελλάδα και μοιράζονται ένα κοινό όραμα για την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη με θετικό κοινωνικό πρόσημο και προσανατολισμό προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Ταυτόχρονα, λειτούργησε ως «σφυγμομετρητής» της Έκθεσης, καταγράφοντας και συλλέγοντας πολύτιμα στοιχεία για το προφίλ, τις ανάγκες, τις επιδιώξεις, αλλά και τις επιμέρους δυνατότητες των συμμετεχόντων. Βάσει αρκετών από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν επί τόπου, διαμορφώθηκε και η ατζέντα των εργαστηρίων, συζητήσεων και παρουσιάσεων καλών πρακτικών, των προτάσεων, καθώς και των προβληματισμών από την πλευρά των εκθετών.

Αυτό που ίσως έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφερθεί, ως προς την ύπαρξη του Pop Up Hub, ήταν ότι κατάφερε να αποτελέσει μία ανοικτή πλατφόρμα για όλους, δημιουργώντας αμεσότητα και φέρνοντας κοντά εκθέτες με εκπροσώπους θεσμικών φορέων, ακτιβιστές με start-uppers, φοιτητές με επιχειρηματίες, καθώς και εκπροσώπους της παλιάς «γενιάς» συνεταιρισμών με εκπροσώπους της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και θιασώτες σύγχρονων μοντέλων οικονομίας. Το Pop Up Hub αποτέλεσε χώρο εμπέδωσης των κοινών, που ενώνουν τους εκπροσώπους του τομέα, και αφετηρία για την καλλιέργεια του αισθήματος της «κοινότητας», την οποία έχει ανάγκη ο τομέας και οι άνθρωποι που δραστηριοποιούνται εντός του.

Οι προβληματικές των εργαστηρίων PoPUHub που έλαβαν χώρα περιελάμβαναν: Το Εργαστήριο Δικτύωσης Χειροτεχνών, το Εργαστήριο Δικτύωσης Κοι.Σ.Π.Ε., την ΑΕΙΦΟΡΟ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ, το CoopBox, την Ιδιοκτησία και Δικαιώματα, τις Μικρο-πιστώσεις, τη δημιουργία και διατήρηση θέσεων εργασίας σε κοινωνικές επιχειρήσεις που δεν έχουν πόρους, τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω δημοσίων συμβάσεων, τα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδοτήσεων και τους

γονείς και φορείς που μιλούν για την παιδεία.

Ως πρώτη διοργάνωση και πρώτη συνάντηση όλων των εκπροσώπων του κλάδου, η Κ.ΑΛ.Ο. Athens Expo '17 κρίθηκε ιδιαίτερα επιτυχημένη, καθώς κατά τη διάρκειά της το κλίμα ήταν ενθουσιώδες και υπήρχε θετική διάθεση για συνεργασία κι ανταλλαγή σε ένα ευρύτερο και μακροπρόθεσμο πλαίσιο.

Στη διάρκεια της τριήμερης έκθεσης, οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. μοιράστηκαν εμπειρίες και προβληματισμούς, αντάλλαξαν απόψεις και τεχνολογία, συνεργάστηκαν και ανέπτυξαν δεξιότητες σχετικά με την οργάνωση, την επικοινωνία, τον κοινωνικό αντίκτυπο και τις δυνατότητες εξέλιξης της επιχειρήσής τους, τόσο σε ελληνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, δόθηκε η ευκαιρία στα κοινωνικά εγχειρήματα να ενημερωθούν από την Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας σχετικά με τις υποστηρικτικές δράσεις που είχαν προγραμματιστεί για τους επόμενους μήνες. Οι συζητήσεις μεταξύ των φορέων δεν επικεντρώθηκαν μόνο στο ρόλο του Υπουργείου, αλλά τονίστηκε ο ρόλος, οι ενέργειες και οι πρωτοβουλίες που το ίδιο το πεδίο πρέπει να αναλάβει για την περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξή του.

Παράλληλα, οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες των κοινωνικών επιχειρήσεων και των συνεταιρισμών εργαζομένων, το περιεχόμενο της κοινωνικής οικονομίας, τη συμβολή της στο οικονομικό οικοσύστημα, καθώς και την οικονομική και κοινωνική συνεισφορά της.

Στόχος του Υπουργείου είναι να πραγματοποιείται σε ετήσια βάση Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο., αλλά και αντίστοιχες εκδηλώσεις σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.

4.2 Πρωτοβουλίες των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο.: COOPEXPO

Τον Φεβρουάριο του 2018 και συγκεκριμένα από 22 έως και 24 Φεβρουαρίου, διοργανώθηκε από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και υπό την αιγίδα της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας η 1η COOPEXPO «για Κ.ΑΛ.Ο. στο ΜΕΤΡΟ». Η Έκθεση φιλοξενήθηκε στο χώρο πολλαπλών χρήσεων του Σταθμού του Μετρό Σύνταγμα, στον οποίο υπολογίζεται ότι καθημερινά διέρχονται 120.000 άτομα.

Στην Έκθεση συμμετείχαν φορείς από όλες τις περιφέρειες της χώρας, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, της μεταποίησης, της εμπορίας προϊόντων, καθώς και των υπηρεσιών τουριστικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.

Σκοπός της Έκθεσης ήταν η γνωριμία του κοινού με την ιδέα και την πραγματικότητα της

Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, αλλά και η άμεση επαφή των κατοίκων της πρωτεύουσας με περισσότερες από 50 κοινωνικές επιχειρήσεις και γυναικείους συνεταιρισμούς από όλη την Ελλάδα.

Η 2^η COOPEXPO «Παράγω - Επιχειρώ Κοινωνικά» διοργανώθηκε και αυτή από φορείς Κ.Α.Ο. και ήταν, μεταξύ άλλων, και υπό την αιγίδα της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο. Η Έκθεση έλαβε χώρα μεταξύ 28 Μαΐου και 2 Ιουνίου 2018 στο χώρο πολλαπλών χρήσεων του Σταθμού του Μετρό Σύνταγμα και είχε 60 περίπτερα και ακόμα περισσότερους εκθέτες.

Οι επισκέπτες είχαν τη δυνατότητα να γνωρίσουν μια πληθώρα κοινωνικών και συνεργατικών επιχειρήσεων από όλη την Ελλάδα, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα της Κ.Α.Ο.: συνεταιρισμοί παραγωγών, προϊόντα διατροφής, χειροποίητες δημιουργίες, πολιτισμός, βιβλία, υπηρεσίες, τουρισμός, περιβάλλον, ΜΜΕ.

Τα εγχειρήματα των COOPEXPO αποτελούν ένα πεδίο πειραματισμού και δοκιμασίας για τους φορείς Κ.Α.Ο. Μέσα από αυτές τις Εκθέσεις, δίνεται στους φορείς η ευκαιρία να μάθουν μέσα από τα λάθη τους, να αναπτύξουν δεσμούς αλληλεγγύης αλλά και τις οργανωτικές τους ικανότητες, έχοντας ως σημείο εκκίνησης την κοινωνική ανταποδοτικότητα και όχι την απλή επιδίωξη οικονομικού οφέλους.

Συγχρόνως, η επαφή με το ευρύ κοινό φέρνει στην επιφάνεια νέες ανάγκες και θέτει διαρκώς ερωτήματα, τα οποία απαιτούν ικανοποιητικές απαντήσεις, έτσι ώστε οι COOPEXPO να εξελιχθούν σταδιακά σε έναν αξιόπιστο θεσμό του ευρύτερου οικοσυστήματος της Κ.Α.Ο.

4.3 Η 1^η Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Την Παρασκευή 6 και το Σάββατο 7 Ιουλίου 2018, στην Αγορά Αργύρη στην Πάτρα, πραγματοποιήθηκε η 1^η EXPO Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Δυτικής Ελλάδας.

Την Έκθεση συνδιοργάνωσαν η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και η ΕΥΔ ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας και πρόκειται για την πρώτη συνάντηση φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που οργανώνεται σε περιφερειακό επίπεδο.

Στόχος της Έκθεσης ήταν η ανταλλαγή εμπειριών, η δημιουργία σχέσεων, δικτύων και συνεργασιών, η άντληση έμπνευσης από τις επιτυχημένες εμπειρίες του τομέα αλλά και από τις αποτυχίες του, η ενημέρωση για τις πρωτοβουλίες στήριξης και ενίσχυσης του τομέα τόσο από

την Περιφέρεια όσο και από το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθώς και η κινητοποίηση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού φορέων και πολιτών για την ενίσχυση του οράματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Την έκθεση εγκαινίασαν η Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κα Έφη Αχτσιόγλου, η Αναπληρώτρια Υπουργός κα Θεανώ Φωτίου και ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολος Κατσιφάρας.

Στην ομιλία της, εγκαινιάζοντας την Έκθεση, η Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης τόνισε ότι η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία εισαγάγει έναν εναλλακτικό τρόπο παραγωγής, εργασίας και κατανάλωσης. Η Υπουργός τόνισε, επίσης, ότι η Κ.Α.Ο. αποτελεί οριζόντια στρατηγική προτεραιότητα για την κυβέρνηση, καθώς μπορεί να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, στην καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στην εμπάθυνση της δημοκρατίας, στην παραγωγή και στην εργασία και μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Η Υπουργός Εργασίας παρουσίασε, επίσης, τις νέες δράσεις που σχεδιάζονται και θα υλοποιηθούν το επόμενο χρονικό διάστημα, όπως η δημιουργία Κέντρων Στήριξης σε όλη την Ελλάδα, οι δύο δράσεις χρηματοδότησης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Ο. σε συνεργασία με τις Περιφέρειες και η δημιουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας. Η Υπουργός επεσήμανε, επίσης, ότι με αυτές τις δράσεις επιδιώκεται να παρασχεθούν τα απαραίτητα εργαλεία για τη διάχυση του παραδείγματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα στηρίζει και θα ενισχύει τα συνεταιριστικά παραγωγικά εγχειρήματα.

Κατά τη διάρκεια του διημέρου, έλαβαν χώρα μια σειρά από συζητήσεις και εργαστήρια γύρω από τις πολλαπλές θεματικές της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η παρουσίαση καλών πρακτικών από φορείς Κ.Α.Ο. προσέλκυσε το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Η συζήτηση, που ακολούθησε την παρουσίαση, δεν εστίασε μόνο σε θέματα «καλών εμπειριών», αλλά εισήλθε και σε ζητήματα, όπως τα εμπόδια, οι δυσκολίες και οι αντιξοότητες που συνάντησαν, τόσο οι φορείς που παρουσίασαν την εμπειρία τους, όσο και ο κόσμος που συμμετείχε στην εκδήλωση. Μέσω της συζήτησης αναδείχθηκε η οραματική διάσταση της Κ.Α.Ο. στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, καθώς φάνηκε ότι τόσο οι διαδικασίες κινητοποίησης των πολιτών γύρω από το περιβάλλον, όσο και οι πιεστικές κοινωνικές ανάγκες για την κοινωνική ένταξη ευπαθών συμπολιτών μας οδήγησαν σταδιακά στη δημιουργία κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι μια ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης είχε τη συνολική ευθύνη για την διοργάνωση της έκθεσης, μια διοργάνωση που κατά κοινή ομολογία κρίθηκε ως επιτυχημένη, αποδεικνύοντας ότι οι ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης μπορούν να ανταποκριθούν άριστα σε

ιδιαίτερα απαιτητικές συνθήκες.

Κατά τη διάρκεια της Έκθεσης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο παρουσίασε το πρώτο μεταπτυχιακό πρόγραμμα που έχει οργανωθεί στη χώρα μας και αφορά στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει, τόσο στην επιστημονική προσέγγιση των ζητημάτων που άπτονται της Κ.ΑΛ.Ο., όσο και στη διαμόρφωση στελεχών που θα έχουν τα απαιτούμενα εφόδια προκειμένου να εργαστούν και να δημιουργήσουν επιχειρήσεις κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες ή να στελεχώσουν την τοπική, περιφερειακή και κεντρική διοίκηση και τις δομές στήριξης.

Επίσης, παρουσιάστηκαν από το Βρετανικό Συμβούλιο οι προτάσεις και δράσεις στήριξης του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο., που έλαβαν χώρα στα πλαίσια του προγράμματος τεχνικής βοήθειας, που υλοποιείται στην Ελλάδα από το Βρετανικό Συμβούλιο με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και δικαιούχο το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Κάποιες από τις βασικές δράσεις που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας είναι η χαρτογράφηση του πεδίου της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην Ελλάδα, προτάσεις για την ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας και τη δημιουργία ενός κατάλληλου μοντέλου που θα αφορά τις υπό πτώχευση, αφερέγγυες και ήδη πτωχευμένες επιχειρήσεις και τη μεταβίβασή τους σε πρωτοβουλίες της Κ.ΑΛ.Ο. και, τέλος, η διαμόρφωση εργαλείου για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου.

Ο Ειδικός Γραμματέας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας κ. Αντώνης Βορλόου παρουσίασε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη του Οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα μας. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στην κατάσταση της Κ.ΑΛ.Ο., όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τηρούνται στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, αλλά και στις κρίσιμες πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει η Ειδική Γραμματεία για την υποστήριξη του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο., όπου πέραν των όσων αναφέρθηκαν από την Υπουργό Εργασίας, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε ζητήματα χρηματοδότησης του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Παρουσιάστηκε, επίσης, το Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη του Οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. στη Δυτική Ελλάδα από την προϊσταμένη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κα Άλκηστη Σταθοπούλου. Στο συγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ως δράση που στοχεύει στην αύξηση της απασχόλησης και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα, σχεδιάζεται πρόγραμμα για την στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων στον χώρο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Η δεύτερη ημέρα της Έκθεσης ήταν αφιερωμένη σε δύο εργαστήρια. Στο πρώτο εργαστήριο παρουσιάστηκε η ψηφιακή λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (kalo.yeka.gr) και, επιπλέον, συζητήθηκαν μια σειρά ζητημάτων που προκύπτουν από τη συμμετοχή των φορέων στο Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Στο δεύτερο εργαστήριο, το οποίο διαμορφώθηκε σε έξι διαφορετικούς σταθμούς, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας μέλη υφιστάμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ή νέοι επιχειρηματίες στην Κ.ΑΛ.Ο. είχαν τη δυνατότητα να κλείσουν 30λεπτες συναντήσεις με τους ειδικούς για να συζητήσουν τα προβλήματα, τις απορίες και τα σχέδιά τους για το μέλλον.

Κάνοντας μια γενική αποτίμηση, η 1η Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτέλεσε μια επιτυχημένη διοργάνωση, καθώς δόθηκε στους φορείς η ευκαιρία για ανταλλαγή εμπειριών, δημιουργία σχέσεων, δικτύων και συνεργασιών και για ενημέρωση σχετικά με τις πρωτοβουλίες στήριξης και ενίσχυσης του τομέα. Ταυτόχρονα, δόθηκε στους κατοίκους της Δυτικής Ελλάδας - και όχι μόνο - η ευκαιρία να γνωρίσουν τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν και να έρθουν σε επαφή με την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, τις αξίες και τις αρχές της.

4.4 Προώθηση της δικτύωσης των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο.: Η εμπειρία από τη διοργάνωση των κλαδικών συναντήσεων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Οι κλαδικές συναντήσεις συνιστούν μια πρωτοβουλία της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. με πολλαπλές στοχεύσεις:

- Να δοθεί η δυνατότητα στους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. με συγκεκριμένο κλαδικό προσανατολισμό να συναντηθούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες και προβληματισμούς γύρω από τα συγκεκριμένα προβλήματα του κλάδου τους,
- Να διευκολυνθεί η αποτίμηση της τρέχουσας κατάστασης σε κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, της θέσης των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο. σε αυτόν και των δυνατοτήτων ανάπτυξης της δραστηριότητας των φορέων,
- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο., μέσω της μεταξύ τους γνωριμίας, να έχουν την ευκαιρία να δικτυωθούν και να αναπτύξουν συνεργείες, ούτως ώστε στο μέλλον τέτοιου είδους πρωτοβουλίες να αναλαμβάνονται από τους ίδιους τους φορείς και η δικτύωσή τους να αποκτήσει μια πιο μόνιμη μορφή,
- Να δοθεί η δυνατότητα διερεύνησης των δυνατοτήτων συνεργασίας μεταξύ των φορέων του κλάδου και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και, συνεπώς, η προσφορά βοήθειας του ενός φορέα προς τον άλλο.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, υιοθετήθηκε η αλληλοδιαδραστική μέθοδος στη δομή των συναντήσεων. Κάθε φορέας κλήθηκε να συμπληρώσει μια φόρμα, στην οποία δήλωνε τον κλάδο που θα συμμετείχε, καθώς και μια συνοπτική περιγραφή των σκοπών του φορέα και της δράσης του.

Η συζήτηση κατά τη διάρκεια των κλαδικών συναντήσεων ήταν δομημένη γύρω από τέσσερα κεντρικά ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα αναφέρονταν στο πώς οι ίδιοι οι φορείς βλέπουν την μελλοντική ανάπτυξη τους. Το δεύτερο ερώτημα σχετιζόταν με το εάν γνώριζαν κάποια καλή πρακτική και τι μπορούσαν να παρουσιάσουν γι' αυτήν. Το τρίτο ερώτημα αναφερόταν στο τι εμπειρίες και πρακτικές θα μπορούσαν να ανταλλάξουν μεταξύ τους οι φορείς, ποιο θα ήταν το κατάλληλο πλαίσιο για να αναπτύξουν συνεργείες μεταξύ τους, καθώς και τις προσδοκίες τους αναφορικά με την υποστήριξη από την Ειδική Γραμματεία και, ευρύτερα, από τον δημόσιο τομέα. Τέλος, το τελευταίο ερώτημα αναζητούσε τις προτάσεις των φορέων για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου συνεργασίας και τα αιτήματά τους προς άλλους φορείς, καθώς και το είδος των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν για να ενισχύσουν την συνεργασία με άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν οι απαντήσεις των φορέων ως προς το γιατί συμμετείχαν σε αυτές τις κλαδικές συναντήσεις. Στην Αθήνα, μόνο το 15% των φορέων απάντησε ότι συμμετείχε στις κλαδικές συναντήσεις για λόγους δικτύωσης, ενώ στη Θεσσαλονίκη περίπου ένας στους δύο φορείς δήλωσε ότι η δικτύωση ήταν ο κύριος λόγος συμμετοχής του. Θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι οι προσπάθειες δικτύωσης στην συμπρωτεύουσα έχουν προχωρήσει περισσότερο από ό,τι στην Αθήνα και ότι οι συμμετέχοντες πιθανόν ενθουσιάστηκαν με τη δυνατότητα που τους δόθηκε να συναντηθούν και να γνωρισθούν μεταξύ τους. Όσον αφορά στην Αθήνα, το μικρό σχετικά ποσοστό φορέων, που κινητοποιήθηκε και συμμετείχε στις συναντήσεις για λόγους δικτύωσης, θα μπορούσε να σημαίνει ότι στην πρωτεύουσα χρειάζεται περαιτέρω καλλιέργεια και ενίσχυση των προσπαθειών για την απόκτηση μιας πιο τυπικής μορφής αναφορικά με τις δικτυώσεις μεταξύ των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Τονίζεται, πάντως, ότι στο τέλος των κλαδικών συναντήσεων, οι φορείς στη συντριπτική τους πλειοψηφία αξιολόγησαν ως ενδιαφέρουσες αυτές τις συναντήσεις, γιατί τους δόθηκε η ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με άλλες παρόμοιες οργανώσεις και φορείς, να συζητήσουν τις εμπειρίες τους, καθώς και τον τρόπο αντιμετώπισης των διαφόρων προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη λειτουργία τους και τη δραστηριοποίησή τους.

4.4.1 Η συνάντηση της Αθήνας

Στην συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα συμμετείχαν περίπου εξήντα πέντε άτομα.

Ανάλογα με τον τομέα που δραστηριοποιούνταν διαχωρίστηκαν σε ομάδες που αφορούσαν στον τουρισμό, στον πολιτισμό, στις υποστηρικτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εκπαίδευσης, στον αγροδιατροφικό τομέα και στο εμπόριο, στην κοινωνική ένταξη και, τέλος, στις νέες τεχνολογίες και στα Μ.Μ.Ε.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι αισθάνεται αισιοδοξία για την μελλοντική ανάπτυξη του τομέα, στον οποίο δραστηριοποιούνταν. Αυτή η αισιοδοξία τους βασίζεται στο γεγονός ότι τα επίπεδα εμπειρίας και η τεχνογνωσία στο πεδίο της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας αυξάνονται, και ότι μέσα στην κρίση, αποδείχθηκε ότι το πεδίο έχει πολλά να προσφέρει.

Αρκετοί ήταν αυτοί που θεώρησαν ως τροχοπέδη, αλλά συγχρόνως και πρόκληση, τη γραφειοκρατία, το ανώριμο νομικό πλαίσιο και τα ελάχιστα μέσα χρηματοδότησης, που έχουν στην διάθεσή τους οι φορείς. Επιπλέον, στοιχεία που θέτουν εμπόδια στην απρόσκοπτη ανάπτυξη του τομέα θεωρήθηκαν η έλλειψη επαγγελματισμού, στρατηγικού σχεδιασμού και διοικητικών δεξιοτήτων από τους ίδιους τους φορείς.

Ιδιαίτερης σημασίας ήταν η αναγνώριση του γεγονότος ότι υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη καλλιέργεια της συνεργατικής κουλτούρας μεταξύ των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο., με κυρίαρχο στόχο την οικοδόμηση συνεργειών. Επίσης, τονίστηκε η ανάγκη για μια μορφή συστηματικής πληροφόρησης για τα τεκταινόμενα στο πεδίο, αλλά αλληλοπληροφόρησης και ανταλλαγής εμπειριών.

Τα κύρια συμπεράσματα, που προέκυψαν από την κλαδική συνάντηση της Αθήνας, ήταν ότι υπάρχει ανάγκη για εντατικοποίηση της δικτύωσης των φορέων, καθώς και για ευρύτερη καλλιέργεια και διάχυση των αρχών που διέπουν την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία.

Η συγκεκριμένη κλαδική συνάντηση αποτέλεσε μια ουσιαστική ευκαιρία για εμβάθυνση της συζήτησης σχετικά με την κατανόηση των προβλημάτων του πεδίου και της κατάστασής του, καθώς και για τις αναγκαίες μελλοντικές πρωτοβουλίες που πρέπει να αναληφθούν.

4.4.2 Η συνάντηση της Θεσσαλονίκης

Στη συνάντηση της Θεσσαλονίκης, κυρίως λόγω του μικρότερου αριθμού συμμετεχόντων, η διαμόρφωση των ομάδων ήταν ελαφρώς διαφοροποιημένη. Στη συνάντηση συμμετείχαν περίπου τριάντα πέντε άτομα και συμμετείχαν και φορείς από περιοχές εκτός Θεσσαλονίκης. Οι ομάδες που διαμορφώθηκαν αφορούσαν τον αγροδιατροφικό τομέα και εμπόριο, τον τουρισμό και πολιτισμό, τις νέες τεχνολογίες και Μ.Μ.Ε., τις κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης

και τις υποστηρικτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εκπαίδευσης.

Το κύριο χαρακτηριστικό των φορέων, που συμμετείχαν, ήταν η αισιοδοξία για το μέλλον, με κύρια αναφορά στο γεγονός ότι οι δραστηριότητές τους αποτελούν μια απάντηση στην κρίση και, για αυτόν τον λόγο, η ανταπόκριση του κόσμου είναι ιδιαίτερα θετική.

Παρατηρήθηκε, επίσης, κοινή προσέγγιση με την συνάντηση της Αθήνας όσον αφορά στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κοινωνικά εγχειρήματα. Οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στις πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες, αλλά και στις αδυναμίες που χαρακτηρίζουν το ίδιο το πεδίο, όπως για παράδειγμα η έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας. Όπως και στην περίπτωση της Αθήνας, αναφέρθηκαν και εδώ ως προβλήματα η έλλειψη γνώσεων αναφορικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα και η περιορισμένη τεχνογνωσία σε ζητήματα διοίκησης και οργανωσιακής συμπεριφοράς.

Τέλος, οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν ότι αυτή η συνάντηση αποτέλεσε ένα βήμα προς την καλύτερη γνωριμία μεταξύ τους, αλλά και ως προς μια πιο οργανωμένη δικτύωση, τόσο σε κλαδικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Διατυπώθηκε, επίσης, η πρόταση για διαμόρφωση ενός διαδικτυακού τύπου, όπου οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα καταγράφονται και θα διασφαλίζεται η αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

4.4.3 Τα επόμενα βήματα

Ένα από τα κύρια συμπεράσματα, που προέκυψαν από τις συναντήσεις των φορέων και αντλήθηκαν από την Ειδική Γραμματεία, είναι ότι προκειμένου να είναι επιτυχημένες τέτοιου είδους συναντήσεις απαιτείται να πληρούνται μια σειρά από προϋποθέσεις. Κατ' αρχήν απαιτείται ιδιαίτερη προετοιμασία, κατά τη διάρκεια της οποίας πρέπει να αφιερωθούν αρκετοί πόροι, να προσδιοριστούν επακριβώς οι στόχοι των συναντήσεων και να διατεθεί αρκετός χρόνος στην πρόσκληση των συμμετεχόντων. Επιπλέον, μελλοντικά, οι συναντήσεις θα πρέπει πιθανώς να διαθέτουν λίγο περισσότερο χρόνο - πέραν αυτού που αφιερώνεται σε κλαδικά προβλήματα - σε «ολομελειακές» συναντήσεις των τοπικών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Επιπλέον, λόγω του γεγονότος ότι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την ανάγκη για απαντήσεις σε ζητήματα της «καθημερινότητάς» τους, όπως για παράδειγμα η ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, τα διάφορα νομικά ζητήματα που προκύπτουν, η εν γένει πληροφόρηση για αναγκαίες αδειοδοτήσεις, καθώς και άλλες τέτοιου τύπου διοικητικές διαδικασίες, κρίνεται απαραίτητη η μελλοντική διασύνδεση τέτοιων πρωτοβουλιών με τη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης που θα λειτουργήσουν.

Τέλος, τέτοιες συναντήσεις θα πρέπει, μελλοντικά, να στοχεύουν στη διαμόρφωση πιο τυπικών μορφών ανταλλαγής πληροφόρησης και υποστήριξης μεταξύ των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., όπως για παράδειγμα η πρόταση που κατατέθηκε στη Θεσσαλονίκη, για μια τοπική ιστοσελίδα-κέντρο πληροφόρησης των εκεί φορέων.

4.5 Πιλοτικό πρόγραμμα δημιουργίας δύο συνεργατικών επιχειρήσεων του πρωτογενή τομέα σε μικρά κυκλαδονήσια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο.

Στο πλαίσιο των δράσεων για την τοπική ανάπτυξη και έχοντας σταθερά ως στόχο την προώθηση και ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. συνεργάζεται με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος, το οποίο ξεκίνησε με πρωτοβουλία του αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Τσιρώνη.

Το πρόγραμμα στοχεύει στην αξιοποίηση εγκαταλειμμένων και ακαλλιέργητων εκτάσεων, που υπάρχουν στα μικρά νησιά των Κυκλάδων, αποσκοπώντας - σε συνδυασμό με τα οφέλη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - να δώσει απάντηση στην ανάγκη των κατοίκων αυτών των μικρών νησιών για βιοπορισμό πέραν της τουριστικής περιόδου.

Ειδικότερα, το πιλοτικό πρόγραμμα αφορά στη σύσταση και λειτουργία δύο συνεργατικών επιχειρήσεων (ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.) του πρωτογενή τομέα σε δύο μικρά νησιά των Κυκλάδων.

Για την προετοιμασία και τη λειτουργία του προγράμματος έχει συσταθεί Ομάδα Εργασίας, στην οποία συμμετέχουν στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και στελέχη της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο. Η Ομάδα Εργασίας έχει ήδη πραγματοποιήσει επιτόπιες ανοικτές ενημερωτικές συναντήσεις, στις οποίες συμμετείχαν κάτοικοι των περιοχών, καθώς και εκπρόσωποι των τοπικών αρχών και των τοπικών φορέων. Μόλις ολοκληρωθούν οι απαιτούμενες διαδικασίες που αφορούν στο θεσμικό πλαίσιο και στις πηγές χρηματοδότησης, θα ακολουθήσει άμεσα η πρόσκληση ενδιαφέροντος, η επιλογή και εν συνεχεία η έναρξη υλοποίησης του προγράμματος από τις δύο ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ., που θα επιλεγούν βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων.

4.6 Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με στόχο την επικοινωνία και την ενημέρωση για την Κ.Α.Ο.

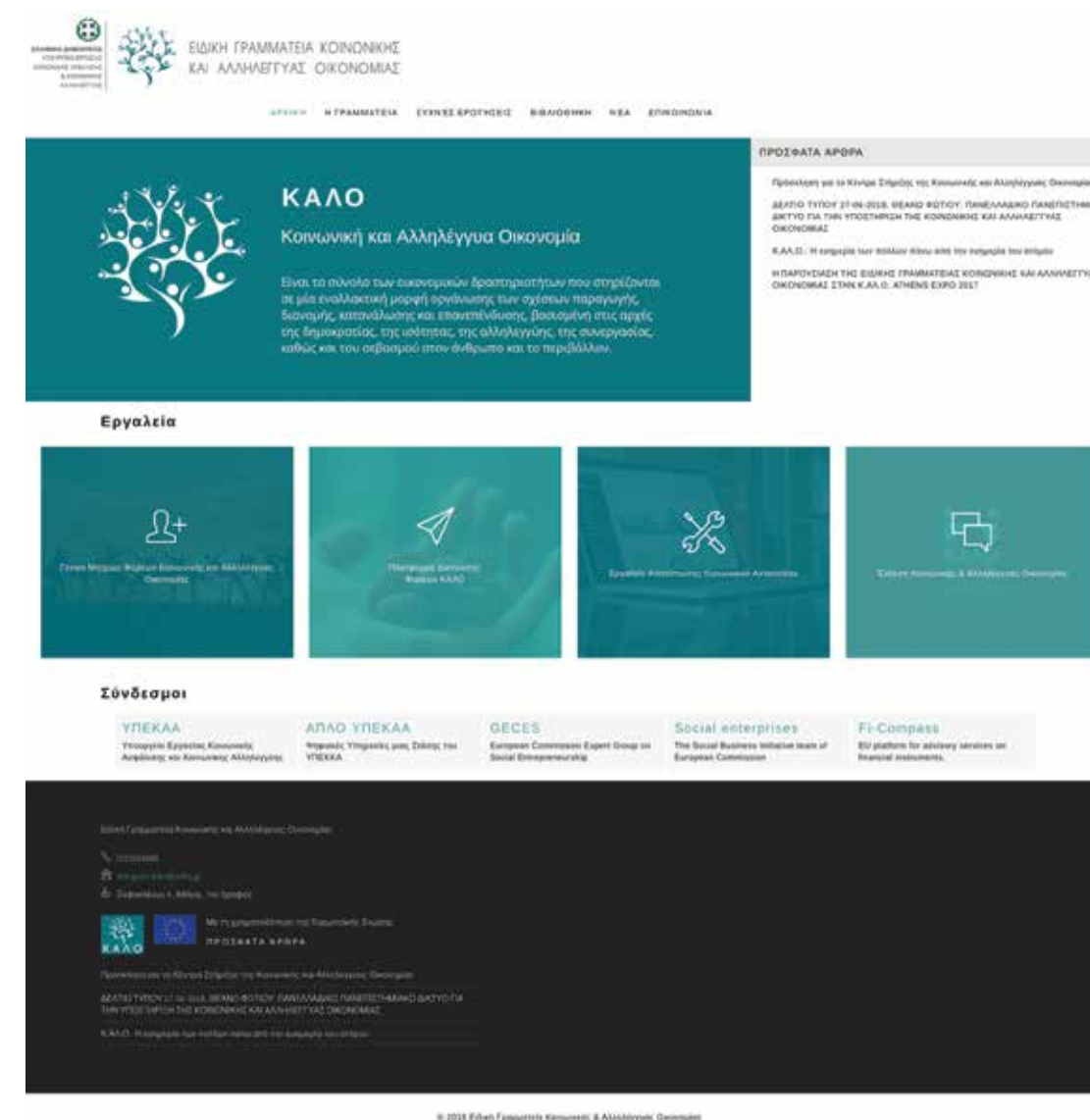
Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, βασική προτεραιότητα της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο. είναι η ενημέρωση του κοινού και η διάχυση της πληροφορίας για όλα τα θέματα που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς θεωρεί ότι η ενημέρωση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη και εξέλιξη του πεδίου της Κ.Α.Ο. και την προώθηση και ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας γενικότερα.

Με αυτή τη στόχευση, η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο. δημιούργησε τη δική της ιστοσελίδα (kalo.gov.gr) και επεδίωξε να αξιοποιήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως για παράδειγμα το facebook, προκειμένου να παρέχει πληροφόρηση και γενικότερη ενημέρωση σε όλους για τα θέματα που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, να προωθήσει τη διάδραση και επικοινωνία με τους φορείς Κ.Α.Ο. και το ευρύ κοινό και, ταυτόχρονα, να δώσει σε όλους τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν τη γνώση τους αλλά και τους προβληματισμούς τους σχετικά με την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Η ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο. στην «**ΑΡΧΙΚΗ**» της σελίδα

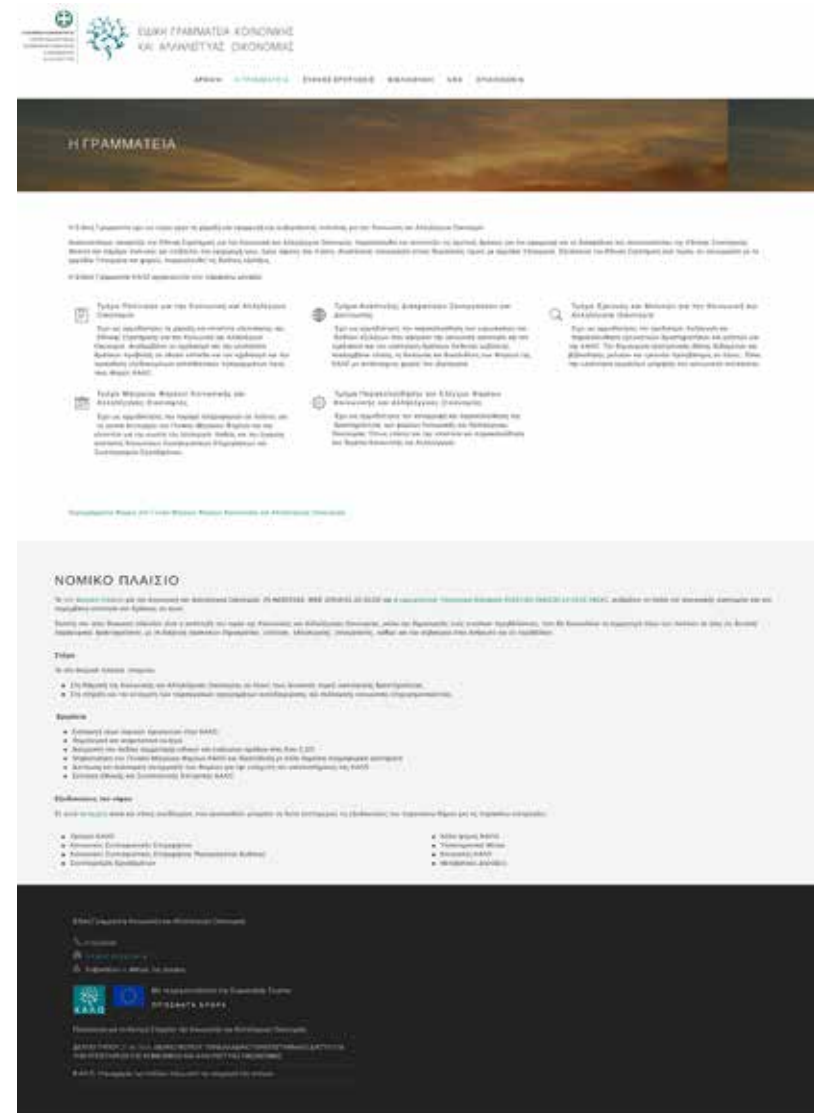
- δίνει μια σύντομη πρώτη εικόνα του τι είναι η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία,
- παρουσιάζει σε τίτλους τα πιο πρόσφατα άρθρα που έχουν δημοσιευθεί σε αυτή
- διαθέτει συνδέσμους, ώστε ο επισκέπτης να μεταφέρεται άμεσα στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο., στην Πλατφόρμα Κοινωνικής Δικτύωσης, στο Εργαλείο Αποτύπωσης Κοινωνικού Αντίκτυπου και στην Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (1^η Ετήσια EXPO Κ.Α.Ο. 2017)
- διαθέτει συνδέσμους που δίνουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα να μεταφερθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΠΕΚΑΑ), στις ψηφιακές υπηρεσίες μιας στάσης του ΥΠΕΚΑΑ (ΑΠΛΟ ΥΠΕΚΑΑ), στην ιστοσελίδα του European Commission Expert Group on Social Entrepreneurship (GECES), στην ιστοσελίδα της Social Business Initiative team of European Commission (Social enterprises) και στην EU platform for advisory services on Financial instruments (FI-Compass).

kalo.gov.gr

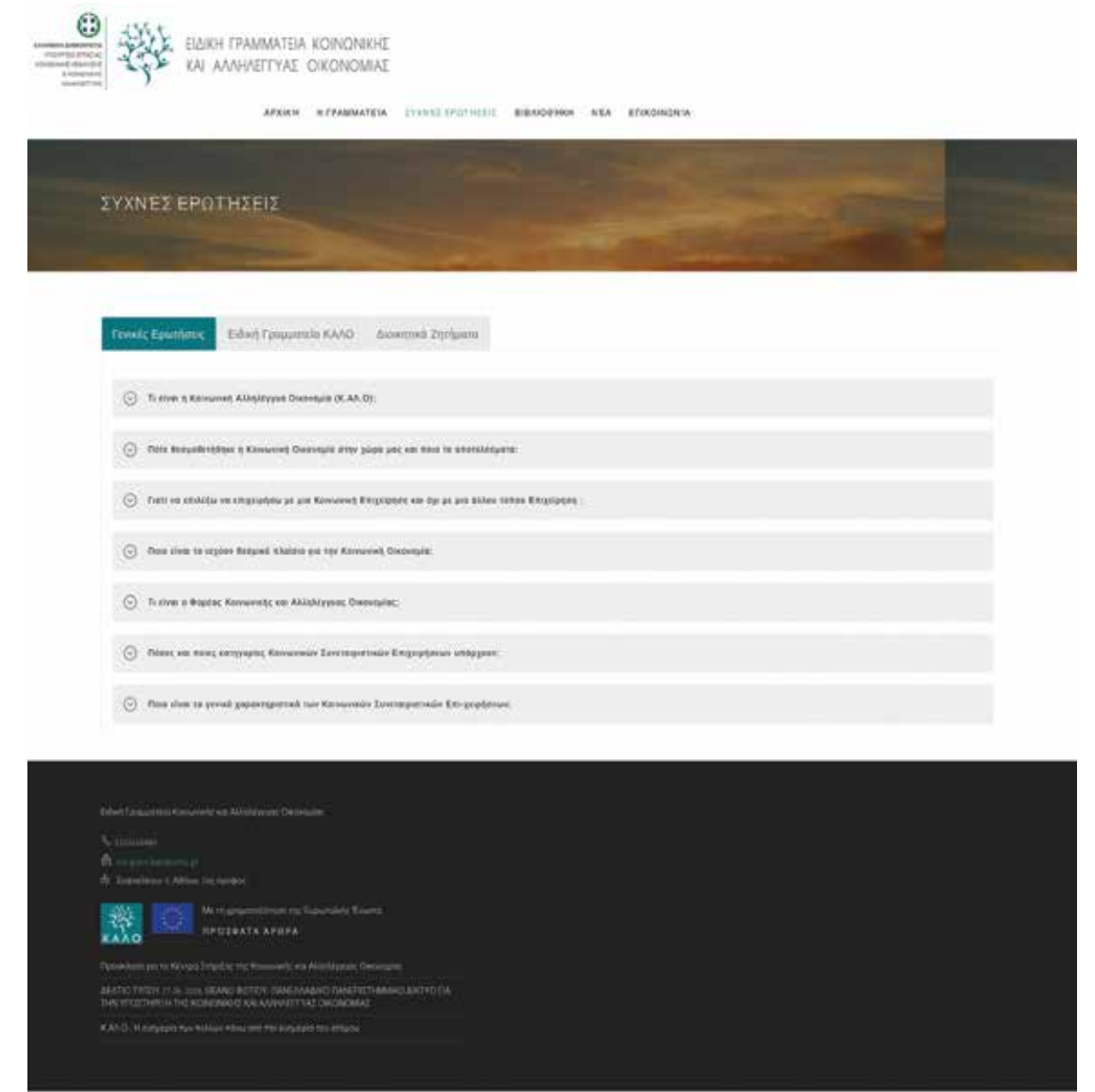

Στη σελίδα «ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ», ο επισκέπτης μπορεί να μάθει εν συντομία ποιο είναι το έργο και η αποστολή της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Ο. σύμφωνα με τον Ν. 4430/2016, να δει το οργανόγραμμα της και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών στις οποίες αυτή διαρθρώνεται, να βρει επικαιροποιημένη εικόνα των εγγεγραμμένων φορέων στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο., αλλά και το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει την Κ.Α.Ο. Στην ίδια σελίδα, στις «Εξειδικεύσεις του νόμου» και στους συνδέσμους που ακολουθούν, ο επισκέπτης μπορεί να δει λεπτομερώς τις εξειδικεύσεις του νόμου 4430/2016 για όλες τις κατηγορίες φορέων Κ.Α.Ο., καθώς και για άλλα θέματα όπως π.χ. τα υποστηρικτικά μέτρα που προβλέπονται από τον νόμο για τους φορείς Κ.Α.Ο.

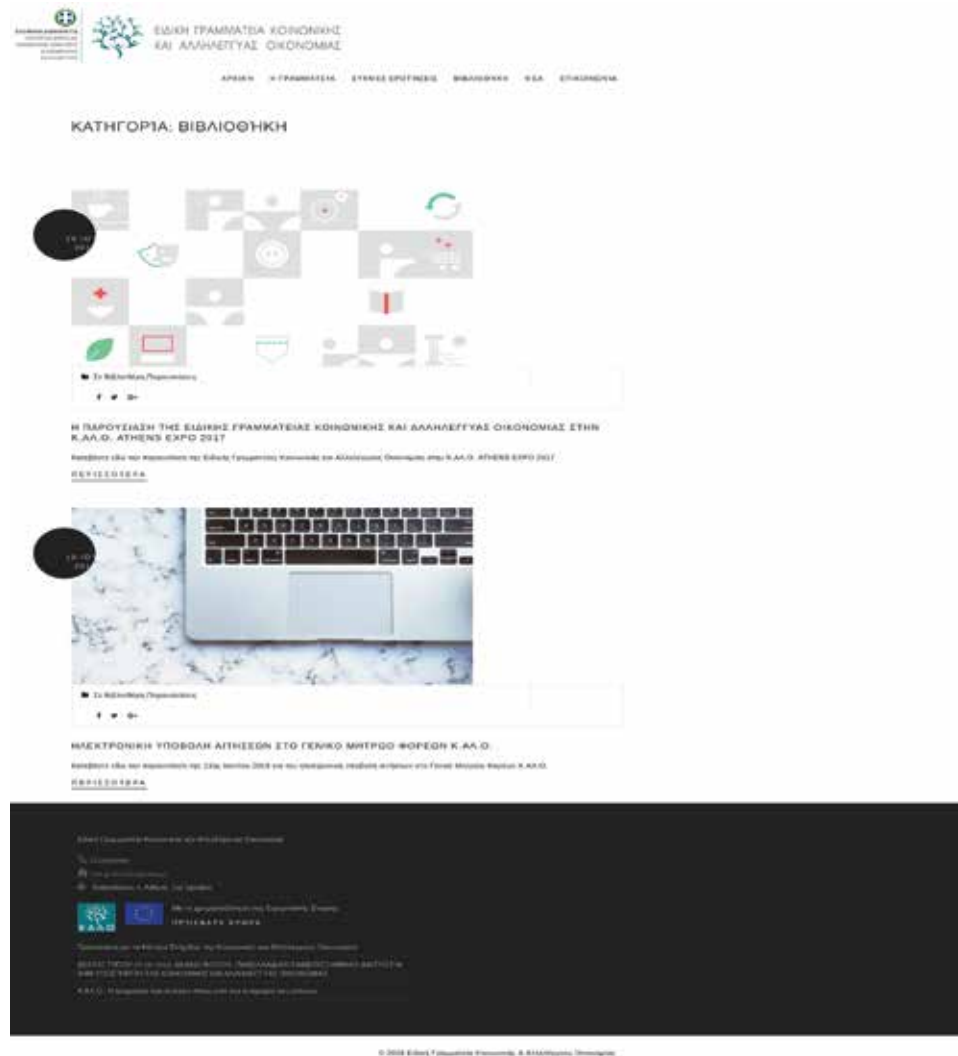

Στην σελίδα «ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ», δίνονται από την Ειδική Γραμματεία απαντήσεις σε συχνές ερωτήσεις των πολιτών που αφορούν γενικά θέματα, την ίδια την Ειδική Γραμματεία αλλά και μια σειρά διοικητικών ζητημάτων.

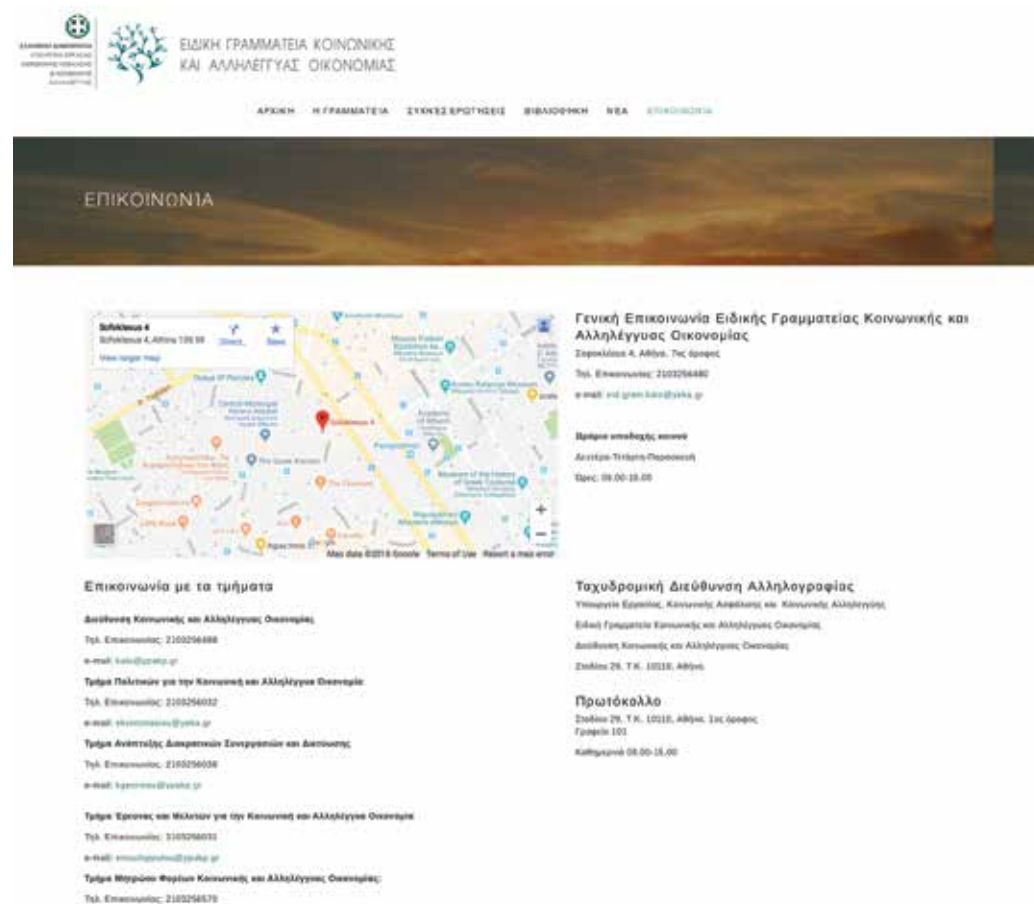
Στη «**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**», ο επισκέπτης μπορεί να βρει εκθέσεις, εκπαιδευτικούς οδηγούς, μελέτες και παρουσιάσεις σχετικές με την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Στα «**ΝΕΑ**», ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να διαβάσει τα πρόσφατα άρθρα που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας και να ενημερωθεί για «δημόσιες συμβάσεις», «εκδηλώσεις», «προσκλήσεις» και «υποστήριξη θέσεων εργασίας». Επίσης, μπορεί να περιηγηθεί στο αρχείο, όπου θα βρει το σύνολο του υλικού που έχει αναρτηθεί στη συγκεκριμένη σελίδα.

Τέλος, στην σελίδα «**ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**» βρίσκονται όλα τα στοιχεία επικοινωνίας της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συγκεκριμένα στο facebook, χρησιμοποιώντας ως αναζήτηση «Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο.» το κοινό μπορεί να ενημερωθεί για τις δραστηριότητες της Ειδικής Γραμματείας, να εκφράσει τις απόψεις του και να ανταλλάξει τις σκέψεις και τους προβληματισμούς του για τα θέματα που αφορούν στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία.

Στόχος της Ειδικής Γραμματείας είναι, σταδιακά, να αξιοποιήσει το σύνολο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να προωθήσει τη διαδραστική και άμεση επικοινωνία με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και το ευρύ κοινό, αλλά και να στηρίξει και να ενισχύσει την επικοινωνία των φορέων μεταξύ τους.

5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1 Μια «νέα αρχή» για την Κ.ΑΛ.Ο.

Μετά την ψήφιση του Ν.4430/2016, την έναρξη ισχύος του στις 31 Οκτωβρίου 2016 και την έκδοση της εφαρμοστικής Υπουργικής Απόφασης 61621/Δ5.2643 (30-12-2016), (ΦΕΚ 56/Β/2017) ενεργοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες του νέου θεσμικού πλαισίου για την Κ.ΑΛ.Ο. Ειδικότερα, ενεργοποιήθηκαν οι διαδικασίες σύστασης νέων Κοιν.Σ.Επ και Συνεταιρισμών Εργαζομένων, σύμφωνα με τον νέο Νόμο, και μετάπτωσης των υφιστάμενων Φορέων, που είχαν συσταθεί βάσει του Ν.4019/2011, στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του Ν. 4430/2016. Παράλληλα, ενεργοποιήθηκε η εγγραφή άλλων Φορέων (π.χ. ΑΜΚΕ, Σωματεία κ.ά.) στο Ειδικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Τέλος, οι περίπου 30 φορείς που είχαν εκκρεμείς αιτήσεις εγγραφής, οι οποίες είχαν υποβληθεί με βάση το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, ενημερώθηκαν και καθοδηγήθηκαν σχετικά με την προβλεπόμενη διαδικασία ένταξής τους στο νέο Γενικό Μητρώο.

Όλα τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην ενότητα 5.1 έχουν αντληθεί από το Τμήμα Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. της Διεύθυνσης Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Εγγραφές νέων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η πρώτη εγγραφή στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2017. Μέχρι 24 Αυγούστου 2018 πραγματοποιήθηκαν 580 εγγραφές σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζεται η μηνιαία κατανομή των νέων εγγραφών:

Διάγραμμα 1. Μηνιαία κατανομή των νέων εγγραφών στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Μέχρι 9 Φεβρουαρίου 2018, η διαδικασία εγγραφής γινόταν με την υποβολή έντυπης αίτησης από τον ενδιαφερόμενο, την εξέταση της αίτησης από την αρμόδια Υπηρεσία της Ειδικής Γραμματείας και την αποστολή παρατηρήσεων ή έγγραφης βεβαίωσης και αντιγράφων Καταστατικού σε περίπτωση έγκρισης.

Από τις 10 Φεβρουαρίου 2018, εφαρμόζεται πλέον η ηλεκτρονική υποβολή όλων των αιτήσεων, με αποτέλεσμα να συντομεύεται σημαντικά ο χρόνος διεκπεραίωσής τους, καθώς η ταχυδρομική επικοινωνία αντικαταστάθηκε πλέον από την ηλεκτρονική παραλαβή και αποστολή εγγράφων.

Μετάπτωση των υφιστάμενων Φορέων του Ν. 4019/2011 στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο. του Ν. 4430/2016

Μέχρι 31 Οκτωβρίου 2017, που έληξε η προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία, 580 υφιστάμενοι Φορείς του Ν.4019/2011 υπέβαλαν αίτηση μετάπτωσης στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο.

Η συγκεκριμένη διαδικασία αφορούσε την προσαρμογή των συγκεκριμένων Φορέων στα προβλεπόμενα στον νέο νόμο (π.χ. ένταξη στις νέες κατηγορίες του Μητρώου, καθορισμός κατώτατου ποσού συνεταιριστικής μερίδας, προσθήκη μελών προκειμένου να πληρούνται τα κριτήρια συμμετοχής για Κοιν.Σ.Επ Ένταξης κ.ά.). Η διαδικασία έλαβε τη μορφή τροποποίησης του Καταστατικού από τους Φορείς. Η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο. κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να διεκπεραιωθούν οι συγκεκριμένες αιτήσεις όσο το δυνατό συντομότερα, καθώς οι συγκεκριμένοι Φορείς βρισκόταν σε πλήρη λειτουργία και έπρεπε να διασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία τους.

Εκκαθάριση του Μητρώου – Διαγραφή ανενεργών επιχειρήσεων

Μετά τη λήξη της σχετικής προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων μετάπτωσης (31/10/2017), ακολούθησε η έκδοση των βεβαιώσεων αυτοδίκαιης διαγραφής των Φορέων του Ν.4019/2011 που δεν υπέβαλαν τη σχετική αίτηση. Συνολικά, διαγράφηκαν αυτοδίκαια 233 ανενεργοί Φορείς.

Στοιχεία λειτουργίας του Τμήματος Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του νέου Νόμου, δημιουργήθηκε ειδική διοικητική δομή για την Κ.Α.Ο στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στην Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο. ανήκουν, μεταξύ άλλων, οι αρμοδιότητες του προϋπάρχοντος Τμήματος Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, στη Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας, η οποία υπάγεται στην Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο., λειτουργεί πλέον το **Τμήμα Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας**, με κύριες αρμοδιότητες:

- την παροχή πληροφοριών τύπου help desk σε πολίτες αναφορικά με τις προϋποθέσεις σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών εργαζομένων, καθώς και της απόκτησης της ιδιότητας του «Φορέα Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας». Η παροχή πληροφοριών γίνεται δια ζώσης, τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,
- την έγκριση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Συνεταιρισμών Εργαζομένων και
- την τήρηση και λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας.

Η μετάβαση από την προϋπάρχουσα στη νέα Δομή πραγματοποιήθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2017 δημιουργώντας κάποια πρόσκαιρα οργανωτικά προβλήματα, καθώς απαιτήθηκαν μια σειρά από διοικητικές ενέργειες, όπως η στελέχωση του νέου Τμήματος, η ανάθεση αρμοδιοτήτων κ.ά, τα οποία ωστόσο γρήγορα ξεπεράστηκαν.

Από την έναρξη λειτουργίας του Τμήματος στις 16 Μαρτίου 2017 μέχρι και τον Αύγουστο (23/8/2018) του 2018:

- εγκρίθηκαν 580 νέοι Φορείς Κ.Α.Ο. (σε σύνολο 820 περίπου αιτήσεων)
- επανεγγράφηκαν στο νέο Μητρώο 541 Φορείς (σε σύνολο 586 αιτήσεων), οι οποίοι είχαν συσταθεί με τον Ν.4019/2011.
- επανεγγράφηκαν αυτοδίκαια, βάσει του Ν.4430/2016, 17 ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Ο χρόνος αναμονής για την εξέταση αίτησης εγγραφής έχει μειωθεί σε περίπου 15 ημέρες.

Επίσης, απαντήθηκαν **περίπου 1.500** αιτήσεις Φορέων που αφορούσαν:

- Τροποποίηση Καταστατικού, Οργάνου Διοίκησης ή λοιπών στοιχείων
- Χορήγηση βεβαιώσεων (μη λύσης, τροποποιήσεων, σύνθεσης οργάνου διοίκησης)
- Διαγραφή Φορέων από το Μητρώο
- Λοιπές αιτήσεις (χορήγηση αντιγράφων, παροχή πληροφοριών κ.ά.)

Η ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας του Τμήματος Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο. είναι mitrwokoin@ypakp.gr.

Πίνακας 1. Εικόνα του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. έως 23/8/2

ΕΙΔΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ		ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΚΡΗΤΗ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί του ν. 4384/2016	Νέες εγγραφές						1								1
	ΣΥΝΟΛΟ						1								1
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 Α.Κ	Νέες εγγραφές	2	14	1		1	1	5		2		1	1		28
	Μεταπτώσεις		2								1		1		4
	ΣΥΝΟΛΟ	2	16	1		1	1	5		2	1	1	2		32
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν. 1667/1986	Νέες εγγραφές	1	1							3					5
	ΣΥΝΟΛΟ	1	1							3					5
ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ		ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΚΡΗΤΗ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Κοι.Σ.Π.Ε	Νέες εγγραφές	1						2	1	2	1			1	8
	Μεταπτώσεις	1	7	1	1		1		1	1	2	1		1	17
	ΣΥΝΟΛΟ	2	7	1	1		1	2	2	3	3	1		2	25
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	Νέες εγγραφές		2							2					4
	Μεταπτώσεις		1												1
	ΣΥΝΟΛΟ		3							2					5
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	Νέες εγγραφές		6	1	1	1				2	1				12
	Μεταπτώσεις		10		1										11
	ΣΥΝΟΛΟ		16	1	2	1				2	1				23
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Οφέλειας	Νέες εγγραφές	22	201	4	30	13	9	38	9	58	38	12	35	32	501
	Μεταπτώσεις	25	208	6	23	6	12	39	9	76	33	28	36	15	516
	ΣΥΝΟΛΟ	47	409	10	53	19	21	77	18	134	71	40	71	47	1017
Λοιπές νομικές μορφές	Νέες εγγραφές		2												2
	ΣΥΝΟΛΟ		2												2
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	Νέες εγγραφές		7						1	2	1				11
	Μεταπτώσεις		1	4						3			1		9
	ΣΥΝΟΛΟ		11						1	5	1		1		20
Σωματεία (αρ.78 επ ΑΚ)	Νέες εγγραφές		3	1	2								2		8
	ΣΥΝΟΛΟ		3	1	2								2		8
ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΕΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		53	468	14	58	21	24	84	21	151	77	42	76	49	1.138

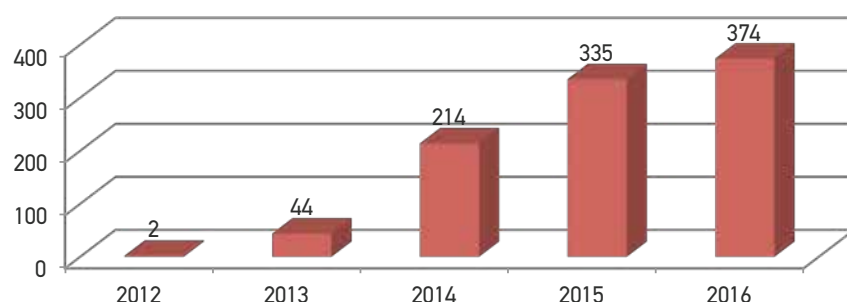

5.2 Διοικητική καταγραφή του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο.: Στοιχεία για τους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις τους

5.2.1 Αριθμός ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Με βάση τις ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλουν οι φορείς στο σχετικό Μητρώο², οι οποίες εξετάζονται από το Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, παρατηρείται μια συνεχής αύξηση του αριθμού των ενεργών φορέων, όπως φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Διάγραμμα 2. Ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2012 έως και 2016

Ειδικότερα, οι φορείς που υπέβαλαν ετήσια έκθεση έτους 2013 ανέρχονταν σε 2, έτους 2014 σε 44, έτους 2015 σε 214, έτους 2016 σε 335 και έτους 2017 σε 374. Σημειώνεται ότι οι ετήσιες εκθέσεις παρέχουν στοιχεία για την οικονομική χρήση του προηγούμενου έτους από το έτος υποβολής. Θα πρέπει να διευκρινισθεί, επίσης, ότι τα παραπάνω στοιχεία δεν συνεπάγονται ότι δεν υπάρχουν ενεργοί φορείς μεταξύ των φορέων που δεν έχουν υποβάλει ετήσια έκθεση στο Μητρώο κατά τα προαναφερθέντα έτη. Σύμφωνα, όμως, με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Υπουργείο, το ανωτέρω δεν μπορεί να διακριβωθεί. Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω και για τις ανάγκες της μελέτης, τίθεται ως υπόθεση εργασίας ότι οι τιμές που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια είναι οι ελάχιστες δυνατές και ότι είναι πιθανόν οι πραγματικές τιμές να είναι μεγαλύτερες.

² Τα στοιχεία προέρχονται από το ηλεκτρονικό Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

5.2.2 Περιφερειακή κατανομή ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τις Ετήσιες Εκθέσεις έτους 2017 των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.) με στοιχεία για το έτος 2016, η κατανομή των ενεργών φορέων στις περιφέρειες της χώρας δεν είναι ομοιόμορφη. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ενεργών φορέων παρατηρείται στην περιφέρεια Αττικής, όπου λειτουργεί το 44% του συνόλου των ενεργών φορέων, ενώ ακολουθούν η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με ποσοστό 13%, η περιφέρεια Θεσσαλίας με 8% και οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Πελοποννήσου με 6%. Μικρότερη συγκέντρωση ενεργών φορέων παρουσιάζουν οι περιφέρειες Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου με ποσοστό 5% έκαστη, ενώ οι περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας εμφανίζουν ποσοστά της τάξης του 4% έκαστη. Στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας η παρουσία ενεργών φορέων είναι σημαντικά περιορισμένη. Πιο συγκεκριμένα, στις περιφέρειες Ηπείρου και Ιονίων Νήσων η παρουσία φορέων Κ.Α.Λ.Ο. αντιστοιχεί σε ποσοστό 2% (έκαστη), ενώ στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχεται σε ποσοστό της τάξης του 1%.

Από τα στοιχεία των ετήσιων εκθέσεων προκύπτει ότι το έτος 2016 τα ποσοστά των ενεργών φορέων στις δεκατριές περιφέρειες της χώρας διαφοροποιήθηκαν σε σχέση με το έτος 2015. Πιο συγκεκριμένα, το έτος 2016 τα ποσοστά των ενεργών φορέων αυξήθηκαν κατά 2%, επί του συνόλου, στις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας και κατά 1%, επί του συνόλου, στις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, ενώ μειώθηκαν κατά 2%, επί του συνόλου, στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και κατά 1%, επί του συνόλου, στις περιφέρειες Αττικής, Θεσσαλίας, Κρήτης και Δυτικής Μακεδονίας. Στις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων και Πελοποννήσου τα ποσοστά των φορέων παρέμειναν τα ίδια. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς και το γεγονός ότι το 2016 οι ενεργοί φορείς αυξήθηκαν σε σχέση με το έτος 2015, φαίνεται ότι η παρουσία της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και των φορέων της σταθεροποιείται ή ενισχύεται στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας.

Το 2016 η κατανομή των ενεργών φορέων φαίνεται ότι συνεχίζει να σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά των περιφερειών, αν και συνεχίζουν να υφίστανται διαφοροποιήσεις. Στην Αττική η κατανομή των ενεργών φορέων συνεχίζει να παρουσιάζεται ενισχυμένη κατά 9 μονάδες πέρα του ποσοστού 35% που αντιστοιχεί στον πληθυσμό της περιφέρειας, πιθανώς λόγω των δυνατοτήτων και ευκαιριών που δίνονται στην πρωτεύουσα της χώρας, καθώς και της ευκολότερης πρόσβασης στην ενημέρωση για τον τομέα. Αντιθέτως, η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας υπολείπεται του πληθυσμού που κατοικεί στα όριά της (17% της επικράτειας) κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες. Θετική εικόνα εμφανίζουν οι περιφέρειες Θεσσαλίας και Νοτίου Αιγαίου, όπου η συγκέντρωση των ενεργών φορέων υπερβαίνει σημαντικά

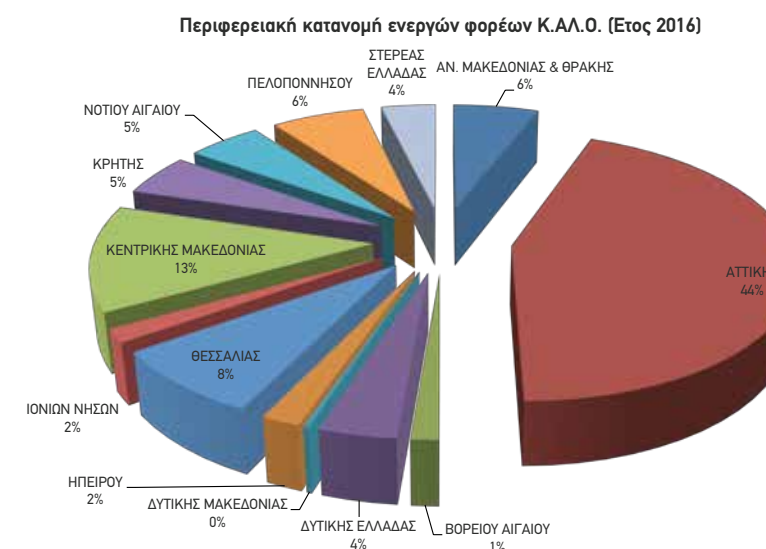

την πληθυσμιακή τους συγκέντρωση (6,8% και 2,8% της επικράτειας αντίστοιχα), γεγονός που πιθανώς οφείλεται στην πρόσβαση των τοπικών φορέων σε χρηματοδοτικά εργαλεία και στην κατάλληλη αξιοποίησή τους, στην δυνατότητα δανεισμού από τοπικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην καλύτερη ενημέρωση για τον τομέα, καθώς και στην ανεπτυγμένη συνεταιριστική συνείδηση και την κουλτούρα σε θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης των συγκεκριμένων τοπικών κοινωνιών. Θετική εικόνα παρουσιάζει και η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, στην οποία η παρουσία των ενεργών φορέων, παρότι συνεχίζει να υστερεί της πληθυσμιακής συγκέντρωσης (5,1% της επικράτειας), αυξήθηκε κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες και πλησιάζει το ποσοστό της πληθυσμιακής συγκέντρωσης.

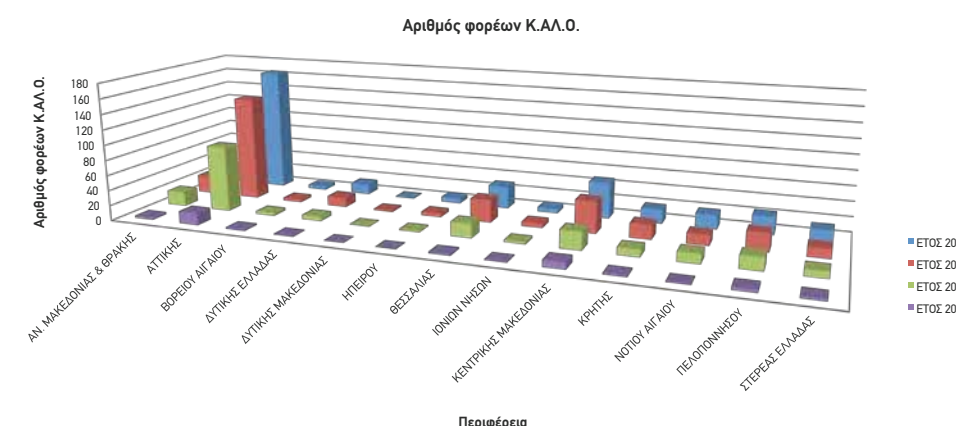
Στον αντίποδα βρίσκεται η ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, όπου εμφανίζεται σημαντική υστέρηση, καθώς το ποσοστό των ενεργών φορέων μειώθηκε κατά 1% φτάνοντας το 0% επί του συνόλου (μόνο 1 φορέας), τη στιγμή που η πληθυσμιακή της συγκέντρωση ανέρχεται σε 2,6% της επικράτειας. Σημαντική υστέρηση εμφανίζεται, επίσης, στη συγκέντρωση των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στις περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με την πληθυσμιακή συγκέντρωση των συγκεκριμένων περιφερειών (3,1% και 6,3% της επικράτειας αντίστοιχα).

Γενικότερα, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι η υστέρηση κάποιων περιφερειών, όσον αφορά στην ανάπτυξη του τομέα της Κ.Α.Ο., πιθανώς να οφείλεται στις πιο περιορισμένες δυνατότητες και ευκαιρίες που δίνονται στην ευρύτερη περιφέρεια της χώρας σε σύγκριση με την πρωτεύουσα, στην δυσκολότερη πρόσβαση στην ενημέρωση για τον τομέα, καθώς και στον μικρό βαθμό ανάπτυξης της συνεταιριστικής συνείδησης και της κουλτούρας σε θέματα αλληλεγγύης των αντίστοιχων τοπικών κοινωνιών.

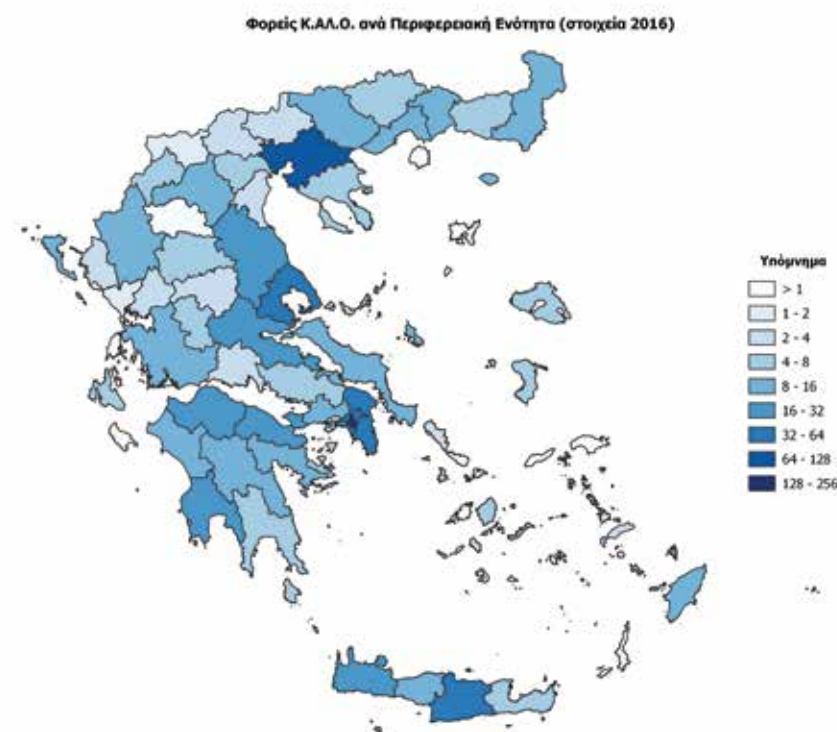
Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 3. Κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στις περιφέρειες της χώρας το έτος 2016

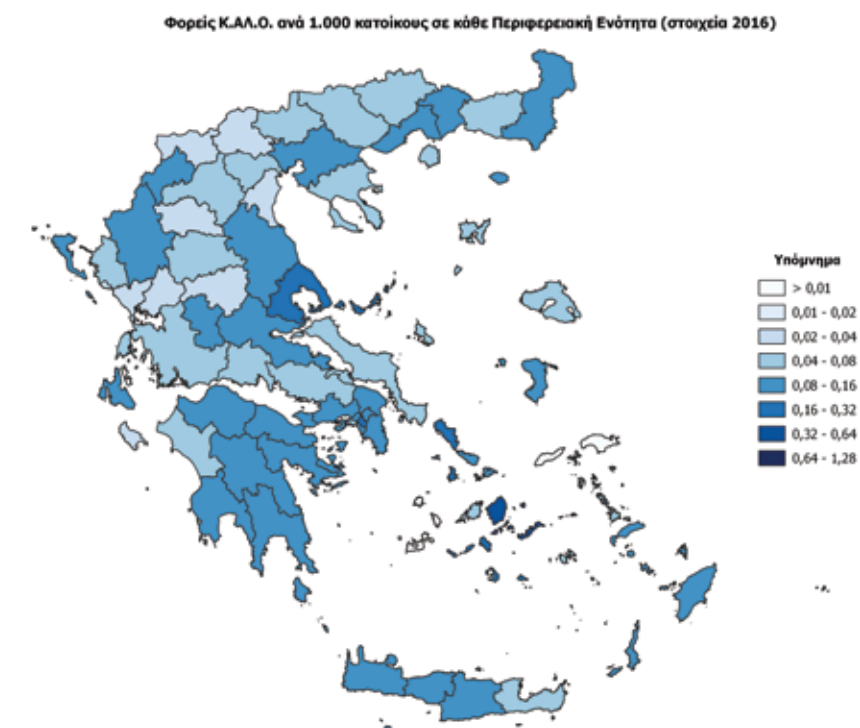
Διάγραμμα 4. Η εξέλιξη του αριθμού των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στις περιφέρειες της χώρας κατά τα έτη 2013 έως και 2016

100

Διάγραμμα 5. Κατανομή των ενεργών Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα το έτος 2016

Εάν αναλύσουμε την κατανομή των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, θα παρατηρήσουμε ότι το 2016 οι ενεργοί φορείς συγκεντρώνονται στις διοικητικές μονάδες με τον μεγαλύτερο πληθυσμό, με χαρακτηριστικά παραδείγματα την Περιφερειακή Ενότητα του Κεντρικού Τομέα Αθηνών και την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. Εάν κάνουμε όμως την αναγωγή με πληθυσμιακά δεδομένα, δηλαδή του αριθμού των φορέων ανά 1.000 κατοίκους, όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί, θα διαπιστώσουμε ότι οι διαφορές εξομαλύνονται και αναδεικνύονται άλλοι «πρωταθλητές». Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι Περιφερειακές Ενότητες Νάξου, Άνδρου, Σύρου και Σποράδων, οι οποίες αν και λόγω γεωγραφικής θέσης έχουν νησιωτικά χαρακτηριστικά και, συνεπώς, βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από τα κεντρικά σημεία πληροφόρησης και δεν έχουν πάντα δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης, εντούτοις παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αναλογία φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά 1.000 κατοίκους.

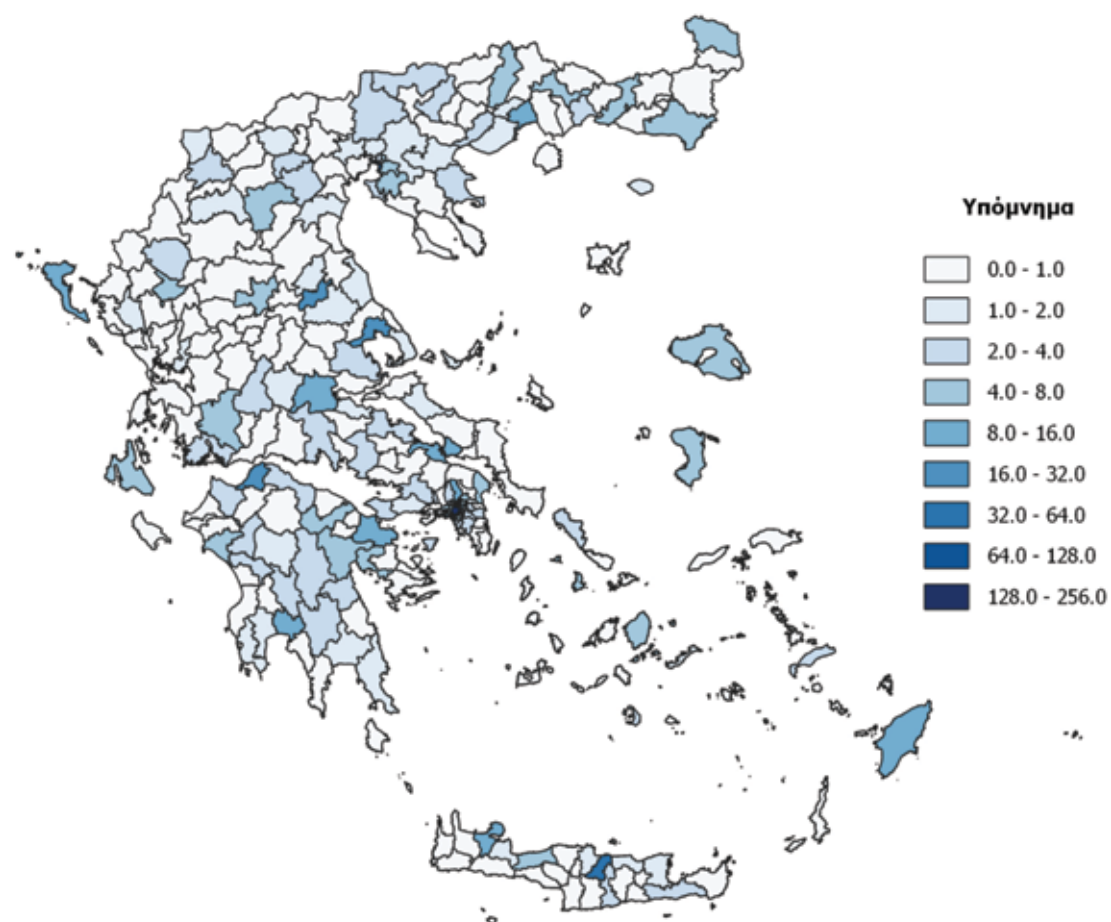
101

Διάγραμμα 6. Ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά 1.000 κατοίκους σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016)

Εάν αναλύσουμε τα στοιχεία σε επίπεδο δήμου, θα διαπιστώσουμε ότι τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά επικρατούν και πάλι, καθώς τα αστικά κέντρα έχουν την μεγαλύτερη συγκέντρωση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. όπως φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Δήμο (Στοιχεία 2016)

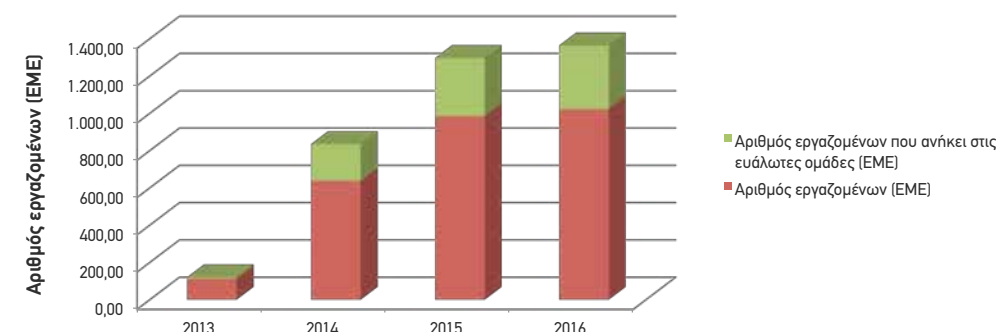
Διάγραμμα 7. Ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Δήμο (στοιχεία 2016)

5.2.3 Αριθμός εργαζομένων σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Ο αριθμός των εργαζομένων στους παραπάνω ενεργούς φορείς φαίνεται να αυξάνεται αντίστοιχα με τον αριθμό των φορέων. Πιο συγκεκριμένα, το 2012 καταγράφηκε μόνο μία Ετήσια Μονάδα Εργασίας (ΕΜΕ), η οποία δεν ανήκε σε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού, το 2013 καταγράφηκαν 114,40 ΕΜΕ, εκ των οποίων οι 6,65 ΕΜΕ ανήκαν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, το 2014 καταγράφηκαν 638,85 ΕΜΕ, εκ των οποίων οι 196,50 ανήκαν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, το 2015 οι ΕΜΕ ανήλθαν σε 985,74, εκ των οποίων οι 311,35 ΕΜΕ προέρχονταν από ευάλωτες ομάδες και, τέλος, το έτος 2016 οι ΕΜΕ αυξήθηκαν σε 1.023,41, εκ των οποίων οι 385,93

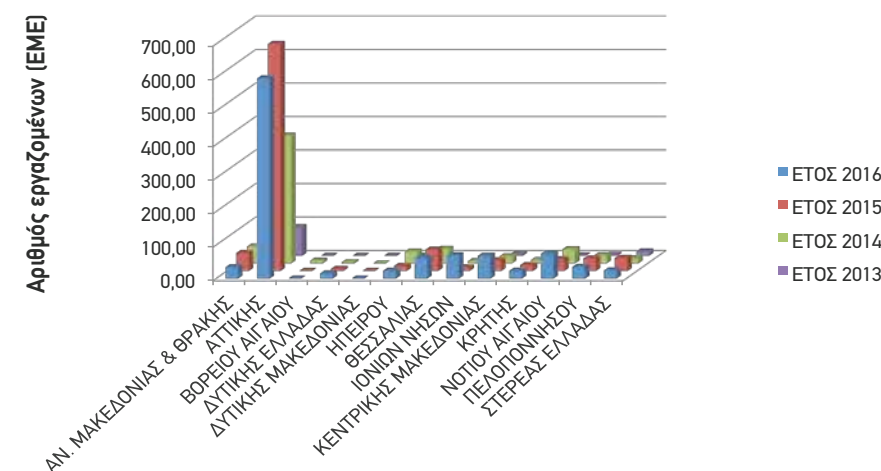
ΕΜΕ προέρχονταν από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται στα ακόλουθα διαγράμματα.

Αριθμός εργαζομένων σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

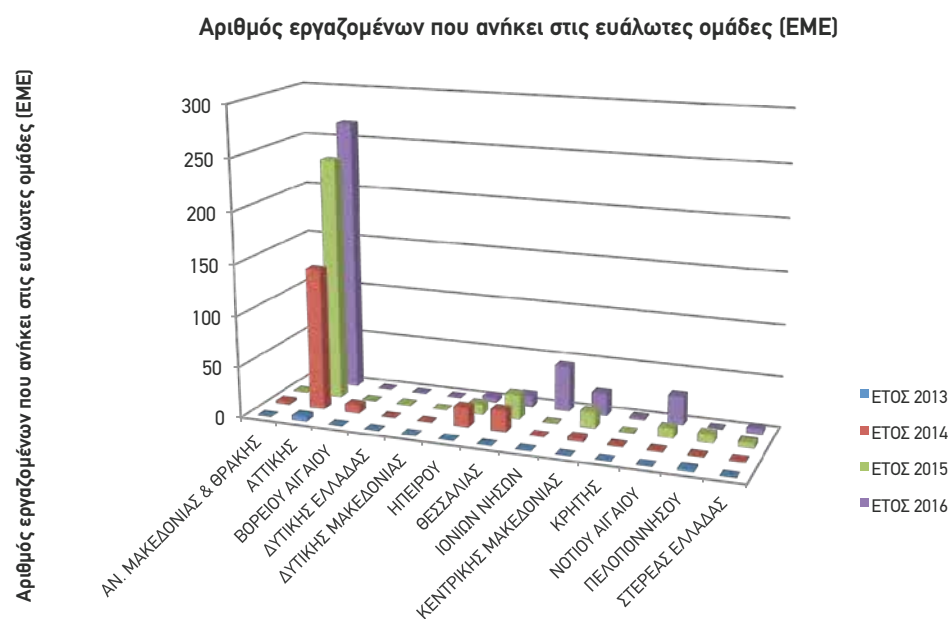

Διάγραμμα 8. Αριθμός εργαζομένων (ΕΜΕ) σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016

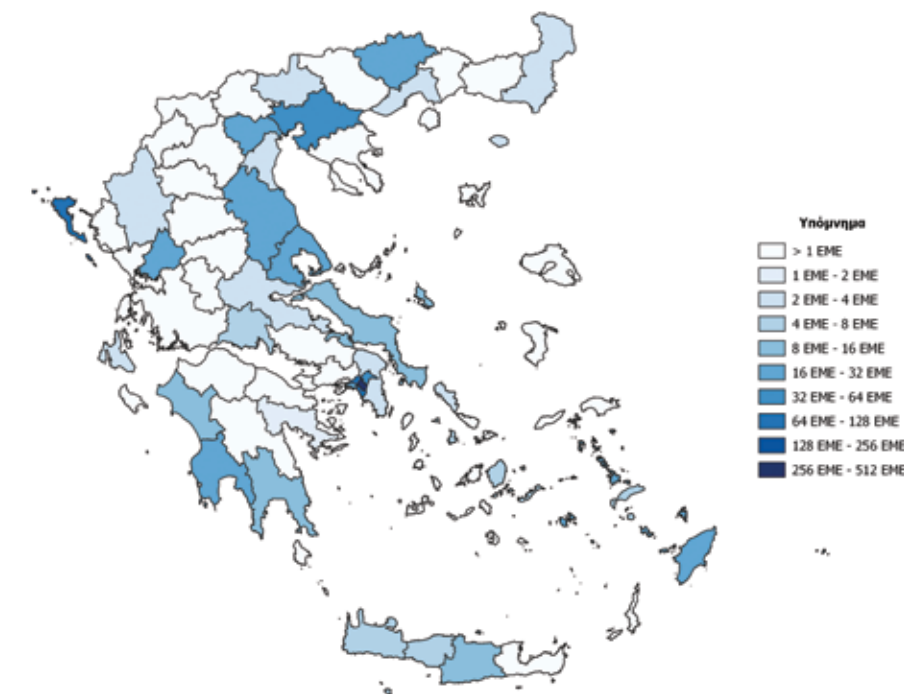
Αριθμός εργαζομένων (ΕΜΕ)

Διάγραμμα 9. Η περιφερειακή κατανομή των εργαζομένων (ΕΜΕ) σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016

Ετήσιες Μονάδες Εργασίας Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016)

Διάγραμμα 10. Η περιφερειακή κατανομή των εργαζομένων (ΕΜΕ) από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016

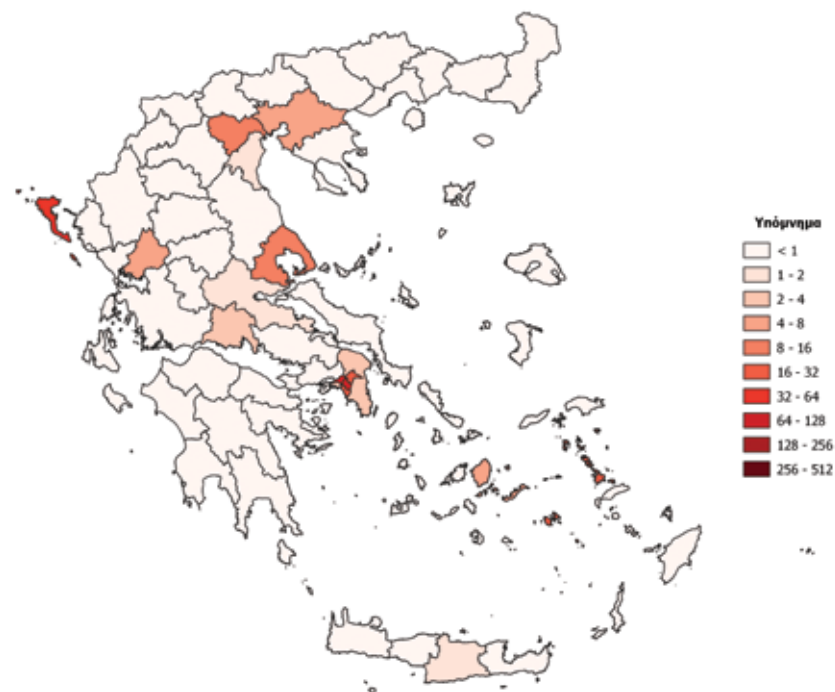
Σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, όπως φαίνεται και στο ακόλουθο διάγραμμα, διαπιστώνεται ότι στην κατανομή των θέσεων εργασίας υπερισχύουν οι αστικές περιοχές. Εκτός, όμως, από την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη, διαπιστώνεται ότι και η Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας παρουσιάζει αυξημένο αριθμό ΕΜΕ, ενώ ακολουθούν οι Περιφερειακές Ενότητες Πειραιά, Μαγνησίας και Λάρισας. Θα πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι σημαντική δημιουργία θέσεων εργασίας παρουσιάζουν και οι Περιφερειακές Ενότητες Ρόδου, Δράμας, Μεσσηνίας, Ημαθίας και Καλύμνου.

Διάγραμμα 11. Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016).

Αντίστοιχα, οι Ετήσιες Μονάδες Εργασίας των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα αυξημένες στις Περιφερειακές Ενότητες του Κεντρικού και Δυτικού Τομέα Αθηνών και ακολουθούν ο Βόρειος και ο Νότιος Τομέας Αθηνών, η Κέρκυρα και οι Περιφερειακές Ενότητες Καλύμνου, Ημαθίας, Μαγνησίας και Θεσσαλονίκης.

Ετήσιες Μονάδες Εργασίας Ευάλωτων Ομάδων σε Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016)

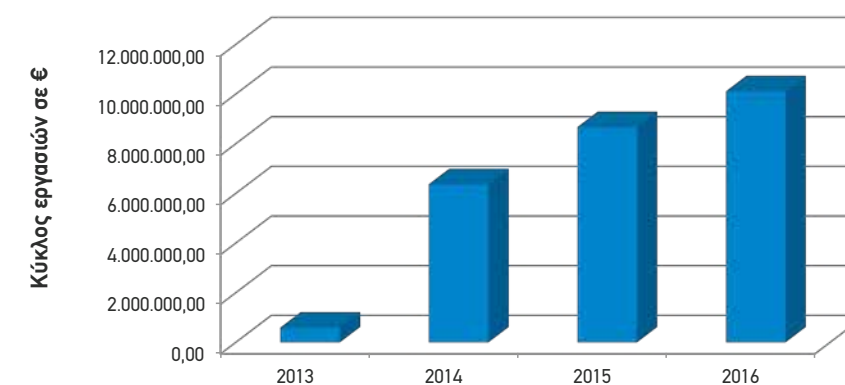

Διάγραμμα 12. Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) Ευάλωτων Ομάδων σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016).

5.2.4 Κύκλος εργασιών ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

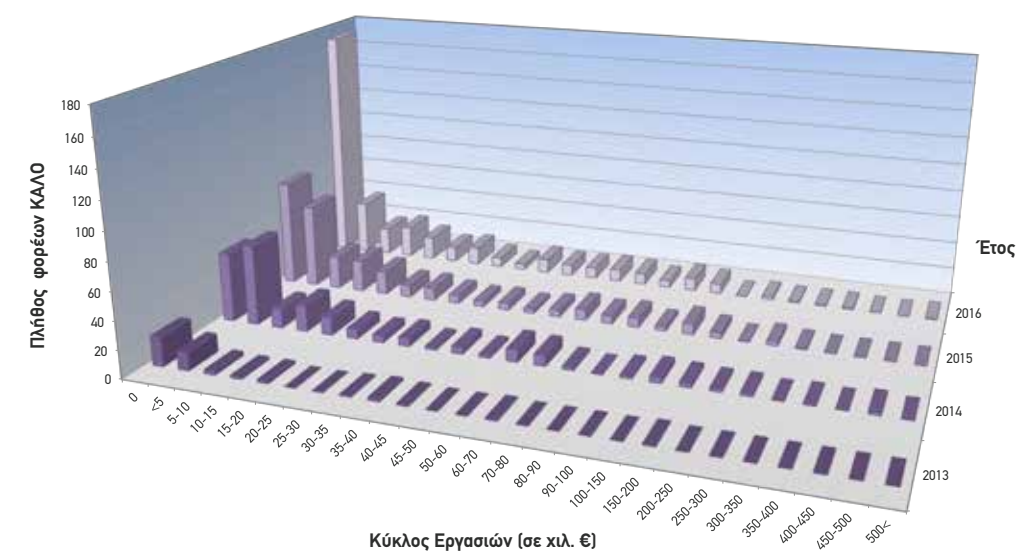
Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανήλθε στις 595 χιλ. € το 2013, το 2014 εκτινάχθηκε στα 6,4 εκ. €, το 2015 αυξήθηκε στα 8,7 εκ. € και το 2016 έφτασε τα 10,1 εκ. €. Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Συνολικός κύκλος εργασιών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

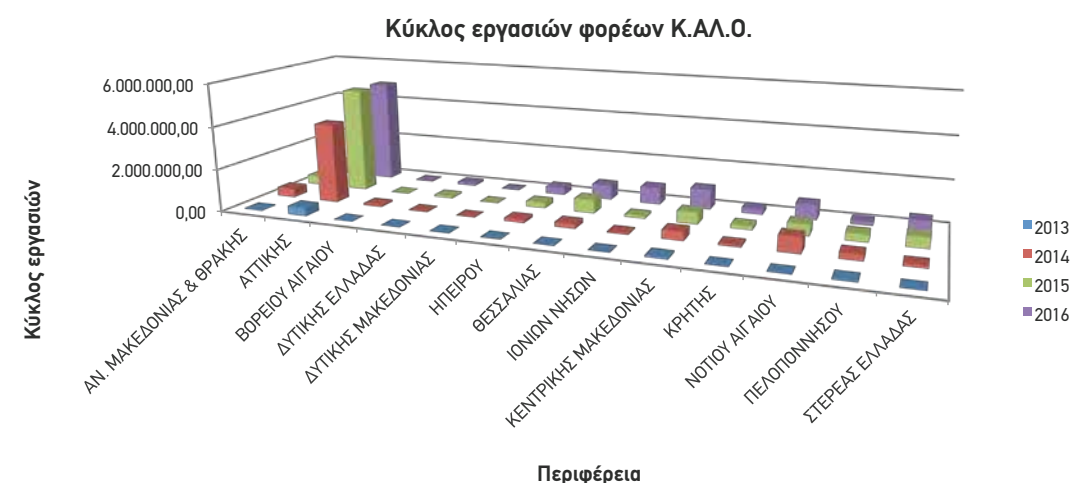

Διάγραμμα 13. Συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016

Κύκλος Εργασιών Φορέων ΚΑΛΟ

Διάγραμμα 14. Η κατανομή του κύκλου εργασιών στους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016

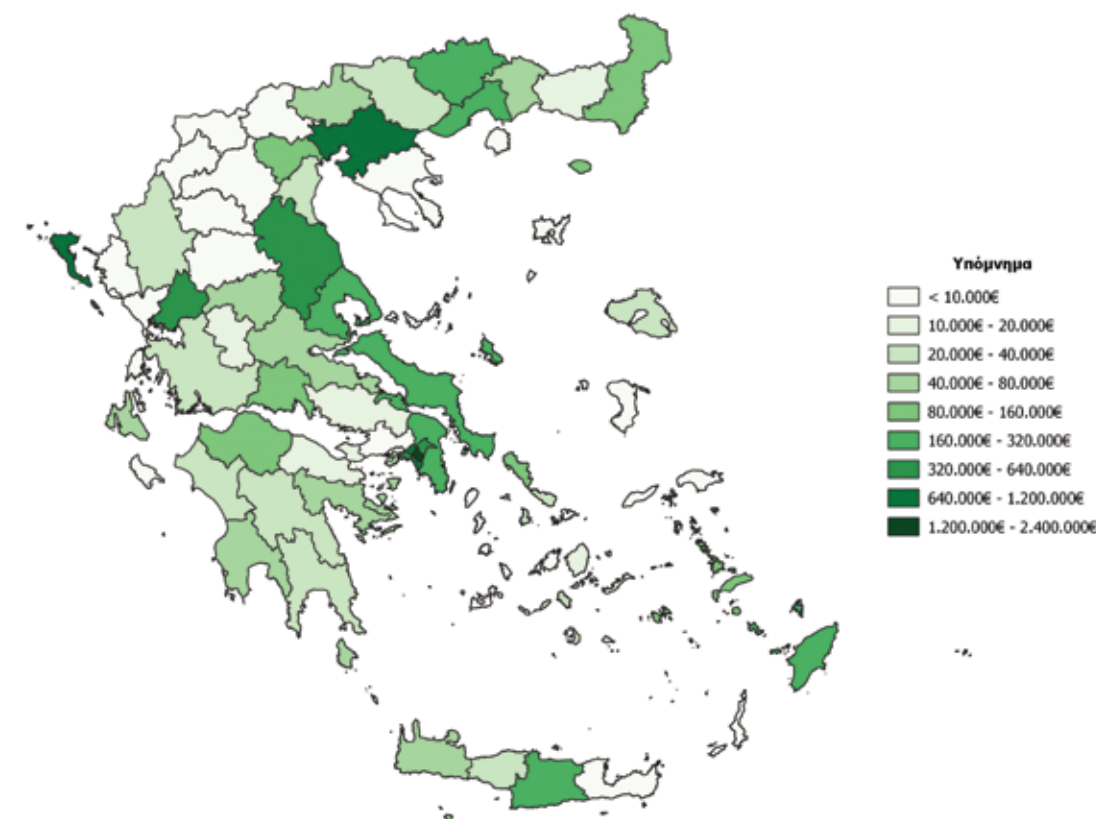

Διάγραμμα 15. Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι ενώ στην Αττική και στη Θεσσαλία ο κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων σταθεροποιείται σε γενικές γραμμές μεταξύ 2015 και 2016, σε αρκετές περιφέρειες όπως στην Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, στη Δυτική Ελλάδα, στην Ήπειρο, στα Ιόνια Νησιά, στην Κεντρική Μακεδονία, στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο εμφανίζεται ανοδικές τάσεις. Σε κάποιες άλλες περιφέρειες, όπως στην Πελοπόννησο και στη Στερεά Ελλάδα, αντίθετα παρατηρείται πτώση του κύκλου εργασιών. Περαιτέρω ανάλυση θα χρειαστεί μελλοντικά προκειμένου να εντοπιστούν οι αιτίες για αυτές τις αλλαγές.

Εάν αναλύσουμε τον κύκλο εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, όπως αποτυπώνεται στο ακόλουθο διάγραμμα, θα διαπιστώσουμε ότι το 1/5 του συνολικού κύκλου εργασιών της επικράτειας παράγεται στον Κεντρικό Τομέα Αθηνών και ακολουθούν ο Νότιος Τομέας Αθηνών, η Κέρκυρα, ο Δυτικός Τομέας Αθηνών, η Θεσσαλονίκη και η Λάρισα.

Κύκλος Εργασιών Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016)

Διάγραμμα 16. Κύκλος Εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016).

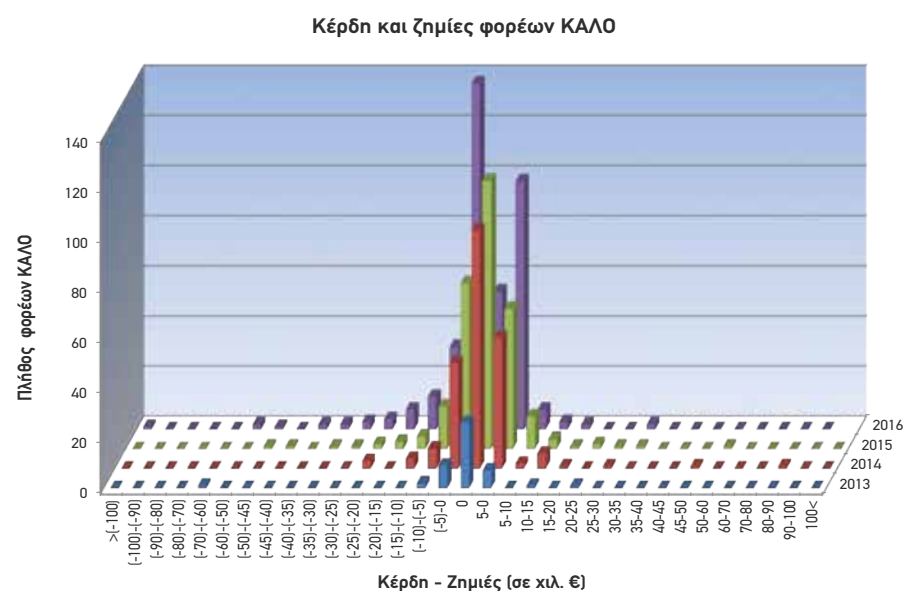
5.2.5 Κερδοφορία και βιωσιμότητα των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Στην πλειοψηφία τους οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δεν εμφανίζουν σημαντικά κέρδη ή σημαντικές ζημιές έτσι ώστε να συνάγεται ότι τα έσοδα, είτε υπερκαλύπτουν ελαφρά τα έξοδα, είτε υπάρχουν μικρές ζημιές. Παρόλα αυτά, στη συνολική εικόνα που παρουσιάζουν οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο., παρατηρούμε ότι οι ζημιές που εμφανίζουν οι φορείς το 2016 είναι αυξημένες σε σχέση με το 2015. Συγκεκριμένα, το 2015 τα έσοδα των φορέων έφτασαν τα 8,7 εκ. € και τα έξοδά τους τα υπερκέρρασαν κατά 148 χιλ. €, ενώ το 2016 τα έσοδα των φορέων έφτασαν τα 10,1 εκ. € και τα έξοδα τους τα υπερκέρρασαν κατά 919 χιλ. €.

Θεωρώντας ότι το ελάχιστο ετήσιο κόστος ανά εργαζόμενο πλήρους απασχόλησης είναι περίπου

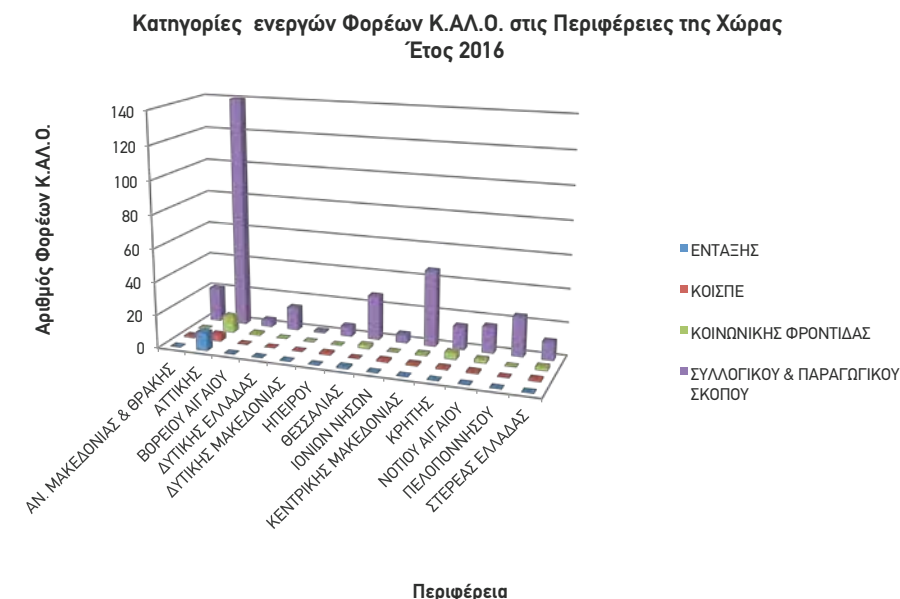
12 χιλ. €, θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι σημαντικό μέρος των εργαζομένων στους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. απασχολούνται με άτυπες μορφές εργασίας, καθώς το 2015 τα έσοδα των φορέων δεν επαρκούσαν για να καλύψουν το μισθολογικό κόστος των εργαζομένων που θα έφτανε τα 11,8 εκ. €, ενώ το ίδιο συνέβη και το 2016 όπου τα έσοδα επίσης υπολείπονταν του μισθολογικού κόστους (10,1 εκ. € έσοδα έναντι 12,3 εκ. € εκτιμώμενου μισθολογικού κόστους). Η παραπάνω τάση φανερώνει ότι το οικοσύστημα της Κ.Α.Λ.Ο. συνεχίζει να βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης και αναδεικνύει την επιτακτική ανάγκη για βελτίωση της βιωσιμότητας των φορέων της. Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζεται ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που είχαν κέρδη και ζημίες κατά τα έτη 2013 έως και 2016.

Διάγραμμα 17. Αριθμός ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που είχαν κέρδη και ζημίες κατά τα έτη 2013 έως και 2016

5.2.6 Κατηγορίες των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση που προέβλεπε ο Ν. 4019/2016, η οποία ίσχυε τυπικά μέχρι 31 Οκτωβρίου 2016 (οπότε τέθηκε σε ισχύ ο Ν. 4430/2016) και πρακτικά μέχρι 18 Ιανουαρίου 2017 (οπότε τέθηκε σε ισχύ η 61621/Δ5. 2643/2017 υπουργική απόφαση, η οποία μεταξύ άλλων όριζε τις διαδικασίες για τη μετάπτωση των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλεγγύας Οικονομίας), οι φορείς διακρίνονταν σε α. ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. β. ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης γ. ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Κοινωνικής Φροντίδας δ. ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού. Σύμφωνα με αυτή την κατηγοριοποίηση, το 2016 οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. παρουσίασαν την εικόνα που εμφανίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα.

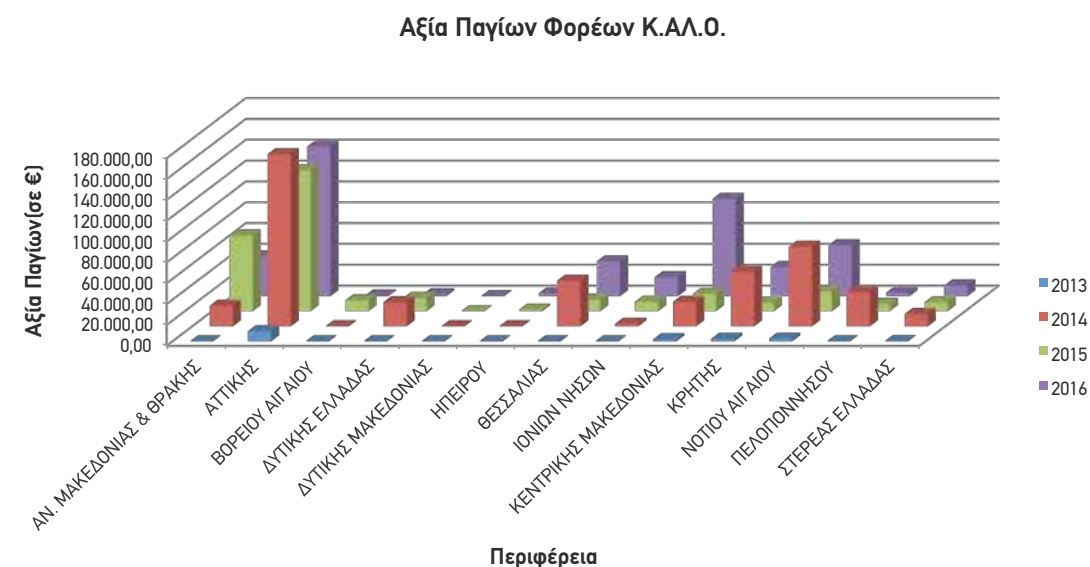
Διάγραμμα 18. Κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά κατηγορία στις περιφέρειες της χώρας για το έτος 2016

Παρατηρείται ότι, όπως το 2015 έτσι και το 2016, η μεγαλύτερη συγκέντρωση των ενεργών φορέων είναι στην κατηγορία Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, ενώ στις κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής Φροντίδας σημαντικός αριθμός φορέων εμφανίζεται μόνο στην περιφέρεια Αττικής.

5.2.7 Αξία παγίων των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

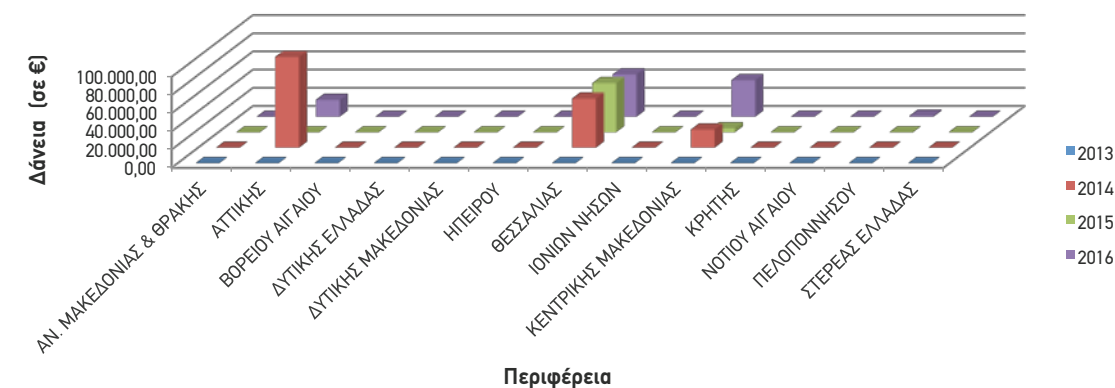
Διάγραμμα 19. Η συνολική αξία των παγίων των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016 στις περιφέρειες της χώρας

Σημειώνεται ότι το μέγεθος που μετράται είναι η αξία των παγίων που αποκτώνται εντός της χρήσης και όχι η συνολική αξία παγίων της επιχείρησης.

5.2.8 Πηγές χρηματοδότησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στο ακόλουθο διάγραμμα εμφανίζονται τα συνολικά δανειακά κεφάλαια που άντλησαν οι ενεργοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας.

Δάνεια ενεργών Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

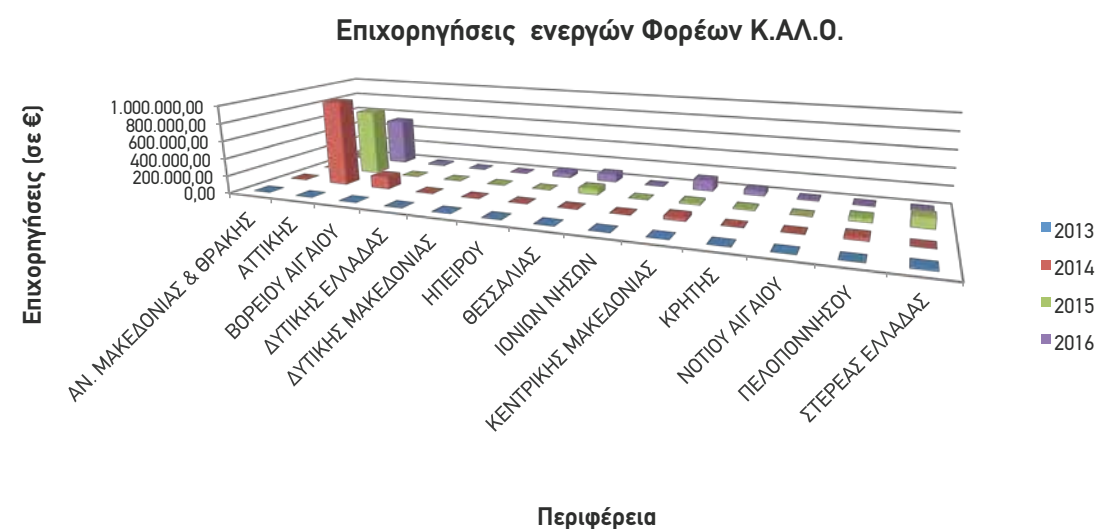

Διάγραμμα 20. Τα συνολικά δανειακά κεφάλαια που άντλησαν οι ενεργοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας κατά τα έτη 2013 έως και 2016

Τα συνολικά δανειακά κεφάλαια που αντλήθηκαν από τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. το 2016 ήταν σχεδόν διπλάσια από αυτά του έτους 2015. Παρόλα αυτά, σημειώνεται ότι για το μέγεθος του κύκλου εργασιών του τομέα, τα ποσά που εμφανίζονται στα έτη 2015 και 2016 είναι χαρακτηριστικά μικρά, κάτι που αναδεικνύει την αδυναμία των παραπάνω ιδρυμάτων να παράσχουν τα αναγκαία κεφάλαια στους φορείς, έτσι ώστε να προχωρήσουν σε παραγωγικές επενδύσεις. Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι υπάρχει σημαντική ανάγκη παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων στους φορείς προκειμένου να καλυφθεί το κενό της αγοράς.

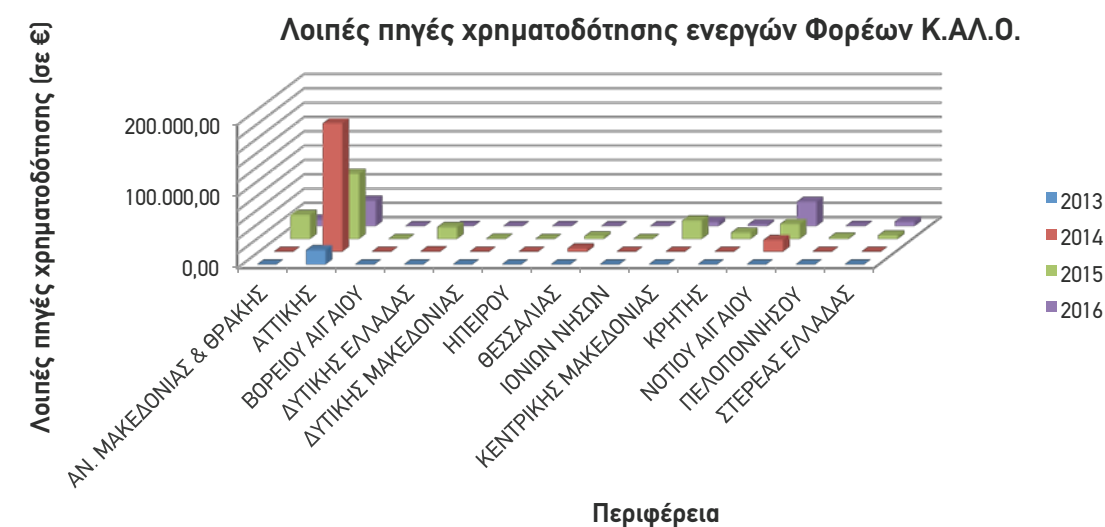
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η περιφέρεια Θεσσαλίας, στην οποία φαίνεται να έχουν σταθερά παρασχεθεί δανειακά κεφάλαια σε φορείς του τομέα, σε αντίθεση με την υπόλοιπη επικράτεια. Σημειώνεται, επίσης, ότι στην περιφέρεια Αττικής, ενώ το 2014 είχαν παρασχεθεί δανειακά κεφάλαια σε ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο., παρατηρήθηκε ραγδαία μείωση το 2015 και, εν συνεχεία, αύξηση στην παροχή δανειακών κεφαλαίων το 2016, η οποία όμως δεν έφτασε τα επίπεδα του 2014. Παροχή δανειακών κεφαλαίων το 2014 παρατηρήθηκε και στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία επίσης μειώθηκε σημαντικότερα το έτος 2015, για να αυξηθεί το 2016 σε διπλάσιο επίπεδο από αυτό του 2014.

Στο ακόλουθο διάγραμμα εμφανίζονται οι επικορηγήσεις στους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως 2016 στις περιφέρειες της χώρας.

Διάγραμμα 21. Οι επιχορηγήσεις στους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια

Σημαντικά ποσά, με πτωτική όμως τάση, φαίνεται να έχουν χορηγηθεί στους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στην περιφέρεια Αττικής ύψους 975 χιλ. € το έτος 2014, 755 χιλ. € το έτος 2015 και 533 χιλ. € το έτος 2016. Μικρότερα ποσά φαίνεται να έχουν χορηγηθεί στους φορείς στις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου το έτος 2014, Ηπείρου το έτος 2016, Θεσσαλίας τα έτη 2015 και 2016, Κεντρικής Μακεδονίας τα έτη 2014, 2015 και 2016, Πελοποννήσου τα έτη 2014 και 2015 και, τέλος, Στερεάς Ελλάδας το έτος 2015.

Διάγραμμα 22. Οι λοιπές πηγές χρηματοδότησης στους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια

Σημαντική πρόσβαση σε λοιπές πηγές χρηματοδότησης (179,1 χιλ. €) είχαν το 2014 οι ενεργοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. της περιφέρειας Αττικής, η οποία όμως σταδιακά μειώθηκε τα επόμενα έτη 2015 και 2016 (91 χιλ. € και 35,6 χιλ. € αντίστοιχα). Επίσης, λοιπές πηγές χρηματοδότησης το 2015 είχαν οι ενεργοί φορείς της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (33,8 χιλ. €), Κεντρικής Μακεδονίας (25,9 χιλ. €) και Δυτικής Ελλάδας (16,6 χιλ. €), οι οποίες όμως μειώθηκαν σημαντικά το επόμενο έτος. Αυξανόμενη πρόσβαση σε λοιπές πηγές χρηματοδότησης εμφάνισε η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από το 2014 και έπειτα (16,3 χιλ. € το 2014, 20,9 χιλ. € το 2015 και 34,2 χιλ. € το 2016).

6.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.

ΚΛΑΔΙΚΗ
ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΦΟΡΕΩΝ

6.1 Συνολική κατανομή ανά κλάδο

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η κλαδική κατανομή των φορέων της Κ.Α.Ο. καθώς και η δομή και διάρθρωση των κλάδων της.

Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας της Κ.Α.Ο. είναι πολύ μικρού μεγέθους και το φάσμα των υπηρεσιών και προϊόντων που προσφέρει η κάθε μια ποικίλει ανάλογα με τον σκοπό της, όπως αυτός καθορίζεται από τα μέλη της στο καταστατικό της. Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ.70/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.1.2001 (ΕΛ 2001 L 10/33), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθορίζεται το μέγεθος των επιχειρήσεων ως εξής:

1. πολύ μικρή επιχείρηση: απασχολεί 0-10 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα € 2 εκ.,
2. μικρή επιχείρηση: απασχολεί λιγότερα από 50 άτομα και έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα € 10 εκ.,
3. μεσαία επιχείρηση: απασχολεί λιγότερα από 250 άτομα και έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα € 50 εκ. και
4. μεγάλη επιχείρηση: απασχολεί περισσότερα από 250 άτομα και έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που υπερβαίνει τα € 50 εκ..

Ωστόσο, στο παρόν κεφάλαιο λόγω του ότι ο εξεταζόμενος τομέας της οικονομίας συνίσταται από επιχειρήσεις πολύ μικρού μεγέθους, η αναφορά σε μεγαλύτερου μεγέθους κλάδους αφορά συνολικές πωλήσεις άνω των € 600 χιλ., μεσαίου μεγέθους από € 400 - 600 χιλ., μικρού μεγέθους από € 200 - 400 χιλ. και πάρα πολύ μικρού μεγέθους κάτω των € 200 χιλ..

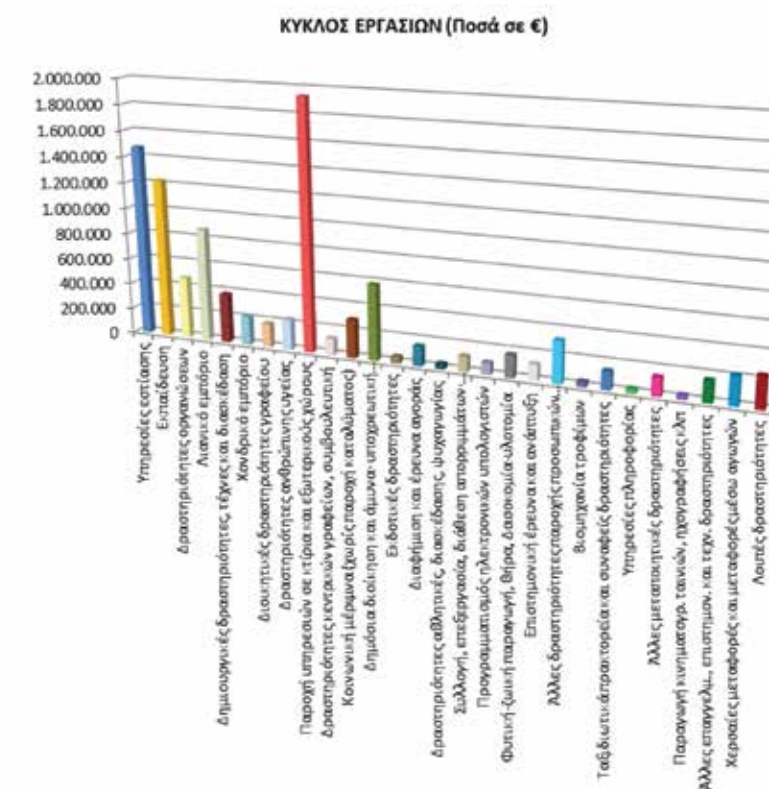
Στον Πίνακα 2, που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα συνολικά στοιχεία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2016, δηλαδή ο αριθμός ενεργών φορέων, ο αριθμός εργαζομένων σε ΕΜΕ (Ετήσιες Μονάδες Εργασίας), οι ΕΜΕ εργαζομένων που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και ο συνολικός κύκλος εργασιών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, ενώ στο Διάγραμμα 16 απεικονίζεται η κατανομή του κύκλου εργασιών (πωλήσεων) των ενεργών φορέων ανά κλάδο για το έτος 2016.

Πίνακας 2. Συνολικά στοιχεία των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας έτους 2016

ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Ποσά σε €)
Υπηρεσίες εστίασης	41	11%	173,91	51,40	1.475.880,63
Εκπαίδευση	38	10%	96,61	8,50	1.227.082,44
Δραστηριότητες οργανώσεων	30	8%	41,41	23,00	473.594,91
Λιανικό εμπόριο	28	7%	22,00	4,00	873.870,86
Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	21	6%	65,25	0,00	379.476,79
Χονδρικό εμπόριο	21	6%	14,50	1,00	220.485,66
Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου	18	5%	59,57	21,00	183.643,02
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	16	4%	4,00	0,00	236.914,94
Παροχή υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	15	4%	251,52	145,40	1.936.803,49
Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων, συμβουλευτική	13	3%	28,00	0,00	130.315,57
Κοινωνική μέριμνα (χωρίς παροχή καταλύματος)	11	3%	39,00	0,00	294.546,78
Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	11	3%	37,55	0,00	585.459,88
Εκδοτικές δραστηριότητες	9	2%	0,00	0,00	50.262,54
Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	9	2%	12,00	8,00	153.523,47
Δραστηριότητες αθλητικές, διασκέδασης, ψυχαγωγίας	8	2%	6,28	0,00	38.763,12
Συλλογή, επεξεργασία, διάθεση απορριμμάτων· ανάκτηση υλικών	8	2%	2,30	1,00	118.388,74

ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Ποσά σε €)
Προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών	7	2%	9,25	0,00	92.326,62
Φυτική-ζωική παραγωγή, θήρα, Δασοκομία-υλοτομία	7	2%	22,00	22,00	173.334,01
Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	6	2%	5,00	0,00	125.902,80
Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	6	2%	30,00	6,00	325.624,12
Βιομηχανία τροφίμων	5	1%	1,00	1,00	39.887,90
Ταξιδιωτικά πρακτορεία και συναφείς δραστηριότητες	5	1%	5,26	3,26	141.188,64
Υπηρεσίες πληροφορίας	5	1%	1,00	0,00	32.911,67
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	5	1%	2,00	3,37	141.712,51
Παραγωγή κινηματογρ. ταινιών, ηχογραφήσεις κλπ	4	1%	4,00	3,00	33.473,87
Άλλες επαγγελμ., επιστημον. και τεχν. δραστηριότητες	3	1%	4,00	0,00	163.890,53
Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	3	1%	41,00	10,00	220.427,66
Λοιπές δραστηριότητες	21	6%	45,00	29,00	242.343,07
ΣΥΝΟΛΟ	374	100%	1.023,41	340,93	10.112.036,24

Διάγραμμα 23. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών (Πωλήσεων) των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας το έτος 2016

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται ο μέσος όρος αριθμού εργαζομένων (ΕΜΕ) ανά επιχείρηση, ο μέσος όρος αριθμού εργαζομένων (ΕΜΕ) που ανήκει στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού ανά επιχείρηση και ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών (πωλήσεων) ανά επιχείρηση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2016.

Πίνακας 3. Μέσος όρος ανά επιχείρηση έτους 2016

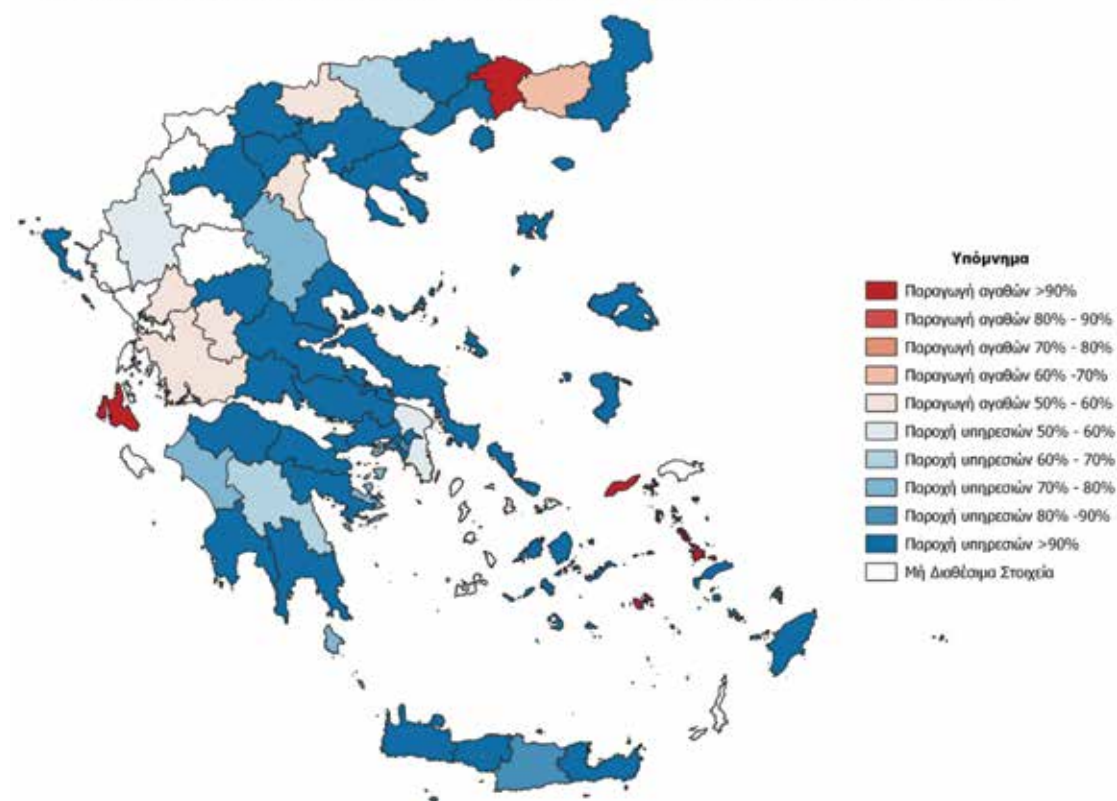
ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Μ.Ο ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	Μ.Ο ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Ποσά σε €)
Υπηρεσίες εστίασης	4,24	1,25	35.997,09
Εκπαίδευση	2,54	0,22	32.291,64
Δραστηριότητες οργανώσεων	1,38	0,77	15.786,50
Λιανικό εμπόριο (εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών)	0,79	0,14	31.209,67
Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	3,11	0,00	18.070,32
Χονδρικό εμπόριο (εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών)	0,69	0,05	10.499,32
Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	3,31	1,17	10.202,39
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	0,25	0,00	14.807,18
Παροχή υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	16,77	9,69	129.120,23
Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων-δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	2,15	0,00	10.024,27
Κοινωνική μέριμνα (χωρίς παροχή καταλύματος)	3,25	0,00	24.545,57
Δημόσια διοίκηση και άμυνα- υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	3,41	0,00	53.223,63
Εκδοτικές δραστηριότητες	0,00	0,00	5.584,73
Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	1,33	0,89	17.058,16
Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	0,79	0,00	4.845,39
Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων- ανάκτηση υλικών	0,29	0,13	14.798,59
Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	1,32	0,00	13.189,52
Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες-Δασοκομία και υλοτομία (Πρωτογενής τομέας)	3,14	3,14	24.762,00

ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Μ.Ο ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	Μ.Ο ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Ποσά σε €)
Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	0,83	0,00	20.983,80
Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	5,00	1,00	54.270,69
Βιομηχανία τροφίμων	0,20	0,20	7.977,58
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	1,05	0,65	28.237,73
Υπηρεσίες πληροφορίας	0,20	0,00	6.582,33
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	0,40	0,67	28.342,50
Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	1,00	0,75	8.368,47
Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	1,33	0,00	54.630,18
Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	13,67	3,33	73.475,89

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που παράγουν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες, σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. Παρατηρώντας το διάγραμμα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι στην πλειοψηφία τους οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών. Στις αστικές περιοχές αυτό το χαρακτηριστικό φαίνεται να εμφανίζεται πιο έντονα. Παρατηρούμε, επίσης, ότι σε κάποιες νησιωτικές περιοχές όπως η Ικαρία, η Κάλυμνος και η Κεφαλονιά φαίνεται να κυριαρχεί η παραγωγή αγαθών (μία μονάδα ποτοποιίας σε κάθε μία από τις δύο πρώτες και μια μονάδα παραγωγής τροφίμων στην τρίτη). Η παραγωγή αγαθών εμφανίζεται να επικρατεί, επίσης, στις Περιφερειακές Ενότητες της Ξάνθης και της Ροδόπης, ενώ υπάρχει ισορροπία μεταξύ της παραγωγής αγαθών και της παροχής υπηρεσιών στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Ευρυτανίας, Κιλκίς, Πιερίας και Σύρου. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής, όπου υπάρχει ελαφρά υπεροχή της παροχής υπηρεσιών έναντι της παραγωγής αγαθών, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες της Περιφέρειας Αττικής.

Ποσοστό Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που παράγουν αγαθά / παρέχουν υπηρεσίες ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016)

Διάγραμμα 24. Ποσοστό ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που παράγουν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (στοιχεία 2016)

6.2 Υπηρεσίες Εστίασης

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	4,24	1,25	35.997,09 €

Ο κλάδος της εστίασης χαρακτηρίζεται από την παρουσία του μεγαλύτερου αριθμού ενεργών φορέων (41 φορείς) με ποσοστό 11% επί του συνόλου των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του κλάδου είναι ότι, εντός του 2016, αυξήθηκε ο αριθμός των φορέων που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν, αναπτύσσοντας μια ιδιαίτερη δυναμική σε σχέση με την προηγούμενο έτος (από 30 φορείς το 2015 σε 41 φορείς το 2016) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας

2). Οι κυριότερες δραστηριότητες στο σύνολο των φορέων του κλάδου είναι οι υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακά καφενεία σε ποσοστό 24% (10 φορείς), οι υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου σε ποσοστό 15% (6 φορείς), καθώς επίσης και οι υπηρεσίες που παρέχονται από καφενεία χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια σε ποσοστό 15% (6 φορείς). Το υπόλοιπο 46% περίπου των φορέων είναι κατακερματισμένο σε διάφορες υπηρεσίες εστίασης (εστιατόρια, σνακ μπαρ, μεζεδοπωλεία κ.α.) (βλέπε κεφάλαιο 6.2 Πίνακας 4).

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο κλάδος της εστίασης καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στο σύνολο του κύκλου εργασιών των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο., αφού συγκεντρώνει το 14,60% (1.475.880,63 χιλ. €) επί του συνόλου, αυξανόμενος περίπου κατά 113.000 χιλ. € σε σχέση με το έτος 2015 (μέσος όρος ανά επιχείρηση 35.997,09 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Επίσης, ο κλάδος διατηρεί τη δεύτερη θέση ως προς τον αριθμό εργαζομένων (173,91 ΕΜΕ) επί του συνόλου των φορέων από όλους τους κλάδους της Κ.Α.Λ.Ο. (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2). Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος κλάδος κατέχει και τη δεύτερη θέση, επί του συνόλου των φορέων από όλους τους κλάδους της Κ.Α.Λ.Ο., ως προς την απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (51,40 ΕΜΕ). Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2016 στους ενεργούς φορείς του κλάδου της εστίασης απασχολήθηκαν **63 ΕΜΕ και 44 ΕΜΕ ευάλωτων ομάδων περισσότερες** σε σχέση με το έτος 2015.

Ός προς την περιφερειακή κατανομή, το 53% των ενεργών φορέων του κλάδου (20 φορείς στους 30) δραστηριοποιείται στην περιφέρεια της Αττικής, ακολουθεί η Κρήτη με 13% και η Πελοπόννησος με την Κεντρική Μακεδονία διατηρούν από κοινού την 3^η θέση με 10% έκαστη (βλέπει κεφάλαιο 6.2 Πίνακας 5 και Διάγραμμα 25).

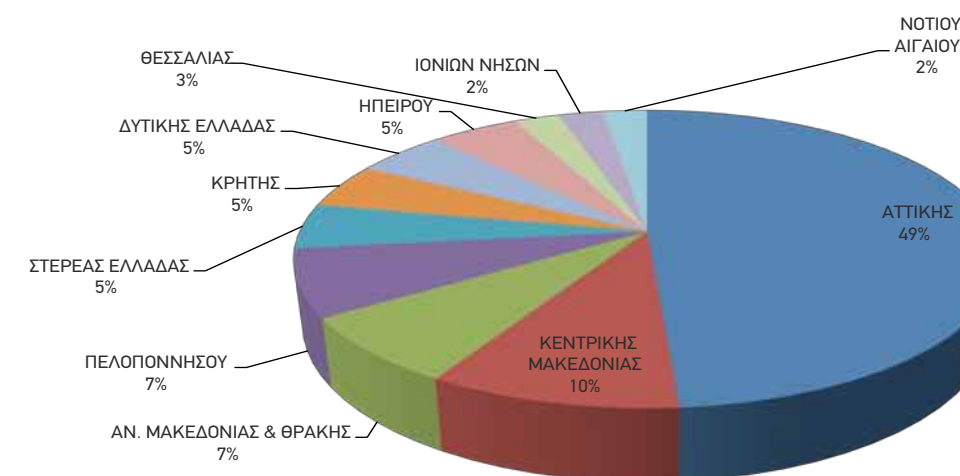
Πίνακας 4. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	10	24%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	6	15%
Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	6	15%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος	4	10%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψισταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων [που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β» 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως ισχύει κάθε φορά], με παροχή σερβιρίσματος	3	7%
Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο	3	7%
Υπηρεσίες που παρέχονται από καφέ μπαρ	2	5%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από σνακ μπαρ, με παροχή σερβιρίσματος	1	2%
Υπηρεσίες παροχής γλυκών, παγωτών κλπ από ζαχαροπλαστέιο, γαλακτοζαχαροπλαστέιο, καφεζαχαροπλαστέιο, με παροχή σερβιρίσματος	1	2%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από ψητοπωλείο - σουβλατζίδικο με παροχή καθίσματος αλλά όχι σερβιρίσματος	1	2%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από κυλικείο, που βρίσκεται σε αεροδρόμια, δημόσιες υπηρεσίες και άλλους δημόσιους χώρους	1	2%
Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών σε υπαίθριες εκδηλώσεις, όχι από κινητές καντίνες	1	2%
Υπηρεσίες τροφοδοσίας συνεστιάσεων - εκδηλώσεων (catering) σε επαγγελματικούς χώρους	1	2%
Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια	1	2%
ΣΥΝΟΛΟ	41	100%

Πίνακας 5. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	20	49%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4	10%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	3	7%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3	7%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2	5%
ΚΡΗΤΗΣ	2	5%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2	5%
ΗΠΕΙΡΟΥ	2	5%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	2%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	2%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	2%
ΣΥΝΟΛΟ	41	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 25. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 6. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1,00	0,00	30.492,78	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	0,00	4.000,00	0,00	0,00	0
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	15,00	0,00	75.282,60	56301007	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια	-27.703,44	3.913,16	0,00	0,00	0
3	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2,00	0,00	96.883,04	56301003	Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο	2.014,10	1.010,70	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	912,64	56101110	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος	-12.722,54	11.895,61	7.000,00	0,00	5000
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,00	0,00	68.204,66	56101111	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από αναψυκτήριο, με παροχή σερβιρίσματος	-7.180,27	1.427,91	0,00	0,00	0
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	73.085,14	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	0,00	1.317,30	0,00	W10.000,00	0
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	13,00	10,40	89.810,76	56101113	Υπηρεσίες παροχής γλυκών, παγωτών κλπ από ζαχαροπλαστείο, γαλακτοζαχαροπλαστείο, καφεζαχαροπλαστείο, με παροχή σερβιρίσματος	-7.480,40	707,31	0,00	0,00	0
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	14,00	14,00	51.119,55	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-5.397,03	1.149,29	0,00	0,00	0
10	ΑΤΤΙΚΗΣ	22,00	22,00	76.842,33	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-24.939,46	0,00	0,00	0,00	0
11	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	9.353,25	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-9.226,15	0,00	0,00	0,00	0
12	ΑΤΤΙΚΗΣ	40,00	0,00	29.058,90	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-39.311,49	1.087,15	0,00	0,00	0
13	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	6.317,22	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-4.498,97	44,35	0,00	0,00	0
14	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.461,93	56301003	Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο	-4.941,48	1.842,16	0,00	0,00	0
15	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	10.186,72	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-13.956,54	3.757,76	0,00	0,00	0
16	ΑΤΤΙΚΗΣ	8,00	0,00	6.908,12	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-9.519,16	7.535,83	0,00	0,00	0
17	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	56211901	Υπηρεσίες τροφοδοσίας συνεσιτίσεων - εκδηλώσεων (catering) σε επαγγελματικούς χώρους	-5.908,55	786,23	0,00	0,00	0
18	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,00	0,00	11.575,87	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	-9.837,33	0,00	0,00	0,00	0
19	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	0,00	28.700,04	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	-19.785,54	0,00	0,00	0,00	0
20	ΑΤΤΙΚΗΣ	4,98	0,00	137.485,21	56101110	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος	-21.833,82	350,00	0,00	0,00	0
21	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.844,90	56301003	Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο	-20.179,46	10.951,52	0,00	0,00	0
22	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	400,52	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-5.884,43	0,00	0,00	0,00	0
23	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	0,00	65.510,00	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-3.008,18	1.907,83	0,00	0,00	0

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
24	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,00	0,00	45.820,36	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	-10.142,83	0,00	0,00	0,00	0
25	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	3.806,28	56101110	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος	-4.849,54	1.250,00	0,00	0,00	0
26	ΗΠΕΙΡΟΥ	1,00	0,00		56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-1.683,16	308,94	0,00	0,00	200
27	ΗΠΕΙΡΟΥ	8,00	5,00	136.521,13	56101907	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από κυλικείο, που βρίσκεται σε αεροδρόμιο, δημόσιες υπηρεσίες και άλλους δημόσιους χώρους	2.186,29	306,45	0,00	58.000,00	0
28	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,00	0,00	4.303,79	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-15.484,50	4.384,56	0,00	0,00	0
29	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3,22	0,00	60.849,58	56101104	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψισταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων (που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β» 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως ισχύει κάθε φορά), με παροχή σερβιρίσματος	93,44	397,56	0,00	0,00	0
30	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	43.770,77	56101104	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψισταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων (που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β» 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως ισχύει κάθε φορά), με παροχή σερβιρίσματος	3.399,00	0,00	0,00	0,00	0
31	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,00	0,00	9.079,78	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-3.054,82	0,00	0,00	0,00	0
32	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	97.976,98	56101104	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψισταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων (που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β» 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως ισχύει κάθε φορά), με παροχή σερβιρίσματος	10.964,54	10.011,95	0,00	10.000,00	0
33	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,00	0,00	43.125,17	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-3.787,14	728,34	0,00	0,00	0
34	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	9.612,36	56101110	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος	-3.189,08	0,00	0,00	0,00	0
35	ΚΡΗΤΗΣ	4,00	0,00	11.395,25	56101303	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από ψητοπωλείο - σουβλατζίδικο με παροχή καθίσματος αλλά όχι σερβιρίσματος	-2.320,64	72,58	0,00	0,00	0
36	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	8,00	0,00	94.814,80	56301004	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφέ μπαρ	-27.167,58	0,00	0,00	0,00	0
37	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,71	0,00	18.949,02	56301014	Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο	-4.269,32	1.974,56	0,00	5.552,30	0
38	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	5.140,80	56301004	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφέ μπαρ	-7.054,43	0,00	0,00	0,00	0
39	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	283,65	56101100	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου	-1.488,37	0,00	0,00	0,00	0
40	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	2.492,70	56101909	Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών σε υπαίθριες εκδηλώσεις, όχι από κινητές καντίνες	-983,30	346,77	0,00	0,00	0
41	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	12.502,03	56301006	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφενείο, χωρίς τεχνικά και μηχανικά παιχνίδια	-1.828,80	0,00	0,00	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	173,91	51,40	1.475.880,63			-321.960,38	73.465,82	7.000,00	83.552,30	5.200,00

6.3 Εκπαίδευση

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	2,54	0,22	32.291,64 €

Ο κλάδος της εκπαίδευσης κατέχει τη δεύτερη θέση ως προς τον αριθμό των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. (38 φορείς) με ποσοστό 10% επί του συνόλου των φορέων από όλους τους κλάδους της Κ.Α.Ο. Το μεγαλύτερο ποσοστό (13%) εξ αυτών (5 τον αριθμό), δραστηριοποιείται στις υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών). Ακολουθούν οι υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων (σε ποσοστό 11%, 4 φορείς), οι υπηρεσίες αθλητικής και ψυχολογικής εκπαίδευσης, καθώς και οι υπηρεσίες φροντιστηρίου ξένων γλωσσών με ποσοστό 8% η κάθε μία από αυτές. Το υπόλοιπο 60% είναι καταμετρημένο σε διάφορες υπηρεσίες εκπαίδευσης διαφορετικών δραστηριοτήτων (υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης, υπηρεσίες χορού, υπηρεσίες μουσικών σχολών ή σχολών υποκριτικής κ.α.) (βλέπε κεφάλαιο 6.3 Πίνακας 7). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στον συγκεκριμένο κλάδο, σε σχέση με το 2015, αυξήθηκε ο αριθμός των ενεργών φορέων που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν (από 36 φορείς το 2015 σε 38 φορείς το 2016).

Επιπλέον, είναι σημαντικό ότι ο κλάδος της εκπαίδευσης κατέχει την τρίτη θέση στο σύνολο των κλάδων της Κ.Α.Ο. ως προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων. Επιπλέον, ως προς τον κύκλο εργασιών, η εκπαίδευση καταλαμβάνει την τρίτη θέση επί του συνόλου των ενεργών φορέων, αφού συγκέντρωσε το 12,13% (1.227.082,44 χιλ. €) επί του συνόλου του κύκλου εργασιών των φορέων της Κ.Α.Ο. (οι συνολικές πωλήσεις αυξήθηκαν περίπου κατά 110.000 € σε σχέση με το έτος 2015) με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 32.291,64 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Ως προς την περιφερειακή κατανομή, το 47% των ενεργών φορέων του κλάδου (18 φορείς) δραστηριοποιείται στην περιφέρεια της Αττικής, ενώ ακολουθεί η Θεσσαλία με 13% (5 φορείς), η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με 8% (3 φορείς), οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας, Κεντρικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου με 5% (2 φορείς) έκαστη και οι περιφέρειες Κρήτης και Ηπείρου με 3% (έναν φορέα) έκαστη (βλέπε κεφάλαιο 6.3 Πίνακας 8 και Διάγραμμα 26).

Πίνακας 7. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης

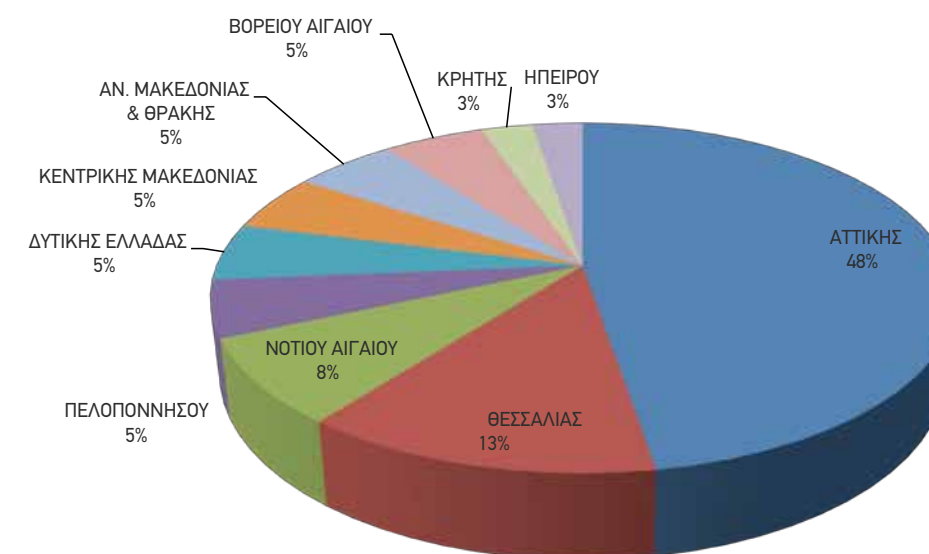
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	5	13%
Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων	4	11%
Υπηρεσίες αθλητικής και ψυχαγωγικής εκπαίδευσης	3	8%
Υπηρεσίες φροντιστηρίου ξένων γλωσσών	3	8%
Πολιτιστική εκπαίδευση	2	5%
Υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης	2	5%
Υπηρεσίες σχολών χορού και διδασκάλων χορού	2	5%
Άλλη εκπαίδευση π.δ.κ.α.	2	5%
Υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	2	5%
Υπηρεσίες λαϊκής επιμόρφωσης	2	5%
Υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης	1	3%
Άλλες υπηρεσίες μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης	1	3%
Αθλητική και ψυχαγωγική εκπαίδευση	1	3%
Υπηρεσίες μουσικών σχολών και διδασκάλων μουσικής	1	3%
Υπηρεσίες ωδείου	1	3%
Άλλες υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης	1	3%
Υπηρεσίες σχολών υποκριτικής	1	3%
Άλλες υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	1	3%
Υπηρεσίες διδασκαλίας (εισηγήσεων) σε επιμορφωτικά σεμινάρια	1	3%
Υπηρεσίες ειδικού παιδαγωγού	1	3%
Υπηρεσίες υποστηρικτικές προς την εκπαίδευση	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	38	100%

Πίνακας 8. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	18	47%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5	13%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3	8%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2	5%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2	5%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	5%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2	5%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2	5%
ΚΡΗΤΗΣ	1	3%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	38	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 26. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 9. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της εκπαίδευσης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,33	0,00	32.508,88	85521000	Υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης	-614,97	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	1.800,70	85511000	Υπηρεσίες αθλητικής και ψυχαγωγικής εκπαίδευσης	121,84	400,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	10,00	0,00	18.301,07	85511000	Υπηρεσίες αθλητικής και ψυχαγωγικής εκπαίδευσης	1.664,98	0,00	0,00	22.632,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	85601000	Υπηρεσίες υποστηρικτικές προς την εκπαίδευση	-2.810,76	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.900,00	85521100	Υπηρεσίες σχολών χορού και διδασκάλων χορού	-276,32	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	85591909	Υπηρεσίες λαϊκής επιμόρφωσης	-10.349,67	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	4,00	0,00	111.415,04	85591905	Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων	10.880,10	0,00	0,00	23.435,04	0,00
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	5.520,00	85591902	Υπηρεσίες διδασκαλίας (εισηγήσεων) σε επιμορφωτικά σεμινάρια	29,07	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	22.894,00	85591905	Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων	-4.833,55	770,00	0,00	0,00	0,00
10	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,00	0,00	7.370,00	85591102	Υπηρεσίες φροντιστηρίου ξένων γλωσσών	-321,37	193,00	0,00	0,00	0,00
11	ΑΤΤΙΚΗΣ	16,00	0,00	181.990,80	85521200	Υπηρεσίες μουσικών σχολών και διδασκάλων μουσικής	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,50	69.978,80	85520000	Πολιτιστική εκπαίδευση	-948,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	6.467,50	85521100	Υπηρεσίες σχολών χορού και διδασκάλων χορού	1.096,04	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	85591909	Υπηρεσίες λαϊκής επιμόρφωσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	24.713,00	85591911	Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	-258,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΑΤΤΙΚΗΣ	9,00	7,00	56.186,00	85591911	Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	636,14	0,00	0,00	0,00	0,00
17	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	1,00	278.000,00	85521000	Υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης	32.574,86	0,00	0,00	0,00	0,00
18	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	85590000	Άλλη εκπαίδευση π.δ.κ.α.	-450,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	161,29	85521900	Άλλες υπηρεσίες πολιτιστικής εκπαίδευσης	-5.365,12	0,00	0,00	0,00	0,00
20	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	38.859,00	85411400	Άλλες υπηρεσίες μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης	578,97	0,00	0,00	0,00	0,00
21	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	0,00	85591905	Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων	-1.534,45	0,00	0,00	15.000,00	0,00
22	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	22.002,36	85101000	Υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης	-5.578,73	549,04	0,00	0,00	0,00
23	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	13,00	0,00	12.538,00	85591911	Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	372,95	0,00	0,00	0,00	0,00

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
24	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,00	0,00	6.957,88	85590000	Άλλη εκπαίδευση π.δ.κ.α.	-4.461,98	0,00	0,00	0,00	0,00
25	ΗΠΕΙΡΟΥ	0,00	0,00	0,00	85521202	Υπηρεσίες ωδείου	-10.240,72	381,29	0,00	0,00	0,00
26	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	11,00	0,00	86.973,00	85591903	Υπηρεσίες ειδικού παιδαγωγού	-7.850,34	1.207,87	0,00	0,00	0,00
27	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5,00	0,00	7.692,00	85591911	Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	-6.580,69	0,00	0,00	0,00	0,00
28	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	4.754,00	85591102	Υπηρεσίες φροντιστηρίου ξένων γλωσσών	1.331,21	0,00	0,00	0,00	0,00
29	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	13.142,86	85521901	Υπηρεσίες σχολών υποκριτικής	6.600,43	0,00	0,00	11.105,86	0,00
30	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7,28	0,00	120.271,46	85511000	Υπηρεσίες αθλητικής και ψυχαγωγικής εκπαίδευσης	-58.288,73	0,00	0,00	0,00	0,00
31	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	85591000	Άλλες υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	-204,26	0,00	0,00	0,00	0,00
32	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	85591905	Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	17.626,00	85520000	Πολιτιστική εκπαίδευση	0,00	6.342,25	0,00	11.728,00	0,00
34	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	4.401,11	85510000	Αθλητική και ψυχαγωγική εκπαίδευση	437,98	254,48	0,00	0,00	0,00
35	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	22.422,52	85591900	Υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	1.000,45	2.585,00	0,00	0,00	2.200,00
36	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,00	0,00	22.745,64	85591102	Υπηρεσίες φροντιστηρίου ξένων γλωσσών	4.596,07	305,65	0,00	0,00	0,00
37	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	6.904,53	85591900	Υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	-2.564,36	0,00	0,00	0,00	0,00
38	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	7,00	0,00	19.585,00	85591911	Υπηρεσίες φροντιστηρίου γενικά (θετικών ή θεωρητικών επιστημών)	1.391,28	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	96,61	8,50	1.227.082,44			-60.219,65	12.988,58	0,00	83.900,90	2.200,00

6.4 Δραστηριότητες οργανώσεων

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,38	0,77	15.786,50 €

Χαρακτηριστικό του κλάδου των δραστηριοτήτων οργανώσεων είναι το γεγονός ότι κατέχει την τρίτη θέση όσον αφορά στον αριθμό των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε σχέση με όλους τους υπόλοιπους κλάδους της Κ.Α.Λ.Ο. (30 φορείς, 8% επί του συνόλου των φορέων της Κ.Α.Λ.Ο.). Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, εντός του 2016, αυξήθηκε ο αριθμός των ενεργών φορέων του κλάδου σε σχέση με το έτος 2015 (από 26 φορείς το 2015 σε 30 φορείς το 2016). Επιπλέον, ο συγκεκριμένος κλάδος κατέχει τη τέταρτη θέση στην απασχόληση ατόμων από ευάλωτες ομάδες (23 ΕΜΕ εργαζομένων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες). Η πλειοψηφία των ενεργών φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται κατά κύριο λόγο σε υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κ.λ.π. (13 φορείς, ποσοστό 43%) και σε υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης (7 φορείς, ποσοστό 23%) (βλέπε κεφάλαιο 6.4 Πίνακας 10).

Οι ενεργοί φορείς του κλάδου σημείωσαν για το 2016 κύκλο εργασιών ύψους 473.594,91 χιλ. €, αυξάνοντας περίπου κατά 43.000 χιλ. € τον συνολικό κύκλο εργασιών του κλάδου σε σχέση με το προηγούμενο έτος (μέσος όρος ανά επιχείρηση 15.786,50 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Όσον αφορά στην περιφερειακή κατανομή, το 40% των φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται στην περιφέρεια Αττικής (12 φορείς), ενώ το υπόλοιπο 60% είναι καταμεμημένο σχεδόν ισοποσοστιαία στις λοιπές περιφέρειες της χώρας. Οι περιφέρειες Θεσσαλίας, Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας έχουν έκαστη 10% (9 φορείς) του συνόλου των φορέων του κλάδου, οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου έχουν 7% (6 φορείς) έκαστη και, τέλος, οι περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Ηπείρου έχουν 3% (έναν φορέα) έκαστη (βλέπε κεφάλαιο 6.4 Πίνακας 11 και Διάγραμμα 27).

Πίνακας 10. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων ΚΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	13	43%
Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	7	23%
Υπηρεσίες που παρέχονται [εκτός της χορήγησης ενισχύσεων (επιχορηγήσεων)] από άλλες οργανώσεις π.δ.κ.α.	2	7%
Υπηρεσίες κοινωφελών ιδρυμάτων και σωματείων	2	7%
Υπηρεσίες τοπικών συλλόγων και σωματείων	2	7%
Υπηρεσίες που παρέχονται από οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα	1	3%
Υπηρεσίες προστασίας ειδικών ομάδων	1	3%
Υπηρεσίες που παρέχονται από πολιτιστικές και ψυχαγωγικές ενώσεις	1	3%
Υπηρεσίες φιλανθρωπικών σωματείων	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

Πίνακας 11. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	12	40%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3	10%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3	10%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3	10%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	7%
ΚΡΗΤΗΣ	2	7%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2	7%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	3%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	3%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 27. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 12. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΛΑΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΣΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	94991906	Υπηρεσίες τοπικών συλλόγων και σωματείων	-2.951,53	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	50,90	94991100	Υπηρεσίες που παρέχονται από οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα	-540,85	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	94991907	Υπηρεσίες φιλανθρωπικών σωματείων	-490,20	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	15,00	0,00	72.338,62	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-30.753,20	1.435,61	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,00	3,00	36.190,69	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	-2.512,25	2.000,00	0,00	0,00	1.000,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	1,00	20.000,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	2,00	33.185,45	94991906	Υπηρεσίες τοπικών συλλόγων και σωματείων	31.330,26	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	3,00	7.944,10	94991000	Υπηρεσίες που παρέχονται [εκτός της χορήγησης ενισχύσεων (επιχορηγήσεων)] από άλλες οργανώσεις π.δ.κ.α.	-3.691,61	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	1,00	43.000,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-19.534,23	28.000,00	0,00	0,00	0,00
10	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	-23,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.822,75	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-777,25	0,00	0,00	0,00	0,00
13	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	0,00	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	26.000,00	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	-1.905,87	0,00	0,00	0,00	0,00
15	ΗΠΕΙΡΟΥ	0,00	0,00	0,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,00	1,00	8.905,00	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	-1.827,11	0,00	0,00	0,00	0,00
17	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,00	0,00	414,70	94991000	Υπηρεσίες που παρέχονται [εκτός της χορήγησης ενισχύσεων (επιχορηγήσεων)] από άλλες οργανώσεις π.δ.κ.α.	-24.898,24	10.672,77	0,00	0,00	0,00
18	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,00	10,00	48.404,46	94991300	Υπηρεσίες προσασίας ειδικών ομάδων	-36.401,53	0,00	0,00	0,00	0,00
19	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	368,51	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	368,51	200,67	0,00	0,00	0,00

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
20	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	0,00	4.232,60	94991905	Υπηρεσίες κοινωφελών ιδρυμάτων και σωματείων	265,49	124,20	0,00	0,00	0,00
21	ΚΡΗΤΗΣ	1,00	0,00	3.696,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22	ΚΡΗΤΗΣ	1,00	0,00	3.805,00	94991905	Υπηρεσίες κοινωφελών ιδρυμάτων και σωματείων	-5.160,89	0,00	0,00	0,00	0,00
23	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	29.511,89	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	2.721,14	0,00	0,00	0,00	29.511,89
24	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2,91	0,00	81.235,40	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	1.635,48	25.238,84	0,00	0,00	0,00
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	94991400	Άλλες υπηρεσίες υποστήριξης για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση των γενικών συνθηκών διαβίωσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
27	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-4.347,86	0,00	0,00	0,00	0,00
28	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,00	0,00	14.188,72	94991600	Υπηρεσίες που παρέχονται από πολιτιστικές και ψυχαγωγικές ενώσεις	-5.784,48	0,00	0,00	0,00	0,00
29	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,50	0,00	4.800,00	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-139,15	0,00	0,00	0,00	0,00
30	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2,00	2,00	33.500,12	94991401	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	-11.044,61	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	41,41	23,00	473.594,91			-116.462,98	67.672,09	0,00	0,00	30.511,89

6.5 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,79	0,14	31.209,69 €

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου εκτός από το εμπόριο των μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών κατέχει την τέταρτη θέση (**ποσοστό 7%**) επί του συνόλου των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και την τέταρτη θέση ως προς τον κύκλο εργασιών (873.870,86 χιλ. €) παρουσιάζοντας αύξηση των συνολικών πωλήσεων περίπου κατά 500.000 χιλ. € σε σχέση με το προηγούμενο έτος (μέσος όρος πωλήσεων ανά επιχείρηση 31.209,67 χιλ. € το έτος 2016 από 15.277,96 χιλ. € που ήταν το έτος 2015) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2).

Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι το γεγονός ότι στον συγκεκριμένο κλάδο, σε σχέση με το 2015, αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν (από 18 φορείς το 2015 σε 28 φορείς το 2016). Δεσπόζουσα θέση στις δραστηριότητες των φορέων που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο κατέχει το λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου, στο οποίο δραστηριοποιείται το 40% των ενεργών φορέων του κλάδου. Ακολουθεί το λιανικό εμπόριο βιβλίου (ποσοστό 7%), ενώ οι υπόλοιπες δραστηριότητες του κλάδου επιμερίζονται ισόποσα (ποσοστό 4%) σε μια σειρά από υπηρεσίες, όπως το λιανικό εμπόριο ειδών δώρων, φρούτων και λαχανικών, παρασκευασμάτων για την περιποίηση των χεριών και των ποδιών κ.α. (βλέπε κεφάλαιο 6.5 Πίνακας 13).

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. του κλάδου, δεσπόζουσα θέση κατέχουν οι περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, όπου δραστηριοποιείται συνολικά το 68% των φορέων (ποσοστά 39% και 29% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν οι περιφέρειες Πελοποννήσου και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης με ποσοστά 11% και 7% αντίστοιχα. Τέλος, φορείς του κλάδου καταγράφονται στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης και Θεσσαλίας (ποσοστό 4% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.5 Πίνακας 14 και Διάγραμμα 28).

Πίνακας 13. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου

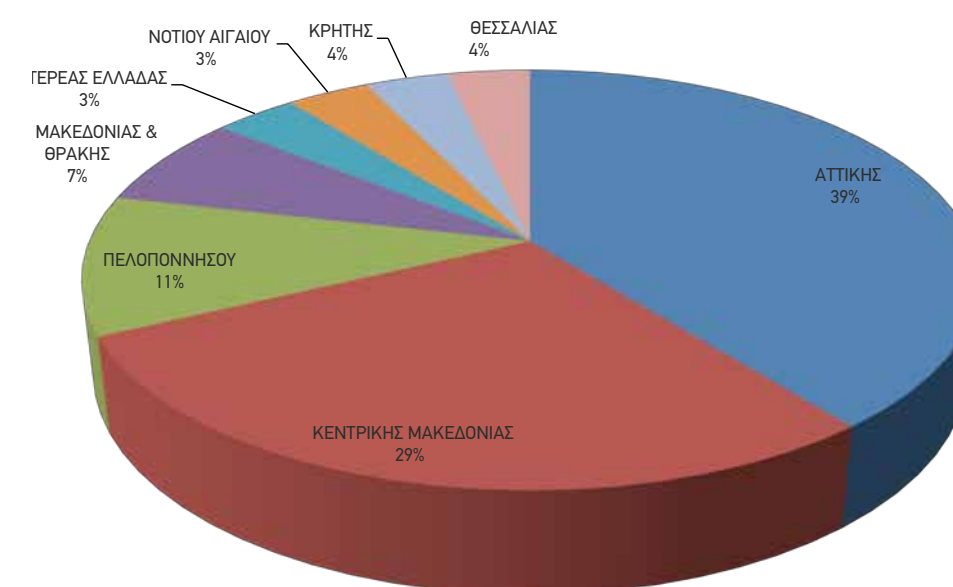
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	7	25%
Λιανικό εμπόριο βιβλίων	2	7%
Λιανικό εμπόριο σε μη εξειδικευμένα καταστήματα που πωλούν κυρίως τρόφιμα, ποτά ή καπνό	1	4%
Λιανικό εμπόριο super market, με έμφαση στο εμπόριο τροφίμων	1	4%
Λιανικό εμπόριο ειδών δώρων γενικά	1	4%
Λιανικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών	1	4%
Λιανικό εμπόριο μαρμελάδων, ζελέδων, πουρέ και πολτών φρούτων ή ξηρών καρπών	1	4%
Λιανικό εμπόριο ψαριών, οστρακοειδών και μαλακίων	1	4%
Λιανικό εμπόριο ψωμιού, αρτοσκευασμάτων και λοιπών ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής σε εξειδικευμένα καταστήματα	1	4%
Λιανικό εμπόριο τυποποιημένων ζαχαρωδών προϊόντων	1	4%
Λιανικό εμπόριο μαγειρεμένων ζυμαρικών, παραγεμισμένων ή με άλλο τρόπο παρασκευασμένων, κουσκούς	1	4%
Λιανικό εμπόριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιφερειακών μονάδων υπολογιστών και λογισμικού σε εξειδικευμένα καταστήματα	1	4%
Λιανικό εμπόριο ξύλινων ειδών, ειδών από φελλό και ειδών καλαθοπλεκτικής	1	4%
Λιανικό εμπόριο ξύλινων κορνιζών για πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, καθρέπτες ή παρόμοια αντικείμενα, και άλλων ειδών από ξυλεία	1	4%
Λιανικό εμπόριο παιχνιδιών κάθε είδους σε εξειδικευμένα καταστήματα	1	4%

Λιανικό εμπόριο άλλων έτοιμων εξαρτημάτων ρουχισμού και μερών ενδυμάτων ή εξαρτημάτων ρουχισμού, πλεκτών ή κροσέ	1	4%
Λιανικό εμπόριο παρασκευασμάτων για την περιποίηση των χεριών και των ποδιών	1	4%
Λιανικό εμπόριο κομμένων ανθέων και μπουμπουκιών τους, συνθέσεων ανθέων, καθώς και ανθοδεσμών, στεφανιών και παρόμοιων ειδών	1	4%
Λιανικό εμπόριο ακατέργαστων αγροτικών προϊόντων π.δ.κ.α.	1	4%
Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών σε υπαίθριους πάγκους και αγορές	1	4%
Λιανικό εμπόριο ξύλινων ειδών, ειδών από φελλό και ειδών καταπολεπτικής, με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου	1	4%
ΣΥΝΟΛΟ	28	100%

Πίνακας 14. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	11	39%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8	29%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3	11%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2	7%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	4%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	4%
ΚΡΗΤΗΣ	1	4%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	4%
ΣΥΝΟΛΟ	28	100%

Περιφερειακή Κατανομή**Διάγραμμα 28.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 15. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του λιανικού εμπορίου

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΔΗΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	19.209,62	47292416	Λιανικό εμπόριο μαγειρεμένων ζυμαρικών, παραγεμισμένων ή με άλλο τρόπο παρασκευασμένων, κουσκούς	-632,90	2.640,65	0,00	0,00	9.393,00
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	3,00	1,00	108.402,34	47111001	Λιανικό εμπόριο super market, με έμφαση στο εμπόριο τροφίμων	-2.087,89	980,65	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.045,02	47191008	Λιανικό εμπόριο ειδών δώρων γενικά	0,00	170,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	15.822,85	47241706	Λιανικό εμπόριο τυποποιημένων ζαχαρωδών προϊόντων	-3.841,44	1.164,51	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.286,87	47891000	Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών σε υπαίθριους πάγκους και αγορές	-4.754,34	233,87	0,00	0,00	0,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	46.955,16	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	1.437,66	875,00	0,00	0,00	0,00
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.032,15	47595709	Λιανικό εμπόριο ξύλινων κορνιζών για πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, καθρέπτες ή παρόμοια αντικείμενα, και άλλων ειδών από ξυλεία	-2.293,91	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	26.625,70	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	-4.870,95	537,00	0,00	0,00	0,00
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	1,00	46.187,64	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	-9.354,09	50,00	0,00	0,00	0,00
10	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	53.890,80	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	153,71	600,00	0,00	0,00	0,00
11	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	17.178,61	47650000	Λιανικό εμπόριο παιχνιδιών κάθε είδους σε εξειδικευμένα καταστήματα	-1.716,40	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	76.504,78	47616100	Λιανικό εμπόριο βιβλίων	1.482,34	3.001,79	0,00	0,00	0,00
13	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	11.330,58	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	-2.820,40	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	28.823,03	47211100	Λιανικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών	-3.663,54	0,00	0,00	0,00	0,00
15	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	4.097,69	47595700	Λιανικό εμπόριο ξύλινων ειδών, ειδών από φελλό και ειδών καθαπολεκτικής	-159,67	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	1,00	9.233,63	47767710	Λιανικό εμπόριο κομμένων ανθέων και μπουμπουκιών τους, συνθέσεων ανθέων, καθώς και ανθοδεσμών, στεφανιών και παρόμοιων ειδών	-5.880,43	0,00	0,00	0,00	0,00
17	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	1,00	55.995,82	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	-33.209,70	0,00	0,00	8.694,35	0,00
18	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,00	0,00	92.044,24	47616100	Λιανικό εμπόριο βιβλίων	-5.857,65	0,00	0,00	1.710,00	0,00

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
19	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	36.577,52	47111005	Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου	-12.709,88	531,70	0,00	0,00	0,00
20	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	3.168,91	47757610	Λιανικό εμπόριο παρασκευασμάτων για την περιποίηση των χεριών και των ποδιών	-1.105,27	1.368,50	0,00	0,00	0,00
21	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	7,00	0,00	46.887,41	47241000	Λιανικό εμπόριο ψωμιού, αρτοσκευασμάτων και λοιπών ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής σε εξειδικευμένα καταστήματα	-15.787,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	67,14	47717102	Λιανικό εμπόριο άλλων έτοιμων εξαρτημάτων ρουχισμού και μερών ενδυμάτων ή εξαρτημάτων ρουχισμού, πλεκτών ή κροσέ	-67,14	0,00	0,00	0,00	0,00
23	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	11.421,80	47413000	Λιανικό εμπόριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιφερειακών μονάδων υπολογιστών και λογισμικού σε εξειδικευμένα καταστήματα	-2.853,76	0,00	0,00	0,00	0,00
24	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	4,00	0,00	110.370,25	47231500	Λιανικό εμπόριο ψαριών, οστρακοειδών και μαλακίων	-47.962,74	11.751,82	0,00	0,00	0,00
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	47788700	Λιανικό εμπόριο ακατέργαστων αγροτικών προϊόντων π.δ.κ.α.	-101,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	24.473,85	47111000	Λιανικό εμπόριο σε μη εξειδικευμένα καταστήματα που πωλούν κυρίως τρόφιμα, ποτά ή καπνό	1.067,53	0,00	0,00	0,00	0,00
27	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	3.385,32	47915700	Λιανικό εμπόριο ξύλινων ειδών, ειδών από φελλό και ειδών καθαπολεκτικής, με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου	-529,28	0,00	0,00	1.600,00	0,00
28	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	19.852,13	47211211	Λιανικό εμπόριο μαρμελάδων, ζελεδων, πουρέ και πολτών φρούτων ή ξηρών καρπών	0,00	9.490,43	0,00	0,00	6.592,85
	ΣΥΝΟΛΟ	22,00	4,00	873.870,86			-158.118,14	33.395,92	0,00	12.004,35	15.985,85

6.6 Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	3,11	0,00	18.070,32 €

Ο κλάδος δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση κατέχει την πέμπτη θέση (ποσοστό 6%) όσον αφορά στον συνολικό αριθμό των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2). Είναι αξιοσημείωτη η δυναμική των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που φαίνεται να αναπτύσσεται στον συγκεκριμένο κλάδο μιας και, συγκριτικά με τα στοιχεία της προηγούμενης χρονιάς, υπήρξε αύξηση των ενεργών φορέων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της τάξεως του 40% περίπου (σε απόλυτους αριθμούς από 12 σε 21). Το κυριότερο αντικείμενο δραστηριότητας των ενεργών φορέων του κλάδου εντοπίζεται στις υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά (ποσοστό 29%), ενώ ακολουθούν οι υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (ποσοστό 19%), οι υπηρεσίες μουσικής ορχήστρας, υποστήριξης καλλιτεχνών και παραγωγής και παρουσίασης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (ποσοστό 10% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.6 Πίνακας 16).

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή, τη μεγαλύτερη συγκέντρωση των ενεργών φορέων του κλάδου εμφανίζει η Περιφέρεια Αττικής (ποσοστό 33%) και ακολουθούν η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 19%), Θεσσαλίας (ποσοστό 14%), Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 10% έκαστη), Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ποσοστό 5% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.6 Πίνακας 17 και Διάγραμμα 29).

Ο κλάδος των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνες και διασκέδασης εμφάνισε για το έτος 2016 συνολικό κύκλο εργασιών 379.476,79 χιλ. € με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 18.070,32 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 16. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνες και διασκέδασης

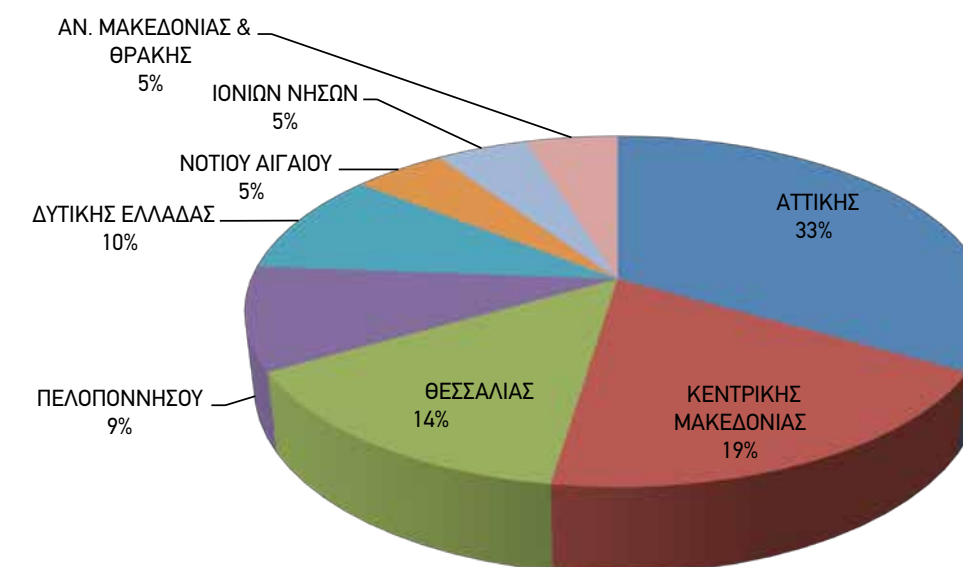
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	6	29%
Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	4	19%
Υπηρεσίες μουσικής ορχήστρας	2	10%
Υπηρεσίες υποστήριξης καλλιτεχνών	2	10%
Υπηρεσίες παραγωγής και παρουσίασης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	2	10%
Τέχνες του θεάματος	1	5%
Υπηρεσίες εκτελεστή μουσικών έργων	1	5%
Υπηρεσίες εκμετάλλευσης προγραμμάτων θεαμάτων	1	5%
Υπηρεσίες ηχητικής κάλυψης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	1	5%
Υπηρεσίες συντήρησης έργων τέχνης	1	5%
ΣΥΝΟΛΟ	21	100%

Πίνακας 17. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	7	33%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4	19%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3	14%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2	10%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2	10%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	5%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	5%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	5%
ΣΥΝΟΛΟ	21	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 29. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 18. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	9,00	0,00	29.656,72	90021200	Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	-7.449,34	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	12.000,00	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	9.000,00	0,00	0,00	0,00	12.000,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.555,62	90021200	Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	-1.963,40	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	90021000	Υπηρεσίες υποστήριξης καλλιτεχνών	-2.382,87	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	16,00	0,00	173.999,49	90011012	Υπηρεσίες μουσικής ορχήστρας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.282,76	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	-313,03	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.068,67	90021200	Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	-499,60	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	7.500,53	90010000	Τέχνες του θεάματος	-7.817,88	250,00	0,00	0,00	0,00
9	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	0,00	90021201	Υπηρεσίες εκμετάλλευσης προγραμμάτων θεαμάτων	-730,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	427,00	90011012	Υπηρεσίες μουσικής ορχήστρας	360,00	0,00	0,00	0,00	500,00
11	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,00	0,00	19.129,47	90021910	Υπηρεσίες ηχητικής κάλυψης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	1.135,90	2.255,60	0,00	432,00	0,00
13	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4,00	0,00	34.353,29	90021000	Υπηρεσίες υποστήριξης καλλιτεχνών	-8.537,50	220,00	0,00	0,00	0,00
14	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	9,00	0,00	51.778,00	90021100	Υπηρεσίες παραγωγής και παρουσίασης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	4.832,05	14.315,11	0,00	0,00	0,00
15	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	1.001,22	90031114	Υπηρεσίες συντήρησης έργων τέχνης	-2.047,78	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	1.400,00	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	154,78	0,00	0,00	0,00	0,00
17	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	0,00	9.272,92	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	132,63	0,00	0,00	0,00	0,00
18	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	0,00	8.167,00	90021101	Υπηρεσίες θεατρικών και λοιπών δημοσίων θεαμάτων γενικά	-859,37	311,88	0,00	0,00	0,00
19	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,25	0,00	13.292,63	90021200	Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	-18,43	1.216,00	0,00	11.700,00	2.500,00
20	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	16,00	0,00	8.856,78	90021100	Υπηρεσίες παραγωγής και παρουσίασης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	6,00	0,00	1.734,69	90011002	Υπηρεσίες εκτελεστή μουσικών έργων	32,84	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	65,25	0,00	379.476,79			-16.971,00	18.568,59	0,00	12.132,00	15.000,00

6.7 Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,69	0,05	10.499,32 €

Ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών κατέχει την έκτη θέση (ποσοστό 6%) όσον αφορά στον συνολικό αριθμό των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και τη δωδέκατη θέση ως προς τον κύκλο εργασιών (220.485,66 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2). Ειδικότερα, στον συγκεκριμένο κλάδο δραστηριοποιούνται συνολικά 21 ενεργοί φορείς, με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων τους να παρουσιάζει ιδιαίτερη ποικιλομορφία. Οι κυριότερες δραστηριότητες των φορέων του κλάδου είναι το χονδρικό εμπόριο ελαιολάδου, καθώς και το χονδρικό εμπόριο άλλων ακατέργαστων υλών (συνολικά το 20% του συνολικού αριθμού των ενεργών φορέων του κλάδου), ενώ το υπόλοιπο 80% των φορέων ασκεί δραστηριότητες που σχετίζονται με το χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών, καλλυντικών, επεξεργασμένων φρούτων και λαχανικών, ειδών κοσμηματοποιίας, τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης, κ.ά. (βλέπε κεφάλαιο 6.7 Πίνακας 19).

Αναφορικά με την γεωγραφική κατανομή, οι περισσότεροι φορείς δραστηριοποιούνται στις Περιφέρειες Αττικής (ποσοστό 33%), Κρήτης (ποσοστό 24%) και Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 24%), ενώ ακολουθούν ισόποσα (με ποσοστό 5% έκαστη) οι περιφέρειες Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Στερεάς Ελλάδας (βλέπε κεφάλαιο 6.7 Πίνακας 20 και Διάγραμμα 30).

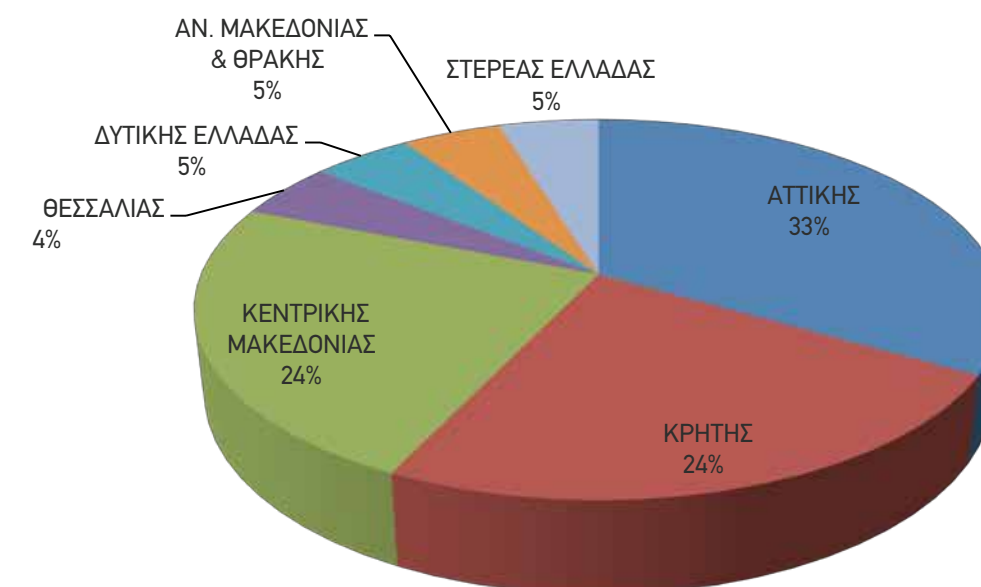
Πίνακας 19. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Χονδρικό εμπόριο ελαιόλαδου	2	10%
Χονδρικό εμπόριο άλλων ακατέργαστων αγροτικών πρώτων υλών π.δ.κ.α.	2	10%

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	1	5%
Χονδρικό εμπόριο αρωμάτων και καλλυντικών	1	5%
Χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών	1	5%
Χονδρικό εμπόριο επεξεργασμένων φρούτων και λαχανικών	1	5%
Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων διατροφής π.δ.κ.α.	1	5%
Χονδρικό εμπόριο απορριμμάτων και υπολειμμάτων	1	5%
Χονδρικό εμπόριο φρούτων και λαχανικών	1	5%
Χονδρικό εμπόριο αφηρημάτων βοτάνων	1	5%
Χονδρικό εμπόριο βιβλίων	1	5%
Χονδρικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης	1	5%
Χονδρικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους	1	5%
Χονδρικό εμπόριο ειδών δώρων	1	5%
Χονδρικό εμπόριο ειδών ιματισμού (ενδυμάτων)	1	5%
Χονδρικό εμπόριο τυποποιημένων ειδών αρτοποιίας	1	5%
Εξαγωγή ελαιόλαδου	1	5%
Χονδρικό εμπόριο βιβλίων, γενικά	1	5%
Χονδρικό εμπόριο βιολογικών ειδών	1	5%
ΣΥΝΟΛΟ	21	100%

Πίνακας 20. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	7	33%
ΚΡΗΤΗΣ	5	24%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5	24%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	5%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	5%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	5%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	5%
ΣΥΝΟΛΟ	21	100%

Περιφερειακή Κατανομή**Διάγραμμα 30.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 21. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	942,57	46211900	Χονδρικό εμπόριο άλλων ακατέργαστων αγροτικών πρώτων υλών π.δ.κ.α.	-684,82	0,00	0,00	0,00	0
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	0,00	46331303	Χονδρικό εμπόριο ελαιόλαδου	0,00	1620,83	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	11.050,96	46341200	Χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών	75,79	400,00	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.479,99	46371002	Χονδρικό εμπόριο αφεψημάτων βοτάνων	-2153,35	0,00	0,00	0,00	0
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	6.040,55	46481008	Χονδρικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοκοσίας ή αργυροκοσίας και μερών τους	1828,01	69,00	0,00	0,00	0
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.281,56	46901007	Χονδρικό εμπόριο ειδών δώρων	-399,47	51,53	0,00	0,00	0
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	4.388,00	46421100	Χονδρικό εμπόριο ειδών μπασαμού (ενδυμάτων)	-5159,20	1550,00	0,00	0,00	0
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	0,00	71.442,62	46492101	Χονδρικό εμπόριο βιβλίων, γενικά	929,72	0,00	0,00	0,00	0
9	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	16.326,70	46771000	Χονδρικό εμπόριο απορριμμάτων και υπολειμμάτων	-778,43	0,00	0,00	0,00	0
10	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	2.000,00	46450000	Χονδρικό εμπόριο αρωμάτων και καλλυντικών	1050,00	0,00	0,00	9583,00	0
11	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	25.199,15	46311200	Χονδρικό εμπόριο επεξεργασμένων φρούτων και λαχανικών	2658,52	0,00	0,00	0,00	0
12	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	10.874,99	46382906	Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων διατροφής π.δ.κ.α.	-497,04	2561,11	0,00	0,00	0
13	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	2.281,80	46311000	Χονδρικό εμπόριο φρούτων και λαχανικών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	46901006	Χονδρικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης	-24,62	0,00	0,00	0,00	0
15	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,50	1,00	15.810,51	46901003	Χονδρικό εμπόριο βιολογικών ειδών	-466,24	2000,00	0,00	16160,00	0
16	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	11.899,17	46161100	Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	9531,30	0,00	0,00	0,00	0
17	ΚΡΗΤΗΣ	6,00	0,00	32.347,97	46331303	Χονδρικό εμπόριο ελαιόλαδου	-6877,08	4816,66	0,00	0,00	0
18	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	189,38	46211900	Χονδρικό εμπόριο άλλων ακατέργαστων αγροτικών πρώτων υλών π.δ.κ.α.	-1098,11	0,00	0,00	0,00	2500
19	ΚΡΗΤΗΣ	1,00	0,00	4.300,00	46492100	Χονδρικό εμπόριο βιβλίων	91,91	0,00	0,00	0,00	0
20	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	0,00	46331301	Εξαγωγή ελαιόλαδου	-1677,72	0,00	0,00	0,00	0
21	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	1.629,74	46361207	Χονδρικό εμπόριο τυποποιημένων ειδών αρτοποιίας	-1929,74	0,00	0,00	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	14,50	1,00	220.485,66			-5.580,57	13.069,13	0,00	25.743,00	2.500,00

6.8 Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	3,31	1,17	10.202,39 €

Στον κλάδο των δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις δραστηριοποιείται το 5%, επί του συνόλου των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (σε απόλυτους αριθμούς 18 φορείς), παρουσιάζοντας το 2016 μια αύξηση των ενεργών φορέων συγκριτικά με τα στοιχεία της προηγούμενης χρονιάς της τάξεως του 20% (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2). Κυριότερη δραστηριότητα των ενεργών φορέων του κλάδου είναι οι υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων (ποσοστό 56%), και ακολουθούν οι υπηρεσίες διοργάνωσης επιμορφωτικών σεμιναρίων και η οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων (ποσοστό 11% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.8 Πίνακας 22).

Η μεγαλύτερη γεωγραφική συγκέντρωση του κλάδου παρατηρείται στην Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 28% και 22% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 11% έκαστη) και οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας, Κρήτης και Ηπείρου (ποσοστό 6% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.8 Πίνακας 23 και Διάγραμμα 31).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων του κλάδου, για το έτος 2016, είναι 183.643,02 χιλ. € με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 10.202,39 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 22. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις

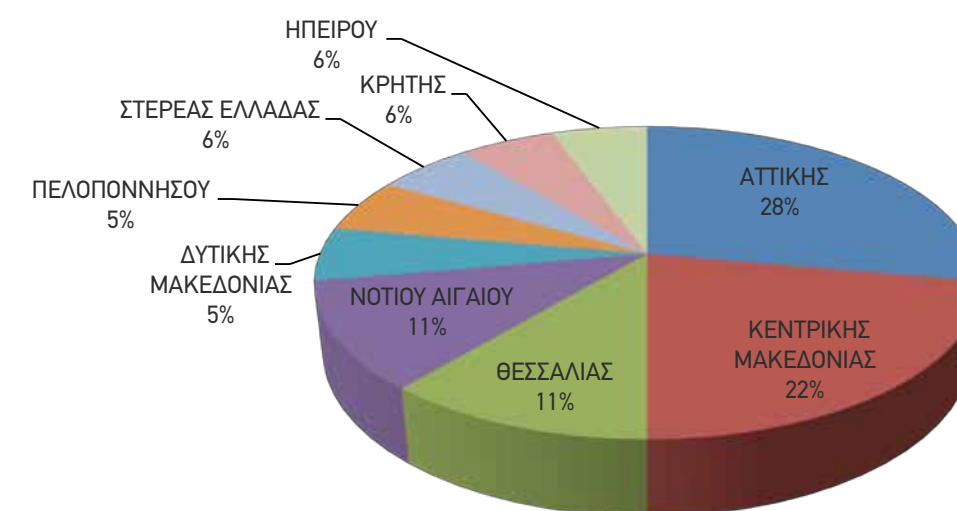
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	10	56%
Υπηρεσίες διοργάνωσης επιμορφωτικών σεμιναρίων	2	11%
Οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων	2	11%
Συνδυασμένες διοικητικές υπηρεσίες γραφείου	1	6%
Υπηρεσίες διοργάνωσης εμπορικών εκθέσεων	1	6%
Υπηρεσίες συνοδού εκδρομών ταξιδιωτικού γραφείου	1	6%
Υπηρεσίες διοργάνωσης συνεδρίων	1	6%
ΣΥΝΟΛΟ	18	100%

Πίνακας 23. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	5	28%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4	22%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2	11%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2	11%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	6%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	6%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	6%
ΚΡΗΤΗΣ	1	6%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	6%
ΣΥΝΟΛΟ	18	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 31. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 24. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	32,00	21,00	73.875,32	82111000	Συνδυασμένες διοικητικές υπηρεσίες γραφείου	265,36	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	10,00	0,00	28.950,50	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	989,10	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	1.359,61	82300000	Οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων	-3.743,58	1.219,50	0,00	4.058,25	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	11.920,00	82301200	Υπηρεσίες διοργάνωσης εμπορικών εκθέσεων	49,38	400,00	0,00	0,00	0,00
6	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	82301101	Υπηρεσίες διοργάνωσης επιμορφωτικών σεμιναρίων	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΗΠΕΙΡΟΥ	3,00	0,00	21.488,00	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	-491,78	638,72	0,00	0,00	0,00
8	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	280,32	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	149,16	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,00	0,00	4.453,35	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	-11.195,82	752,00	0,00	0,00	0,00
10	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,07	0,00	1.200,00	82301101	Υπηρεσίες διοργάνωσης επιμορφωτικών σεμιναρίων	-828,57	276,47	0,00	0,00	0,00
11	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	-2.758,35	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	0,00	21.725,00	82301100	Υπηρεσίες διοργάνωσης συνεδρίων	556,63	700,00	0,00	0,00	0,00
13	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,00	0,00	5.240,40	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	1.924,02	82991912	Υπηρεσίες συνοδού εκδρομών ταξιδιωτικού γραφείου	-563,19	242,60	0,00	0,00	0,00
15	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	1.710,00	82300000	Οργάνωση συνεδρίων και εμπορικών εκθέσεων	-370,39	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5,00	0,00	3.500,00	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	600,00	468,00	0,00	0,00	0,00
17	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	1.016,50	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	271,37	0,00	0,00	0,00	609,95
18	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,50	0,00	5.000,00	82301102	Υπηρεσίες οργάνωσης επιστημονικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	-144,16	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	59,57	21,00	183.643,02			-16.714,84	4.697,29	0,00	4.058,25	609,95

6.9 Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,25	0,00	14.807,18 €

Το σημαντικότερο στοιχείο του κλάδου των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας είναι ότι, το έτος 2016, διπλασιάστηκε ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν, εμφανίζοντας μια έντονη δυναμική σε σχέση με το έτος 2015 (από 8 φορείς το 2015 αύξηση σε 16 φορείς το 2016). Οι παραπάνω φορείς δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο σε τέσσερις επί μέρους δραστηριότητες: τις υπηρεσίες ψυχολόγου (ποσοστό 19% των φορέων του κλάδου), τις υπηρεσίες λογοθεραπείας (ποσοστό 19% των φορέων), τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας (ποσοστό 13% των φορέων) και τις υπηρεσίες συμβούλου ψυχικής υγείας (ποσοστό 13% των φορέων). Το υπόλοιπο 36% είναι ισοποσοστιαία κατανομημένο σε διάφορες υπηρεσίες του κλάδου (ιατρικές υπηρεσίες ειδικότητας μαιευτικής-γυναικολογίας, υπηρεσίες αποκλειστικών νοσοκόμων, υπηρεσίες νοσηλεύτη και φυσιοθεραπευτή, υπηρεσίες εναλλακτικών θεραπειών, κ.α.) (βλέπε κεφάλαιο 6.9 Πίνακας 25).

Ιδιαίτερο στοιχείο των φορέων του κλάδου υπηρεσιών υγείας είναι ότι το 56% εξ αυτών (9 φορείς) παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην περιφέρεια Αττικής. Όσον αφορά στην υπόλοιπη περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του κλάδου, το 13% των φορέων (2 φορείς) δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια Κρήτης, ενώ το υπόλοιπο 31% κατανέμεται ισομερώς στις περιφέρειες Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας (με ποσοστό 6% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.9 Πίνακας 26 και Διάγραμμα 32).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των φορέων του κλάδου ανήλθε το έτος 2016 σε 236.914,94 χιλ. € (μέσος όρος ανά επιχείρηση 14.807,18 €), αυξανόμενος περίπου κατά 134.000 χιλ. € σε σχέση με το έτος 2015 (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 25. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες ψυχολόγου	3	19%
Υπηρεσίες λογοθεραπείας	3	19%
Υπηρεσίες ψυχικής υγείας	2	13%
Υπηρεσίες συμβούλου ψυχικής υγείας	2	13%
Ιατρικές υπηρεσίες ειδικότητας μαιευτικής - γυναικολογίας	1	6%
Άλλες δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	1	6%
Υπηρεσίες αποκλειστικών νοσοκόμων	1	6%
Υπηρεσίες νοσηλεύτη	1	6%
Υπηρεσίες φυσιοθεραπευτή	1	6%
Υπηρεσίες εναλλακτικών θεραπειών	1	6%
ΣΥΝΟΛΟ	16	100%

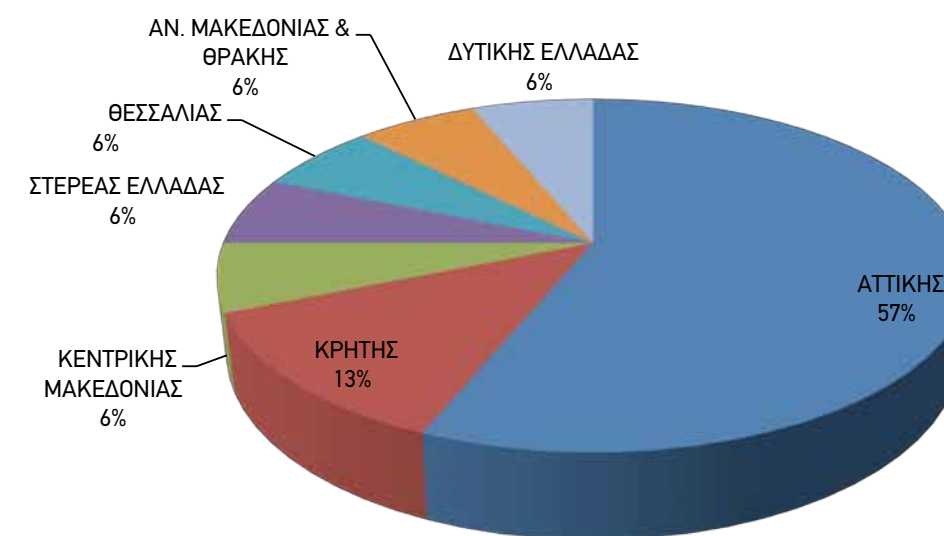

Πίνακας 26. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	9	56%
ΚΡΗΤΗΣ	2	13%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	6%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	6%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	6%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	6%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	6%
ΣΥΝΟΛΟ	16	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 32. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 27. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	86901800	Υπηρεσίες ψυχικής υγείας	-1.845,66	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.955,00	86901303	Υπηρεσίες φυσιοθεραπευτή	404,91	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	-380,16	86901204	Υπηρεσίες νοσηλεύτη	-380,16	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	86901909	Υπηρεσίες λογοθεραπείας	-2.400,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	9.260,00	86901804	Υπηρεσίες ψυχολόγου	557,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	86901802	Υπηρεσίες συμβούλου ψυχικής υγείας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	160.966,15	86901909	Υπηρεσίες λογοθεραπείας	1.231,91	2.000,00	0,00	0,00	0,00
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	890,00	86901804	Υπηρεσίες ψυχολόγου	-817,78	2.107,77	0,00	0,00	0,00
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	86901903	Υπηρεσίες εναλλακτικών θεραπειών	-4.395,79	0,00	0,00	0,00	0,00
10	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	145,00	86901804	Υπηρεσίες ψυχολόγου	-100,50	0,00	0,00	0,00	0,00
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	8.517,56	86901802	Υπηρεσίες συμβούλου ψυχικής υγείας	-6.729,79	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	86900000	Άλλες δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	0,00	1.065,00	0,00	0,00	0,00
13	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,00	0,00	49.272,95	86901909	Υπηρεσίες λογοθεραπείας	8.705,45	3.417,26	0,00	0,00	0,00
14	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	2.027,56	86221915	Ιατρικές υπηρεσίες ειδικότητας μαιευτικής - γυναικολογίας	-332,04	112,97	0,00	0,00	0,00
15	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	1.200,00	86901800	Υπηρεσίες ψυχικής υγείας	464,50	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	1.060,88	86901201	Υπηρεσίες αποκλειστικών νοσοκόμων	83,44	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	4,00	0,00	236.914,94			-5.554,51	8.703,00	0,00	0,00	0,00

6.10 Παροχή υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	16,77	9,69	129.120,23 €

Ο κλάδος της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους αποτελεί τον κλάδο με τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία στην Ελλάδα (σε απόλυτους αριθμούς ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων του κλάδου φτάνει στο 1.936.803,49 €), ενώ είναι ο κλάδος που πρωτεύει στους δείκτες «αριθμός εργαζομένων (ΕΜΕ)» και «αριθμός εργαζομένων (ΕΜΕ) που ανήκει στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», μολοντί ο αριθμός των φορέων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν είναι συνολικά δεκαπέντε (15), αποτελώντας το 4% επί του συνόλου των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 Πίνακας). Σημαντικό ρόλο στην απασχόληση που καταγράφεται στον συγκεκριμένο κλάδο και, κυρίως, στην απασχόληση ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες έχει το γεγονός ότι, από τους δεκαπέντε φορείς που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο, οι επτά (7) φορείς είναι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι ο κλάδος αποκτά ιδιαίτερη δυναμική μιας και, συγκριτικά με τα στοιχεία του προηγούμενου έτους, παρατηρείται σημαντική αύξηση του αριθμού των φορέων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν (ετήσια ποσοστιαία αύξηση της τάξης του 60%). Η κυριότερη δραστηριότητα των ενεργών φορέων του κλάδου είναι οι υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων (ποσοστό 27%), ενώ έπονται δραστηριότητες όπως η παροχή υπηρεσιών καθαρισμού ειδικών επαγγελματικών χώρων (ποσοστό 20%), άλλες υπηρεσίες καθαρισμού π.δ.κ.α. (ποσοστό 13%), συνδυασμένες βοηθητικές υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους (καθαρισμού, φύλαξης, υποδοχής κ.λ.π.) (ποσοστό 13%), κ.ά. (βλέπε κεφάλαιο 6.10 Πίνακας 28).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή των ενεργών φορέων του κλάδου, η μεγαλύτερη συγκέντρωση των φορέων παρατηρείται στην Περιφέρεια Αττικής (ποσοστό 53%), ενώ οι λοιποί ενεργοί φορείς μοιράζονται ισόποσα στις Περιφέρειες Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Στερεάς Ελλάδας, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Πελοποννήσου και Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 7% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.10 Πίνακας 29 και Διάγραμμα 33).

Πίνακας 28. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους

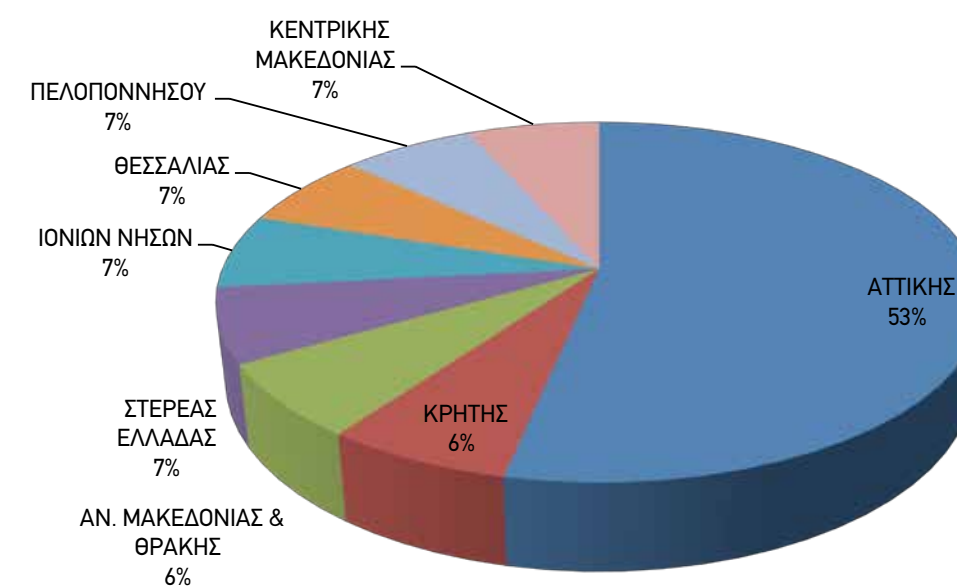
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων	4	27%
Υπηρεσίες φυσικού τοπίου	1	7%
Άλλες υπηρεσίες καθαρισμού π.δ.κ.α.	2	13%
Υπηρεσίες καθαρισμού κοινόχρηστων χώρων κατοικιών και επαγγελματικών χώρων	1	7%
Υπηρεσίες καθαρισμού ειδικών επαγγελματικών χώρων (νοσοκομείων κλπ)	3	20%
Συνδυασμένες βοηθητικές υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους (καθαρισμού, φύλαξης, υποδοχής κλπ)	2	13%
Υπηρεσίες καθαριστή οικιών και άλλων χώρων	1	7%
Υπηρεσίες εργολάβου καθαριότητας	1	7%
ΣΥΝΟΛΟ	15	100%

Πίνακας 29. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	8	53%
ΚΡΗΤΗΣ	1	7%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	7%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	7%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	7%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	7%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	7%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	7%
ΣΥΝΟΛΟ	15	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 33. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 30. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΗΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	46.623,89	81301000	Υπηρεσίες φυσικού τοπίου	-856,38	1.643,83	0,00	30.000,00	0
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	5,00	5,00	32.318,17	81211002	Υπηρεσίες καθαρισμού κοινόχρηστων χώρων κατοικιών και επαγγελματικών χώρων	2.743,48	0,00	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	30,00	30,00	120.066,11	81211000	Υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων	18.981,77	370,97	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	12,00	5,00	38.330,73	81221203	Υπηρεσίες καθαρισμού ειδικών επαγγελματικών χώρων (νοσοκομείων κλπ)	-6.973,63	0,00	0,00	58.000,00	0
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	14,00	0,00	83.469,89	81221203	Υπηρεσίες καθαρισμού ειδικών επαγγελματικών χώρων (νοσοκομείων κλπ)	2.582,99	0,00	0,00	0,00	0
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	76,00	76,00	392.041,64	81101000	Συνδυασμένες βοηθητικές υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους (καθαρισμού, φύλαξης, υποδοχής κλπ)	10.281,92	4.963,09	0,00	0,00	0
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	13,00	11,00	77.893,40	81211003	Υπηρεσίες καθαριστή οικιών και άλλων χώρων	-17.860,56	0,00	0,00	58.000,00	0
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	4,40	3,40	65.903,09	81101000	Συνδυασμένες βοηθητικές υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους (καθαρισμού, φύλαξης, υποδοχής κλπ)	653,87	0,00	0,00	0,00	0
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	3,00	64.595,97	81291900	Άλλες υπηρεσίες καθαρισμού π.δ.κ.α.	-6.695,79	0,00	0,00	0,00	0
10	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,00	0,00	2.556,18	81221203	Υπηρεσίες καθαρισμού ειδικών επαγγελματικών χώρων (νοσοκομείων κλπ)	164,06	0,00	0,00	0,00	0
11	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	57,00	0,00	625.955,10	81211000	Υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων	-17.494,03	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	19,00	12,00	84.695,30	81211000	Υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων	-60,43	9.053,64	0,00	48.000,00	1200
13	ΚΡΗΤΗΣ	0,00	0,00	0,00	81211000	Υπηρεσίες γενικού καθαρισμού κτιρίων	0,00	0,00	0,00	48.000,00	0
14	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,12	0,00	32.270,77	81211001	Υπηρεσίες εργολάβου καθαριότητας	-8.099,89	0,00	0,00	0,00	0
15	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	15,00	0,00	270.083,25	81291900	Άλλες υπηρεσίες καθαρισμού π.δ.κ.α.	-5.143,82	0,00	0,00	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	251,52	145,40	1.936.803,49			-27.776,44	16.031,53	0,00	242.000,00	1.200,00

6.11 Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	2,15	0,00	10.024,27 €

Ο συγκεκριμένος κλάδος στην Κ.Α.Λ.Ο. εμφανίζει μεγάλη διασπορά, τόσο ως προς τις επί μέρους δραστηριότητες των ενεργών φορέων που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν, όσο και ως προς την γεωγραφική κατανομή των φορέων. Ειδικότερα, η πλειοψηφία των ενεργών φορέων δραστηριοποιείται στις υπηρεσίες παροχής συμβουλών ανάπτυξης κάθε είδους αγροτικών εκμεταλλεύσεων, στις δραστηριότητες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών και άλλων συμβουλών διαχείρισης και στις υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών διαχείρισης (ποσοστό 15% έκαστη), ενώ αντικείμενο δραστηριότητας των υπόλοιπων φορέων του κλάδου (ποσοστό 8% για κάθε επί μέρους δραστηριότητα) είναι ενδεικτικά οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών στρατηγικής διαχείρισης, οι υπηρεσίες δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας, οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα οργάνωσης παραγωγής κ.α. (βλέπε κεφάλαιο 6.11 Πίνακας 31).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή, οι περισσότεροι φορείς του κλάδου δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής (ποσοστό 31%), ενώ ακολουθούν οι Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας (ποσοστό 15% έκαστη), καθώς και οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ποσοστό 8% έκαστη) ((βλέπε κεφάλαιο 6.11 Πίνακας 32 και Διάγραμμα 34).

Ο κλάδος των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης εμφάνισε για το έτος 2016 συνολικό κύκλο εργασιών 130.315,57 χιλ. € με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 10.024,27 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 31. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης

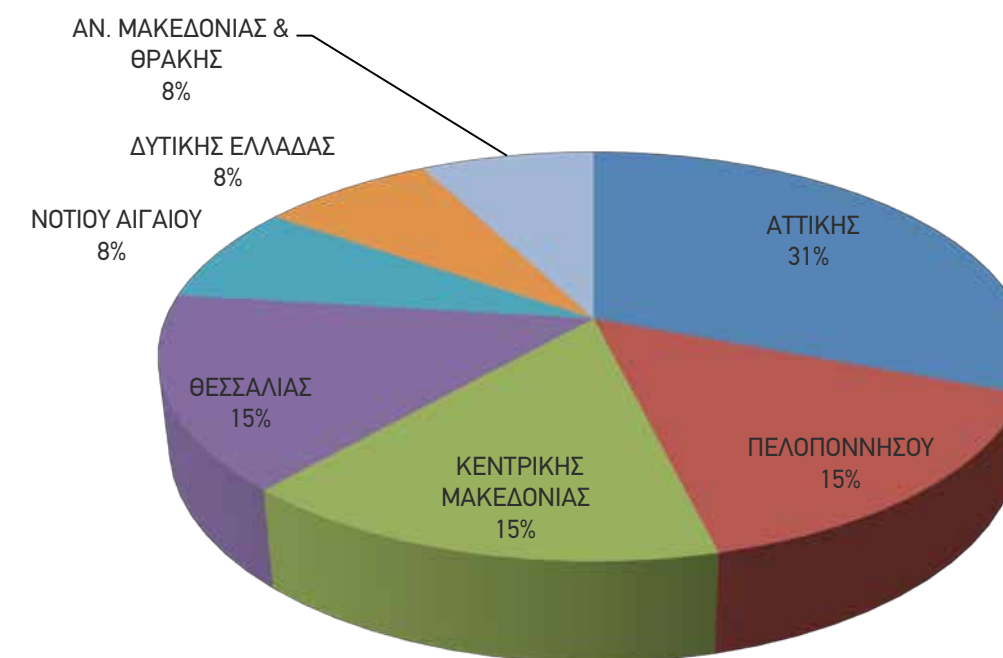
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες παροχής συμβουλών ανάπτυξης κάθε είδους αγροτικών εκμεταλλεύσεων	2	15%
Δραστηριότητες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών και άλλων συμβουλών διαχείρισης	2	15%
Υπηρεσίες παροχής συμβουλών στρατηγικής διαχείρισης	1	8%
Υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών διαχείρισης	2	15%
Άλλες υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών	1	8%
Υπηρεσίες δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας	1	8%
Υπηρεσίες υποστήριξης επιχειρήσεων για την ένταξή τους σε αναπτυξιακά προγράμματα	1	8%
Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα οργάνωσης παραγωγής	1	8%
Υπηρεσίες γεωργικών μελετών (γεωργοοικονομικών - γεωργοτεχνικών, εγγείων βελτιώσεων, γεωργοκτηνοτροφικού προγραμματισμού, γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων)	1	8%
Δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας	1	8%
ΣΥΝΟΛΟ	13	100%

Πίνακας 32. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	4	31%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2	15%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	15%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2	15%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	8%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	8%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	8%
ΣΥΝΟΛΟ	13	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 34. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 33. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1,00	0,00	7.278,05	70221000	Υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών διαχείρισης	-68,18	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	24,00	0,00	30.172,70	70223000	Άλλες υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών	-16.752,43	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	12.700,00	70211000	Υπηρεσίες δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας	1.904,00	3.302,45	0,00	0,00	20,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	70221500	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα οργάνωσης παραγωγής	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.600,00	70210000	Δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	0,00	70220000	Δραστηριότητες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών και άλλων συμβουλών διαχείρισης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	400,00	70220000	Δραστηριότητες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών και άλλων συμβουλών διαχείρισης	180,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	70221212	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών ανάπτυξης κάθε είδους αγροτικών εκμεταλλεύσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,00	0,00	46.000,00	70221105	Υπηρεσίες υποστήριξης επιχειρήσεων για την ένταξή τους σε αναπτυξιακά προγράμματα	406,90	650,00	0,00	0,00	0,00
10	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	30.777,42	70221502	Υπηρεσίες γεωργικών μελετών (γεωργοοικονομικών - γεωργοτεχνικών, εγγείων βελτιώσεων, γεωργοκτηνοτροφικού προγραμματισμού, γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων)	1.358,74	2.854,00	0,00	0,00	0,00
11	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	1.387,40	70221212	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών ανάπτυξης κάθε είδους αγροτικών εκμεταλλεύσεων	-472,88	700,00	0,00	0,00	0,00
12	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	70221100	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών στρατηγικής διαχείρισης	-4.900,55	0,00	0,00	0,00	0,00
13	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	70221000	Υπηρεσίες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών διαχείρισης	-200,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	28,00	0,00	130.315,57			-18.544,40	7.506,45	0,00	0,00	20,00

6.12 Κοινωνική μέριμνα (χωρίς παροχή καταλύματος)

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	3,25	0,00	24.545,57 €

Στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος το 50% (6 φορείς) των ενεργών φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται στην περιφέρεια Αττικής, ενώ το υπόλοιπο 50% είναι καταμετρημένο σχεδόν ισοποσοστιαία σε λοιπές περιφέρειες της χώρας. Σε κάθε μία από τις περιφέρειες της Κρήτης και του Νοτίου Αιγαίου δραστηριοποιείται το 17% των φορέων του κλάδου (4 φορείς έκαστη), ενώ σε κάθε μία από τις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και της Στερεάς Ελλάδας δραστηριοποιείται το 7% των φορέων του κλάδου (2 φορείς έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.12 Πίνακας 35 και Διάγραμμα 35).

Το 59% των ενεργών φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται σε υπηρεσίες ή δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία. Το υπόλοιπο 41% είναι ισοποσοστιαία καταμετρημένο σε διάφορες υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες κέντρων ημερήσιας φροντίδας ενηλίκων με αναπηρίες, υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας για παιδιά και νέους με αναπηρία, υπηρεσίες καθοδήγησης και παροχής συμβουλών σχετικές με τα παιδιά, υπηρεσίες παιδικού και βρεφονηπιακού σταθμού κ.α. (βλέπε κεφάλαιο 6.12 Πίνακας 34).

Οι φορείς του κλάδου της κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος είναι μικρού μεγέθους με συνολικό κύκλο εργασιών 294.546,78 χιλ. € (μέσος όρος ανά επιχείρηση 24.545,57 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 34. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος)

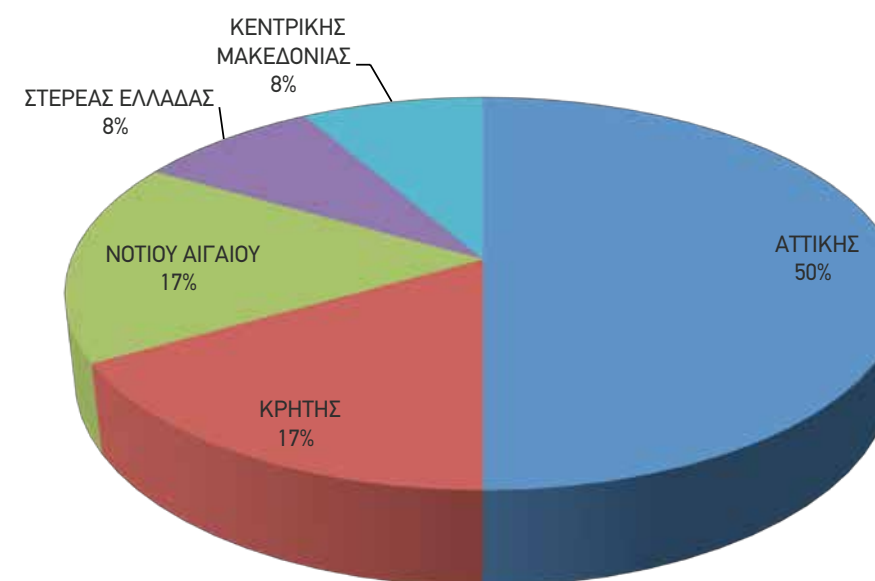
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	5	42%
Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	2	17%
Υπηρεσίες κέντρων ημερήσιας φροντίδας ενηλίκων με αναπηρίες	1	8%
Υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, εκτός όσων αφορούν παιδιά με αναπηρία	1	8%
Υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας για παιδιά και νέους με αναπηρία	1	8%
Υπηρεσίες παιδικού και βρεφονηπιακού σταθμού	1	8%
Υπηρεσίες καθοδήγησης και παροχής συμβουλών π.δ.κ.α. σχετικές με τα παιδιά	1	8%
ΣΥΝΟΛΟ	12	100%

Πίνακας 35. Περιφερειακή κατανομή ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	6	50%
ΚΡΗΤΗΣ	2	17%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2	17%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	8%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	8%
ΣΥΝΟΛΟ	12	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 35. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος) στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 36. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος)

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	5.586,47	88101000	Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	-1.021,17	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	9.038,82	88911200	Υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας για παιδιά και νέους με αναπηρία	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	5,00	0,00	39.286,55	88100000	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	0,00	500,00	0,00	0,00	1.500,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	804,00	88100000	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	-12.113,46	1.588,80	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	7.927,03	88991100	Υπηρεσίες καθοδήγησης και παροχής συμβουλών π.δ.κ.α. σχετικές με τα παιδιά	-1.537,26	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	25,00	0,00	174.301,09	88101000	Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	-58.522,15	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	88911100	Υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, εκτός όσων αφορούν παιδιά με αναπηρία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΚΡΗΤΗΣ	5,00	0,00	53.687,82	88911302	Υπηρεσίες παιδικού και βρεφονηπιακού σταθμού	0,00	363,84	0,00	0,00	0,00
9	ΚΡΗΤΗΣ	1,00	0,00	3.915,00	88101500	Υπηρεσίες κέντρων ημερήσιας φροντίδας ενηλίκων με αναπηρίες	163,07	0,00	0,00	0,00	0,00
10	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	0,00	88101000	Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	0,00	88101000	Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	0,00	88101000	Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	39,00	0,00	294.546,78			-73.030,67	2.452,64	0,00	0,00	1.500,00

6.13 Δημόσια διοίκηση και άμυνα: υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	3,41	0,00	53.223,63 €

Το κυριότερο χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου κλάδου είναι το γεγονός ότι το 91% των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. δραστηριοποιείται εκτός της περιφέρειας Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, το 36% των φορέων δραστηριοποιείται στην περιφέρεια Θεσσαλίας και το 27% των φορέων στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης. Όσον αφορά στην περιφερειακή κατανομή των υπόλοιπων φορέων του κλάδου, οι φορείς κατανέμονται ισοποσοστιαία στις περιφέρειες Αττικής, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων και Κεντρικής Μακεδονίας (9% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.13 Πίνακας 38 και Διάγραμμα 36).

Οι εργαζόμενοι αυτού του κλάδου (37,55 ΕΜΕ) απασχολούνται κατά κύριο λόγο σε φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο (ποσοστό 55%) και σε υπηρεσίες διάσωσης ατόμων (στη θάλασσα, στα βουνά, σε φυσικές καταστροφές) (ποσοστό 27%).

Οι φορείς του κλάδου είναι μεσαίου μεγέθους με συνολικό κύκλο εργασιών 585.459,88 χιλ. € για το έτος 2016 και μέσο όρο ανά επιχείρηση 53.223,63 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

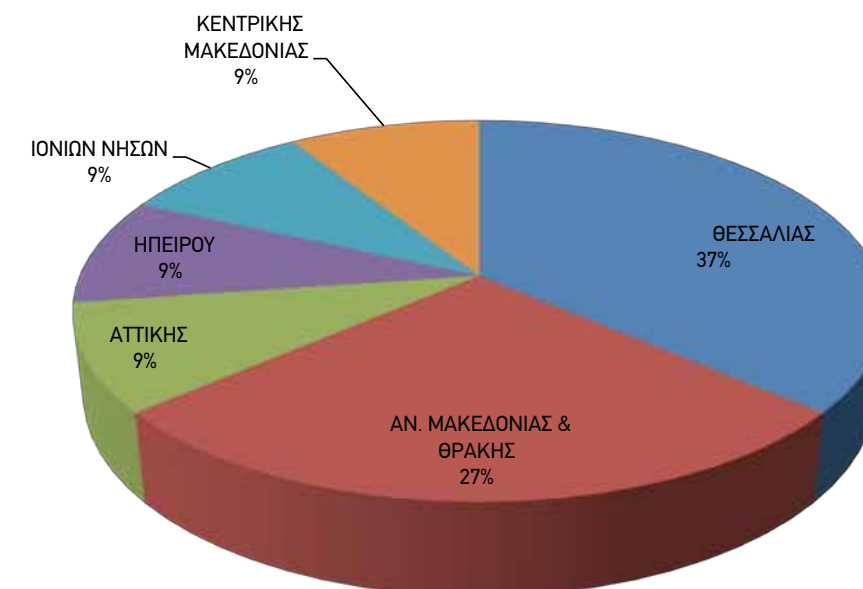
Πίνακας 37. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας- υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	6	55%
Υπηρεσίες διάσωσης ατόμων (στη θάλασσα, στα βουνά, σε φυσικές καταστροφές)	3	27%
Ρύθμιση των δραστηριοτήτων για την παροχή περιθαλψης υγείας, εκπαίδευσης, πολιτιστικών και άλλων κοινωνικών υπηρεσιών, εκτός από την κοινωνική ασφάλιση	1	9%
Διοικητικές υπηρεσίες που σχετίζονται με τουριστικά θέματα	1	9%
ΣΥΝΟΛΟ	11	100%

Πίνακας 38. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας- υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4	36%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	3	27%
ΑΤΤΙΚΗΣ	1	9%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	9%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	9%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	9%
ΣΥΝΟΛΟ	11	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 36. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας- υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 39. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας· υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	-1.347,83	0,00	0,00	8.992,50	0
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	-20,00	0,00	0,00	0,00	0
3	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	0,00	0,00	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	0,00	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	-11.804,06	0,00	0,00	0,00	0
5	ΗΠΕΙΡΟΥ	10,90	0,00	189.658,94	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	-3.399,03	250,00	0,00	0,00	0
6	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6,00	0,00	152.588,23	84120000	Ρύθμιση των δραστηριοτήτων για την παροχή περιθαλψής υγείας, εκπαίδευσης, πολιτιστικών και άλλων κοινωνικών υπηρεσιών, εκτός από την κοινωνική ασφάλιση	1.607,15	470,73	0,00	61.704,40	0
7	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	84112100	Γενικές υπηρεσίες προσωπικού για το δημόσιο	0,00	0,00	0,00	0,00	0
8	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	10,00	0,00	26.490,31	84251901	Υπηρεσίες διάσωσης ατόμων (στη θάλασσα, στα βουνά, σε φυσικές καταστροφές)	-9.042,95	3.197,08	0,00	0,00	0
9	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6,65	0,00	97.928,89	84251901	Υπηρεσίες διάσωσης ατόμων (στη θάλασσα, στα βουνά, σε φυσικές καταστροφές)	3.447,43	3.672,43	46.741,44	0,00	0
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,00	0,00	57.976,45	84251901	Υπηρεσίες διάσωσης ατόμων (στη θάλασσα, στα βουνά, σε φυσικές καταστροφές)	635,19	2.303,25	0,00	0,00	0
11	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,00	0,00	60.817,06	84131600	Διοικητικές υπηρεσίες που σχετίζονται με τουριστικά θέματα	1.201,06	1.000,00	0,00	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	37,55	0,00	585.459,88			-18.723,04	10.893,49	46.741,44	70.696,90	0,00

6.14 Εκδοτικές δραστηριότητες

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,00	0,00	5.584,73 €

Στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων παρατηρείται ιδιαίτερη δυναμική, καθώς υπήρξε υπερδιπλασιασμός των ενεργών φορέων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν (αύξηση από 4 σε 9 φορείς). Κύριο αντικείμενο δραστηριότητας των ενεργών φορέων του κλάδου αποτελούν η έκδοση βιβλίων και η έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών (ποσοστό 22% έκαστη δραστηριότητα), ενώ οι υπόλοιποι φορείς επιμερίζονται ισάριθμα σε δραστηριότητες, όπως η έκδοση εντύπων περιοδικών κάθε είδους, η έκδοση έντυπων διδακτικών βιβλίων εκπαιδευτικού περιεχομένου, η διάθεση διαφημιστικού χώρου σε εφημερίδες, ηλεκτρονικής μορφής κ.ά. (ποσοστό 11% έκαστη δραστηριότητα) (βλέπε κεφάλαιο 6.14 Πίνακας 40).

Σημαντικό είναι, επίσης, το γεγονός ότι το σύνολο του κύκλου εργασιών του κλάδου των εκδοτικών δραστηριοτήτων αυξήθηκε περίπου κατά 25.000 χιλ. € και σχεδόν διπλασιάστηκε σε σχέση με το έτος 2015 (μέσος όρος ανά επιχείρηση 5.584,74 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Αναφορικά με την γεωγραφική κατανομή, το 56% των ενεργών φορέων του κλάδου δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής, ενώ οι υπόλοιποι φορείς επιμερίζονται ισόποσα στις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ηπείρου και Θεσσαλίας (ποσοστό 11% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.14 Πίνακας 41 και Διάγραμμα 37).

Πίνακας 40. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Έκδοση βιβλίων	2	22%
Έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών	2	22%
Έκδοση έντυπων περιοδικών κάθε είδους	1	11%

Παραγωγή επιγραμμικών (on line) περιοδικών κάθε είδους	1	11%
Έκδοση έντυπων διδακτικών βιβλίων εκπαιδευτικού περιεχομένου	1	11%
Διάθεση διαφημιστικού χώρου σε εφημερίδες, ηλεκτρονικής μορφής	1	11%
Διάθεση διαφημιστικού χώρου σε περιοδικά	1	11%
ΣΥΝΟΛΟ	9	100%

Πίνακας 41. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	5	56%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	11%
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	11%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	11%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	11%
ΣΥΝΟΛΟ	9	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 37. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 42. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	15.336,15	58140000	Έκδοση έντυπων περιοδικών κάθε είδους	402,04	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.618,62	58110000	Έκδοση βιβλίων	-765,77	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.400,00	58142000	Παραγωγή επιγραμμικών (on line) περιοδικών κάθε είδους	-433,10	122,57	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	15.247,09	58111100	Έκδοση έντυπων διδακτικών βιβλίων εκπαιδευτικού περιεχομένου	594,28	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	697,45	58110000	Έκδοση βιβλίων	-1.387,39	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	6.791,17	58111900	Έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών	-413,51	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΗΠΕΙΡΟΥ	0,00	0,00	4.418,26	58143000	Διάθεση διαφημιστικού χώρου σε περιοδικά	801,78	1.050,00	0,00	0,00	0,00
6	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	2.206,80	58133200	Διάθεση διαφημιστικού χώρου σε εφημερίδες, ηλεκτρονικής μορφής	-34,06	92,42	0,00	0,00	0,00
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	547,00	58111900	Έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών	121,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	50.262,54			-1.114,73	1.264,99	0,00	0,00	0,00

6.15 Διαφήμιση και έρευνα αγοράς

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,33	0,89	17.058,16 €

Η σημαντικότερη δραστηριότητα στο σύνολο των ενεργών φορέων του κλάδου της διαφήμισης και έρευνας αγοράς είναι οι υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης με το ποσοστό των φορέων να ανέρχεται στο 33% (3 φορείς), ενώ το υπόλοιπο 67% των φορέων του κλάδου είναι καταμετρημένο ισοποσοστιαία σε διάφορες υπηρεσίες διαφήμισης και έρευνας αγοράς (πώληση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο με αμοιβή ή βάσει σύμβασης, υπηρεσίες σχεδιασμού διαφημιστικών αφισών, υπηρεσίες γραφίστα διαφημίσεων, υπηρεσίες διάθεσης χώρου καταστήματος για προβολή αγαθών, υπηρεσίες καταχώρισης αγγελιών και διαφημίσεων σε εφημερίδες και περιοδικά κ.α.) (βλέπε κεφάλαιο 6.15 Πίνακας 43).

Ιδιαίτερο στοιχείο των φορέων του κλάδου της διαφήμισης και έρευνας αγοράς είναι ότι το 78% εξ αυτών (7 φορείς) παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην περιφέρεια Αττικής. Το υπόλοιπο 22% των φορέων κατανέμεται ισομερώς μεταξύ των περιφερειών Κεντρικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου (ποσοστό 11% έκαστη) (βλέπει κεφάλαιο 6.15 Πίνακας 44 και Διάγραμμα 38).

Ο κύκλος εργασιών του κλάδου ανήλθε το έτος 2016 σε 153.523,47 χιλ. € (μέσος όρος ανά επιχείρηση 17.058,16 χιλ. €), ενώ καταγράφηκαν 12 ΕΜΕ εκ των οποίων οι 8 ΕΜΕ ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 43. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς

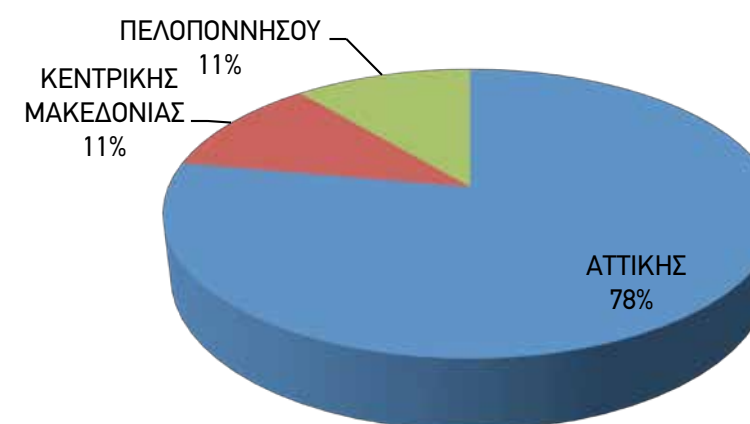
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης	3	33%
Πώληση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο με αμοιβή ή βάσει σύμβασης	1	11%
Υπηρεσίες σχεδιασμού διαφημιστικών αφισών	1	11%
Υπηρεσίες γραφίστα διαφημίσεων	1	11%

Υπηρεσίες διάθεσης χώρου καταστήματος για προβολή αγαθών	1	11%
Υπηρεσίες καταχώρισης αγγελιών και διαφημίσεων σε εφημερίδες και περιοδικά	1	11%
Άλλες υπηρεσίες διαφήμισης	1	11%
ΣΥΝΟΛΟ	9	100%

Πίνακας 44. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	7	78%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	11%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	11%
ΣΥΝΟΛΟ	9	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 38. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 45. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς ΚΑ.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.315,70	73121300	Πώληση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο με αμοιβή ή βάσει σύμβασης	-91,97	0,00	0,00	0,00	0
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	73111105	Υπηρεσίες σχεδιασμού διαφημιστικών αφισών	-209,16	0,00	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	510,00	73111101	Υπηρεσίες γραφίστα διαφημίσεων	-113,46	0,00	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	17.431,30	73111100	Υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης	9.024,31	0,00	0,00	9.960,91	40
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.299,96	73121901	Υπηρεσίες διάθεσης χώρου καταστήματος για προβολή αγαθών	-924,79	0,00	0,00	0,00	0
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	26.587,41	73111103	Υπηρεσίες καταχώρισης αγγελιών και διαφημίσεων σε εφημερίδες και περιοδικά	4.778,08	0,00	0,00	0,00	0
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	8,00	8,00	88.049,24	73111900	Άλλες υπηρεσίες διαφήμισης	16.309,47	1.000,00	0,00	0,00	0
8	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,00	0,00	2.771,90	73111100	Υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης	246,23	0,00	0,00	16.088,20	0
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	13.557,96	73111100	Υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης	0,00	595,23	1.197,22	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	12,00	8,00	153.523,47			29.018,71	1.595,23	1.197,22	26.049,11	40,00

6.16 Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,79	0,00	4.845,39 €

Η κυριότερη δραστηριότητα στο σύνολο των ενεργών φορέων του κλάδου των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας είναι οι υπηρεσίες θεάματος κουλθοθέατρου σε ποσοστό 25% (2 φορείς), ενώ το υπόλοιπο 75% των ενεργών φορέων είναι κατανομημένο ισοποσοστιαία σε διάφορες υπηρεσίες αθλητικών δραστηριοτήτων (υπηρεσίες κολυμβητηρίου, υπηρεσίες καθηγητή φυσικής αγωγής ή γυμναστή, υπηρεσίες προβολής αθλητικών εκδηλώσεων και ψυχαγωγικών αθλητικών εκδηλώσεων, υπηρεσίες διοργάνωσης ψυχαγωγικών εκδηλώσεων κ.α.) (βλέπει κεφάλαιο 6.16 Πίνακας 46).

Το 50% (4 φορείς) των ενεργών φορέων του συγκεκριμένου κλάδου παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην περιφέρεια της Αττικής (βλέπε κεφάλαιο 6.16 Πίνακας 47 και Διάγραμμα 39). Όσον αφορά στην υπόλοιπη περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων του κλάδου, το 25% των φορέων (2 φορείς) δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ το υπόλοιπο 26% κατανέμεται ισομερώς μεταξύ των περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Θεσσαλίας (ποσοστό 13% έκαστη).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου το έτος 2016 είναι 38.763,12 χιλ. € (4.845,39 χιλ. € κατά μέσο όρο ανά φορέα) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 46. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας

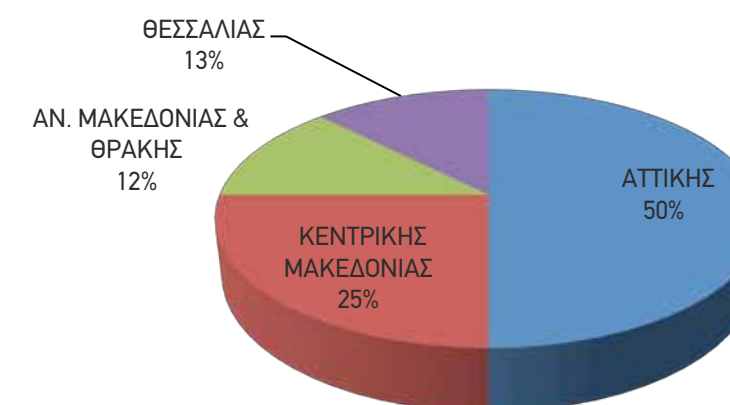
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες θεάματος κουλθοθέατρου	2	25%
Υπηρεσίες κολυμβητηρίου (πισίνας)	1	13%
Υπηρεσίες καθηγητή φυσικής αγωγής ή γυμναστή	1	13%

Άλλες αθλητικές δραστηριότητες	1	13%
Υπηρεσίες προβολής αθλητικών εκδηλώσεων και ψυχαγωγικών αθλητικών εκδηλώσεων	1	13%
Υποστηρικτικές υπηρεσίες σχετικές με δραστηριότητες αθλητισμού και ψυχαγωγίας	1	13%
Υπηρεσίες διοργάνωσης ψυχαγωγικών εκδηλώσεων (π.χ. γάμων και συναφών)	1	13%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100%

Πίνακας 47. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	4	50%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	25%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	13%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	13%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 39. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 48. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,28	0,00	4.568,44	93292103	Υπηρεσίες θεάματος κουκλοθέατρου	2.748,48	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	93191100	Υπηρεσίες προβολής αθλητικών εκδηλώσεων και ψυχαγωγικών αθλητικών εκδηλώσεων	-42,89	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	3.294,99	93291901	Υπηρεσίες διοργάνωσης ψυχαγωγικών εκδηλώσεων (π.χ. γάμων και συναφών)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	93131003	Υπηρεσίες καθηγητή φυσικής αγωγής ή γυμναστή	-1.600,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	8.554,66	93190000	Άλλες αθλητικές δραστηριότητες	717,91	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2,00	0,00	5.686,00	93191300	Υποστηρικτικές υπηρεσίες σχετικές με δραστηριότητες αθλητισμού και ψυχαγωγίας	-15,39	605,50	0,00	0,00	0,00
7	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,00	0,00	15.721,88	93111003	Υπηρεσίες καλυμβητρίου (πισίνας)	-11.860,82	31.678,93	30.000,00	0,00	0,00
8	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	937,15	93292103	Υπηρεσίες θεάματος κουκλοθέατρου	-365,71	991,81	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	6,28	0,00	38.763,12			-10.418,42	33.276,24	30.000,00	0,00	0,00

6.17 Συλλογή, επεξεργασία, διάθεση απορριμάτων· ανάκτηση υλικών

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,29	0,13	14.798,59 €

Ο κλάδος της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων και ανάκτησης υλικών ανέπτυξε, σε σχέση με το έτος 2015, ιδιαίτερη δυναμική αφού οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. αυξήθηκαν κατά 60% (σε απόλυτους αριθμούς από 5 σε 8). Οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. του συγκεκριμένου κλάδου εξακολουθούν να επιλέγουν στην πλειοψηφία τους ως δραστηριότητα τις υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, στις οποίες δραστηριοποιείται συνολικά το 50% των φορέων. Οι υπόλοιποι φορείς του κλάδου δραστηριοποιούνται σε συναφείς υπηρεσίες ή δραστηριότητες και συγκεκριμένα στη συλλογή μη επικίνδυνων απορριμμάτων (ποσοστό 25%), στις υπηρεσίες διάθεσης απορριμμάτων από χαρτί και χαρτόνι (ποσοστό 13%) και στις υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, άλλων (ποσοστό 13%) (βλέπε κεφάλαιο 6.17 Πίνακας 49)

Όσον αφορά στη γεωγραφική κατανομή, το 50% των φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Αττικής, ενώ ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 25%), και οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Νοτίου Αιγαίου με ποσοστό 13% έκαστη (βλέπε κεφάλαιο 6.17 Πίνακας 50 και Διάγραμμα 40).

Οι ενεργοί φορείς του κλάδου συγκέντρωσαν το έτος 2016 συνολικές πωλήσεις ύψους 118.388,74 χιλ. €, αυξάνοντας περίπου κατά 105.000 χιλ. € τον συνολικό αριθμό των πωλήσεων σε σχέση με το έτος 2015 (μέσος όρος ανά επιχείρηση 14.798,59 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

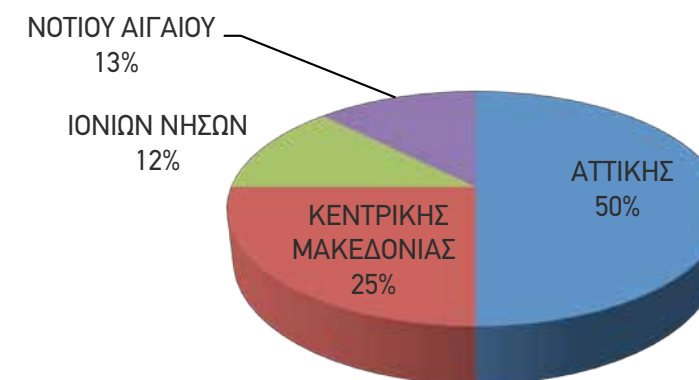
Πίνακας 49. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων	4	50%
Συλλογή μη επικίνδυνων απορριμμάτων	2	25%
Υπηρεσίες διάθεσης απορριμμάτων από χαρτί και χαρτόνι	1	13%
Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, άλλων	1	13%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100%

Πίνακας 50. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	4	50%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	25%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	13%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	13%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 40. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 51. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΔΗΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	7.777,15	38111000	Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων	3.287,95	2.000,00	0,00	0,00	0
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	38110000	Συλλογή μη επικίνδυνων απορριμμάτων	-616,15	0,00	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,30	0,00	1.787,20	38111000	Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων	-3.862,49	0,00	0,00	0,00	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	19.661,20	38111900	Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, άλλων	-3.855,74	0,00	0,00	0,00	0
5	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,00	0,00	0,00	38111000	Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων	-912,20	0,00	0,00	0,00	0
6	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,00	0,00	19.106,54	38110000	Συλλογή μη επικίνδυνων απορριμμάτων	9.117,42	1.530,02	0,00	10.000,00	0
7	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	45.705,15	38111000	Υπηρεσίες συλλογής μη επικίνδυνων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων	4.455,19	15.911,71	10.350,00	0,00	0
8	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,00	1,00	24.351,50	38115200	Υπηρεσίες διάθεσης απορριμμάτων από χαρτί και χαρτόνι	1.361,92	0,00	0,00	0,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ	2,30	1,00	118.388,74			8.975,90	19.441,73	10.350,00	10.000,00	0,00

6.18 Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,32	0,00	13.189,52 €

Στον κλάδο «δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες» δραστηριοποιούνται συνολικά επτά (7) ενεργοί φορείς, δηλαδή ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σχεδόν διπλασιάστηκε σε σχέση με το έτος 2015. Η πλειοψηφία των φορέων (ποσοστό 71%) έχουν ως κύριο αντικείμενο δραστηριότητας τις υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο. Οι υπόλοιποι φορείς του κλάδου μοιράζονται ισομερώς στις υπηρεσίες σχεδιασμού και ανάπτυξης τεχνολογιών της πληροφορίας και στις δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών συστημάτων (ποσοστό 14% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.18 Πίνακας 52).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή, το 57% των φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Αττικής (4 φορείς), ενώ οι υπόλοιποι φορείς δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (ποσοστό 29%) και στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (ποσοστό 14%) (βλέπε κεφάλαιο 6.18 Πίνακας 53 και Διάγραμμα 41).

Ο κύκλος εργασιών του συγκεκριμένου κλάδου σχεδόν διπλασιάστηκε το έτος 2016, αφού οι φορείς που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο συγκέντρωσαν συνολικές πωλήσεις ύψους 92.326,62 χιλ. €, με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 13.189,52 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 52. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	5	71%
Υπηρεσίες σχεδιασμού και ανάπτυξης τεχνολογιών της πληροφορίας	1	14%

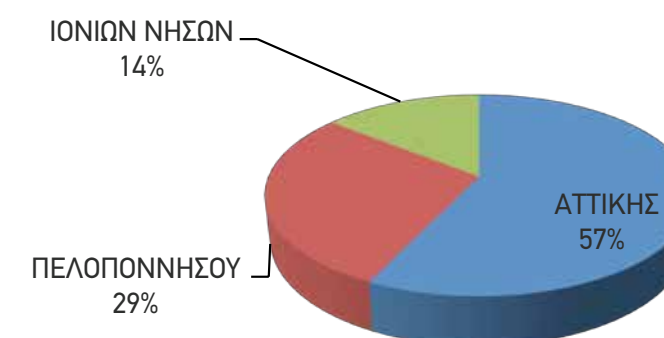
Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών συστημάτων 1 14%

ΣΥΝΟΛΟ 7 100%

Πίνακας 53. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	4	57%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2	29%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1	14%
ΣΥΝΟΛΟ	7	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 41. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 54. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	5,00	0,00	24.838,25	62011104	Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	0,00	78,87	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.686,89	62011000	Υπηρεσίες σχεδιασμού και ανάπτυξης τεχνολογιών της πληροφορίας	0,00	813,45	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	11.920,00	62011104	Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	4.877,53	517,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,25	0,00	32.525,25	62010000	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών συστημάτων	-2.607,62	1.325,20	0,00	0,00	0,00
5	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,00	0,00	2.167,84	62011104	Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	327,52	1.181,66	0,00	0,00	0,00
6	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	340,00	62011104	Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	340,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,00	0,00	16.848,39	62011104	Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο	-2.582,51	0,00	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΟ	9,25	0,00	92.326,62			354,92	3.916,18	0,00	0,00	0,00

6.19 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες Δασοκομία και υλοτομία (Πρωτογενής τομέας)

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	3,14	3,14	24.762,00 €

Η «φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» και η «δασοκομία και υλοτομία» (δύο κλάδοι που ανήκουν στον πρωτογενή τομέα) ανέπτυξαν, σε σχέση με το 2015, ιδιαίτερη δυναμική, καθώς διπλασιάστηκε σχεδόν ο αριθμός των φορέων που δραστηριοποιούνται σ' αυτούς (αύξηση από 4 φορείς σε 7). Το 29% των φορέων δραστηριοποιούνται στη συλλογή βρώσιμων προϊόντων αυτοφυών φυτών (ποσοστό 29%). Οι υπόλοιποι φορείς των συγκεκριμένων κλάδων δραστηριοποιούνται ισόποσα σε άλλες δραστηριότητες (ποσοστό 14% έκαστη) του πρωτογενή τομέα, όπως επί παραδείγματι η παραγωγή υλικών φύτευσης, η παραγωγή μελιού φυσικού, η καλλιέργεια καρυκευτικών, αρωματικών, θεραπευτικών και φαρμακευτικών φυτών κ.α. (βλέπε κεφάλαιο 6.19 Πίνακας 55).

Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή, οι περισσότεροι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. του πρωτογενή τομέα συγκεντρώνονται στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ποσοστό 29% έκαστη), ενώ οι υπόλοιποι φορείς καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Βορείου Αιγαίου (ποσοστό 14% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.19 Πίνακας 56 και Διάγραμμα 42).

Οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα εμφάνισαν το έτος 2016 συνολικό κύκλο εργασιών 173.334,01 χιλ. € (δηλαδή παρατηρήθηκε αύξηση κατά 20.000 χιλ. € σε σχέση με το έτος 2015) και μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 24.762,00 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 55. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας)

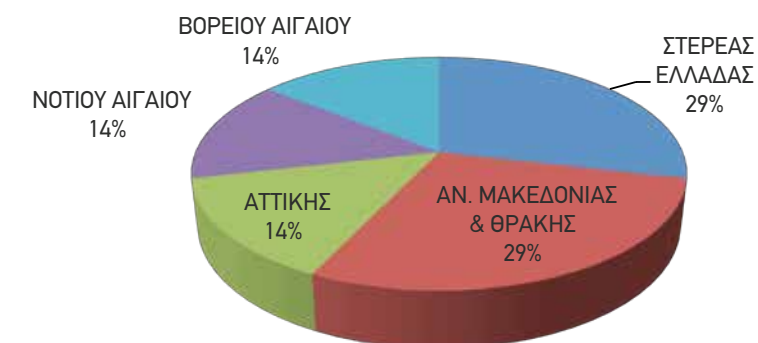
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Συλλογή βρώσιμων προϊόντων αυτοφυών φυτών	2	29%
Συλλογή προϊόντων αυτοφυών φυτών μη ξυλώδους μορφής	1	14%

Παραγωγή υλικών φύτευσης: ζώντων φυτών, κονδύλων, βολβών και ριζών-μοσχευμάτων και παραφυάδων (ξεμασκαλιδιών)-μυκηλίων μανιταριών	1	14%
Καλλιέργεια λαχανικών με φύλλα ή μίσχους	1	14%
Παραγωγή μελιού φυσικού	1	14%
Καλλιέργεια καρυκευτικών, αρωματικών, θεραπευτικών και φαρμακευτικών φυτών	1	14%
ΣΥΝΟΛΟ	7	100%

Πίνακας 56. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2	29%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2	29%
ΑΤΤΙΚΗΣ	1	14%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	14%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	14%
ΣΥΝΟΛΟ	7	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 42. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας) στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 57. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας)

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	41.255,90	2304000	Συλλογή βρώσιμων προϊόντων αυτοφυών φυτών	65,41	895,38	0,00	0,00	0
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	1280000	Καλλιέργεια καρυκευτικών, αρωματικών, θεραπευτικών και φαρμακευτικών φυτών	-48,79	0,00	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	1301000	Παραγωγή υλικών φύτευσης ζώντων φυτών, κονδύλων, βολβών και ριζών- μοσχευμάτων και παραφυάδων (ξεμσκαλιδιών)- μυκηλίων μονιταριών	-1.015,00	0,00	0,00	0,00	0
4	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	27,30	1131000	Καλλιέργεια λαχανικών με φύλλα ή μίσχους	-1.607,19	0,00	0,00	0,00	0
5	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	22,00	22,00	127.955,33	1492100	Παραγωγή μελιού φυσικού	-19.613,67	4.000,00	0,00	0,00	0
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	3.353,11	2300000	Συλλογή προϊόντων αυτοφυών φυτών μη ξυλώδους μορφής	-597,91	0,00	0,00	0,00	0
7	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	742,37	2304000	Συλλογή βρώσιμων προϊόντων αυτοφυών φυτών	-0,39	0,00	0,00	0,00	0
		22,00	22,00	173.334,01			-22.817,54	4.895,38	0,00	0,00	0,00

6.20 Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,83	0,00	20.983,80 €

Στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης, το έτος 2016, δραστηριοποιούνται συνολικά έξι (6) ενεργοί φορείς (διπλάσιοι σε σχέση με το έτος 2015), με ποικιλομορφία ως προς το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Κάθε ένας από τους φορείς του κλάδου ασχολείται με διαφορετική δραστηριότητα, από τις υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης σε άλλες κοινωνικές επιστήμες, μέχρι τις υπηρεσίες κοινωνικών ερευνών και τις υπηρεσίες περιβαλλοντικής έρευνας και πληροφορικής (βλέπε κεφάλαιο 6.20 Πίνακας 58).

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή, το 50% των ενεργών φορέων του κλάδου δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Αττικής (3 φορείς) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Πελοποννήσου (ποσοστό 17% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.20 Πίνακας 59 και Διάγραμμα 43).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των φορέων του κλάδου της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης, το έτος 2016, είναι 125.902,80 χιλ. € σημειώνοντας ραγδαία αύξηση, καθώς το έτος 2015 οι τρεις (3) φορείς που δραστηριοποιούνταν στον συγκεκριμένο τομέα είχαν συνολικό κύκλο εργασιών μόνο 4.030,86 χιλ. €. Ο μέσος όρος ανά επιχείρηση το έτος 2016 έφτασε τις 20.983,80 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 58. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης

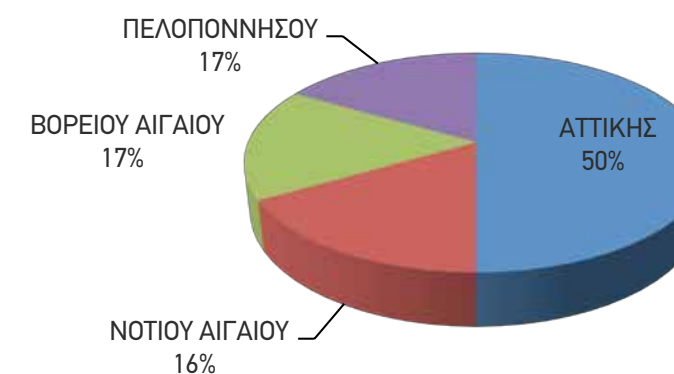
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης σε άλλες κοινωνικές επιστήμες	1	17%
Υπηρεσίες κοινωνικών ερευνών	1	17%
Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στα οικονομικά και τις επιχειρήσεις	1	17%

Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στις γεωπονικές επιστήμες	1	17%
Υπηρεσίες περιβαλλοντικής έρευνας	1	17%
Υπηρεσίες έρευνας στην πληροφορική	1	17%
ΣΥΝΟΛΟ	6	100%

Πίνακας 59. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	3	50%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	17%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	17%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	17%
ΣΥΝΟΛΟ	6	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 43. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 60. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΔΗΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΣΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	3.384,00	72202903	Υπηρεσίες κοινωνικών ερευνών	-2.864,69	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	45.270,28	72191501	Υπηρεσίες περιβαλλοντικής έρευνας	7.407,30	0,00	0,00	0,00	5.000,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	4,00	0,00	52.465,00	72192904	Υπηρεσίες έρευνας στην πληροφορική	1.318,48	2.185,32	0,00	0,00	0,00
4	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	0,00	72201100	Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στα οικονομικά και τις επιχειρήσεις	-6.518,12	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	17.488,34	72201900	Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης σε άλλες κοινωνικές επιστήμες	3.161,65	306,49	0,00	0,00	0,00
6	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1,00	0,00	7.295,18	72194000	Υπηρεσίες έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στις γεωπονικές επιστήμες	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		5,00	0,00	125.902,80			2.504,62	2.491,81	0,00	0,00	5.000,00

6.21 Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	5,00	1,00	54.270,69 €

Η κυριότερη δραστηριότητα στο σύνολο των φορέων του κλάδου των δραστηριοτήτων προσωπικών υπηρεσιών είναι οι υπηρεσίες φροντίδας ζώων συντροφιάς σε ποσοστό 33% (2 φορείς), ενώ το υπόλοιπο 67% των φορέων του κλάδου είναι καταμετρημένο ισόποσα (από 17%) σε διάφορες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών (υπηρεσίες σωματικής ευεξίας, υπηρεσίες κουρέματος, πλυσίματος, καλλωπισμού ζώων συντροφιάς, υπηρεσίες δερματοσιζίας (τατουάζ), υπηρεσίες διακοσμητή κατοικιών) (βλέπε κεφάλαιο 6.21 Πίνακας 61).

Χαρακτηριστικό στοιχείο των ενεργών φορέων του συγκεκριμένου κλάδου είναι ότι οι έξι (6) συνολικά φορείς δραστηριοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στις περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας και κατανέμονται ισόποσα μεταξύ των δύο περιφερειών (ποσοστό 50% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.21 Πίνακας 62 και Διάγραμμα 44).

Ο συγκεκριμένος κλάδος παρουσίασε αξιοσημείωτη αύξηση τόσο στον αριθμό των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο., ο αριθμός των οποίων αυξήθηκε από δύο (2) φορείς το 2015 σε έξι (6) φορείς το 2016, όσο και στον αριθμό των εργαζομένων που απασχολήθηκαν, αφού οι ΕΜΕ από μία (1) που ήταν το 2015 αυξήθηκαν σε 5 ΕΜΕ το 2016. Εντυπωσιακή αύξηση καταγράφηκε και στον συνολικό κύκλο εργασιών του κλάδου, καθώς από 772,5 €, που ήταν το έτος 2015, ανήλθε σε 325.624,12 χιλ. € το έτος 2016 (μέσος όρος ανά επιχείρηση 54.270,69 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 61. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες φροντίδας ζώων συντροφιάς	2	33%
Υπηρεσίες σωματικής ευεξίας	1	17%
Υπηρεσίες κουρέματος, πλυσίματος, καλλωπισμού ζώων συντροφιάς	1	17%

Υπηρεσίες δερματοσιζίας (τατουάζ)	1	17%
Υπηρεσίες διακοσμητή κατοικιών	1	17%
ΣΥΝΟΛΟ	6	100%

Πίνακας 62. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	3	50%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3	50%
ΣΥΝΟΛΟ	6	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 44. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 63. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	96091910	Υπηρεσίες διακοσμητή κατοικιών	-29,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	362,80	96091102	Υπηρεσίες κουρέματος, πλυσίματος, καλλωπισμού ζώων συντροφιάς	-2.253,06	729,14	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	24,00	0,00	313.220,15	96091100	Υπηρεσίες φροντίδας ζώων συντροφιάς	1.803,49	0,00	0,00	313.220,15	0,00
4	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6,00	6,00	3.017,25	96091909	Υπηρεσίες δερματοσιζίας (τατουάζ)	-5.890,99	848,31	0,00	0,00	0,00
5	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	2.618,21	96091100	Υπηρεσίες φροντίδας ζώων συντροφιάς	-371,52	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	6.405,71	96041000	Υπηρεσίες σωματικής ευεξίας	-243,25	0,00	0,00	0,00	0,00
		30,00	6,00	325.624,12			-6.984,33	1.577,45	0,00	313.220,15	0,00

6.22 Βιομηχανία τροφίμων

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,20	0,20	7.977,58 €

Οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. του κλάδου της βιομηχανίας τροφίμων δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στη παραγωγή διαφόρων ειδών διατροφής όπως παραγωγή τυροπιτών, σάντουιτς και παρόμοιων ειδών, παραγωγή μαρμελάδας, κομπόστας, γλυκών κουταλιού από φρούτα και άλλους καρπούς, παραγωγή μακαρονιών, ρυζομακάρων και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων, παραγωγή αλευριών σιτηρών και φυτικών αλευριών και μειγμάτων τους, κ.ά. (βλέπε κεφάλαιο 6.22 Πίνακας 64).

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή, από τους 5 ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. του κλάδου, δύο φορείς δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής (ποσοστό 40%), δύο στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ποσοστό 40%) και ένας ακόμη φορέας δραστηριοποιείται στη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 20%) (βλέπε κεφάλαιο 6.22 Πίνακας 65 και Διάγραμμα 45).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των φορέων του κλάδου ανήλθε το έτος 2016 σε 39.887,90 χιλ. € με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 7.977,58 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

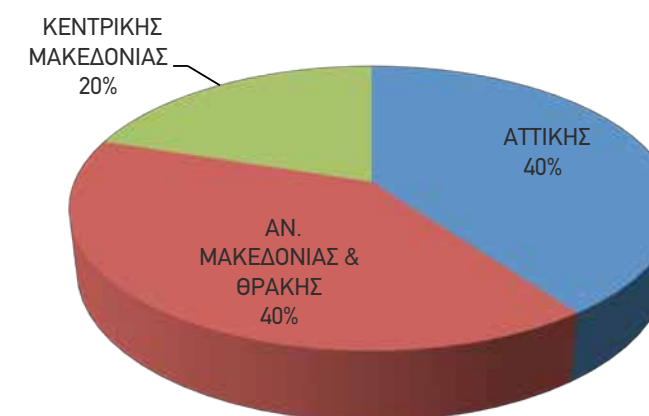
Πίνακας 64. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Παραγωγή τυροπιτών, σάντουιτς και παρόμοιων ειδών	1	20%
Παραγωγή μακαρονιών, ρυζομακάρων (noodles), κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων	1	20%
Παραγωγή αλευριών σιτηρών και φυτικών αλευριών· μειγμάτων τους	1	20%
Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων	1	20%
Παραγωγή μαρμελάδας, κομπόστας, γλυκών κουταλιού και παρόμοιων ειδών, από φρούτα και άλλους καρπούς	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Πίνακας 65. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	2	40%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2	40%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 45. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 66. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0	0	12372,44	10612000	Παραγωγή αλευριών σιτηρών και φυτικών αλευριών-μεγμάτων τους	0	20000	0	0	0
2	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0	0	3043,39	10730000	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων	-408,14	1050	0	0	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0	0	1363,5	10731000	Παραγωγή μακαρονιών, ρυζομακάρονων (noodles), κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων	-8187,25	6706	6687,85	0	0
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	0	0	1000	10392202	Παραγωγή μαρμελάδας, κομπόσας, γλυκών κουταλιού και παρόμοιων ειδών, από φρούτα και άλλους καρπούς	6,01	0	0	0	0
5	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	1	22108,57	10711101	Παραγωγή τυροπιτών, σάντουιτς και παρόμοιων ειδών	-3242,46	0	0	0	0
		1,00	1,00	39.887,90			-11.831,84	27.756,00	6.687,85	0,00	0,00

6.23 Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,05	0,65	28.237,73 €

Στον κλάδο των ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο., καθώς το 2016 δραστηριοποιήθηκαν συνολικά πέντε (5) ενεργοί φορείς, από τρεις (3) φορείς που δραστηριοποιούνταν στον κλάδο το 2015. Κύριο αντικείμενο δραστηριότητας των φορέων ήταν οι δραστηριότητες ταξιδιωτικών γραφείων (ποσοστό 40%), οι υπηρεσίες τουριστικής προβολής και ενημέρωσης επισκεπτών (ποσοστό 40%) και οι υπηρεσίες διαχειριστών περιηγήσεων (ποσοστό 40%) (βλέπε κεφάλαιο 6.23 Πίνακας 67).

Ως προς τη γεωγραφική κατανομή των ενεργών φορέων του κλάδου, παρατηρείται διασπορά των φορέων σε διαφορετικές περιφέρειες και συγκεκριμένα στις Περιφέρειες Αττικής, Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 20% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.23 Πίνακας 68 και Διάγραμμα 46).

Το έτος 2016, ο συνολικός κύκλος εργασιών στον συγκεκριμένο κλάδο αυξήθηκε σε 141.188,64 χιλ. € (αύξηση κατά 31.872 χιλ. € σε σχέση με το έτος 2015) και ο μέσος όρος ανά επιχείρηση ανήλθε σε 28.237,73 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 67. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	2	40%
Υπηρεσίες διαχειριστών περιηγήσεων	1	20%
Υπηρεσίες τουριστικής προβολής και ενημέρωσης επισκεπτών	2	40%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Πίνακας 68. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	20%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	20%
ΑΤΤΙΚΗΣ	1	20%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	20%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 46. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 69. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,26	0,26	18940,32	79901000	Υπηρεσίες τουριστικής προβολής και ενημέρωσης επισκεπτών	497,11	0,00	0,00	0,00	0
2	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0	0	550	79901000	Υπηρεσίες τουριστικής προβολής και ενημέρωσης επισκεπτών	0,00	413,00	0,00	0,00	0
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0	0	2044,29	79110000	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	-12.352,56	5.000,00	0,00	12.372,91	5000
4	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0	0	79121200	Υπηρεσίες διαχειριστών περιηγήσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0
5	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5	3	119654,03	79110000	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	0,00	357,20	0,00	7.950,00	0
		5,26	3,26	141.188,64			-11.855,45	5.770,20	0,00	20.322,91	5.000,00

6.24 Υπηρεσίες πληροφορίας

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,20	0,00	6.582,33 €

Στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας δραστηριοποιούνται συνολικά πέντε (5) ενεργοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο., όσοι δηλαδή και το έτος 2015, οι περισσότεροι εκ των οποίων (ποσοστό 60%) έχουν ως κύριο αντικείμενο δραστηριότητας τη διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο [3 φορείς], ενώ οι άλλοι δύο ενεργοί φορείς του κλάδου δραστηριοποιούνται αντίστοιχα στις δραστηριότητες πρακτορείων ειδήσεων (ποσοστό 20%) και στις δικτυακές πύλες (web portals) (ποσοστό 20%) (βλέπε κεφάλαιο 6.24 Πίνακας 70).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή, το 60% των φορέων του κλάδου δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής (3 φορείς), το 20% στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (1 φορέας) και το 20% στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (1 φορέας) (βλέπε κεφάλαιο 6.24 Πίνακας 71 και Διάγραμμα 47).

Οι φορείς του κλάδου των υπηρεσιών πληροφορίας συγκέντρωσαν το έτος 2016 συνολικές πωλήσεις ύψους 32.911,67 χιλ. € με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 6.582,33 χιλ. €, παρουσιάζοντας σημαντική κάμψη σε σχέση με το προηγούμενο έτος (κατά περίπου 50%) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

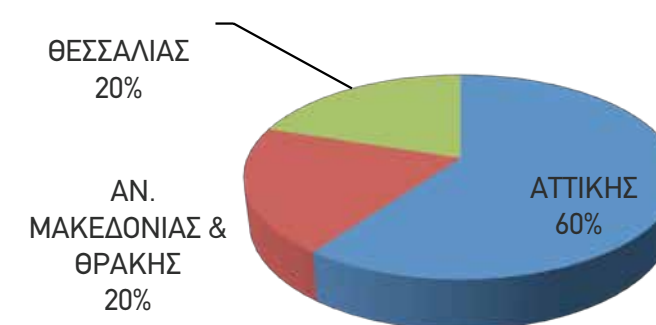
Πίνακας 70. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο	3	60%
Δραστηριότητες πρακτορείων ειδήσεων	1	20%
Δικτυακές πύλες (web portals)	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Πίνακας 71. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	3	60%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	20%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 47. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 72. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	0,00	0,00	870,16	63113000	Διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο	17,51	339,43	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	63910000	Δραστηριότητες πρακτορείων ειδήσεων	-1.736,02	0,00	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	7.450,00	63113000	Διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο	154,65	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	0,00	63120000	Δικτυακές πύλες (web portals)	0,00	1.000,00	0,00	0,00	500,00
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	24.591,51	63113000	Διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο	267,04	3.070,85	0,00	0,00	0,00
		1,00	0,00	32.911,67			-1.296,82	4.410,28	0,00	0,00	500,00

6.25 Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	0,40	0,67	28.342,50 €

Στον κλάδο «Άλλες Μεταποιητικές Δραστηριότητες» δραστηριοποιούνται συνολικά 5 ενεργοί φορείς (υπερδιπλασιάστηκαν σε σχέση με το έτος 2015), εκ των οποίων οι δύο φορείς (ποσοστό 40%) έχουν ως αντικείμενο την κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά, ενώ οι υπόλοιποι φορείς κατανέμονται ισόποσα (σε ποσοστό 20%) σε δραστηριότητες που αφορούν την κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών, την κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών και άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α. (βλέπε κεφάλαιο 6.25 Πίνακας 73).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή, οι περισσότεροι ενεργοί φορείς του κλάδου συγκεντρώνονται στην Περιφέρεια Αττικής (ποσοστό 60%), ενώ το υπόλοιπο 40% των φορέων κατανέμεται ισομερώς μεταξύ των περιφερειών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 20% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.25 Πίνακας 74 και Διάγραμμα 48).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον συγκεκριμένο κλάδο αυξήθηκε κατά 40% περίπου, το έτος 2016, φτάνοντας τις 141.712,51 χιλ. € με μέσο όρο πωλήσεων ανά επιχείρηση τις 28.342,50 χιλ. € (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 73. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά	2	40%
Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών	1	20%
Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών	1	20%
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Πίνακας 74. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	3	60%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	20%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 48. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 75. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΛΕΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	2,37	84.519,55	32131001	Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά	-155,86	0,00	0,00	0,00	10574
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	20.426,80	32131000	Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών	-28.935,19	857,50	0,00	0,00	0
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	1,00	16.445,45	32990000	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	353,25	0,00	0,00	0,00	0
4	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	1.102,21	32131001	Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά	-2.632,69	241,94	0,00	0,00	0
5	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	19.218,50	32121000	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών	531,56	1.000,00	0,00	0,00	0
		2,00	3,37	141.712,51			-30.838,93	2.099,44	0,00	0,00	10.574,00

6.26 Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,00	0,75	8.368,47 €

Στον κλάδο της «παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων» δραστηριοποιούνται συνολικά τέσσερις (4) ενεργοί φορείς Κ.Α.Ο., εκ των οποίων οι δύο (ποσοστό 50%) έχουν ως αντικείμενο τις δραστηριότητες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ενώ οι άλλοι δύο έχουν ως αντικείμενο τις υπηρεσίες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικού προγράμματος (ένας φορέας, ποσοστό 25%) και τις υπηρεσίες παραγωγής εκπαιδευτικών ταινιών (ένας φορέας, ποσοστό 25%) (βλέπε κεφάλαιο 6.26 Πίνακας 76).

Ως προς την γεωγραφική κατανομή, το 75% των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. του κλάδου δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής (3 φορείς), ενώ το υπόλοιπο 25% στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος (βλέπε κεφάλαιο 6.26 Πίνακας 77 και Διάγραμμα 49).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. του συγκεκριμένου κλάδου το έτος 2016 ανήλθε 33.473,87 χιλ. € (με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 8.368,47 χιλ. €), σημειώνοντας εντυπωσιακή πτώση σε σχέση με το έτος 2015 (συνολικός κύκλος εργασιών 280.397,87 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

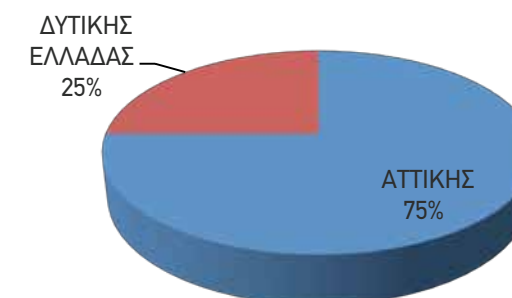
Πίνακας 76. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δραστηριότητες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων	2	50%
Υπηρεσίες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικού προγράμματος	1	25%
Υπηρεσίες παραγωγής εκπαιδευτικών ταινιών	1	25%
ΣΥΝΟΛΟ	4	100%

Πίνακας 77. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	3	75%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	25%
ΣΥΝΟΛΟ	4	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 49. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 78. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	-14,64	59111000	Υπηρεσίες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικού προγράμματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	3,00	13.128,51	59111101	Υπηρεσίες παραγωγής εκπαιδευτικών ταινιών	119,20	493,06	0,00	0,00	0,00
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00	0,00	20.360,00	59110000	Δραστηριότητες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων	0,00	2.067,29	0,00	0,00	0,00
4	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,00	0,00	0,00	59110000	Δραστηριότητες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4,00	3,00	33.473,87			119,20	2.560,35	0,00	0,00	0,00

6.27 Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	1,33	0,00	54.630,18 €

Στο κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων, αν και ο αριθμός των ενεργών φορέων παρέμεινε ο ίδιος με αυτόν του έτους 2015, δηλαδή τρεις (3) φορείς, ο συνολικός κύκλος εργασιών των φορέων αυξήθηκε σημαντικά από 68.176,35 χιλ. €, που ήταν το έτος 2015, σε 163.890,53 χιλ. € το έτος 2016 (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2). Οι δραστηριότητες των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. του κλάδου διακρίνονται σε υπηρεσίες παροχής περιβαλλοντικών συμβουλών (ποσοστό 67%) και υπηρεσίες παροχής επαγγελματικής και τεχνικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών π.δ.κ.α. (ποσοστό 33%) (βλέπε κεφάλαιο 6.27 Πίνακας 79). Όσον αφορά στην απασχόληση, στον συγκεκριμένο κλάδο παρουσιάσθηκε μικρή αύξηση στις ετήσιες μονάδες εργασίας. Συγκεκριμένα, οι 3 ΕΜΕ του έτους 2015 αυξήθηκαν σε 4 ΕΜΕ το έτος 2016.

Όσον αφορά στην γεωγραφική κατανομή, οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο., που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο, είναι ισομερώς καταμετρημένοι στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 33% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.27 Πίνακας 80 και Διάγραμμα 50).

Πίνακας 79. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπηρεσίες παροχής περιβαλλοντικών συμβουλών	2	67%
Υπηρεσίες παροχής επαγγελματικής και τεχνικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών π.δ.κ.α.	1	33%
ΣΥΝΟΛΟ	3	100%

Πίνακας 80. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1	33%
ΚΡΗΤΗΣ	1	33%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	33%
ΣΥΝΟΛΟ	3	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 50. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 81. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2,00	0,00	79.977,12	74901000	Υπηρεσίες παροχής επαγγελματικής και τεχνικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών π.δ.κ.α.	715,23	1.264,43	0,00	10.000,00	0
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	74901300	Υπηρεσίες παροχής περιβαλλοντικών συμβουλών	0,00	0,00	0,00	0,00	0
3	ΚΡΗΤΗΣ	2,00	0,00	83.913,41	74901300	Υπηρεσίες παροχής περιβαλλοντικών συμβουλών	-5.408,22	16.041,33	0,00	0,00	0
		4,00	0,00	163.890,53			-4.692,99	17.305,76	0,00	10.000,00	0,00

6.28 Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών

Μ.Ο. ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΕΜΕ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	41,00	10,00	73.475,89 €

Στο κλάδο των μεταφορών, ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τριπλασιάστηκε, από έναν (1) ενεργό φορέα που δραστηριοποιούνταν στον κλάδο το έτος 2015 σε τρεις (3) φορείς το έτος 2016. Οι δραστηριότητες των ενεργών φορέων στον συγκεκριμένο κλάδο εξειδικεύονται σε άλλες υπηρεσίες οδικών μεταφορών εμπορευμάτων, άλλες υπηρεσίες ειδικού σκοπού τακτικής οδικής μεταφοράς επιβατών και υπηρεσίες οδικής μεταφοράς επιβατών για περιήγηση σε αξιοθέατα (ποσοστό 33% έκαστη) (βλέπε κεφάλαιο 6.28 Πίνακας 82). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. του κλάδου των μεταφορών καταγράφηκαν 41 ΕΜΕ εκ των οποίων οι 10 ΕΜΕ ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2)

Σχετικά με την γεωγραφική κατανομή, το 67% των ενεργών φορέων δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Αττικής (2 φορείς), ενώ το 33% των φορέων δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (1 φορέας) (βλέπε κεφάλαιο 6.28 Πίνακας 83 και Διάγραμμα 51).

Ο συνολικός κύκλος εργασιών των φορέων του κλάδου των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών ανήλθε το έτος 2016 σε 220.427,66 χιλ. € (με μέσο όρο ανά επιχείρηση τις 73.475,89 χιλ. €) (βλέπε κεφάλαιο 6.1 Πίνακας 2 και Πίνακας 3), δηλαδή δεκαπλασιάστηκε σε σχέση με το έτος 2015 (το έτος 2015 ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου ανήλθε σε μόλις 21.714,18 χιλ. €).

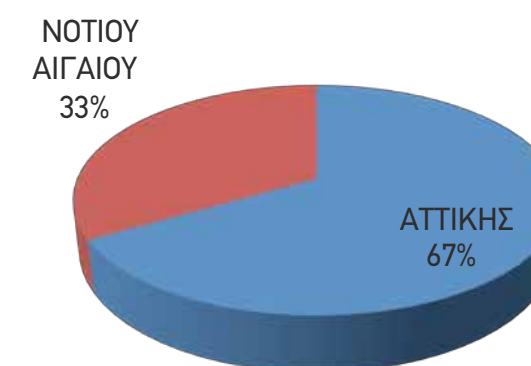
Πίνακας 82. Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άλλες υπηρεσίες οδικών μεταφορών εμπορευμάτων	1	33%
Άλλες υπηρεσίες ειδικού σκοπού τακτικής οδικής μεταφοράς επιβατών	1	33%
Υπηρεσίες οδικής μεταφοράς επιβατών για περιήγηση σε αξιοθέατα	1	33%
ΣΥΝΟΛΟ	3	100%

Πίνακας 83. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	2	67%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	33%
ΣΥΝΟΛΟ	3	100%

Περιφερειακή Κατανομή

Διάγραμμα 51. Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών στις περιφέρειες της χώρας

Πίνακας 84. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΛΑΔΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΤΑ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΠΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	17,00	10,00	39.650,84	49411900	Άλλες υπηρεσίες οδικών μεταφορών εμπορευμάτων	4.619,86	3.670,00	0,00	17.693,14	
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	21.376,27	49393200	Υπηρεσίες οδικής μεταφοράς επιβατών για περιήγηση σε αξιοθέατα	1.317,79	0,00	0,00	0,00	0
3	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	24,00	0,00	159.400,55	49391300	Άλλες υπηρεσίες ειδικού σκοπού τακτικής οδικής μεταφοράς επιβατών	737,49	1.977,06	0,00	0,00	0
		41,00	10,00	220.427,66			6.675,14	5.647,06	0,00	17.693,14	0,00

6.29 Λοιπές δραστηριότητες

Στις λοιπές δραστηριότητες, παρουσιάζονται σε πίνακα τα αριθμητικά στοιχεία (αριθμός φορέων, ΕΜΕ, ΕΜΕ ευάλωτων ομάδων, κύκλος εργασιών κ.λ.π.) των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους, είτε τα οικονομικά μεγέθη των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο είναι ιδιαίτερα μικρά, είτε δραστηριοποιείται περιορισμένος αριθμός ενεργών φορέων (ίσος ή μικρότερος του 3) (βλέπε κεφάλαιο 6.29 Πίνακας 85). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι πολλοί τομείς οικονομικής δραστηριότητας, οι οποίοι στην Ετήσια Έκθεση 2017 της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας είχαν ταξινομηθεί στις λοιπές δραστηριότητες, λόγω πολύ μικρού μεγέθους ή περιορισμένου αριθμού φορέων, στην παρούσα Ετήσια Έκθεση εμφανίζουν αύξηση τόσο στα οικονομικά τους μεγέθη, όσο και στον αριθμό των φορέων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς (οι συγκεκριμένοι τομείς έχουν ήδη παρουσιαστεί πιο πάνω). Ενδεικτικά αναφέρονται ο τομέας της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης της διαφήμισης και έρευνας αγοράς, της φυτικής και ζωικής παραγωγής, των αθλητικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών, κ.λ.π. Το συγκεκριμένο γεγονός θα μπορούσε να θεωρηθεί ενδεικτικό της διαρκούς ανάπτυξης που εμφανίζει το πεδίο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Πίνακας 85. Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται σε λοιπές δραστηριότητες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Κατασκευή ειδών ένδυσης	1	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	14139905	Κατασκευή γυναικείων ενδυμάτων με σύστημα φασόν, χωρίς εργαστήριο (οικοτεχνία)	-366,39	0,00	0,00	0,00	0,00
	2	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.372,00	14191101	Κατασκευή βρεφικών βαπτιστικών ενδυμάτων, πλεκτών ή κροσέ	52,50	0,00	0,00	0,00	0,00
	3	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	18.568,60	14143000	Κατασκευή «T-shirt» και φανελακιών κάθε είδους, πλεκτών ή κροσέ	2.580,15	279,84	0,00	10.000,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	19.940,60			2.266,26	279,84	0,00	10.000,00	0,00

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	5.542,08	20413000	Παραγωγή σαπουνιού, παρασκευασμάτων πλύσης και καθαρισμού	5.086,09	0,00	0,00	7.177,97	0,00
	2	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,00	0,00	0,00	20413100	Παραγωγή σαπουνιού και επιφανειοδραστικών οργανικών προϊόντων και παρασκευασμάτων που χρησιμοποιούνται ως σαπούνι: χαρτιού, βατών, πηλμάτων (τσοκών) και μη υφασμένων υφασμάτων, εμποτισμένων, επικρισμένων ή καλυμμένων με σαπούνι ή απορρυπαντικά	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	5.542,08			5.086,09	0,00	0,00	7.177,97	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	4.483,10	43321006	Εργασίες τοποθέτησης μεταλλικών κουφωμάτων	-3.847,62	0,00	0,00	0,00	0,00
	2	ΑΤΤΙΚΗΣ	14,00	0,00	36.921,65	43391100	Εργασίες κατασκευών διακόσμησης	-1.062,37	10.789,66	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			14,00	0,00	41.404,75			-4.909,99	10.789,66	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1	ΚΡΗΤΗΣ	2,00	2,00	5.645,82	68321101	Υπηρεσίες διαχείρισης κτιρίων πολυκατοικιών	-4.961,45	0,00	0,00	0,00	0,00
	2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	68311100	Υπηρεσίες πώλησης κτιρίων κατοικιών και γης για ανέγερση κτιρίων κατοικιών, βάσει αμοιβής ή σύμβασης, εκτός από τις ιδιοκτησίες χρονομεριστικής μίσθωσης	813,27	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			2,00	2,00	5.645,82			-4.148,18	0,00	0,00	0,00	0,00

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	3,00	32.204,60	69200000	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου- παροχή φορολογικών συμβουλών	-3350,29	0,00	0,00	0,00	0,00
	2	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,00	3,00	32.204,60	69200000	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου- παροχή φορολογικών συμβουλών	-3350,29	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			6,00	6,00	64.409,20			-6.700,58	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	1	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5,00	5,00	9.272,08	91021000	Υπηρεσίες λειτουργίας μουσείων	-431,78	0,00	0,00	0,00	0,00
	2	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0,00	0,00	250,00	91031001	Υπηρεσίες επίσκεψης αρχαιολογικών και άλλων ιστορικών χώρων και κτιρίων	67,85	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			5,00	5,00	9.522,08			-363,93	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα- κατασκευή ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	0,00	16290000	Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο- κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Εκτιπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	6.523,60	18140000	Βιβλιοδετικές και συναφείς δραστηριότητες	0,00	4.000,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	6.523,60			0,00	4.000,00	0,00	0,00	0,00

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	1	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,00	0,00	266,94	23410000	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών	-2.025,78	1.777,10	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	266,94			-2.025,78	1.777,10	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Κατασκευή επίπλων	1	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,00	0,00	22.429,58	31021001	Κατασκευή ξύλινων επίπλων κουζίνας, από μονάδα που απασχολεί μέχρι και δύο εργάτες	1.511,30	1.675,79	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	22.429,58			1.511,30	1.675,79	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	16,00	16,00	62.529,56	53201100	Υπηρεσίες ταχυμεταφορών πολλαπλής φύσης	3.275,77	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			16,00	16,00	62.529,56			3.275,77	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,00	0,00	0,00	66221002	Υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου, με επαγγελματική εγκατάσταση	-14.678,66	0,00	0,00	6.264,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			2,00	0,00	0,00			-14.678,66	0,00	0,00	6.264,00	0,00

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	2.990,54	77211008	Υπηρεσίες ενοικίασης ποδηλάτων	-2.345,50	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	2.990,54			-2.345,50	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (ΕΜΕ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΚΑΔ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΙΣΡΟΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ - ΖΗΜΙΑ	ΑΞΙΑ ΠΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ	ΔΑΝΕΙΑ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,00	0,00	1.138,32	95241000	Υπηρεσίες επισκευής επιπλών και ειδών οικιακής διακόσμησης	-2.102,43	846,77	5.000,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			0,00	0,00	1.138,32			-2.102,43	846,77	5.000,00	0,00	0,00

A large, stylized number '7' in a dark purple color. The number is composed of solid shapes, with a small square at the bottom right of the vertical stroke.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.

ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΗΣ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ
ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.

7.1 Έρευνα - Μελέτη για το οικοσύστημα Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα

Η «Έκθεση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Ελλάδα» αποτελεί μέρος του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Τεχνική Βοήθεια για την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα», τη διαχείριση του οποίου έχει το Βρετανικό Συμβούλιο. Ο γενικός στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος τεχνικής βοήθειας είναι: «Η ενίσχυση των ενδιαφερομένων φορέων στην Ελλάδα προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι ισχυρές υποστηρικτικές δομές που απαιτούνται για την ανάπτυξη ενός διευρυμένου και επιτυχημένου τομέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.)». Δικαιούχος του προγράμματος είναι το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η έρευνα διεξήχθη σε 1.265 φορείς, εκ των οποίων 251 απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (από αυτούς οι 228 έχουν νομική υπόσταση και, εξ αυτών, οι 175 είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνική Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης). Τα ποσοτικά αυτά στοιχεία εμπλουτίστηκαν από συνεντεύξεις με ομάδες εστίασης και εμπλεκόμενους φορείς.

Σκοπός της έρευνας ήταν να αποτυπωθεί η άποψη του ίδιου του οικοσυστήματος σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και τις συνθήκες ανάπτυξης του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα, τα εμπόδια και τις ευκαιρίες, αλλά και τις προτεραιότητες που οι ίδιοι φορείς θέτουν. Τα συμπεράσματα της έρευνας, σε συνδυασμό με τα στοιχεία τα οποία αποτυπώνονται στη συγκεκριμένη Έκθεση, αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο για την Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο., προκειμένου να κατανοήσει τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα κατά τον σχεδιασμό πρωτοβουλιών και πολιτικών στήριξης του εν λόγω τομέα. Μπορεί, επίσης, να φανεί χρήσιμο εργαλείο σε όλους όσους θέλουν να υποστηρίξουν τους φορείς της Κ.Α.Λ.Ο. και φυσικά, στους ίδιους τους φορείς της Κ.Α.Λ.Ο.

Η έρευνα αποκαλύπτει μια νέα, σύγχρονη δυναμική του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. - αν και η ευρύτερη κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία έχει βαθιές ρίζες και ιστορία στη χώρα μας - με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης, ισχυροποίησης του κοινωνικού κεφαλαίου και διεύρυνσης του κοινωνικού, πολιτισμικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου που παράγει.

Οι φορείς της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα επιδιώκουν να συμβάλλουν δυναμικά στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις σημαντικότερες προκλήσεις της χώρας, όπως η φτώχεια και η ανεργία, αλλά και να αναδείξουν και να προωθήσουν ένα εναλλακτικό οικονομικό μοντέλο.

Από τα σημαντικά ευρήματα της έρευνας είναι, επίσης, η ποικιλία όχι μόνο στη μορφή, αλλά και στους κοινωνικούς στόχους και στους τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Σύμφωνα με την έρευνα, οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο., πέρα από τα κοινά χαρακτηριστικά και ομοιότητες που παρουσιάζουν, διαφοροποιούνται σε θέματα που αφορούν στις προτεραιότητες που θέτουν και στους τρόπους δικτύωσής τους, στις ανάγκες και στα εμπόδια που οι ίδιοι θωρούν κρίσιμα, αλλά και στις προτάσεις αντιμετώπισής τους.

Η έρευνα ανέδειξε, επίσης, την άποψη των φορέων, που συμμετείχαν σ' αυτήν, ότι δεν υπάρχει εξειδικευμένη υποστήριξη, απουσιάζουν τα δίκτυα σε επιμέρους γεωγραφικές περιοχές και απουσιάζει και ένα εθνικό δίκτυο, που θα μπορούσε να βοηθήσει στη συγκρότηση μιας ισχυρότερης και αποτελεσματικότερης εκπροσώπησης του κινήματος.

Οι φορείς αναφέρουν, επίσης, συγκεκριμένες αδυναμίες στο οικοσύστημα, που σχετίζονται με την κοινωνική αξία (και τη μέτρησή της) και τις κατάλληλες μορφές χρηματοδότησης για τους φορείς σε διαφορετικά στάδια του έργου και της δραστηριότητάς τους.

Όσοι ανταποκρίθηκαν στη διαδικτυακή έρευνα και συμμετείχαν στην έρευνα πεδίου έχουν ισχυρή πεποίθηση ότι η Κ.Α.Λ.Ο. μπορεί να επεκταθεί σε σημαντικό βαθμό τα επόμενα χρόνια. Οι συγκεκριμένοι φορείς έχουν συγκεκριμένες ιδέες σχετικά με το πώς αυτό μπορεί να καταστεί δυνατό: να διευκολυνθούν και να υποστηριχθούν από την πολιτεία, είτε μέσα από την ανάπτυξη δεξιοτήτων, τους εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης και την απλοποιημένη και πιο ευέλικτη νομοθεσία, είτε μέσα από την προάσπιση του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. έναντι τρίτων.

Βάσει των ευρημάτων, η έκθεση καταλήγει σε μια επισκόπηση προκλήσεων και συστάσεων για την ανάπτυξη του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα μέσω της δημιουργίας ενός αποτελεσματικού και ευνοϊκού περιβάλλοντος. Αυτές επικεντρώνονται σε τέσσερις βασικούς τομείς:

- ευαισθητοποίηση και προώθηση,
- χρηματοδότηση,
- κατάρτιση, εκπαίδευση και δεξιότητες και
- νομοθεσία και κανονιστικές διατάξεις.

Η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο. συνεργάστηκε με την ερευνητική ομάδα στο πλαίσιο της παρουσίασης των ευρημάτων - συμπερασμάτων, τα οποία θεωρούνται ιδιαίτερα χρήσιμα, δεδομένου ότι μέσα από την έρευνα αυτή διαφαίνονται οι απόψεις του ίδιου του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. και των πολιτών που συμμετέχουν ενεργά σ' αυτό.

Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη μελέτη είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας Κ.Α.Λ.Ο. (www.kalo.gov.gr).

7.2 Διαρκής παρακολούθηση του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο.

Ο σχεδιασμός, η διαμόρφωση και η υλοποίηση στοχευμένων πολιτικών για την εξέλιξη και ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. στη χώρα μας προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, τη διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση της εκάστοτε υφιστάμενης κατάστασης μέσω έγκυρων μεθόδων και εργαλείων. Ειδικότερα, στην παρούσα περίοδο, όπου η Κ.Α.Λ.Ο. συνιστά ένα νέο πεδίο, η διαρκής παρακολούθηση μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην αξιολόγηση, στη βελτίωση αλλά και στη θεσμική και λειτουργική ολοκλήρωση των εφαρμοσμένων πολιτικών. Παράλληλα, μπορεί να αποτελέσει βασικό εργαλείο παρακολούθησης και συγκριτικής ανάλυσης του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα, σε σχέση με την ανάπτυξη αντίστοιχων οικοσυστημάτων στην Ευρώπη, καθώς και σημαντικό βοήθημα για την εναρμόνιση της ελληνικής με την ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της Κ.Α.Λ.Ο.

Στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης, που προαναφέρθηκε, εκπονήθηκε σχετική ειδική μελέτη για τη διαρκή παρακολούθηση του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. Η μελέτη αυτή, αφορά στην παροχή μιας εξειδικευμένης μεθοδολογίας για τη διαρκή παρακολούθηση του οικοσυστήματος στην Ελλάδα και καλύπτει (ή περιλαμβάνει):

- Τη δόμηση και ανάπτυξη μεθοδολογίας εναρμονισμένης (ή λαμβάνοντας υπόψη) στα χαρακτηριστικά του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα, καθώς και στις δυνατότητες αξιοποίησης δεδομένων από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., το οποίο τηρεί η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας,
- Προτάσεις για τη χρήση και τον τρόπο διάδοσης των αποτελεσμάτων της συνεχούς παρακολούθησης του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. με στόχο, τόσο την ενημέρωση των πολιτών, όσο και τη διαμόρφωση πολιτικών.

Για την καλύτερη ανάλυση, συγκριτική παρουσίαση και εν γένει την αποτύπωση των δεδομένων,

το σύνολο των στελεχών της Ειδικής Γραμματείας παρακολούθησε τριήμερο σεμινάριο για τη χρήση του ψηφιακού εργαλείου Microsoft-Power BI Desktop.

Το Microsoft-Power BI Desktop είναι μια δωρεάν ασφαλής υπηρεσία (cloud business intelligence), η οποία παρέχει σε μη εξειδικευμένους χρήστες εύελικτα εργαλεία για τη συγκέντρωση, ανάλυση, οπτικοποίηση και ανταλλαγή δεδομένων. Η συγκεκριμένη υπηρεσία συνδέεται με εκατοντάδες πηγές δεδομένων με απλοποιημένη διαδικασία προετοιμασίας και δυνατότητα ad hoc ανάλυσης.

8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ Κ.Α.Λ.Ο. 2017-2023

8.1 ΕΣΠΑ 2014 – 2020

8.1.1 Οι διαθέσιμοι πόροι του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ΚΑΛΟ

Οι πόροι που διατίθενται για την ανάπτυξη του Τομέα Κ.Α.Λ.Ο. προέρχονται κατά κύριο λόγο από το **ΕΣΠΑ 2014 – 2020** και συγκεκριμένα από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ΕΠΑνΕΚ και ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ, καθώς και τα δεκατρία Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Το σύνολο των πόρων ανέρχεται στο ποσό των 164.512.107,00 εκ. € και είναι κατανομημένοι ως εξής:

Πίνακας 86. Προϋπολογισμός των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για τον Τομέα της Κ.Α.Λ.Ο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Διαθέσιμος Προϋπολογισμός
Τομεακό ΕΠΑΝΕΚ	25.000.000,00€
Τομεακό ΕΠΑΝΑΔ	57.322.635,00€
ΠΕΠ	82.189.472,00€
Σύνολο	164.512.107,00€

Όσον αφορά στα παραπάνω επιχειρησιακά προγράμματα:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία: ΕΠΑνΕΚ

Γενικά

Το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ) αποτελεί ένα από τα επτά τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014 -2020. Το ΕΠΑνΕΚ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της χώρας και διαθέτει προϋπολογισμό 4,92 δις ευρώ δημόσιας δαπάνης. Κεντρικός στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Το ΕΠΑνΕΚ δομείται στους παρακάτω βασικούς Άξονες Προτεραιότητας:

- «Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες» συνολικού προϋπολογισμού 2.506,8 εκ. ευρώ

- «Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις» συνολικού προϋπολογισμού 849,9 εκ. ευρώ
- «Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας» συνολικού προϋπολογισμού 1.463,9 εκ. ευρώ
- «Τεχνική Συνδρομή ΕΤΠΑ» συνολικού προϋπολογισμού 79,5 εκ. ευρώ
- «Τεχνική Συνδρομή ΕΚΤ» συνολικού προϋπολογισμού 16 εκ. ευρώ

ΕΠΑνΕΚ και Κ.Α.Λ.Ο.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 1 «**Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες**» και ειδικότερα στο Θεματικό Στόχο 3 «**Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων**», Επενδυτική Προτεραιότητα 3c «**Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών**», προβλέπεται η **Δράση 01-3c-1.4-09 «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας υφιστάμενων και νεοϊδρυόμενων Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.)**». Η δράση αφορά στην υλοποίηση βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων από Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που θα σχεδιαστούν με γνώμονα τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Τα επιχειρηματικά σχέδια μπορούν να αφορούν στην:

- απόκτηση απαραίτητου εξοπλισμού ή/και λήψη απαραίτητων υπηρεσιών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου
- στοχευμένη ενίσχυση αναγκών διασφάλισης ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων
- κάλυψη μέρους του μισθολογικού κόστους για τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (συμπεριλαμβανομένων μελών της ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.).

Λαμβάνοντας υπόψη την τεχνογνωσία που διαθέτει το ΕΠΑνΕΚ στην αξιοποίηση πόρων για ανάπτυξη Χρηματοδοτικών Εργαλείων, καθώς και την αναγκαιότητα περιφερειακής εξειδίκευσης των διατιθέμενων πόρων επιχορηγήσεων, **κρίθηκε σκόπιμο η εξειδίκευση των πόρων του ΕΠΑΝΕΚ να μεταφερθεί σε δράσεις Χρηματοδοτικών Εργαλείων.**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Δια Βίου Μάθηση: ΕΠΑνΑΔ – ΔΒΜ

Γενικά

Το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Δια Βίου Μάθηση (ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ) αποτελεί κι αυτό ένα από τα επτά τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2014 - 2020 και έχει ως στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας με εστίαση στη δημιουργία ποιοτικών δυνατοτήτων εκπαίδευσης, αναβάθμισης δεξιοτήτων και βιώσιμης απασχόλησης για όλους, και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ωφελούμενοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι τόσο οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι, όσο και οι άνεργοι, καθώς και οι ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και οι ωφελούμενοι παρεμβάσεων υγείας. Το ΕΠΑνΑΔ – ΔΒΜ διαρθρώνεται σε δώδεκα Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι περιλαμβάνουν δράσεις απόλυτα εναρμονισμένες με τους Θεματικούς Στόχους 8, 9 και 10 του Κανονισμού ΕΚΤ για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Οι Άξονες Προτεραιότητας χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Άξονες Προτεραιότητας ευθύνης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΑΠ 1, 2, 3, 4, 5),
- Άξονες Προτεραιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΑΠ 6, 7, 8, 9)
- Άξονες Προτεραιότητας Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΑΠ 10, 11, 12)

ΕΠΑνΑΔ – ΔΒΜ και Κ.Α.Λ.Ο.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 2 «Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού» στοχεύει στην αντιμετώπιση της ανεργίας, στην αύξηση της απασχόλησης, στην ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και στη δημιουργία νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας με έμφαση σε τομείς που η χώρα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, κυρίως για τις ομάδες εκείνες του πληθυσμού που εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, γυναίκες, άνεργοι με χαμηλά τυπικά προσόντα, άνεργοι 30-44 ετών).

Επίσης, υποστηρίζει δράσεις για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας, μέσω κυρίως της ενίσχυσης ή και ανάπτυξης και προώθησης της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων/μέτρων στήριξης των δικαιούχων της πιλοτικής εφαρμογής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος για την βελτίωση των προοπτικών/ευκαιριών ένταξης ή/και επανένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 2 εντάσσεται η Επενδυτική προτεραιότητα «9.ν Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομία, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση». Ο Ειδικός Στόχος 1 της συγκεκριμένης Επενδυτικής προτεραιότητας προβλέπει την «Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας». Ενδεικτικές παρεμβάσεις, που είχαν προβλεφθεί κατά τη σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ήταν η δημιουργία Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των κοινωνικών επιχειρήσεων (εμπροσθοβαρής υλοποίηση), καθώς και η ενίσχυση για την έναρξη δραστηριότητας και τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων ή/και με την αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Με την με αριθ. 13345/25-07-2017 (ΦΕΚ 2813/Β/10-08-2017) Απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, όπως αυτή τροποποιήθηκε από τη με αριθ. 16297/17-11-2017 (ΦΕΚ 4568/Β/27-12-2017) όμοια Απόφαση, ορίζεται ως Ενδιάμεσος Φορέας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020, η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέα Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας», ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ.

Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι δεκατρία, όσες και οι περιφέρειες της χώρας. Οι πόροι που διατίθενται από τα ΠΕΠ για τις δράσεις της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας περνάνε μέσα από την επενδυτική προτεραιότητα 9.ν «Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομία, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση» και παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, ανά περιφέρεια.

Πίνακας 87. Προϋπολογισμοί των ΠΕΠ διαθέσιμοι για την Επενδυτική Προτεραιότητα 9v

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΕΠ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 9v		
A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	Ανατολική Μακεδονία Θράκη	6.843.146,00 €
2	Κεντρική Μακεδονία	5.062.500,00 €
3	Δυτική Μακεδονία	2.045.975,00 €
4	Ήπειρος	2.195.913,00 €
5	Θεσσαλία	6.339.963,00 €
6	Στερεά Ελλάδα	6.177.357,00 €
7	Δυτική Ελλάδα	7.000.000,00 €
8	Πελοπόννησος	6.250.000,00 €
9	Ιόνιο	3.800.000,00 €
10	Αττική	27.367.168,00 €
11	Βόρειο Αιγαίο	2.031.250,00 €
12	Νότιο Αιγαίο	4.076.200,00 €
13	Κρήτη	3.000.000,00 €
	ΣΥΝΟΛΟ	82.189.472,00 €

8.1.2 Οι δράσεις στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-202 για την ΚΑΛΟ

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 οι διαθέσιμοι πόροι των επιχειρησιακών προγραμμάτων εξειδικεύτηκαν σε συγκεκριμένες δράσεις/είδη ενίσχυσης και αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 88. Εξειδίκευση στα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2017-2020 μέχρι 2018

ΕΠ	Είδος ενίσχυσης / Προϋπολογισμός			Σύνολο
	Υποστήριξη	Άμεσες Επιχορηγήσεις	Χρηματοδοτικά Εργαλεία	
ΕΠΑΝΕΚ	-	25.000.000,00€	-	25.000.000,00
ΕΠΑΝΑΔ	29.445.981,00	27.876.654,00	-	57.322.635,00
ΠΕΠ	21.657.003,50€	38.875.465,00	21.657.003,50€	82.189.472,00€
ΣΥΝΟΛΟ	51.102.984,50	66.752.119,00	46.657.003,50€	164.512.107,00€¹

Βάσει του παραπάνω πίνακα, οι δράσεις για την Κ.ΑΛ.Ο. κατηγοριοποιούνται σε τρεις (3) Πυλώνες, οι οποίοι περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια.

Πυλώνας I: Δράσεις ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η παραδοχή πως στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. παρατηρούνται διάσπαρτες προσπάθειες από μεμονωμένες μονάδες - χωρίς συντονισμό και διαρκή υποστήριξη από το κράτος – και, ταυτόχρονα, υπάρχουν προσπάθειες να παρεισφρήσουν στο πεδίο φορείς, οι οποίοι δεν έχουν πάντα ως πρώτο μέλημα την ανάπτυξη του τομέα, αλλά κυρίως επιδιώκουν την εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων, δημιούργησε την ανάγκη ανάληψης δράσεων, οι οποίες θα στηρίξουν και θα οριοθετήσουν το χώρο. Ο χώρος αυτός, αν και σε πρώιμο στάδιο ακόμα, εμφανίζει έντονο ενδιαφέρον και κινητοποίηση για τη δημιουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε όλη την επικράτεια. Παράλληλα, είναι επιτακτική η ανάγκη το πεδίο να διαμορφωθεί στη βάση συγκεκριμένων αρχών με ευδιάκριτη κοινωνική στόχευση και χωρίς στρεβλώσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάστηκαν οι δράσεις υποστήριξης. Οι δράσεις αυτές χωρίζονται σε δύο φάσεις.

¹ Προκειμένου να γίνει ορθολογική κατανομή των διατιθέμενων πόρων στους τρεις πυλώνες δηλαδή: (α) Υποστήριξη ανάπτυξης του οικοσυστήματος του Τομέα Κ.ΑΛ.Ο., (β) Άμεσες Επιχορηγήσεις στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και (γ) Διάθεση Χρηματοδοτικών Εργαλείων για την ανάπτυξη του Τομέα Κ.ΑΛ.Ο., χρησιμοποιήθηκε αρχικά το σχήμα: Υποστήριξη 30%, Άμεσες επιχορηγήσεις 40% και Χρηματοδοτικά εργαλεία 30%, το οποίο εν συνεχεία διαφοροποιήθηκε ελαφρώς και προσαρμόστηκε στις απαιτήσεις των προγραμμάτων.

1^η Φάση ανάπτυξης φορέων υποστήριξης Κ.ΑΛ.Ο.

Στην πρώτη φάση προβλέπεται η χρηματοδότηση **89 Φορέων** Κ.ΑΛ.Ο., όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 3 του ν.4430/2016, για τη συγκρότηση και λειτουργία Κέντρων Στήριξης. **Τα Κέντρα Στήριξης θα χωροθετηθούν σε όλη την ελληνική επικράτεια και θα χρηματοδοτηθούν κατά 100% με ποσά έως και 127.000,00€ για 30 μήνες.**

Οι υποψήφιοι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται στον Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας (ΚΑΔ) 70.2 «Δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης» (πλην των 70.22.12.04 έως και 70.22.12.09, 70.22.12.11 και 70.22.30.01 έως και 70.22.30.03.) και κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης να πληρούν σωρευτικά μία σειρά όρων και προϋποθέσεων συμμετοχής οι οποίες αναλυτικά περιγράφονται στην πρόσκληση.

Σκοπός της δράσης είναι η υποστήριξη της ανάπτυξης του θεσμού της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, με πρώτο βήμα τη σύσταση από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. των Κέντρων Στήριξης, που θα λειτουργήσουν ως «σημεία ενημέρωσης» για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, ως δομές συμβουλευτικής υποστήριξης κοινωνικών επιχειρηματιών και υποψήφιων κοινωνικών επιχειρηματιών και ως δομές υποστήριξης της δημιουργίας και ανάπτυξης άλλων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Ειδικότερα, προβλέπονται δύο δέσμες ενεργειών:

Δράσεις Α' Δέσμης Ενεργειών:

Η πρώτη δέσμη ενεργειών αφορά σε υπηρεσίες δημοσιότητας που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.ΑΛ.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες ή ομάδες επιχειρηματιών (μη νομικά πρόσωπα). Οι δράσεις αυτές στοχεύουν στη διάχυση της ιδέας της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της παροχής γενικής πληροφόρησης στους πολίτες για τις δυνατότητες που παρέχονται από την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:

- Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης στο χώρο του Κέντρου τουλάχιστον στις παρακάτω ενότητες:
  - (α) Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.),
  - (β) Θεσμικό και Κανονιστικό Πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο.,
  - (γ) Πλεονεκτήματα / Υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.,

(δ) Πηγές χρηματοδότησης,

(ε) Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο.,

(στ) Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)

- Διάθεση του όποιου ενημερωτικού υλικού για την Κ.ΑΛ.Ο. εκδοθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Υλοποίηση ενεργειών δημοσιότητας/ενημέρωσης, καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, για θέματα Κ.ΑΛ.Ο. μέσω των ακόλουθων κατηγοριών ενεργειών:
  - Διοργάνωση ημερίδων
  - Συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ.
  - Διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων
  - Εκδηλώσεις παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών

Δράσεις Β' Δέσμης Ενεργειών:

Η δεύτερη δέσμη ενεργειών αφορά σε υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής σε υφιστάμενους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:

- Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης,
- Υποστήριξη στη δημιουργία Marketing plan,
- Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Μέσω της πράξης δύναται να καλυφθούν δαπάνες για λειτουργικά έξοδα, αμοιβές τρίτων, δαπάνες μισθοδοσίας, δαπάνες προβολής-δημοσιότητας και δικτύωσης, δαπάνες για χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/λογισμικού, δαπάνες διαμόρφωσης χώρου μικρής κλίμακας και δαπάνες μετακινήσεων των στελεχών των Κέντρων Στήριξης.

Για την επιτυχή υλοποίηση των δράσεων προβλέπεται η δυνατότητα των Κέντρων Στήριξης να λαμβάνουν υπηρεσίες από άλλους φορείς ή/και φυσικά πρόσωπα παροχής υπηρεσιών κλασικής επιχειρηματικής συμβουλευτικής. Επιπροσθέτως, προβλέπεται η παροχή σχετικής επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, προς τα στελέχη των Κέντρων Στήριξης, από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθώς και η τροφοδότησή τους με εργαλεία συμβουλευτικής, οδηγούς, μεθοδολογίες, έντυπα, κ.λ.π.

Χρηματοδότηση της Πράξης

Για την υλοποίηση της πρώτης φάσης των δράσεων Υποστήριξης του Πυλώνα Ι προβλέπεται η αξιοποίηση των πόρων του ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ ύψους **11.303.000,00€**.

Η κατανομή των πόρων ανά Περιφερειακή Ενότητα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4. Κατανομή των πόρων του ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ ανά ΠΕΠ για την χρηματοδότηση της πρώτης φάσης των δράσεων Υποστήριξης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	635.000,00 €
Κεντρική Μακεδονία	1.270.000,00 €
Ήπειρος	635.000,00 €
Θεσσαλία	889.000,00 €
Δυτική Ελλάδα	635.000,00 €
Δυτική Μακεδονία	381.000,00 €
Ιόνιο	508.000,00 €
Πελοπόννησος	635.000,00 €
Βόρειο Αιγαίο	635.000,00 €
Κρήτη	635.000,00 €
Αττική	2.540.000,00 €
Στερεά Ελλάδα	635.000,00 €
Νότιο Αιγαίο	1.270.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	11.303.000,00 €

Η πρόσκληση για τα Κέντρα Στήριξης με προϋπολογισμό 11.303.000,00€ δημοσιεύτηκε με την υπ' αριθμ. 4304/31.07.18 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης «Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης πράξεων για τη δράση «Κέντρα Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» του ΕΠ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», ΕΣΠΑ 2014-2020.»(ΦΕΚ 3195/Β/2.08.2018). Έχει αναρτηθεί στις ιστοσελίδες της ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔ_ΕΔΒΜ <http://www.edulll.gr>, του ΕΣΠΑ www.espa.gr, του ΕΦ www.ey-ekt.gr, του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης www.yrakr.gr και του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης www.mindev.gov.gr.

Η υποβολή των αιτήσεων χρηματοδότησης πραγματοποιείται ηλεκτρονικά μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (www.ependyseis.gr/mis)

2^η Φάση ανάπτυξης φορέων υποστήριξης Κ.Α.Ο.

Σε δεύτερη φάση, προβλέπεται η σύσταση ενώσεων φορέων Κ.Α.Ο., μία (1) τουλάχιστον ανά Περιφέρεια, που θα έχουν ως μέλη τους Φορείς – Κέντρα Στήριξης της πρώτης φάσης και θα έχουν ως σκοπό:

1. τη διαμόρφωση κατευθύνσεων παραγωγικής στόχευσης των υπό δημιουργία επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας σε συνεργασία με ερευνητικούς φορείς, επιμελητήρια και δημόσιους φορείς, σε συνδυασμό πάντα με διαγνωσμένες κοινωνικές ανάγκες (ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφερειακές στρατηγικές για την κοινωνική ένταξη και η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης σε κάθε περιφέρεια),
2. την ενημέρωση-πληροφόρηση των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα (π.χ. Δ.Ο.Υ., Ι.Κ.Α., Ο.Α.Ε.Δ., Ο.Τ.Α.), επιδιώκοντας τη διευκόλυνση της δημιουργίας και ανάπτυξης επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας,
3. την παροχή υπηρεσιών θερμοκοιτίδας που θα προσφέρουν κοινή επιχειρηματική έδρα ή/και συμβουλευτική στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, κοινή διοικητική, νομική και λογιστική υποστήριξη, εξειδικευμένες υπηρεσίες επιχειρηματικής συμβουλευτικής ή μέρος αυτών,
4. άλλες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας με βάση τις ανάγκες που θα προκύψουν και θα αναδείξει το τοπικό οικοσύστημα Κ.Α.Ο. (π.χ. προώθηση των εξαγωγών).

Χρηματοδότηση της Πράξης

Για την υλοποίηση των δράσεων της δεύτερης φάσης Υποστήριξης του Πυλώνα Ι προβλέπεται η αξιοποίηση πόρων τόσο από ΕΠΑνΑΔ-ΔΒΜ, όσο και από τα ΠΕΠ. Ενδεικτικά, οι προϋπολογισμοί μπορούν να καταμετρηθούν ως εξής:

Πίνακας 89. Προϋπολογισμός ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στη 2^η φάση των δράσεων υποστήριξης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Δράσεις Υποστήριξης 2 ^η Φάση
ΕΠΑνΑΔ	29.445.981,00
ΠΕΠ	21.657.003,50€
ΣΥΝΟΛΟ	51.102.984,50€

Πυλώνας II: Δράσεις ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Οι δράσεις επιχορήγησης του Πυλώνα II διαχωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, οι οποίες διαφοροποιούνται ως προς τον φορέα που αιτείται τη χρηματοδότηση. Έτσι ανάλογα με το αν πρόκειται για νέο, υπό ίδρυση ή υφιστάμενο φορέα Κ.ΑΛ.Ο. έχουμε τις εξής δύο περιπτώσεις:

Δράση άμεσης επιχορήγησης ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στο πλαίσιο της δράσης επιχορήγησης υφιστάμενων φορέων ΚΑΛΟ δυνητικοί δικαιούχοι θα είναι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 3, παρ. 1 του Νόμου 4430/2016), οι οποίοι θα πρέπει να διαθέτουν οριστική βεβαίωση εγγραφής από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η δράση στοχεύει στη στήριξη και ενίσχυση των παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας, καθώς και στη μείωση της ανεργίας και την ενίσχυση της απασχόλησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η συνολική συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την εν λόγω δράση ανέρχεται στο ποσό των **27.878.654 €** και κατανέμεται ως ακολούθως:

1. ΕΠΑΝΑΔ - ΔΒΜ: **14.878.654,00€**
2. ΠΕΠ Αττικής: **11.500.000€**
3. ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου: **1.500.000€**

Η δημόσια δαπάνη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από Εθνικούς Πόρους. Για την υλοποίηση των εγκεκριμένων πράξεων

θα απαιτείται και ίδια συμμετοχή για την κάλυψη της οποίας οι Δικαιούχοι θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν ίδιους πόρους ή/και δάνειο. Το ύψος της ίδιας συμμετοχής θα είναι κλιμακούμενο ανάλογα με το ύψος της επένδυσης.

Αναφορικά με τις επιλέξιμες δαπάνες αυτές κατηγοριοποιούνται σε λειτουργικά έξοδα, αμοιβές τρίτων, **δαπάνες προβολής, δημοσιότητας και δικτύωσης, μισθολογικό κόστος, δαπάνες διαμόρφωσης χώρου μικρής κλίμακας, αποσβέσεις παγίων/ χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού, προμήθεια αναλώσιμων, πρώτων υλών/εμπορευμάτων, μηχανημάτων, εξοπλισμού παραγωγής, λοιπού εξοπλισμού και λογισμικών.**

Δράση άμεσης επιχορήγησης ΝΕΩΝ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η δράση θα υλοποιηθεί με πόρους από τα ΠΕΠ και θα έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά της δράσης άμεσης επιχορήγησης υφιστάμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με βασική διαφοροποίηση μεταξύ των δύο δράσεων ότι η συγκεκριμένη θα απευθύνεται σε νέους ή υπό ίδρυση φορείς ΚΑΛΟ.

Η *συνολική* συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων επιχορήγησης νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανέρχεται στο ποσό των **38.875.465,00€** και κατανέμεται ανά Περιφέρεια ως ακολούθως:

Πίνακας 90. Προϋπολογισμοί ΠΕΠ για επιχορήγηση Νέων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΔΡΑΣΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΛΟ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	5.779.416,00 €
Κεντρική Μακεδονία	2.278.125,00 €
Δυτική Μακεδονία	920.689,00 €
Ήπειρος	988.161,00 €
Θεσσαλία	2.852.983,00 €
Στερεά Ελλάδα	1.374.662,00 €
Δυτική Ελλάδα	3.150.000,00 €
Πελοπόννησος	2.812.500,00 €
Ιόνιο	1.800.000,00 €
Αττική	11.920.576,00 €
Βόρειο Αιγαίο	914.063,00 €
Νότιο Αιγαίο	1.834.290,00 €
Κρήτη	2.250.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	38.875.465,00 €

Κατά την περίοδο συγγραφής της παρούσας Ετήσιας Έκθεσης (Αύγουστος 2018), τα σχέδια πρόσκλησης για τις δράσεις άμεσης επιχορήγησης, τόσο των νέων, όσο και των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Ο., βρίσκονται σε διαδικασία διαβούλευσης μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών των αρμόδιων Υπουργείων (Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης).

Στόχος είναι και οι δύο προσκλήσεις να έχουν βγει στους αμέσως επόμενους μήνες και πριν το τέλος του τρέχοντος έτους 2018.

Πυλώνας III: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΤΑΜΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Νομική Βάση:

Ο νόμος 4430/2016 στοχεύει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τους φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη χώρα. Στο άρθρο 10 του συγκεκριμένου νόμου προβλέπεται η σύσταση Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας», το οποίο θα τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και θα εδρεύει στην Αθήνα. Σκοπός του Ταμείου είναι η χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων για την ενίσχυση των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και βασικός του στόχος η υποστήριξη των φορέων Κ.Α.Ο. και η διευκόλυνση της πρόσβασής τους στη χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (εθνικό ή/και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος).

Μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας του Ταμείου, ο νόμος προβλέπει τη δημιουργία λογαριασμού με την ονομασία «Ταμείο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», ο οποίος θα τελεί υπό την εποπτεία της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Διάκριση μεταξύ Λογαριασμού «Ταμείο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» και του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας:

- α) Προκειμένου να επισπευσθεί η διαδικασία ενίσχυσης των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και να αντιμετωπιστεί το χρηματοδοτικό κενό της πρόσβασης τους στην τραπεζική αγορά με τη χρήση χρηματοοικονομικών εργαλείων, αρχικά θα συσταθεί λογαριασμός με την επωνυμία «Ταμείο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», ως χωριστή λογιστική χρηματοδοτική μονάδα, στο πλαίσιο του Ταμείου

Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II), δεδομένου ότι μεταξύ των σκοπών του ΤΕΠΙΧ II είναι και η ενίσχυση του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας.

- β) Εν συνεχεία, θα ακολουθήσει η σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας, ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), το οποίο θα είναι ιδιωτικός φορέας εποπτευόμενος από το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Χρηματοοικονομικά Προϊόντα που θα διατεθούν:

Οι τύποι δανείων που σχεδιάζεται να διατεθούν είναι τα μικρο-δάνεια, τα οποία αφορούν είτε κεφάλαια κίνησης, είτε επενδυτικές δαπάνες ύψους έως 25.000 ευρώ. Πρόκειται για δάνεια:

- νεοκδοθέντα, αποκλειόμενης της αναχρηματοδότησης υφιστάμενων δανείων,
- τα οποία δεν χορηγούνται με την μορφή ανακυκλούμενων πιστωτικών διευκολύνσεων
- τα οποία δε χρηματοδοτούν αμιγείς χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες ανάπτυξης ακινήτων, όταν ασκούνται ως δραστηριότητες ενδιάμεσου φορέα χρηματοδότησης, και δεν χρησιμοποιείται η παροχή υπηρεσιών καταναλωτικής πίστης.

Τα δάνεια επενδυτικών δαπανών χρηματοδοτούν επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων, που δεν έχουν υλοποιηθεί. Να σημειωθεί ότι τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης δύναται να χρησιμοποιηθούν για την αγορά πρώτων υλών, κόστος μισθοδοσίας, αγορά αποθεμάτων, κ.ά., ενώ δεν απαιτείται ως προαπαιτούμενο η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων.

Συστημική Παρέμβαση

Με τον όρο Συστημική Παρέμβαση εννοούμε το σύνολο των παρεμβάσεων, οι οποίες συμβάλουν στη μεταρρύθμιση και στη λειτουργική ολοκλήρωση των θεσμών, φορέων και μηχανισμών μέσω των οποίων γίνεται ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων των Θεματικών Αξόνων Προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η Συστημική Παρέμβαση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία για την περίοδο 2014 - 2020 χρηματοδοτείται από το ΕΠΑΝΑΔ - ΔΒΜ και δικαιούχος της Πράξης «Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της Κ.Α.Ο.» είναι η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας.

Δράσεις Συστημικής Παρέμβασης για την Κοινωνική Οικονομία υλοποιήθηκαν και στην

προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007 – 2013. Χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΝΑΔ, βασίστηκαν στο Στρατηγικό Σχέδιο 2013 και τα αποτελέσματα τους συνοψίζονται στα εξής:

1. Δημιουργία Γενικού Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας.
2. Παραγωγή οδηγών, εγχειριδίων, μελετών και εργαλείων που απευθύνονταν σε συμβούλους κοινωνικής επιχειρηματικότητας και φορείς της Δημόσιας Διοίκησης, που εμπλέκονταν σε θέματα ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.
3. Εκπόνηση ενός Επικοινωνιακού Πλάνου και υλοποίηση 6 ενημερωτικών Forum.
4. Εδραίωση μόνιμης επικοινωνίας με την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.
5. Τηλεφωνική γραμμή πληροφόρησης υποψήφιων κοινωνικών επιχειρηματιών και λειτουργία info point στα γραφεία του ΕΠΑΝΑΔ.

Στην νέα προγραμματική περίοδο, η Συστημική Παρέμβαση έχει αναπτυχθεί στη βάση ενός σχεδίου το οποίο, εν ολίγοις, θέλει να διαδώσει την ιδέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο σύνολο του πληθυσμού και να αυξήσει κατά πολύ το μερίδιο που αυτή κατέχει στην εγχώρια οικονομία. Με δράσεις που στοχεύουν στη στήριξη, δικτύωση και προβολή των επιχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας, στην αλλαγή της κουλτούρας των πολιτών μέσω παρεμβάσεων στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων και όλων των τύπων, αλλά και θεσμικών αλλαγών που θα διευκολύνουν και θα κινητοποιούν τους υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες, η νέα Συστημική Παρέμβαση φιλοδοξεί να θέσει σταθερές βάσεις για την προοδευτική ανάπτυξη του τομέα στη χώρα.

8.2 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (SRSS)

Το πρόγραμμα της Τεχνικής Βοήθειας για την Ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο.) στην Ελλάδα χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συντονίζεται από την Υπηρεσία Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το πρόγραμμα έχει τέσσερις βασικούς άξονες που εμπλέκουν τα εξής πεδία:

1. Έρευνα
2. Νομοθεσία

3. Τεχνική Υποστήριξη
4. Εκπαίδευση

Το πρόγραμμα της Τεχνικής Βοήθειας υλοποιείται σε δύο φάσεις και είναι ήδη σε εξέλιξη. Η πρώτη φάση ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2018 με παραγόμενα έργα που αφορούν:

- τη σαφή επισκόπηση και κατανόηση του πεδίου της Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις Ευρωπαϊκές πρακτικές,
- την ανάλυση του νομικού πλαισίου της Κ.Α.Ο., ώστε να βρεθούν νέα κανάλια διασύνδεσης και μορφές συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών στο πεδίο της Κ.Α.Ο.
- την ανάπτυξη νέων μέσων, δεξιοτήτων και γνώσεων για τις υποστηρικτικές δομές της Κ.Α.Ο.
- την ανάπτυξη νέων μέσων, δεξιοτήτων και γνώσεων για τα εμπλεκόμενα μέρη της Κ.Α.Ο.
- Website & Social Media - Final Event

Η δεύτερη φάση του προγράμματος πρόκειται να ξεκινήσει άμεσα.

8.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης ευνοϊκού πεδίου ανάπτυξης του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη χώρα μας, με την ενεργοποίηση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας, υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Με αυτή τη σύμβαση υλοποιείται, χωρίς κόστος για το Ελληνικό Δημόσιο, η παροχή υποστήριξης - μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών της ΕΤΕπ στην Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο. του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης - για τη σύσταση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας.

Στην τελευταία συνάντηση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των στελεχών της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, η ΕΤΕπ παρουσίασε την οριοθέτηση της μελέτης σκοπιμότητας που θα πραγματοποιηθεί προκειμένου

να αναδειχθούν το εκτιμώμενο επίπεδο και το είδος των χρηματοδοτικών αναγκών των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

8.4 ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Ένας νέος διπλός μηχανισμός, που έχει ενεργοποιήσει η Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Λ.Ο., είναι η δημιουργία και εφαρμογή δυο Ανοιχτών Καταπιστευτικών Λογαριασμών (Escrow Accounts) σε συνεργασία με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.&Δ.), καθώς για τη συμμετοχή των φορέων στους δημόσιους διαγωνισμούς απαιτούνται εγγυήσεις ή/και προκαταβολές. Η χρηματοδότηση των Λογαριασμών θα προέρχεται από εθνικούς πόρους του προϋπολογισμού των Δημοσίων Επενδύσεων, ύψους περίπου € 6 εκ., με στόχο την ενίσχυση των φορέων του πεδίου και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την έλλειψη ρευστότητας.

Αναλυτικά, ξεκίνησε η διαδικασία που απαιτείται για:

α) τη σύσταση του Ανοιχτού Καταπιστευτικού Λογαριασμού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, που θα εξασφαλίζει στους δικαιούχους – Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. πρόσβαση στις εγγυητικές παρακαταθήκες που απαιτούνται για την χορήγηση προκαταβολών από την Πρόσκληση της δράσης «Κέντρα στήριξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας» που περιγράφηκε παραπάνω, και

β) την έκδοση εγγυοδοτικών παρακαταθηκών για τη συμμετοχή των δικαιούχων – Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημοσίου. Ο δικαιούχος (ενδιαφερόμενος φορέας Κ.Α.Λ.Ο.) θα καταθέτει ηλεκτρονική αίτηση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Κ.Α.Λ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να του δοθεί ηλεκτρονικά Ειδική Βεβαίωση Πιστοποίησης Μέλους στο Γενικό Μητρώο Κ.Α.Λ.Ο. και, εν συνεχεία, θα ακολουθεί από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το άνοιγμα μερίδας στο όνομα του δικαιούχου φορέα και η σύσταση, αρχικά, παρακαταθήκης συμμετοχής, η οποία ακολούθως θα μετατρέπεται σε καλής εκτέλεσης.

9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9.

Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
Κ.ΑΛ.Ο.: Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ,
ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ

Στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης συστάθηκε με το Ν.4430/2016 (άρθρα 36-41) Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.). Στα συγκεκριμένα άρθρα προβλέπονται τόσο η διάρθρωση, όσο και οι αρμοδιότητες και η δυναμικότητα της εν λόγω Γραμματείας. **Επικεφαλής της Ειδικής Γραμματείας και υπεύθυνος για την εκτέλεση και τη διοικητική εφαρμογή της πολιτικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα**, όπως αυτή καθορίζεται από την Κυβέρνηση και τα όργανά της, είναι ο **Ειδικός Γραμματέας**.

Το κύριο έργο της Ειδικής Γραμματείας Κ.ΑΛ.Ο. είναι η χάραξη, η εκτέλεση και η εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Αναλυτικότερα, καταρτίζει την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, παρακολουθεί και συντονίζει τις σχετικές δράσεις για την εφαρμογή και τη διασφάλιση της συνεκτικότητας της Εθνικής Στρατηγικής. Επίσης, μελετά και παράγει πολιτικές και επιβλέπει την εφαρμογή τους προς όφελος του πολίτη, αναπτύσσει συνεργασία στους θεματικούς τομείς με αρμόδια Υπουργεία, εξειδικεύει την Εθνική Στρατηγική ανά τομέα σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και φορείς και παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις. **Σε κάθε περίπτωση η Ειδική Γραμματεία επιδιώκει να λειτουργεί χωρίς αγκυλώσεις και στερεότυπα, με ορθολογικό πνεύμα και αποτελεσματικότητα, αξιοποιώντας καλές πρακτικές και καινοτόμες ιδέες.** Η συνεργασία με τους εκπροσώπους των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., καθώς και με άλλους φορείς, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και παραγωγική, στο βαθμό που αναπτύσσονται προβληματισμοί και προτάσεις με στόχευση την ανάπτυξη και στήριξη της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα μας.

Η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. αποτελείται από το Γραφείο του Ειδικού Γραμματέα και τη Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, η οποία απαρτίζεται από πέντε τμήματα.

Το μικρό αυτό οργανωτικό σχήμα δίνει ευελιξία και δυναμικό χαρακτήρα στη Γραμματεία, παρόλο που λόγω μη κάλυψης του συνόλου των θέσεων εργασίας, οι οποίες προβλέπονται στον Νόμο 4430/2016 και στον οργανισμό του Υπουργείου, οι ρόλοι, οι ομάδες, οι διαδικασίες και τα αντικείμενα εργασίας είναι μεν διακριτά, αλλά μεταβάλλονται ανάλογα με τις τρέχουσες ανάγκες. Αυτή ακριβώς η διαδικασία ανταλλαγής αντικειμένων, δράσεων και αρμοδιοτήτων ευνοεί τη διάχυση της γνώσης και της πληροφόρησης σε όλους τους εργαζόμενους της Ειδικής Γραμματείας και ταυτόχρονα προσδίδει ένα τόνο δημιουργικότητας στην καθημερινή εργασία τους.

Η Ειδική Γραμματεία Κ.ΑΛ.Ο. ξεκίνησε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 2017, με αρκετές δυσκολίες, οι οποίες κυρίως αφορούσαν την επιτακτική ανάγκη στελέχωσής της, καθώς και την εξεύρεση

χώρου μόνιμης έδρας της. Τον Νοέμβριο του 2017 μεταστεγάστηκε στον 7^ο όροφο της οδού Σοφοκλέους 4 στην Αθήνα.

Στην καθημερινή επικοινωνία της Γραμματείας με το κοινό υπάρχουν συχνά δυσκολίες, οι οποίες οφείλονται κυρίως στο φόρτο εργασίας των στελεχών και την ανάγκη των εκπροσώπων των φορέων για άμεση ανταπόκριση. Οι δυσκολίες αυτές αντιμετωπίζονται με αμοιβαία κατανόηση, αλλά και με την προσπάθεια της Ειδικής Γραμματείας να αξιοποιήσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τα στελέχη της, καθώς και τις δυνατότητες απλοποίησης των διαδικασιών που προσφέρει η τεχνολογία, όπως για παράδειγμα η ηλεκτρονική εγγραφή στο Μητρώο φορέων Κ.Α.Ο.

Η εσωτερική καθημερινότητα της Γραμματείας περιλαμβάνει την άτυπη και απρογραμματίστη επικοινωνία των στελεχών όλων των τμημάτων για την επίλυση των καθημερινών προβλημάτων που προκύπτουν, αλλά και πιο «δομημένες» μορφές επικοινωνίας. Τέτοιες «δομημένες» μορφές επικοινωνίας είναι οι εβδομαδιαίες συναντήσεις όλων των προϊσταμένων των τμημάτων με τη Διευθύντρια, τον Ειδικό Γραμματέα και τους συμβούλους της Ειδικής Γραμματείας, οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να τεθούν και να διεκπεραιωθούν οι επιχειρησιακοί στόχοι, καθώς και η εβδομαδιαία συνάντηση όλου του προσωπικού της Ειδικής Γραμματείας, όπου παρουσιάζεται η ατομική και η ομαδική πορεία των εργασιών, γίνεται απολογισμός, συζητούνται τυχόν προβλήματα που έχουν ανακύψει και, τέλος, εμπλουτίζεται ο στρατηγικός προγραμματισμός με νέες ιδέες για δράσεις, τόσο από πάνω προς τα κάτω, όσο και αντίστροφα.

Το προσωπικό της Ειδικής Γραμματείας, προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί όσο δυνατόν καλύτερα στο έργο το οποίο καλείται να επιτελέσει, περιοδικά καταρτίζεται σε θέματα που αφορούν τις νέες εξελίξεις στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και στη χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας. Σημειώνεται, επίσης, ότι σε όλα τα στελέχη δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν και να προσφέρουν τις γνώσεις και τις υπηρεσίες τους στις εξωτερικές δράσεις της Γραμματείας.

Στο κλίμα συνεργασίας που επικρατεί στην Ειδική Γραμματεία Κ.Α.Ο. συμβάλλουν στο μέγιστο βαθμό ο Ειδικός Γραμματέας Κ.Α.Ο. και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, οι οποίοι με τις γνώσεις και την εμπειρία τους συντελούν στην υποκίνηση των στελεχών, στη διαμόρφωση μιας κουλτούρας συνεργασίας και ενός ευχάριστου δημιουργικού εργασιακού περιβάλλοντος.

9.1 Διοικητική Διάρθρωση της Ειδικής Γραμματείας

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας αποτελείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

α) Γραφείο Ειδικού Γραμματέα

Το εν λόγω Γραφείο στελεχώνεται από εξωτερικούς συνεργάτες/συμβούλους, οι οποίοι επικουρούν την Ειδική Γραμματεία στο έργο της.

β) Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Το αντικείμενο της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας είναι ο σχεδιασμός, ο συντονισμός της δράσης, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των πολιτικών που αφορούν στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς και ο σχεδιασμός, η παρακολούθηση και υλοποίηση όλων των αναγκαίων ενεργειών για την προώθηση και στήριξη του θεσμού.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας οργανωτικά απαρτίζεται από τα παρακάτω πέντε (5) τμήματα:

1. Τμήμα Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία
2. Τμήμα Ανάπτυξης Διακρατικών Συνεργασιών και Δικτύωση
3. Τμήμα Έρευνας και Μελετών για την Κοινωνικής και Αλληλέγγυα Οικονομία
4. Τμήμα Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
5. Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

1. Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία σχετίζονται με τη χάραξη και την εποπτεία υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και την εκπόνηση και συνεχή προσαρμογή του θεσμικού - κανονιστικού πλαισίου σε θέματα Κ.Α.Ο., την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών ανάπτυξης της Κ.Α.Ο., την επίλυση οριζόντιων θεμάτων διακυβέρνησης στα παραπάνω θέματα σε συνεργασία με τα Υπουργεία και τους Φορείς του Δημοσίου, την κατάθεση προτάσεων στους αρμόδιους Υπουργούς για τη βελτίωση και

κωδικοποίηση της νομοθεσίας και για θέματα απλούστευσης διαδικασιών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προβολής της Κ.ΑΛ.Ο σε εθνικό επίπεδο και, τέλος, τον σχεδιασμό και την προώθηση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προς τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και προς τη δημόσια διοίκηση.

2. Οι αρμοδιότητες του **Τμήματος Ανάπτυξης Διακρατικών Συνεργασιών και Δικτύωσης** σχετίζονται με την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων που αφορούν την Κ.ΑΛ.Ο., το συντονισμό των κατά περίπτωση εμπλεκόμενων φορέων με σκοπό τη διαμόρφωση των εθνικών θέσεων σε σχέση με το Στρατηγικό Σχέδιο για την Κ.ΑΛ.Ο. και την υλοποίησή του σε εθνικό επίπεδο, τη συμμετοχή σε Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Οργανισμούς που έχουν σχέση με τα αντικείμενα της αρμοδιότητάς του, τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και όργανα ή/και υπηρεσίες της Ε.Ε. ή άλλων κρατών για την εκπόνηση, ανάληψη, χρήση, υλοποίηση προγραμμάτων - στρατηγικών σχεδίων για την Κ.ΑΛ.Ο., τη συγκέντρωση καλών πρακτικών καινοτόμων έργων και δράσεων διεθνώς, τα οποία επικοινωνεί σε αρμόδια Υπουργεία και Φορείς του Δημοσίου, καθώς και σε Φορείς Κ.ΑΛ.Ο., τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ε.Ε. και διεθνώς, τη διασύνδεση με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. του εξωτερικού με σκοπό την εκπόνηση πολιτικών και την παραγωγή εργαλείων για την υποστήριξη και την ανάπτυξη διακρατικών συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και, τέλος, τον σχεδιασμό και την προώθηση δράσεων για την ανάπτυξη δικτύωσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
3. Οι αρμοδιότητες του **Τμήματος Έρευνας και Μελετών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία** σχετίζονται με τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την παρακολούθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και μελετών που αφορούν την προώθηση και στήριξη της Κ.ΑΛ.Ο., τη δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων /βιβλιοθήκης μελετών και ερευνών (δημόσιας και προσβάσιμης), τη συνεργασία με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ιδρύματα για τη συμμετοχή και παρακολούθηση ερευνητικών προγραμμάτων και μελετών, τη δημιουργία Μητρώου Ερευνητών /Μελετητών σε θέματα Κ.ΑΛ.Ο. και σε θέματα Κοινωνικής Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη της εφαρμογής του εργαλείου μέτρησης κοινωνικού αντίκτυπου και την ενσωμάτωση των διεθνών αρχών για τον κοινωνικό αντίκτυπο.
4. Οι αρμοδιότητες του **Τμήματος Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας** σχετίζονται με την παροχή πληροφοριών τύπου «*help desk*» σε πολίτες σχετικά με τις προϋποθέσεις σύστασης και λειτουργίας των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων και των συνεταιρισμών εργαζομένων και απόκτησης της ιδιότητας «Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας». Επίσης, το εν λόγω Τμήμα παρέχει πληροφορίες σχετικά

με τη λειτουργία και συμμετοχή στις υποστηρικτικές δομές και στα υποστηρικτικά μέτρα, την έγκριση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Συνεταιρισμών Εργαζομένων, την τήρηση και λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη υποστηρικτικών μέτρων για τους Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και την παρακολούθηση των δράσεων που αναπτύσσονται για την υποστήριξη των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Το Τμήμα Μητρώου έχει την κύρια ευθύνη για την τήρηση και λειτουργία της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων στην οποία εγγράφονται οι Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4430/2016. Επίσης, το συγκεκριμένο Τμήμα έχει την ευθύνη για την εξέταση και απάντηση των αιτήσεων των Φορέων προς το Γενικό Μητρώο, οι οποίες αφορούν στην εγγραφή, τροποποίηση στοιχείων ή διαγραφή.

Η εισαγωγή του ηλεκτρονικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (e-kalo), το οποίο τέθηκε σε πλήρη λειτουργία στις αρχές Φεβρουαρίου 2018, αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την απλοποίηση και συντόμευση των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν το Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα, στην οποία πρόσβαση έχουν όλοι οι πολίτες εφ' όσον έχουν πιστοποιηθεί από το σύστημα, αποτελεί το βασικότερο εργαλείο για τη διευκόλυνση των συναλλαγών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και, παράλληλα, συμβάλλει καθοριστικά στη μείωση του χρόνου εξέτασης και διεκπεραίωσης των αιτημάτων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Οι διαδικασίες, οι οποίες πλέον υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πύλης, αφορούν την εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς επίσης και τη χορήγηση πιστοποιητικού Μέλους, βεβαιώσεων καταχώρησης τροποποιήσεων στοιχείων του Φορέα, βεβαιώσεων ιστορικού μεταβολών και βεβαιώσεων διαγραφής από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

5. Οι αρμοδιότητες του **Τμήματος Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας** σχετίζονται με την καταγραφή και παρακολούθηση της δραστηριότητας των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, τον έλεγχο νομιμότητας - σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της Κ.ΑΛ.Ο.- των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. κατά τη λειτουργία τους, τη σύνταξη έκθεσης πορισμάτων ελέγχου και την έκδοση σχετικών διοικητικών πράξεων, τη συνεργασία με τους καθ' ύλην αρμόδιους δημόσιους φορείς, όσον αφορά στην τήρηση του πλαισίου ελέγχων των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και, τέλος, την εποπτεία και παρακολούθηση του Ταμείου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Λίστα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.	Μηνιαία κατανομή των νέων εγγραφών στο νέο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. 91	Διάγραμμα 10.	Η περιφερειακή κατανομή των εργαζομένων (ΕΜΕ) από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 104	Διάγραμμα 18.	Κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά κατηγορία στις περιφέρειες της χώρας για το έτος 2016 111	Διάγραμμα 26.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης στις περιφέρειες της χώρας 135
Διάγραμμα 2.	Ο αριθμός των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2012 έως και 2016 96	Διάγραμμα 11.	Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016). 105	Διάγραμμα 19.	Η συνολική αξία των παγίων των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016 στις περιφέρειες της χώρας 112	Διάγραμμα 27.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων στις περιφέρειες της χώρας 143
Διάγραμμα 3.	Κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στις περιφέρειες της χώρας το έτος 2016 99	Διάγραμμα 12.	Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) Ευάλωτων Ομάδων σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016). 106	Διάγραμμα 20.	Τα συνολικά δανειακά κεφάλαια που άντλησαν οι ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας κατά τα έτη 2013 έως και 2016 113	Διάγραμμα 28.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου στις περιφέρειες της χώρας 151
Διάγραμμα 4.	Η εξέλιξη του αριθμού των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στις περιφέρειες της χώρας κατά τα έτη 2013 έως και 2016 99	Διάγραμμα 13.	Συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 107	Διάγραμμα 21.	Οι επιχορηγήσεις στους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια 114	Διάγραμμα 29.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης στις περιφέρειες της χώρας 159
Διάγραμμα 5.	Κατανομή των ενεργών Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα το έτος 2016 100	Διάγραμμα 14.	Η κατανομή του κύκλου εργασιών στους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016 107	Διάγραμμα 22.	Οι λοιπές πηγές χρηματοδότησης στους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια 115	Διάγραμμα 30.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου στις περιφέρειες της χώρας 165
Διάγραμμα 6.	Ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά 1.000 κατοίκους σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016) 101	Διάγραμμα 15.	Ο συνολικός κύκλος εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για τα έτη 2013 έως και 2016 ανά περιφέρεια 108	Διάγραμμα 23.	Κατανομή του Κύκλου Εργασιών (Πωλήσεων) των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας το έτος 2016 121	Διάγραμμα 31.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις στις περιφέρειες της χώρας 171
Διάγραμμα 7.	Ενεργοί φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ανά Δήμο (στοιχεία 2016) 102	Διάγραμμα 16.	Κύκλος Εργασιών των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2016). 109	Διάγραμμα 24.	Ποσοστό ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που παράγουν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (στοιχεία 2016) 124	Διάγραμμα 32.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας στις περιφέρειες της χώρας 177
Διάγραμμα 8.	Αριθμός εργαζομένων (ΕΜΕ) σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 103	Διάγραμμα 17.	Αριθμός ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που είχαν κέρδη και ζημίες κατά τα έτη 2013 έως και 2016 110	Διάγραμμα 25.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών υγείας στις περιφέρειες της χώρας 127		
Διάγραμμα 9.	Η περιφερειακή κατανομή των εργαζομένων (ΕΜΕ) σε ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κατά τα έτη 2013 έως και 2016 103						

- Διάγραμμα 33.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους στις περιφέρειες της χώρας
183
- Διάγραμμα 34.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης στις περιφέρειες της χώρας
189
- Διάγραμμα 35.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος) στις περιφέρειες της χώρας
195
- Διάγραμμα 36.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας- υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης στις περιφέρειες της χώρας
199
- Διάγραμμα 37.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας
203
- Διάγραμμα 38.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς στις περιφέρειες της χώρας
207
- Διάγραμμα 39.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας στις περιφέρειες της χώρας
211
- Διάγραμμα 40.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων- ανάκτησης υλικών στις περιφέρειες της χώρας
215
- Διάγραμμα 41.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες στις περιφέρειες της χώρας
219
- Διάγραμμα 42.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας) στις περιφέρειες της χώρας
223
- Διάγραμμα 43.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης στις περιφέρειες της χώρας
227
- Διάγραμμα 44.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών στις περιφέρειες της χώρας
231
- Διάγραμμα 45.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων στις περιφέρειες της χώρας
235
- Διάγραμμα 46.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας
239
- Διάγραμμα 47.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας στις περιφέρειες της χώρας
243
- Διάγραμμα 48.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας
247
- Διάγραμμα 49.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων στις περιφέρειες της χώρας
251
- Διάγραμμα 50.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες της χώρας
255
- Διάγραμμα 51.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των χειρωνακικών μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών στις περιφέρειες της χώρας
259

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1.	Εικόνα του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. έως 23/8/2 94	Πίνακας 9.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της εκπαίδευσης 136	Πίνακας 16.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης 157	Πίνακας 22.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις 169
Πίνακας 2.	Συνολικά στοιχεία των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας έτους 2016 119	Πίνακας 10.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων 141	Πίνακας 17.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης 158	Πίνακας 23.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις 170
Πίνακας 3.	Μέσος όρος ανά επιχείρηση έτους 2016 122	Πίνακας 11.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων 142	Πίνακας 18.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δημιουργικών δραστηριοτήτων, τέχνης και διασκέδασης 160	Πίνακας 24.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλων δραστηριοτήτων παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις 172
Πίνακας 4.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης 126	Πίνακας 12.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων οργανώσεων 144	Πίνακας 19.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου 162	Πίνακας 25.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας 175
Πίνακας 5.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης 127	Πίνακας 13.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου 149	Πίνακας 20.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου 164	Πίνακας 26.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας 176
Πίνακας 6.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των υπηρεσιών εστίασης 128	Πίνακας 14.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο του λιανικού εμπορίου 150	Πίνακας 21.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου 166		
Πίνακας 7.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης 133	Πίνακας 15.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του λιανικού εμπορίου 152				
Πίνακας 8.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στον κλάδο της εκπαίδευσης 134						

Πίνακας 27.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας 178	Πίνακας 34.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος) 193	Πίνακας 41.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων 203	Πίνακας 48.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας 212
Πίνακας 28.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους 181	Πίνακας 35.	Περιφερειακή κατανομή ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος) 194	Πίνακας 42.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων 204	Πίνακας 49.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών 214
Πίνακας 29.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους 182	Πίνακας 36.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της κοινωνικής μέριμνας (χωρίς παροχή καταλύματος) 196	Πίνακας 43.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς 206	Πίνακας 50.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών 215
Πίνακας 30.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους 184	Πίνακας 37.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας· υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης 198	Πίνακας 44.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς 207	Πίνακας 51.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της συλλογής, επεξεργασίας, διάθεσης απορριμμάτων· ανάκτησης υλικών 216
Πίνακας 31.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης 187	Πίνακας 38.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας· υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης 199	Πίνακας 45.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της διαφήμισης και έρευνας αγοράς 208	Πίνακας 52.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες 218
Πίνακας 32.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης 188	Πίνακας 39.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας· υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης 200	Πίνακας 46.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας 210	Πίνακας 53.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες 219
Πίνακας 33.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων κεντρικών γραφείων και των δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών διαχείρισης 190	Πίνακας 40.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των εκδοτικών δραστηριοτήτων 202	Πίνακας 47.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των αθλητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας 211		

Πίνακας 54.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες 220	Πίνακας 60.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης 228	Πίνακας 67.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων 238	Πίνακας 73.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων 246
Πίνακας 55.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας) 222	Πίνακας 61.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών 230	Πίνακας 68.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων 239	Πίνακας 74.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων 247
Πίνακας 56.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας) 223	Πίνακας 62.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών 231	Πίνακας 69.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των δραστηριοτήτων ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφών δραστηριοτήτων 240	Πίνακας 75.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων 248
Πίνακας 57.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων και της δασοκομίας και υλοτομίας (πρωτογενής τομέας) 224	Πίνακας 63.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων δραστηριοτήτων παροχής προσωπικών υπηρεσιών 232	Πίνακας 70.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας 242	Πίνακας 76.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων 250
Πίνακας 58.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης 226	Πίνακας 64.	Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων 234	Πίνακας 71.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας 243	Πίνακας 77.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων 251
Πίνακας 59.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης 227	Πίνακας 65.	Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων 235	Πίνακας 72.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των υπηρεσιών πληροφορίας 244	Πίνακας 78.	Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων 252

- Πίνακας 79.** Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων
254
- Πίνακας 80.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων
255
- Πίνακας 81.** Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων
256
- Πίνακας 82.** Τομείς και ποσοστά δραστηριοποίησης των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών
259
- Πίνακας 83.** Περιφερειακή κατανομή των ενεργών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών
259
- Πίνακας 84.** Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των χερσαίων μεταφορών και μεταφορών μέσω αγωγών
260
- Πίνακας 85.** Αναλυτικά στοιχεία για τους ενεργούς φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δραστηριοποιούνται σε λοιπές δραστηριότητες
262
- Πίνακας 86.** Προϋπολογισμός των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για τον Τομέα της Κ.Α.Λ.Ο.
280
- Πίνακας 87.** Προϋπολογισμοί των ΠΕΠ διαθέσιμοι για την Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν
284
- Πίνακας 88.** Εξειδίκευση στα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2017-2020 μέχρι 2018
284
- Πίνακας 89.** Προϋπολογισμός ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στη 2η φάση των δράσεων υποστήριξης
290
- Πίνακας 90.** Προϋπολογισμοί ΠΕΠ για επιχορήγηση Νέων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
291